

ดึกขง

วารสารศึกษาศาสตร์

SIKKHA JOURNAL OF Education

ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - มิถุนายน 2567

ISSN 2408 - 1361 (Print)
ISSN 2985 - 2722 (Online)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
Faculty of Education , Vongchavalitkul University

เกี่ยวกับวารสาร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการและการวิจัยในรูปแบบของบทความวิชาการและบทความวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคคลทั่วไป
2. เพื่อเปิดโอกาสให้ อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนักศึกษาได้นำเสนอเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและการวิจัย
3. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผลงานด้านวิชาการและการวิจัยระหว่างอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนักศึกษากับสถาบันการศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ภายใน 30 มิถุนายน)

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ภายใน 31 ธันวาคม)

ก่อนการเผยแพร่บทความต้องได้รับการกลั่นกรองและประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 คน หากเป็นบทความภายในจะต้องได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกเท่านั้น การประเมินบทความจะเป็นแบบ Double-blinded ผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้ประเมิน และผู้ประเมินไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์

รูปแบบการเผยแพร่วารสาร

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ ได้เผยแพร่ใน 2 รูปแบบ คือ เล่มวารสาร (Print) และวารสารออนไลน์ (Online) โดยการเผยแพร่ในลักษณะรูปเล่ม (Print) ได้ดำเนินการในปี พ.ศ. 2557 และ 2558 เท่านั้น ในปีพ.ศ. 2559 เป็นต้นมาวารสารดำเนินการเผยแพร่ในลักษณะออนไลน์ (Online)

ISSN 2408-1361 (Print)

ISSN 2985-2722 (Online)

ติดต่อ

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

อาคารขวัญทอง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

84 หมู่ 4 ถนนมิตรภาพ - หนองคาย ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

เบอร์โทรศัพท์ ☎ 044-009-711 ต่อ 257 หรือ 123 e-mail address: sikkha@vu.ac.th

ผู้รับผิดชอบหลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัฐยา บุญกองแสน (บรรณาธิการอำนวยการ) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

เบอร์โทรศัพท์ ☎ 044-009-711 ต่อ 123 e-mail address: nathaya_boo@vu.ac.th

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

นายแพทย์วิชัย ชัตติวิทยากุล

นายกสภามหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวัฒน์ วงษ์ชวลิตกุล

อธิการบดีมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บรรณาธิการอำนวยการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัฐยา บุญกองแสน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.มานะ สิ้นธุวังษานนท์

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.จินตนา วีระปรียากร

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

อาจารย์ประภัสสร กองทอง

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

อาจารย์ ดร.วรสิทธิ์ รัตนวราหะ

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริ เจริญวัย

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.เผด็จ กิจระการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ ลือนาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ เรือนนระการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.กรองทิพย์ นาควิเชตร

วิทยาลัยนครราชสีมา

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ไสยวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติ วงษ์ชวลิตกุล

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วานิช ประเสริฐพร

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นุชสรา บุญแสน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ ทานอก

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อาจารย์ ดร.พูนสุข จันทศิลป์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ฝ่ายจัดการวารสาร

อาจารย์ ดร.ปานฤศิริ จันทศิริ

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

อาจารย์ ดร.เจด็จ คชฤทธิ์

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

อาจารย์เกษภา สาธา

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

อาจารย์อารีย์ลักษณ์ ประการแก้ว

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ฝ่ายศิลปกรรมและรูปเล่ม

อาจารย์ธีระ ลิ้มศรีประพันธ์

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองบทความ (ภายใน)

รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นอาธร แสงอรุณ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ตั้งประเสริฐ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
รองศาสตราจารย์กิตติพงษ์ สุวรรณแสน	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวนพงศ์ ชวนชม	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ดันยะ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร พึ่งเพ็ชร	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต เกตุกระทุ่ม	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา ปราษฎ์ปรีชา	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติ วงษ์ชวลิตกุล	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์ ดร.ชุติมา พรหมผุย	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์ ดร.ชูเกียรติ วิเศษเสนา	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์ ดร.อำนาจ อยู่คำ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์ ดร.ศิริวัฒน์ สารเขตต์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์ ดร.อลงกต ยะไวยย์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์ ดร.สมพร ชาลีเครือ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์ ดร.ปานฤศิริ จันทร์ศิริ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์ ดร.บุญญ์กัญญ์ จิระเพิ่มพูน	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
Aj.Eunice Barbara C. Novio	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
Aj.Josemari Cordova	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองบทความ (ภายนอก)

ศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ หกสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ประยุทธ์ ไทยธานี	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สรฤดี ดีปู	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา วิทยอนันต์	วิทยาลัยนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.กรองทิพย์ นาวิเชตร	วิทยาลัยนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรดา ชัยสุวรรณ	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ เรือนนการ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.กานต์ เนตรกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ อินทรประเสริฐ	นักวิชาการอิสระ

รองศาสตราจารย์กมลทิพย์ กสิการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์สุพรรณิ ภูงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ บุญจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรภา สมสัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ เพาพาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริรัตน์ นาคิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ บุญเจริญ	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วานิช ประเสริฐพร	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
อาจารย์ ดร.วิรดา อำนวย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
อาจารย์ ดร.ทินกร พูลพัฒ	มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
อาจารย์ ดร.ชินณ บุญเรืองรัตน์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร.พนิดา คล้อสวัสดิ์	นักวิชาการอิสระ
อาจารย์ ดร.ธีรวิทย์ ภิณโณณัฐกานต์	นักวิชาการอิสระ

บทบรรณาธิการ

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ฉบับนี้เป็นปีที่ 12 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน พ.ศ. 2568 เป็นวารสารวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างและโอกาสให้นักศึกษา นักวิชาการ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพ และบุคคลทั่วไป ได้นำเสนอเผยแพร่ผลงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ทางวิชาการในรูปแบบของบทความวิจัยหรือบทความวิชาการ ภายใต้เจตนาเนื้อหาในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับการศึกษา ตามที่ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ศูนย์ TCI) ได้ทำการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการรอบที่ 5 แล้วนั้น สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ ได้รับการรับรองเป็นวารสารกลุ่มที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2568 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2572 ทั้งนี้ทางกองบรรณาธิการและคณะทำงานของ สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ มีความมุ่งมั่นในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของวารสารให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นอยู่เสมอตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของศูนย์ TCI ซึ่งได้มีการปรับแก้ไขกระบวนการในการดำเนินงานของวารสารอย่างต่อเนื่อง เช่น รูปแบบ (Template) ของบทความวิจัย ได้มีการปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสมกับการนำเสนอบทความให้ผู้พิมพ์และผู้อ่านได้มีการนำเสนอและเผยแพร่บทความอย่างน่าสนใจ เป็นต้น ในวารสารฉบับนี้ประกอบไปด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการซึ่งเป็นผลงานคุณภาพที่มีเนื้อหาหลากหลายจากนักวิจัยที่เป็นเจ้าของผลงาน ได้นำเสนอองค์ความรู้ที่เป็นข้อค้นพบจากการศึกษา การวิจัย พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ แนวคิด ที่ได้นำเสนอในวารสารฉบับนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในผลงานวิชาการ และผู้สนใจใฝ่รู้ทุกท่านตามสมควร

ทางกองบรรณาธิการ สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ ขอขอบคุณเจ้าของบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกในการพิจารณากรองคุณภาพของบทความ รวมทั้งทีมงานและกองบรรณาธิการทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานจน สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์พร้อมตีพิมพ์เผยแพร่สู่สายตาแก่ผู้อ่านและผู้สนใจไว้ ณ โอกาสนี้

อาจารย์ ดร.มานะ สินธุวานนท์

บรรณาธิการ

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

สารบัญ

หน้า

เรื่อง

บทความวิจัย

- 1-10 การพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน
เกศแก้ว นารีแก้ว และ ศรีสุดา พัฒจันทร์
- 11-26 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ตามแนวคิดทุนมนุษย์
จักรพงษ์ ปัญญาพุนตระกูล และ พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์
- 27-38 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1
จารุณี ขาลี, สงวนพงศ์ ขวนชม และ สมบูรณ์ ต้นยะ
- 39-50 การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน
เขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3
จิรพร แฟมไธสง และ ขวาลิต เกตุกระทุ่ม
- 51-64 โมเดลการวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุขศึกษา
ในจังหวัดนครราชสีมา
ชยพล ธงภักดี และ จักรพงษ์ พร่องพรมราช
- 65-73 การบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน
เขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
นงนลิน ขาวจันทร์คง และ ชุตินา พรหมมุย
- 74-84 ภาวะผู้นำฝ่ายบริหารผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
นิอร เพ็ชรกระโทก และ ชุตินา พรหมมุย
- 85-97 การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
**บุญญักัญญ์ จิระเพิ่มพูน, ชุตินา พรหมมุย, อำนาจ อยู่คำ และ
พิเชษฐ์ พรหมมุย**
- 98-111 การพัฒนากิจกรรมฝึกอบรมแบบผสมผสาน เรื่อง การออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์
มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามกรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู
ของคุรุสภา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา
ปรัชญา เหลืองแดง
- 112-124 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
รัตนภรณ์ จันทนา และ วานิช ประเสริฐพร

สารบัญ (ต่อ)

หน้า	เรื่อง
125-137	การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 วาชีนี บุญญาพวงค์, สมบูรณ์ ดันยะ และ สงวนพงศ์ ขวนชม
138-148	รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ศราวุธ ศรีหาบุญตัน, ชูเกียรติ วิเศษเสนา และ วรสิทธิ์ รัตนวราหะ
149-160	การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ศุภวรรณ เกิดมงคล และ ขวลิต เกตุกระทุ่ม
161-173	แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เพื่อพัฒนา มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โคภิชฐา คงธน และ อาทร นกแก้ว
174-186	ผลของการใช้ปัญหาปลายเปิดที่มีต่อความเข้าใจมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สาริศา ปันทอง, ทรงชัย อักษรคิด และ ชนิศวรา เลิศอมรพงษ์
187-196	ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน สุภัทสร โคตรมณี และ ศิริพร พึ่งเพ็ชร
197-206	การสร้างชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อนัญญา เอกจัน
207-222	การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการอธิบายทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อรอุมา ชินมาลา และ น้ำทิพย์ ่องอาจวณิชย์
223-233	การบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา อลงกต สระนอก, ขวลิต เกตุกระทุ่ม และ อำนาจ อยู่คำ
บทความวิชาการ	
234-248	การรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย: ความท้าทายในโลกยุคดิจิทัล รัตนวดี รอดภิรมย์, สมพร ชาลีเครือ และ ลัดดา เชียงนางาม

การพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน
Development of Keychain Crafting Skills from Local Wisdom Based on Ta-leaw Belief
of Fourth Year High School Students Using Team-based Learning

เกศแก้ว นารีแก้ว* และ ศรีสุดา พัฒจันทร์**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*,**

Ketkaew Nareekaew* and Srisuda Patjan**

Faculty of Education Vongchavalitkul University*,**

Corresponding author E-mail: ketkaew_nar@vu.ac.th

(Received: December 3, 2023; Revised: January 16, 2024; Accepted: January 31, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/6 แผนการเรียนศิลป์-ทั่วไป ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนพล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 โดยแผนที่ 1 และแผนที่ 2 มีความเหมาะสมแผนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 5.00 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 2) แบบประเมินทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจตาแหลว โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน มีค่า IOC ทุกข้อเท่ากับ 1.00 สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยประชากรโดยการทดสอบวิลคอกซัน (Wilcoxon Signed Rank Test for One Sample)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.17 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91 2) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังได้รับการพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามความเชื่อตาแหลว ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20

คำสำคัญ: ทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจ, ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว, การจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน

Abstract

This research seeks to 1) evaluate the proficiency in crafting keychains derived from local wisdom in accordance with the Ta Laew belief among Mathayom 4 students following the implementation of team-based learning, with a benchmark of 80 percent, and 2) assess the satisfaction of Mathayom 4 students subsequent to the enhancement of their keychain-making skills rooted in local wisdom as per

the Ta Laew belief through team-based learning. The sample comprised 30 Mathayom 4/6 students enrolled in the Arts-General program during the first semester of the 2023 academic year at Phon School, under the jurisdiction of the Office of the Secondary Education Service Area in Khon Kaen. Participants were selected by cluster random selection, with the classroom as the unit of randomization. The research instruments comprised two learning management plans, with Plan 1 and Plan 2 exhibiting the highest appropriateness. Exhibiting a mean of 5.00 and a standard deviation of 0.00 2) Evaluation of competencies in keychain production with an IOC value ranging from 0.66 to 1.00 and 3) Evaluation of student satisfaction about team-based learning management, with an IOC value of all items equal to 1.00. The statistical analysis included the mean, standard deviation, and the comparison of population averages using the Wilcoxon Signed Rank Test for One Sample.

The research findings indicated that the comparison of skills in keychain production, rooted in local wisdom, among students post team-based learning exceeded the 80 percent criterion, demonstrating statistical significance at the .05 level, with a mean of 19.17 and a standard deviation of 0.91. The study results indicate that students' satisfaction about skill development in keychain creation, rooted in local wisdom and facilitated through team-based learning management, achieved an overall high level, with a mean of 4.84 and a standard deviation of 0.20.

Keywords: Keychain Crafting Skills, Local Wisdom Based on Ta-leaw Beliefs, Team-based Teaching

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมโลกมีวิวัฒนาการและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้สังคมไทยในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน โดยใช้เครือข่ายที่มีอยู่ในชุมชนเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน อาทิ บวร บ้าน วัด โรงเรียน สร้างเสริมองค์ความรู้ให้กับชุมชนจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อสร้างความสามารถในการพัฒนา และเพิ่มมูลค่าของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ ทนทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงศักยภาพของพื้นที่ ส่งเสริมการพัฒนาการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ มาตรฐานมีความปลอดภัย โดยใช้งานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูล และแพลตฟอร์มบริการดิจิทัลเพื่อการวางแผนการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้ชุมชนสามารถสร้างรายได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการใช้แพลตฟอร์มเพื่อสร้างงานในชุมชนและโอกาสในการเข้าถึงงาน อย่างเท่าเทียม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ตาแหลวเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานประดิษฐ์ที่โรงเรียนพลเป็นได้นำเนื้อหาภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยร่วมกับ ปราชญ์ชาวบ้านร่วมกันพัฒนาหลักสูตรโดยพิจารณาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้จัดการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยการ คัดเลือกเนื้อหา หรือกิจกรรมให้สอดคล้องความต้องการของท้องถิ่น ในด้านความเหมาะสมทั้งกิจกรรม เนื้อหาสาระ และวัย ของเด็กนักเรียน งานประดิษฐ์เป็นงานที่เกิดขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล โดยงานประดิษฐ์เกิดขึ้นเพราะมนุษย์ เป็นผู้สร้าง ผู้พัฒนา ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงรูปแบบผลงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ซึ่งได้รับการพัฒนา ปรับปรุงและ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงตระหนักถึงคุณค่าของงานประดิษฐ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามความเชื่อตาแหลว เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างผลงาน โดยเน้นการปลูกฝังลักษณะนิสัยในการทำงาน ทักษะกระบวนการ

ทำงาน การแก้ปัญหาในการทำงาน ความรับผิดชอบ ความสะอาด มีระเบียบ ประหยัด อดออม และอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของยิ่งศักดิ์ ชุ่มเย็น (2565) ที่กล่าวว่า งานการประดิษฐ์ หรืองานสร้างนวัตกรรมการประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ นั้น ล้วนมีความสำคัญต่อผู้สร้างและถ้าจะให้ดีนั้นควรมีการพัฒนาต่อยอดเพื่อความชำนาญ ค้นหาวิธีใหม่ ๆ สามารถสร้างมูลค่าได้ ซึ่งสภาพการศึกษาของไทยในปัจจุบันมุ่งเน้นการนำความรู้ เทคโนโลยีและวิทยาการโทรคมนาคมไปใช้ในการศึกษา จึงทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคมากมาย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิถีทางวัฒนธรรมถูกกลืนโดยกระแสนิยม เนื่องจากเราได้พัฒนาประเทศและจัดการศึกษาของไทย โดยทอดทิ้งของดีที่ประเทศเรามีอยู่คือ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” หรือ “ภูมิปัญญาไทย” ด้วยเหตุนี้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่ครูควรนำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์ และเกิดความสมดุลมากที่สุด (ยุทธนา ชัยเจริญ, 2561)

ผลจากการสังเกตผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนรายวิชาเรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น ง30286 ประจำปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนพล พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งส่วนใหญ่การสอนจะเน้นเนื้อหาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยใช้วิธีเน้นทฤษฎีเป็นหลักโดยการอธิบายเนื้อหา ใช้สื่อประกอบการสอน การวัดผลประเมินผล โดยใช้แบบทดสอบที่เน้นการวัดความรู้ความเข้าใจเท่านั้น จึงเป็นผลทำให้นักเรียนขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ วางแผนการทำงาน ขาดทักษะการทำงาน จึงทำให้การปฏิบัติงานไม่สำเร็จตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียน และด้านการใช้ความรู้ นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะพื้นฐานในการนำความรู้ไปใช้สร้างชิ้นงาน ได้แก่ การประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว โมบายแขวนหน้ารถยนต์ เข็มกลัดติดหน้าอกที่มีคุณภาพ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนไม่เข้าใจขั้นตอนการประดิษฐ์ชิ้นงาน ปฏิบัติงานไม่ถูกต้องตามขั้นตอน จึงทำให้นักเรียนขาดความสนใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัย คาดว่า วิธีการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐานเป็นวิธีการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยครูผู้สอนควรลดบทบาทจากผู้อธิบายเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดซึ่งกันและกัน ผักผ่อนการค้นคว้าด้วยตนเองที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ตรงจากการฝึกปฏิบัติ จัดกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองแบบทีมเป็นฐาน หรือรายบุคคล เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในการทำงาน ซึ่ง Michaelson, Knight and Fink (2004) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นทีมเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้แบบทีม และเป็น การเตรียมโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ที่จะสร้างผลงาน หรือโครงการที่สำคัญ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนทำความเข้าใจด้วยตนเองก่อนนำข้อมูลที่ได้นำมาอภิปราย ตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นร่วมกันในทีม ซึ่งการเรียนรู้แบบเป็นทีมเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Learning) แตกต่างไปจากการเรียนแบบมีส่วนร่วม (Cooperative Learning) และการเรียนแบบไม่เป็นทางการ (Casual Use) โดยครูผู้สอนมีหน้าที่ออกแบบและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งสิ่งสำคัญ คือ ผู้เรียนจะต้องได้รับข้อมูลย้อนกลับในการทำงาน หรือการเรียนรู้ร่วมกันอย่างทันที เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนา ด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ สิรินารถ จงกลกลาง (2551) ยังกล่าวว่าการเรียนรู้แบบทีมเป็นรูปแบบการสอนที่เน้นการร่วมมือกันในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์การทำงานด้วยกันเป็นทีมเล็กตามความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน สมาชิกภายในทีมมีหน้าที่รับผิดชอบและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน

Seng (1994, อ้างถึงใน สิรินารถ จงกลกลาง, 2551) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐานมีประโยชน์ที่จะช่วยสนับสนุนทั้งในด้านการทำงาน และด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างมาก ซึ่งนอกจากนี้นักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ต่าง ๆ จากการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) สามารถสร้างผลงานบรรลุเป้าหมายตามความต้องการของทีมได้ 2) พัฒนาทักษะในการคิดระดับสูง ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการมีปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับ

ผู้อื่นในสังคมได้เป็นอย่างดี 3) ทีมจะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนกล้าในการคิดเกิดแนวความคิดใหม่ ๆ และสร้างสรรค์ 4) เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอภิปรายโต้แย้งกันระหว่างในกลุ่ม และช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น 5) ช่วยสร้างและกระตุ้นให้สมาชิกในทีมมีบทบาทในการสอน และ 6) ส่งเสริมความกระตือรือร้นของผู้เรียน

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐานดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า งานศิลปหัตถกรรมเป็นการแสดงออกเชิงวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการถ่ายทอดและสะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี การประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ถือเป็นสิ่งประดิษฐ์เชิงวัฒนธรรมนับเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางด้านศิลปหัตถกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดแทรกอยู่เกิดความซาบซึ้งในวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นรากเหง้าของคนในชุมชนและในประเทศชาติ และเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปต่อยอดในกิจกรรมประกอบอาชีพในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 80

2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลวด้วยการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์-ทั่วไป ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนพล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 2 ห้อง ซึ่งมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 60 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/6 แผนการเรียนศิลป์-ทั่วไป ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนพล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 30 คน ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

3.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

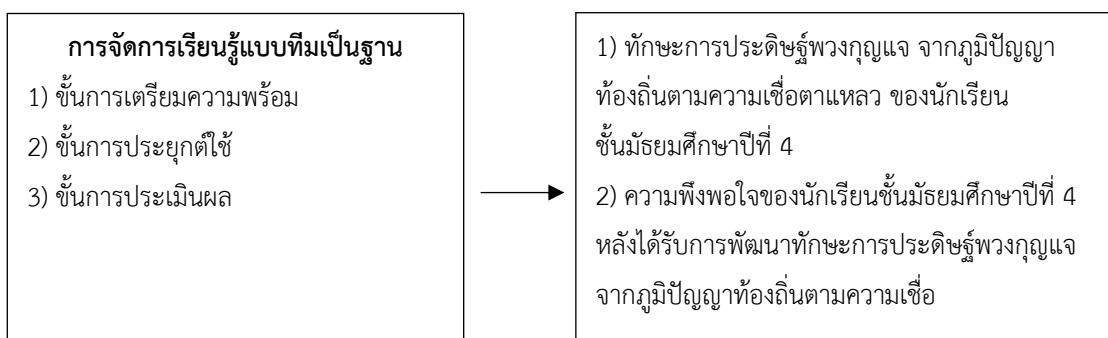
3.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน ได้แก่ 1) ขั้นการเตรียมความพร้อม 2) ขั้นการประยุกต์ใช้ และ 3) ขั้นการประเมินผล

3.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามความเชื่อตาแหลวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว

3.3 พื้นที่ที่ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้คือ โรงเรียนพล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

3.4 ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย การดำเนินการทดลอง เป็นเวลา 8 ชั่วโมง ในปีการศึกษา 2566

3.5 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

3.6 สมมติฐานของการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

3.7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.7.1 เครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การประดิษฐ์พวงกุญแจตาแหลว จำนวน 2 แผน จำนวน 8 ชั่วโมง

3.7.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยดังนี้

1) แบบประเมินทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจตาแหลว ซึ่งมีค่า IOC แบบประเมินรายข้อระหว่าง 0.67-1.00

2) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน (Team-based Learning) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีค่า IOC ของแบบประเมินความพึงพอใจรายข้อระหว่าง 0.67-1.00

3.8 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูลดังนี้

3.8.1 ทำบันทึกขอความร่วมมือถึงโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยมีจดหมายขอความร่วมมือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ถึงโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.8.2 จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.8.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 ถึงวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2566

3.8.4 หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้น ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือทุกฉบับ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

3.9.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.9.2 การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยประชากรของทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ผู้วิจัยใช้การทดสอบวิลคอกซัน (Wilcoxon Signed Rank Test for One Sample) เนื่องจากผลการตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูลไม่มีการแจกแจงแบบปกติ

4. ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบทิมเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบทิมเป็นฐาน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

4.1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบทิมเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 80

คะแนนผลการพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบทิมเป็นฐานรายบุคคลมากกว่าร้อยละ 80 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.17 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 95.83

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบทิมเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 80

ผลการเรียนรู้	คะแนนเกณฑ์ Median	$\bar{X}$	S.D.	Z	p-value
ทักษะของนักเรียน	16	19.17	0.91	4.859*	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบทิมเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลวด้วยการจัดการเรียนรู้แบบทิมเป็นฐาน

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบทิมเป็นฐาน

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหาบทเรียน	4.76	0.29	มากที่สุด
2. ด้านครูผู้สอน	4.93	0.16	มากที่สุด
3. ด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน	4.86	0.22	มากที่สุด
4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.81	0.23	มากที่สุด
5. ด้านการประเมินผล	4.88	0.31	มากที่สุด
รวม	4.84	0.20	

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามความเชื่อตาแหลว หลังการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐานภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านครูผู้สอนนักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16 รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.31 รองลงมา คือ ด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.22 รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.23 และด้านเนื้อหาบทเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.76 และ มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว หลังการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยแสดงว่าการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยนำมาใช้สามารถพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลวได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการเตรียมความพร้อม การศึกษานอกห้องเรียนที่นักเรียนเตรียมตัวก่อนเข้าเรียนโดยศึกษาด้วยตนเอง 2) ขั้นการประยุกต์ใช้ นักเรียนจะใช้เนื้อหาและคำตอบของคำถาม วิธีการปฏิบัติมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ในขั้นตอนนี้ และ 3) ขั้นการประเมินผล การทดสอบระหว่างเรียน หรือการทำภาระงานหลังจากเรียนรู้และฝึกฝนแล้ว ซึ่งแสดงว่าการพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยนำมาพัฒนาทักษะการประดิษฐ์ทางการเรียนร่วมกับการทำกิจกรรมการประดิษฐ์พวงกุญแจ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว เกิดผลประสบความสำเร็จทั้งต่อตัวผู้เรียน และตัวผู้สอนซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสังเกตระหว่างการจัดกิจกรรมผู้วิจัยพบว่านักเรียนช่วยกันถ่ายทอดทักษะการสานตาแหลวโดยเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งนักเรียนบางคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานแตกต่างออกไปจากเดิมให้มีความง่ายต่อการทำชิ้นงานและสวยงาม นักเรียนมีความสุขกับการเรียนแบบทีมมากกว่าการเรียนในรูปแบบเดิม สอดคล้องกับแนวคิดของ สิรินารถ จงกลกลาง (2551) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Team Based Learning หรือการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองแก่นักศึกษาได้ ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการร่วมมือกันในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์การทำงานร่วมกันเป็นทีมเล็กตามความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยมีการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน สมาชิกภายในทีมมีหน้าที่รับผิดชอบและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน ช่วยในการพัฒนาทักษะการรู้คิดของผู้เรียนให้มีระดับสูงขึ้น สนับสนุนพัฒนาการระหว่างบุคคลและทักษะของทีมนับถือว่าเป็นการพัฒนาผู้เรียนตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดไว้ว่า การศึกษาควรเป็นการพัฒนาคนในทุกด้านทำให้ผู้รับการศึกษาเป็นคนดีคนเก่งและมีความสุข นอกจากนั้นยังได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้คือ “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ

เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพมีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ” ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2560) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญเป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้คิดค้นความรู้ และลงมือปฏิบัติ หรือกระทำจริงทุกขั้นตอนจนทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ จึงต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้และเทคนิควิธีการสอนหลายรูปแบบขึ้นกับธรรมชาติของวิชาและนักเรียนรูปแบบการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เช่น การสอนแบบใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ การสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การสอนแบบอุปนัย เป็นต้น ทั้งนี้จากแนวคิดดังกล่าวสรุปว่าจากการทำงานด้วยการลงมือปฏิบัติงานเองทำให้เกิดกระบวนการลงมือปฏิบัติงานจริง โดยมีกระบวนการทำงานจากการมุ่งเน้นให้เกิดฝึกทักษะปฏิบัติที่ทำให้สามารถทำงานได้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การวิเคราะห์งาน การวางแผนในการทำงาน การปฏิบัติงาน และการประเมินผลงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Grounlund and Waugh (2009) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบของทักษะการปฏิบัตินั้น ประกอบด้วยองค์ประกอบทางด้านความรู้ ทักษะ และจิตพิสัย และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ McMillan (2014) ที่กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินทักษะการปฏิบัติในบริบททางการศึกษามักเป็นการตรวจสอบความสามารถของผู้เรียนใน 3 ประเด็นดังกล่าว ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และจิตพิสัย

5.2.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบทีมเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20 จากการสังเกตพบว่านักเรียนมีความสุข มีความสนใจในการประดิษฐ์ชิ้นงานและมีความเพลิดเพลินต่อการประดิษฐ์พวงกุญแจ ซึ่งแสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่องานประดิษฐ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รักขณาลี สนวนพล (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นทักษะกระบวนการทำงานในรายวิชาการงานอาชีพ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนโดยเน้นทักษะกระบวนการทำงานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี แจ่มใส, รัตติยา กรวยทอง, รุจิรา สร้อยทอง และสาวิตรี งามทรัพย์ (2552) ที่ได้ศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หน่วยระบบนิเวศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาดีวิทยา ตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หน่วยระบบนิเวศ มีความพึงพอใจผ่านเกณฑ์ระดับมาก โดยนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใจ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ผลการพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน นักเรียนมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งแสดงว่า การพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน ครูผู้สอนท่านอื่นสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดผลงานการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลว ไปใช้สำหรับการพัฒนาทักษะทางการเรียนของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและเกิดผลสำเร็จสูงสุดในการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นต่อไปได้

6.1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐานเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติสามารถสร้างชิ้นงาน สืบค้นการทำงาน และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และสามารถนำองค์ความรู้ของตนเองไปก่อให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลอื่น ๆ ได้ ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาอื่น ๆ ในรายวิชาการงานอาชีพ และรายวิชาอื่น ๆ ได้

6.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนการสอนแบบทีมเป็นฐาน สามารถพัฒนาทักษะทางการเรียนการสอนรายวิชาการงานอาชีพของนักเรียนให้สูงขึ้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่น การพัฒนาทักษะการประดิษฐ์งานใบตองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน

6.2.2 ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐานส่งผลทำให้การพัฒนาทักษะการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลวสูงขึ้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์พวงกุญแจจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

6.2.3 ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนการสอนแบบทีมเป็นฐาน สามารถพัฒนาทักษะทางการเรียนการสอนรายวิชาการงานอาชีพของนักเรียนให้สูงขึ้นได้จริง ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยเรื่องการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพและรายได้จากงานประดิษฐ์พวงกุญแจภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเชื่อตาแหลวของชุมชน

7. เอกสารอ้างอิง

ทิศนา ขัมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 8).

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). (2565, 1 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*.

เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง. หน้า 1-143.

พัชรี้ แจ่มใส, รัตติยา กรวยทอง, รุจิรา สร้อยทอง และสาวตรี งามทรัพย์. (2552). *ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยระบบนิเวศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาดีวิทยา ตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2552 โดยใช้การสอนแบบ SICAR* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท].

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

ยิ่งศักดิ์ ชุ่มเย็น. (2565). *การพัฒนาทักษะการตีข้อวงใหญ่ของนักศึกษาภาควิชานาฏดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ยุทธนา ชัยเจริญ. (2561). *ผลการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ตามแนวสะเต็มศึกษา เรื่อง การย้อมสีเส้นด้ายฝ้ายด้วยสีธรรมชาติโดยใช้สารช่วยติดชนิดต่าง ๆ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

รักษณาลี สอนพูล. (2561). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นทักษะกระบวนการทำงานในรายวิชาการงานอาชีพ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สิรินารถ จงกลกลาง. (2551). รูปแบบการสอน Team Based Learning. *วารสารวิชาการสีมาจารย์*, 21(43), 86-91.

Gronlund, N. E. & Waugh, C. K. (2009). *Assessment of Student Achievement*. Pearson.

McMillan, M. (2014). *The Strategy Process: Concepts* (3rd ed.). Prentice-Hall.

Michaelsen, L. K., Knight, A. B. & Fink, L. D. (2004). *Team-based Learning*. Jossey-Bass.

Seng, P. M. (1994). *The Fifth Discipline: the Art and Practice of the Learning Organization*.
Pearson Education.

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทุนมนุษย์ The Needs of Development Curriculum Management of Rajabhat Universities Based on the Concept of Human Capital

จักรพงษ์ ปัญญาพุนตระกูล* และ พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์**

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*,**

Jakkrapong Panyapoontragool* and Pruet Siribanpitak**

Faculty of Education Chulalongkorn University*,**

Corresponding author E-mail: jakapong_panya@hotmail.com

(Received: June 18, 2024; Revised: June 30, 2024; Accepted: July 8, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทุนมนุษย์ ประชากร คือ หลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง จำนวน 38 แห่ง รวม 3,172 หลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง คือ หลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 343 หลักสูตร โดยใช้วิธีกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan ด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่ม ผู้ให้ข้อมูล คือ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร หลักสูตรละ 2 คน รวม 686 คน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทุนมนุษย์ แบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทุนมนุษย์ จำนวน 5 ด้าน รวมทั้งหมด 312 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ จำนวน 5 ข้อ มีความตรงทุกข้อเท่ากับ 1.0 และค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านการจัดตั้ง สนับสนุนการเรียนรู้มีความจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการออกแบบหลักสูตร ด้านการประเมินหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการจัดบุคลากร มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาต่ำที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตร, ทุนมนุษย์, ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา

Abstract

The purpose of this research is to examine the requirements for developing curriculum management at Rajabhat Universities, with a focus on the concept of human capital. The population consisted of 3,172 curriculums from 38 Rajabhat universities. The informants were curriculum administrators for 343 curriculums, with two individuals per curriculum, resulting in a total of 686 people. This was determined using Krejcie & Morgan's sample size estimation formula and a simple random sampling method (Random Table). The research instrument examined the current and desired curriculum management practices at Rajabhat Universities, utilizing a 5-level rating scale based on the concept of

human capital. It was divided into 3 parts, consisting of Part 1: General Information; Part 2: Opinions about present and desirable curriculum management of Rajabhat Universities based on the concept of human capital in 5 aspects, totaling 321 items; and Part 3: Suggestions, totaling 5 items. This research employed an instrument with a content validity (IOC) of 1.0 and a reliability of 0.99. We analyzed the data using frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}).

The results of research show that the priority needs for developing curriculum management at Rajabhat Universities were as follows: learning support was the highest priority need, followed by curriculum designing, curriculum assessment, and curriculum implementation. The lowest priority need was staffing.

Keywords: Curriculum Management, Human Capital, Priority Needs of Developing

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต การพัฒนานวัตกรรมที่ไม่หยุดยั้งทำให้เกิดทักษะที่คนทำงานรุ่นใหม่จำเป็นต้องมี คือ ทักษะทางปัญญา ทักษะสังคม และทักษะในการปรับตัว ดังนั้น นักเรียนในวันนี้ไม่ควรได้รับการเรียนการสอนแบบเก่าอีกต่อไป ซึ่งการผสมผสานของทักษะทั้ง 3 ทักษะข้างต้น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ในตลาดแรงงานทั่วโลก ตามรายงานของธนาคารโลก World Development Report 2019: The Changing Nature of Work โดยมีทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะพฤติกรรมทางสังคม และทักษะทางอารมณ์ ดังนั้น ประเทศที่กำลังพัฒนาต้องสร้างความมั่นใจว่า ประเทศของตนเองมีกำลังคนที่มีความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต โดยการพัฒนาทุนมนุษย์ หรือจะเรียกว่าสิ่งนี้ก็คือการลงทุนในมนุษย์นั่นเอง (World Development Report 2019, 2562)

คำว่า “ทุนมนุษย์” มีขึ้นครั้งแรกในปี 1961 ในบทความของ Theodore W. Schultz เรื่อง Investment in Human Capital ในวารสาร American Economic Review โดย Schultz ให้ความหมายคำว่า “ทุนมนุษย์” ว่าหมายถึงความสามารถหลาย ๆ อย่างที่อยู่ในตัวคน ทั้งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด หรือเกิดจากการสะสมเรียนรู้ โดยแต่ละบุคคลที่เกิดมาจะมียื่นส่เฉพาะบุคคลซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ความสามารถ คุณลักษณะเหล่านี้เป็นคุณลักษณะที่มีคุณค่า ซึ่งคุณค่านี้อาจเพิ่มขึ้นเมื่อมีการลงทุนที่เหมาะสม (นิสตากร เวชยานนท์, 2551 อ้างถึงใน เอลวิส โคตรชมภู และจุฬาพรพรณภรณ์ ธนะแพทย์, 2565)

ทุนมนุษย์ มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ทุนปัญญา (ความรู้ ทักษะ และความชำนาญ) 2) ทุนสังคม (การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือ และมนุษยสัมพันธ์) และ 3) ทุนอารมณ์ (การแสดงออกทางอารมณ์ ความยืดหยุ่น ความตระหนักรู้ในตนเอง ความกระตือรือร้น) (พฤทธิพงศ์ จักกะพาก, 2564)

สำหรับในประเทศไทยเริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์อย่างจริงจังในศตวรรษที่ 21 ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาทุนมนุษย์ทุกช่วงวัย โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาที่จะต้องผลิตบัณฑิตออกไปทำหน้าที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียม หรือแข่งขันได้กับนานาประเทศ ซึ่งยังไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ได้อย่างดีพอ (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และฉบับที่ 13 ข้างต้น จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการผลิตบุคลากร หรือกำลังแรงงานตามความต้องการของประเทศ

ดังกล่าว ทั้งนี้ในประเทศไทย มีสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมทั้งหมด 152 แห่ง ซึ่งในจำนวนนี้มีมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย และมีผู้สำเร็จการศึกษาประมาณ 66,000 คนต่อปี หรือประมาณ 1 ใน 5 ของจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดจำนวนประมาณ 340,000 คน ดังนั้น จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นแหล่งผลิตแรงงานที่สำคัญของประเทศ และหากมหาวิทยาลัยราชภัฏมีศักยภาพในการผลิตแรงงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานมากเท่าไร ก็จะมีผลต่อการพัฒนาประเทศมากเท่านั้น (สถิติอุดมศึกษา, สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565)

สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการผลิตบัณฑิต แต่ในปัจจุบันมีปัญหาเรื่องการผลิตบัณฑิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งนายแพทย์อุดม คชินทร อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้สัมภาษณ์พิเศษกับหนังสือพิมพ์มติชนว่า ประเทศไทยมีจุดบอดทุกด้าน มหาวิทยาลัยต้องออกจากคอมฟอร์ตโซน เปิดพื้นที่การเรียนรู้ผลิตคนให้ตอบโจทย์ประเทศและโลก หากอุดมศึกษายังผลิตบัณฑิตด้วยระบบเก่า ก็จะไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (มติชนออนไลน์, 2566)

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงมีความจำเป็นต้องมีการบริหารหลักสูตรที่มีคุณภาพ เพื่อให้หลักสูตรการศึกษาสามารถที่จะสร้างบัณฑิตให้จบออกมาเป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และบุคลิกลักษณะ ที่ตอบสนองต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม ตลาดแรงงาน และการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน แนวคิดทุนมนุษย์จึงเป็นแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อสร้างผู้สำเร็จการศึกษาที่มีทั้งความรู้ มีทักษะ มีความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคม และมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ด้วยจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีสัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีมากกว่าครึ่งหนึ่งของทั้งประเทศ หากเป็นผู้ที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนบุคลิกลักษณะสังคมและอารมณ์ที่เป็นไปตามแนวคิดทุนมนุษย์แล้ว จะทำให้องค์กร สังคม และประเทศชาติ มีบุคลากรและกำลังแรงงานที่มีคุณค่า และจะนำพาองค์กร สังคม และประเทศชาติพัฒนาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทุนมนุษย์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยโดยการทำความเข้าใจสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เป็นขั้นการกำหนดความต้องการจำเป็น (Define) โดยส่งแบบสอบถามไปสอบถามความเห็นและข้อเสนอแนะ ให้กับอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แล้วจึงนำผลของแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) การวิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหาจับประเด็นเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทุนมนุษย์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร คือ หลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง รวม 3,172 หลักสูตร

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ หลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 343 หลักสูตร โดยใช้วิธีกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตารางเลขสุ่ม

3.1.3 ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร 2 คน ในแต่ละหลักสูตร คือประธานหลักสูตร 1 คน และที่มิใช่ประธานหลักสูตร 1 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งในมิติของประธานซึ่งเป็นผู้วางแผนทางการบริหารหลักสูตร และ

ในมติของผู้ดำเนินการตามแนวทางการบริหารหลักสูตร จึงกำหนดให้ผู้ให้ข้อมูลมาจากหลักสูตรละ 2 คน กลุ่มตัวอย่าง 343 หลักสูตร จึงรวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 686 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทวนมนุษย์ ซึ่งแบบสอบถามได้ผ่านการพิจารณาความเที่ยงตรงจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทวนมนุษย์ จำนวน 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอาจารย์ผู้รับหลักสูตร จำนวน 3 คน โดยมีค่าความเที่ยงตรง (Index of Item-objective Congruence: IOC) เท่ากับ 1.0 และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99 โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รวมทุกหลักสูตรที่เคยปฏิบัติหน้าที่

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทวนมนุษย์ มีลักษณะเป็นแบบระดับการให้คะแนน 5 ระดับ (Likert Scale)

5 หมายถึง ตรงกับสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ตรงกับสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก

3 หมายถึง ตรงกับสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ตรงกับสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย

1 หมายถึง ตรงกับสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามด้วยระบบออนไลน์ คือส่งแบบสอบถามประเภทไฟล์ PDF ทาง E-mail ให้กับอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อมอบหมายให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรตามที่กำหนดไว้ในกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยในแบบสอบถามจะมี QR CODE ซึ่งเป็นแบบสอบถามในรูแบบของ Google form และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยระบบออนไลน์ จาก Google form ดังกล่าว โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมาทั้งหมด จำนวน 628 คน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทวนมนุษย์ มาวิเคราะห์โดยใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) การวิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และการวิเคราะห์เนื้อหาจับประเด็น โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร $PNI_{modified} = (I-D) / D$

4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทวนมนุษย์ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทุนมนุษย์ ด้านการออกแบบหลักสูตร (n = 628)

การออกแบบหลักสูตร	ทุนมนุษย์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ		
1.1 การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาโดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลลัพธ์การเรียนรู้	ทุนปัญญา	3.88	0.76	มาก	4.42	0.69	มาก	0.13	3
	ทุนสังคม	3.82	0.76	มาก	4.41	0.69	มาก	0.15	2
	ทุนอารมณ์	3.72	0.80	มาก	4.40	0.72	มาก	0.18	1
	เฉลี่ยรวม	3.81	0.77	มาก	4.41	0.70	มาก	0.15	
1.2 การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรโดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลลัพธ์การเรียนรู้	ทุนปัญญา	3.94	0.77	มาก	4.53	0.66	มากที่สุด	0.14	3
	ทุนสังคม	3.88	0.78	มาก	4.48	0.68	มาก	0.15	2
	ทุนอารมณ์	3.79	0.79	มาก	4.44	0.69	มาก	0.17	1
	เฉลี่ยรวม	3.87	0.78	มาก	4.48	0.69	มาก	0.15	
เฉลี่ยรวมทั้งหมด		3.84	0.78	มาก	4.45	0.69	มาก	0.15	ที่สอง

จากตารางที่ 1 พบว่า อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมีความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรด้านการออกแบบหลักสูตร โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) และมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการ คือ 0.15 (PNI_{modified} = 0.15)

เมื่อพิจารณารายข้อย่อยด้านการออกแบบหลักสูตร พบว่า การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาโดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด (PNI_{modified} = 0.15) รองลงมา คือ การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรโดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.15)

เมื่อพิจารณาการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาโดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ตามองค์ประกอบของทุนมนุษย์ พบว่า ทางอารมณ์ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด (PNI_{modified} = 0.18) รองลงมา คือ ทางสังคม (PNI_{modified} = 0.15) และทางปัญญา (PNI_{modified} = 0.13) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรโดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ตามองค์ประกอบของทุนมนุษย์ พบว่า ทางอารมณ์ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด (PNI_{modified} = 0.17) รองลงมา คือ ทางสังคม (PNI_{modified} = 0.15) และทางปัญญา (PNI_{modified} = 0.14) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทฤษฎี ด้านการจัดบุคลากร (n = 628)

การจัดบุคลากร	ทฤษฎี	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ		
2.1 การกำหนดตัวบุคคลเพื่อทำหน้าที่ในการสอนที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับองค์ความรู้ของหลักสูตร	ทฤษฎี	4.06	0.78	มาก	4.54	0.67	มากที่สุด	0.11	3
	ทฤษฎีสังคม	4.04	0.77	มาก	4.53	0.66	มากที่สุด	0.12	2
	ทฤษฎีอารมณ์	4.01	0.78	มาก	4.53	0.65	มากที่สุด	0.12	1
	เฉลี่ยรวม	4.04	0.78	มาก	4.53	0.66	มากที่สุด	0.12	
2.2 การกำหนดคุณสมบัติผู้สอนที่สามารถส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ผลลัพธ์การเรียนรู้	ทฤษฎี	4.13	0.76	มาก	4.58	0.63	มากที่สุด	0.10	3
	ทฤษฎีสังคม	4.06	0.77	มาก	4.53	0.65	มากที่สุด	0.11	2
	ทฤษฎีอารมณ์	4.03	0.78	มาก	4.51	0.67	มากที่สุด	0.12	1
	เฉลี่ยรวม	4.07	0.77	มาก	4.54	0.66	มากที่สุด	0.11	
เฉลี่ยรวมทั้งหมด		4.05	0.77	มาก	4.54	0.66	มากที่สุด	0.11	ที่ห้า

จากตารางที่ 2 พบว่า อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมีความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรด้านการจัดบุคลากร โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) และมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คือ 0.11 ($PNI_{modified} = 0.11$)

เมื่อพิจารณารายข้อย่อยด้านการจัดบุคลากร พบว่า การกำหนดตัวบุคคลเพื่อทำหน้าที่ในการสอนที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับองค์ความรู้ของหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.12$) รองลงมา คือ การกำหนดคุณสมบัติผู้สอนที่สามารถส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ผลลัพธ์การเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.11$)

เมื่อพิจารณาการกำหนดตัวบุคคลเพื่อทำหน้าที่ในการสอนที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับองค์ความรู้ของหลักสูตร ตามองค์ประกอบของทฤษฎี พบว่า ทางอารมณ์ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.12$) รองลงมา คือ ทางสังคม ($PNI_{modified} = 0.15$) และทางปัญญา ($PNI_{modified} = 0.13$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการกำหนดคุณสมบัติผู้สอนที่สามารถส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามองค์ประกอบของทฤษฎี พบว่า ทางอารมณ์ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.12$) รองลงมา คือ ทางสังคม ($PNI_{modified} = 0.11$) และทางปัญญา ($PNI_{modified} = 0.11$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทุนมนุษย์ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ (n = 628)

การนำหลักสูตรไปใช้	ทุนมนุษย์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ		
3.1 การกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้	ทุนปัญญา	4.05	0.70	มาก	4.57	0.63	มากที่สุด	0.12	2
	ทุนสังคม	4.03	0.71	มาก	4.54	0.64	มากที่สุด	0.12	3
	ทุนอารมณ์	3.98	0.76	มาก	4.53	0.66	มากที่สุด	0.13	1
	เฉลี่ยรวม	4.02	0.72	มาก	4.54	0.64	มากที่สุด	0.13	
3.2 การกำหนดวิธีการประเมินผล การเรียน โดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้	ทุนปัญญา	4.04	0.72	มาก	4.55	0.65	มากที่สุด	0.12	3
	ทุนสังคม	3.97	0.75	มาก	4.52	0.65	มากที่สุด	0.13	2
	ทุนอารมณ์	3.96	0.77	มาก	4.51	0.66	มากที่สุด	0.13	1
	เฉลี่ยรวม	3.99	0.75	มาก	4.52	0.66	มากที่สุด	0.13	
เฉลี่ยรวมทั้งหมด		4.00	0.73	มาก	4.53	0.65	มากที่สุด	0.13	ที่สี่

จากตารางที่ 3 พบว่า อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมีความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรด้านการนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) และมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คือ 0.13 (PNI_{modified} = 0.13)

เมื่อพิจารณารายข้อย่อยด้านการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียน โดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด (PNI_{modified} = 0.13) รองลงมา คือ การกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.13)

เมื่อพิจารณาการกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ตามองค์ประกอบของทุนมนุษย์ พบว่า ทางอารมณ์ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด (PNI_{modified} = 0.13) รองลงมา คือ ทางปัญญา (PNI_{modified} = 0.12) และทางสังคม (PNI_{modified} = 0.12) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนโดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ตามองค์ประกอบของทุนมนุษย์ พบว่า ทางอารมณ์ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด (PNI_{modified} = 0.13) รองลงมา คือ ทางสังคม (PNI_{modified} = 0.13) และทางปัญญา (PNI_{modified} = 0.12) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทุนมนุษย์ ด้านการจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (n = 628)

การจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	ทุนมนุษย์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ		
4.1 จัดให้มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้	ทุนปัญญา	3.66	0.91	มาก	4.48	0.71	มาก	0.22	1
	ทุนสังคม	3.68	0.87	มาก	4.42	0.72	มาก	0.19	2
	ทุนอารมณ์	3.68	0.88	มาก	4.41	0.72	มาก	0.19	3
	เฉลี่ยรวม	3.67	0.88	มาก	4.44	0.72	มาก	0.20	
4.2 จัดให้มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้	ทุนปัญญา	3.86	0.85	มาก	4.51	0.69	มากที่สุด	0.16	1
	ทุนสังคม	3.86	0.81	มาก	4.48	0.69	มาก	0.16	2
	ทุนอารมณ์	3.85	0.83	มาก	4.47	0.70	มาก	0.15	3
	เฉลี่ยรวม	3.86	0.83	มาก	4.49	0.69	มาก	0.16	
4.3 จัดให้มีห้องปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้	ทุนปัญญา	3.73	0.95	มาก	4.50	0.71	มากที่สุด	0.20	1
	ทุนสังคม	3.74	0.92	มาก	4.46	0.72	มาก	0.19	2
	ทุนอารมณ์	3.71	0.90	มาก	4.42	0.74	มาก	0.18	3
	เฉลี่ยรวม	3.73	0.92	มาก	4.46	0.72	มาก	0.19	
เฉลี่ยรวมทั้งหมด		3.75	0.88	มาก	4.46	0.71	มาก	0.18	ที่หนึ่ง

จากตารางที่ 4 พบว่า อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมีความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรด้านการจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) และมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คือ 0.18 (PNI_{modified} = 0.18)

เมื่อพิจารณารายข้อย่อยด้านการจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ พบว่า การจัดให้มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด (PNI_{modified} = 0.20) รองลงมา คือ การจัดให้มีห้องปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.19) และการจัดให้มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.16) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการจัดให้มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามองค์ประกอบของทุนมนุษย์ พบว่า ทางปัญญา มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด (PNI_{modified} = 0.22) รองลงมา

คือ ทางสังคม ($PNI_{modified} = 0.19$) และทางอารมณ์ ($PNI_{modified} = 0.19$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการจัดให้มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามองค์ประกอบของทุนมนุษย์ พบว่า ทางปัญญา มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด ($PNI_{modified} = 0.16$) รองลงมาคือ ทางสังคม ($PNI_{modified} = 0.16$) และทางอารมณ์ ($PNI_{modified} = 0.15$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการจัดให้มีห้องปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามองค์ประกอบของทุนมนุษย์ พบว่า ทางปัญญา มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด ($PNI_{modified} = 0.20$) รองลงมาคือ ทางสังคม ($PNI_{modified} = 0.19$) และทางอารมณ์ ($PNI_{modified} = 0.18$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทุนมนุษย์ ด้านการประเมินหลักสูตร ($n = 628$)

การประเมินหลักสูตร	ทุนมนุษย์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับ
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ		
5.1 มีกระบวนการในการพิจารณาการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษาในหลักสูตร โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้	ทุนปัญญา	3.94	0.74	มาก	4.52	0.64	มากที่สุด	0.14	2
	ทุนสังคม	3.91	0.76	มาก	4.48	0.67	มาก	0.14	3
	ทุนอารมณ์	3.87	0.78	มาก	4.47	0.67	มาก	0.15	1
	เฉลี่ยรวม	3.91	0.76	มาก	4.49	0.66	มาก	0.14	
5.2 มีกระบวนการพิจารณาผลการจัดการเรียนการสอนซึ่งประเมินโดยนักศึกษา โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้	ทุนปัญญา	3.96	0.79	มาก	4.51	0.65	มากที่สุด	0.13	3
	ทุนสังคม	3.92	0.77	มาก	4.48	0.66	มาก	0.14	2
	ทุนอารมณ์	3.88	0.80	มาก	4.46	0.69	มาก	0.15	1
	เฉลี่ยรวม	3.92	0.79	มาก	4.48	0.67	มาก	0.14	
5.3 มีกระบวนการพิจารณาผลการจัดการเรียนการสอนซึ่งประเมินโดยผู้ใช้บัณฑิต โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้	ทุนปัญญา	3.95	0.80	มาก	4.52	0.66	มากที่สุด	0.14	3
	ทุนสังคม	3.90	0.80	มาก	4.50	0.66	มากที่สุด	0.15	2
	ทุนอารมณ์	3.87	0.81	มาก	4.48	0.68	มากที่สุด	0.15	1
	เฉลี่ยรวม	3.91	0.80	มาก	4.50	0.66	มากที่สุด	0.15	
เฉลี่ยรวมทั้งหมด		3.91	0.78	มาก	4.49	0.66	มาก	0.14	ที่สาม

จากตารางที่ 5 พบว่า อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมีความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรด้านการประเมินหลักสูตร โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) และมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คือ 0.14 ($PNI_{modified} = 0.14$)

เมื่อพิจารณารายข้อย่อยด้านการประเมินหลักสูตร พบว่า การมีกระบวนการพิจารณาผลการจัดการเรียนการสอนซึ่งประเมินโดยผู้ใช้บัณฑิต โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.15$) รองลงมา คือ การมีกระบวนการในการพิจารณาการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาในหลักสูตร โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.14$) และการมีกระบวนการพิจารณาผลการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประเมินโดยนักศึกษา โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.14$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณากระบวนการในการพิจารณาการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาในหลักสูตร โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามองค์ประกอบของทวนมนุษย์ พบว่า ทวนอารมณ์ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.15$) รองลงมา คือ ทางสังคม ($PNI_{modified} = 0.14$) และทางปัญญา ($PNI_{modified} = 0.14$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณากระบวนการพิจารณาผลการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประเมินโดยนักศึกษา โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามองค์ประกอบของทวนมนุษย์ พบว่า ทวนอารมณ์ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.15$) รองลงมา คือ ทางสังคม ($PNI_{modified} = 0.14$) และทางปัญญา ($PNI_{modified} = 0.13$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณากระบวนการพิจารณาผลการจัดการเรียนการสอนซึ่งประเมินโดยผู้ใช้บัณฑิต โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามองค์ประกอบของทวนมนุษย์ พบว่า ทวนอารมณ์ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.15$) รองลงมา คือ ทางสังคม ($PNI_{modified} = 0.15$) และทางปัญญา ($PNI_{modified} = 0.14$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทวนมนุษย์ ในภาพรวม ($n = 628$)

การออกแบบหลักสูตร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	
1. การออกแบบหลักสูตร							
1.1 การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาโดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลลัพธ์การเรียนรู้	3.81	0.77	มาก	4.41	0.70	มาก	0.15 (4)
1.2 การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรโดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลลัพธ์การเรียนรู้	3.87	0.78	มาก	4.48	0.69	มาก	0.15 (5)
เฉลี่ยรวม	3.84	0.78	มาก	4.45	0.69	มาก	0.15 อันดับ 2
2. การจัดบุคลากร							
2.1 การกำหนดตัวบุคคลเพื่อทำหน้าที่ในการสอนที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับองค์ความรู้ของหลักสูตร	4.04	0.78	มาก	4.53	0.66	มากที่สุด	0.12 (11)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การออกแบบหลักสูตร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	
2. การจัดบุคลากร							
2.2 การกำหนดคุณสมบัติผู้สอนที่สามารถส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ผลลัพธ์การเรียนรู้	4.07	0.77	มาก	4.54	0.66	มากที่สุด	0.11 (12)
เฉลี่ยรวม	4.05	0.77	มาก	4.54	0.66	มากที่สุด	0.11 อันดับ 5
3. การนำหลักสูตรไปใช้							
3.1 การกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลลัพธ์การเรียนรู้	4.02	0.72	มาก	4.54	0.64	มากที่สุด	0.13 (10)
3.2 การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนโดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลลัพธ์การเรียนรู้	3.99	0.75	มาก	4.52	0.66	มากที่สุด	0.13 (9)
เฉลี่ยรวม	4.00	0.73	มาก	4.53	0.65	มากที่สุด	0.13 อันดับ 4
4. การจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้							
4.1 จัดให้มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้	3.67	0.88	มาก	4.44	0.72	มาก	0.20 (1)
4.2 จัดให้มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้	3.86	0.83	มาก	4.49	0.69	มาก	0.16 (3)
4.3 จัดให้มีห้องปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้	3.73	0.92	มาก	4.46	0.72	มาก	0.19 (2)
เฉลี่ยรวม	3.75	0.88	มาก	4.46	0.71	มาก	0.18 อันดับ 1
5. การประเมินหลักสูตร							
5.1 มีกระบวนการในการพิจารณาการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาในหลักสูตรโดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้	3.91	0.76	มาก	4.49	0.66	มาก	0.14 (7)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การออกแบบหลักสูตร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	
5.2 มีกระบวนการพิจารณาผลการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประเมินโดยนักศึกษา โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้	3.92	0.79	มาก	4.48	0.67	มาก	0.14 (8)
5.3 มีกระบวนการพิจารณาผลการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประเมินโดยผู้ใช้บัณฑิต โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้	3.91	0.80	มาก	4.50	0.66	มากที่สุด	0.15 (6)
เฉลี่ยรวม	3.91	0.78	มาก	4.49	0.66	มาก	0.14 อันดับ 3
ภาพรวมทั้งหมด	3.91	0.79	มาก	4.49	0.67	มาก	0.14

จากตารางที่ 6 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทวนมนุษย์ ในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทวนมนุษย์ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) และมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คือ 0.14 ($PNI_{modified} = 0.14$)

เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่าด้านการจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.18$) รองลงมา คือ ด้านการออกแบบหลักสูตร ($PNI_{modified} = 0.15$) ด้านการประเมินหลักสูตร ($PNI_{modified} = 0.14$) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ($PNI_{modified} = 0.13$) และด้านการจัดบุคลากร ($PNI_{modified} = 0.11$)

เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า การจัดให้มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.20$) รองลงมา คือ การจัดให้มีห้องปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.19$) จัดให้มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.16$) การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาโดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.15$) การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรโดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.15$) การมีกระบวนการพิจารณาผลการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประเมินโดยผู้ใช้บัณฑิต โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.15$) การมีกระบวนการในการพิจารณาการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาในหลักสูตร โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.14$) มีกระบวนการพิจารณาผลการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประเมินโดยนักศึกษา โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.14$) การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียน โดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.13$) การกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.13$) การกำหนดตัวบุคคลเพื่อทำหน้าที่ในการสอนที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับองค์ความรู้ของหลักสูตร ($PNI_{modified} = 0.12$) การกำหนดคุณสมบัติผู้สอนที่สามารถส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ผลลัพธ์การเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.11$) ตามลำดับ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าขอบข่ายการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด คือ การจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ รองลงมา คือ การออกแบบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการจัดบุคลากร ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า ด้านการจัด

สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ รายชื่อย่อย การจัดให้มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาที่สูงที่สุด ในขณะที่ การกำหนดคุณสมบัติผู้สอนที่สามารถส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ผลลัพธ์การเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาต่ำที่สุด

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิด ทูมมุนุชย์ โดยภาพรวม คือ 0.14 ($PNI_{modified} = 0.14$) ซึ่งเมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารหลักสูตร พบว่า ด้านการจัด สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาที่สูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการออกแบบหลักสูตร ด้านการประเมิน หลักสูตร และด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ตามลำดับ โดยด้านการจัดบุคลากร มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาต่ำที่สุด และเมื่อพิจารณาในภาพรวมตามองค์ประกอบของทูมมุนุชย์ ร่วมกับการพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารหลักสูตร ตามที่ แสดงในตารางที่ 1 - 5 พบว่า การบริหารหลักสูตรในแต่ละด้าน ส่วนใหญ่ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทุณารมณ์ สูงที่สุด รองลงมาคือ ทุนสังคม และทุนปัญญา ตามลำดับ จะเห็นได้จากการออกแบบหลักสูตร ด้านการจัดบุคลากร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการประเมินหลักสูตร จะมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทุณารมณ์เป็นอันดับแรก มีเพียง ด้านการจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้เท่านั้น ที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทุนปัญญาเป็นอันดับแรก จึงมีประเด็นสำคัญ ที่ควรนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ด้านการจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ การจัดให้มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์ การเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาที่สูงที่สุด เนื่องจากว่าสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้โดยเฉพาะอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เป็น เครื่องมือสำคัญและจำเป็นสำหรับอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอน การออกแบบการสอน และเป็นเครื่องมือให้กับนักศึกษา ในการเรียนรู้ การสืบค้น ตลอดจนการดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เช่น การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หรือการ วิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ อภิชาติ รอดนิม (2564) ที่ระบุว่าบทบาทและความสำคัญของ คอมพิวเตอร์ในยุคปัจจุบัน มีบทบาทในการเรียนการสอน การทำแบบฝึกต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ และมีการตรวจอัตโนมัติโดย คอมพิวเตอร์ในทันที ทำให้การเรียนรู้ได้ผลลัพธ์ที่ดีมากขึ้นกว่าการนั่งเรียนในห้องเรียน นอกจากนี้การใช้ระบบคอมพิวเตอร์ เข้ามาช่วย ทำให้ผู้สอนสามารถเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ง่ายยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับผลการศึกษาวิจัยของ ยุภาวดี พรหมเสถียร และธีรชัย เนตรนอมศักดิ์ (2564) ที่พบว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษา รวมถึงช่วย สนับสนุนการเรียนการสอน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา ถ้าผู้นำเทคโนโลยีไปใช้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการ ปรับใช้ รวมถึงได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจัง ไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา คงกล่าวได้ว่า เทคโนโลยีช่วยพัฒนาการเรียนการสอนได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพได้ นอกจากนี้ ญัฐสุวรรณ ไชยจันทร์ (2566) ยังได้กล่าวไว้ ในบทความคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี ว่าแนวโน้มในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตจะเป็น รูปแบบของการเรียนการสอน โดยนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มาผสมผสานกับเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตมีลักษณะเฉพาะ คือ มีความสามารถในการนำเสนอข้อมูลผ่านระบบ World Wide Web ในการใช้เพื่อการ จัด การเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction: WBI) หรือ E-learning ซึ่งวงการศึกษาคงจะหลีกเลี่ยงได้ยากยิ่ง ดังนั้น จากผลการศึกษาของผู้วิจัย ประกอบกับผลการศึกษาของเอกสารทางวิชาการดังกล่าวข้างต้น จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาทั้งต่ออาจารย์และนักศึกษา

นอกจากนี้ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา เมื่อพิจารณาจากการบริหารหลักสูตรในแต่ละด้านตามองค์ประกอบ ของทูมมุนุชย์ พบว่า การบริหารหลักสูตรเกือบทุกด้าน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทางอารมณ์เป็นอันดับแรก โดยมี เพียงด้านการจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้เท่านั้นที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทางปัญญาเป็นอันดับแรก ซึ่งจาก ผลการวิจัยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า การบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบัน มุ่งเน้นการส่งเสริมให้นักศึกษา

บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ทางปัญญา ซึ่งเป็นทักษะเฉพาะศาสตร์ (Hard Skill) เพื่อให้นักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีทักษะ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะในศาสตร์สาขาที่ตนได้ศึกษาเป็นสำคัญ มากกว่ามุ่งเน้นให้นักศึกษามีทักษะทางสังคม และทักษะทางอารมณ์ ซึ่งเป็นทักษะทั่วไป (Soft Skill) ที่จำเป็นและสำคัญสำหรับการอยู่ร่วมกับสังคมปัจจุบัน สอดคล้องกับ มนตรี อินตา (2562) ที่ได้สะท้อนมุมมองของผู้ใช้บัณฑิตว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาขาด Soft Skill ในการทำงาน ซึ่ง Soft Skill หรือทักษะทางสังคมและทางอารมณ์ เป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในตลาดแรงงานยุคปัจจุบันไม่ว่าหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน

เช่นเดียวกับ ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย (2567) ที่ได้ศึกษา เรื่อง Social Emotional Learning (SEL) การเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ สามารถแก้ปัญหาการเรียนรู้ติดขัดได้อย่างไร ซึ่งผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถทางสังคมได้อย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในการปฏิสัมพันธ์กันในสังคม รวมถึงช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเข้าใจตัวเองและรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่นตามความเป็นจริง สามารถควบคุมอารมณ์และการกระทำของตัวเองได้อย่างเหมาะสม สามารถรับผิดชอบผลที่เกิดจากการตัดสินใจ และการกระทำของตัวเองได้ ซึ่งหากได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบในตัวเอง เข้าใจในเหตุผลและความแตกต่างของผู้อื่น ส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และเมื่อนักเรียนมีคุณสมบัติดังกล่าวจะส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการเรียนได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นเพียงให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะตามศาสตร์สาขาในหลักสูตรที่ศึกษา ยังไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม หรือการประกอบอาชีพในปัจจุบัน ดังนั้นหลักสูตรควรมีการบริหารหลักสูตรโดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้นักศึกษามีผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้งทางปัญญา ทางสังคม และทางอารมณ์ ควบคู่กันไปอย่างเพียงพอและเหมาะสม

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวคิดทฤษฎีด้านการจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับการจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้เพียงพอกับความต้องการของอาจารย์และนักศึกษา โดยเฉพาะอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ซึ่งอาจจัดให้มีในพื้นที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เช่น ในห้องเรียน หรือพื้นที่ทำงานร่วมกันของนักศึกษา (Co-working Space)

6.1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยพิจารณาตามองค์ประกอบของทุนมนุษย์ ทุนอารมณ์ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงที่สุด รองลงมาคือ ทุนสังคม และทุนปัญญามีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏขาดการมุ่งเน้นพัฒนาทักษะทางอารมณ์ และทางสังคม ซึ่งถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรบริหารจัดการหลักสูตรทุกด้านโดยมุ่งเน้นพัฒนาให้นักศึกษาเป็นผู้มีทักษะทางอารมณ์ และทักษะทางสังคมที่มากขึ้น ควบคู่ไปกับทักษะทางปัญญาที่มุ่งสร้างให้นักศึกษามีความรู้ ความสามารถ และทักษะในศาสตร์สาขาของหลักสูตร เพื่อให้นักศึกษาได้เป็นผู้ที่มีทักษะครบทุก ๆ ด้านตามความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน สามารถอยู่ร่วมกันกับสังคมได้อย่างปกติสุข ทั้งในชุมชน และในที่ทำงาน และที่สำคัญคือ เป็นการบริหารหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ที่กำหนดให้หลักสูตรต้องกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างน้อย 4 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคล

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า การจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ โดยเฉพาะอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด จึงควรได้มีการศึกษาวิจัยถึงแนวทางในการจัดการสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ สำหรับให้นักศึกษาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน และใช้สำหรับเป็นเครื่องมือในการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เช่น การใช้งานในรูปแบบของ Software หรือ แอปพลิเคชัน (Application) เป็นต้น และสำหรับให้อาจารย์ผู้สอนได้ใช้เป็นเครื่องมือช่วยสอน หรือใช้ในการออกแบบหรือผลิตสื่อการสอน โดยการวิจัยครั้งต่อไปอาจครอบคลุมไปถึงเรื่องแนวทางในการจัดหางบประมาณโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเอง หรือการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ เพื่อจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้กับอาจารย์และนักศึกษาได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม

6.2.2 จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารหลักสูตรเกือบทุกด้าน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทุนอารมณ์เป็นอันดับแรก และทุนสังคม เป็นอันดับที่สอง นั้นหมายความว่าทักษะทั่วไป (Soft Skill) มีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาได้เป็นผู้ที่มีศักยภาพแรงงานตามที่ตลาดแรงงานต้องการ และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข จึงควรมีการศึกษาวิจัยต่อไปว่าหลักสูตรจะมีแนวทางในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างไร เพื่อให้นักศึกษาได้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ทางอารมณ์ และทางสังคม ที่เพิ่มมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน ตลอดจนแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล โดยมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ทางอารมณ์และทางสังคมที่เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน เพื่อให้นักศึกษาได้เป็นผู้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ประกอบด้วยทักษะทางอารมณ์ และทักษะทางสังคม ควบคู่ไปกับทักษะทางปัญญาได้อย่างสมดุล

7. เอกสารอ้างอิง

- ณัฐสุวรรณ์ ไชยจันทร์. (2566). *บทความคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี*. <https://cs.bru.ac.th/บทความคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี/>
- นันทญณ์ภัก พรหมมา และศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย. (2567). Social Emotional Learning (SEL): การเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์สามารถแก้ปัญหาการเรียนรู้ที่ถดถอยได้อย่างไร. *วารสารมหาวิทยาลัยรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 5(1), 72-82.
- พฤทธิพงศ์ จักกะพาก. (2564). การพัฒนาทุนมนุษย์ตามแนวทางรัฐประศาสนศาสตร์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *วารสารสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(2), 354-363.
- มนตรี อินตา. (2562). Soft skills: ทักษะที่จำเป็นสู่ความเป็นมืออาชีพของครูยุคใหม่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 20(1), 153-167.
- มติชน ออนไลน์. (2566). *สัมภาษณ์พิเศษ: นพ.อดัม คชินทร เปิดเผยมลภาวะการศึกษาไทย กับทางรอด ในยุค 'ด้าเปิดดิรัปชั่น'*. https://www.matichon.co.th/education/news_3768029
- ยุภาวดี พรหมเสถียร และธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์. (2564). เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยพัฒนาการเรียนการสอนได้จริงหรือ?. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 15(3), 1-13.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570)*. สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมสถิติอุดมศึกษา, (2565). *จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา จำแนกตามสถาบัน*. https://info.mhesi.go.th/homestat_cgt.php
- อภิชาติ รอดนิมม. (2564). *เทคโนโลยีการศึกษากับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในยุคใหม่*. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 6(9), 123-133.

เอลวิส โคตรขมภู และจุฬาพรรณภรณ์ ชนะแพทย์. (2565) การบริหารทุนมนุษย์ในยุคศตวรรษที่ 21. วารสาร มจร.อุบล
บริหารคน, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 7(1), 1018-1028. [https://so06.tci-](https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/255509/172136)
[thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/255509/172136](https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/255509/172136)

World Bank. (2019). *World Development Report 2019: The Changing Nature of Work*. Naylor Design.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

Factors Affecting the Professional Teachers in the Digital Age in School under the
Primary Educational Service Area Office in the Lower Northeastern Region 1

จารุณี ชาลี* สงวนพงศ์ ขวนชม** และ สมบูรณ์ ดันยะ***

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*, **, ***

Jarunee Chalee* Sanguanpong Chuanchom** and Somboon Tanya***

Faculty of Education Vongchavalikul University*, **, ***

Corresponding author E-mail: pui.chalee@gmail.com

(Received: February 1, 2024; Revised: March 3, 2024; Accepted: March 22, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล และ 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล โดยใช้แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.979 กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 400 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซ์และมอร์แกนและทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณถดถอยแบบขั้นตอน ขั้นตอนที่ 2 สร้างแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลด้วยการสนทนากลุ่มและประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีทักษะในการสื่อสาร 2) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายปัจจัยพบว่า ปัจจัยการภูมิใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยลักษณะองค์การ และปัจจัยการบริหาร ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ปัจจัยการทำงาน 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล ได้แก่ ปัจจัยจิตใจ ปัจจัยลักษณะองค์การ ปัจจัยการบริหาร และปัจจัยการทำงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล ร้อยละ 48.90 ($R^2 = 0.489$) และ 4) แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ วิธีการพัฒนา และตัวชี้วัด และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า ปัจจัยจิตใจ มีความเหมาะสมสูงสุด รองลงมาคือ ปัจจัยลักษณะองค์การ ปัจจัยการบริหาร และปัจจัยการทำงาน

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพ, ครูมืออาชีพ, ยุคดิจิทัล

Abstract

The purposes of this study were to: 1) examine the level of professional teachers' competence in the digital age; 2) assess the level of factors affecting professional teachers in the digital age; 3) investigate the factors affecting professional teachers in the digital age under The Primary Educational Service Area Office in the Lower Northeastern Region 1; and 4) develop guidelines for improving factors affecting professional teachers in the digital age under The Primary Educational Service Area Office in the Lower Northeastern Region 1. The research comprised two steps: Step 1, the study of factors affecting professional teachers in the digital age using a rating-scale questionnaire with a reliability score of 0.979. The sample consisted of 400 teachers, and data were analyzed using means, standard deviations, Pearson's product-moment correlation coefficient, and multiple correlation. Step 2, development of guidelines for improving factors affecting professional teachers in the digital age through focus group discussions.

Results of the Study are as follows: 1) The overall level of professional teachers in the digital age under The Primary Educational Service Area Office in the Lower Northeastern Region 1 was high. Among specific competencies, Professional Ethics ranked the highest, followed by Inspiration, Use of Digital Technology, Innovation Development, Learning Management, and Communication Skills, which ranked the lowest. 2) The overall level of factors affecting professional teachers in the digital age was also high. Among the factors, Motivator factors ranked the highest, followed by Organizational factors, Management factors, and Working factors, which ranked the lowest. 3) The factors-motivator, organizational, management, and working-collectively affected and predicted 48.40% of the variance in professional teachers' performance in the digital age under The Primary Educational Service Area Office in the Lower Northeastern Region 1, with statistical significance at the 0.05 level. 4) The development guidelines for improving factors affecting professional teachers in the digital age were found to be highly appropriate. Specifically: Motivator factors ranked the highest, followed by Organizational factors, Management factors, and Working factors. Each guideline included key components such as main points, objectives, methods, and indicators.

Keywords: Factors Affecting Professional Teacher, Professional Teacher, the Digital Age

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในยุคของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้เปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงความต้องการในการศึกษาในอนาคต สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศแบบใหม่เข้ามาแทนที่สื่อแบบเก่า แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้จะเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาแบบใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาขึ้น ปรับปรุงโครงสร้างทั้งระบบใหม่ การก้าวเข้าสู่ยุคสังคมสารสนเทศได้สร้างความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทอย่างสูงในสังคมยุคใหม่ เพื่อเตรียมคนรุ่นใหม่ที่จะต้องรู้เท่าทันเทคโนโลยี และนำเทคโนโลยีเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จึงจำเป็นต้องสร้างเยาวชนของชาติเพื่อเข้าสู่สังคมยุคใหม่ โดยการจัดการสภาพแวดล้อมใหม่ทางการศึกษาทั้งในด้านเนื้อหา สื่อ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น การบูรณาการนวัตกรรม

เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งในฐานะของครูผู้มีความรู้ความสามารถในการเรียนการสอนให้เยาวชนของชาติเจริญเติบโตมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศจึงควรมีความรู้ความสามารถให้ทันกับเทคโนโลยีสารสนเทศในสมัยใหม่เพื่อนำมาประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นสื่อกลางในการเรียนการสอน เพื่อให้ครูกับนักเรียนมีความเข้าใจตรงกันและเพื่อให้เด็กสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ไปปรับใช้กับชีวิตประจำวัน ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษามาก โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสารโทรคมนาคมมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา (มานิช หัทธยามาศย์, 2564)

ครูในยุคดิจิทัลจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้ให้เท่าทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ต้องพัฒนาทักษะ บทบาทหน้าที่ มาตรฐานการใช้สื่อในการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถชี้แนะและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา โดยเน้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ เช่น Facebook, Google, หรือ Twitter เป็นต้น ซึ่งเป็นแหล่งของความรู้ที่เปิดสาธารณะและสามารถเข้าถึงข้อมูล ความรู้ได้ตลอดเวลา และรูปแบบการสอนโดยใช้ Google Apps โดยผ่านแอปพลิเคชันที่ถูกพัฒนาขึ้นมาโดย Google ทำให้ครูผู้สอนมีเวลาในการเตรียมการสอนมากขึ้น สอนง่ายขึ้น สามารถเพิ่มเนื้อหา และจุดมุ่งหมายในการสอนมากขึ้น และมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการสอน หรือการทำกิจกรรมทำให้นักเรียนมีส่วนร่วม และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา

ดังนั้น ครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ และให้ความสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองให้เป็นผู้นำทางวิชาการเพื่อการพัฒนาตนเอง ชี้นำ ให้คำปรึกษา และสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ปรับเปลี่ยนบทบาทตนเองด้านการจัดการสอน มีความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง เมื่อครูมีสมรรถนะเหล่านี้จะสามารถจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์และพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง และสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนที่ต้องสำเร็จออกไปในโลกของการทำงาน สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้ การทำงานและการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม (ทศนา แสงระวี และเรชา ชูสุวรรณ, 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลและสร้างแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

2.2 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

2.4 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 จำนวน 3,570 โรงเรียน จำนวน 35,344 คน ปีการศึกษา 2566

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 75 โรงเรียน จำนวน 400 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง ของเครจซี่และมอร์แกน และทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยทำการสุ่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวนจังหวัดละ 1 เขต สุ่มโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสุ่มครูตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 5 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 10 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.979

3.2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

3.2.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.2.3 ตอนที่ 3 แบบสอบถามความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ผู้วิจัย นำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่งไปยังครูโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3.2 ผู้วิจัย ติดต่อประสานงานจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.3 ผู้วิจัย จัดส่งหนังสือเก็บข้อมูลไปยังโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านทาง Google Forms ได้รับคืนทั้งหมด 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัย ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ร้อยละ

3.4.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายค่าเฉลี่ยเป็นระดับความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล

3.4.3 การวิเคราะห์ความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ด้วยสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายค่าเฉลี่ยเป็นความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

3.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

3.4.4.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และแปลความหมาย

3.4.4.2 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4.5 สร้างแนวทางในการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ดังนี้

3.4.5.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและกำหนดเนื้อหาสาระที่ต้องการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล

3.4.5.2 จัดทำโครงร่างแนวทางพัฒนาโดยกำหนดองค์ประกอบของแนวทางในการพัฒนาประกอบด้วย สาระการพัฒนา วัตถุประสงค์ วิธีการพัฒนา และตัวชี้วัด เพื่อนำมาจัดทำแนวทางการพัฒนา

3.4.5.3 ตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของแนวทางในการพัฒนา

1) จัดประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อวิพากษ์วิจารณ์ และเสนอแนะโครงร่างแนวทางในการพัฒนา และประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนา

2) แก้ไขปรับปรุงแนวทางการพัฒนาตามข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิ

3) นำแนวทางการพัฒนาที่สรุปเรียบเรียงขึ้น สร้างแบบประเมินความเหมาะสม ส่งกลับให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จากการประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) ประเมินยืนยันความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนา โดยสร้างเป็นแบบประเมิน เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ

4) วิเคราะห์ความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนา โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ระดับความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การจัดการเรียนรู้	4.39	0.29	มาก
การมีจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.58	0.27	มากที่สุด
การสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้	4.49	0.30	มาก
การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.47	0.31	มาก
การมีทักษะในการสื่อสาร	4.29	0.39	มาก
การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้	4.41	0.33	มาก
รวม	4.44	0.23	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยของความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีทักษะในการสื่อสาร

4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
ปัจจัยลักษณะองค์การ	4.42	0.39	มาก
ปัจจัยการทำงาน	4.38	0.43	มาก
ปัจจัยการบริหาร	4.38	0.34	มาก
ปัจจัยการจูงใจ	4.42	0.35	มาก
รวม	4.40	0.31	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายปัจจัยพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยปัจจัยการจูงใจและปัจจัยลักษณะองค์การมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ปัจจัยการทำงาน และปัจจัยการบริหาร

4.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ R ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจพหุคูณ (R^2) ค่า Adjusted R^2 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ตัวแปรตาม (S.E.) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

รูปแบบตัวแปรพยากรณ์	R	R^2	Adjusted R^2	S.E.	F	P-values
X_3	0.645	0.416	0.415	0.236	283.590	0.001**
X_3, X_1	0.678	0.460	0.457	0.227	168.854	0.001**
X_3, X_1, X_4	0.691	0.478	0.474	0.224	120.695	0.001**
X_3, X_1, X_4, X_2	0.699	0.489	0.484	0.221	94.471	0.001**

** $p < .01$

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์พหุคูณแบบมีขั้นตอน ตัวแปรพยากรณ์ ทั้ง 4 ตัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณตั้งแต่ 0.645 ถึง 0.699 นั่นคือ เมื่อนำปัจจัยการบริหาร (X_3) เพียงด้านเดียวเข้าไปในสมการ จะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.645 มีอำนาจในการพยากรณ์ความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ร้อยละ 41.60 ($R^2 = 0.416$) เมื่อเพิ่มปัจจัยลักษณะองค์การ (X_1) เข้าไปในสมการจะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.678 มีอำนาจในการพยากรณ์ความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ร้อยละ 46.00 ($R^2 = 0.460$) เมื่อเพิ่มปัจจัยจูงใจ (X_4) เข้าไปในสมการจะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.691 มีอำนาจในการพยากรณ์ความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ร้อยละ 47.80 ($R^2 = 0.478$) และเมื่อเพิ่มปัจจัยการทำงาน (X_2) เข้าไปในสมการจะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.699 มีอำนาจในการพยากรณ์ความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ร้อยละ 48.90 ($R^2 = 0.489$) แสดงว่าตัวแปรต้นทั้ง 4 ตัวส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.4 แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

แนวทางการพัฒนา	จำนวนแนวทางการพัฒนา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ปัจจัยจิตใจ	3	4.61	0.35	มากที่สุด
ปัจจัยลักษณะองค์การ	3	5.00	0.00	มากที่สุด
ปัจจัยการบริหาร	6	4.76	0.31	มากที่สุด
ปัจจัยการทำงาน	3	4.85	0.37	มากที่สุด
รวม	15	4.80	0.25	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความเหมาะสมเป็นรายด้านพบว่าทุกปัจจัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยปัจจัยลักษณะองค์การ ประกอบด้วย 3 แนวทางการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยการทำงาน ประกอบด้วย 3 แนวทางการพัฒนา, ปัจจัยด้านการบริหาร ประกอบด้วย 6 แนวทางการพัฒนา และปัจจัยจิตใจ ประกอบด้วย 3 แนวทางการพัฒนา

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 ผลการศึกษาระดับความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยของความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูมีบทบาทและความสำคัญในฐานะเป็นผู้ให้การศึกษา หากครูเป็นคนเก่ง มีความรู้ เสียสละ ตั้งใจทำงาน เพื่อประโยชน์ของนักเรียนก็จะได้นักเรียนที่เก่งและฉลาด มีศักยภาพ ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยและดีเพียงใดก็ตาม ครูยังมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการเรียนการสอน เรายังต้องการครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม และการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ดังนั้น ครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล จะต้องเป็นครูที่มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลายและมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งมั่นพัฒนานตนเองอย่างต่อเนื่องให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นแบบอย่างที่ดี มีจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทีศนา แสงระวี และเรชา ชูสุวรรณ (2565) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับครูไทยกับการจัดการเรียนรู้ในยุค Digital Disruption พบว่า ครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลต้องให้ความสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองให้เป็นผู้นำทางวิชาการเพื่อการพัฒนาตนเอง ชี้นำ

ให้คำปรึกษา และสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน และผู้ร่วมวิชาชีพ ประกอบไปด้วย 1) การเป็นบุคคลที่ตื่นตัวทางความรู้ 2) การปรับเปลี่ยนบทบาทตนเองด้านการจัดการสอน 3) การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4) การใช้ความคิดสร้างสรรค์และ 5) การใช้ความรู้ ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาตนเองของครูทางวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนสูงสุด

5.2 ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยรวมค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายปัจจัยพบว่า ปัจจัยการจูงใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยลักษณะองค์การ และปัจจัยการบริหาร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำงานของทุกสถานศึกษาครูถือเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนองค์การ ดังนั้นทุกสถานศึกษาจึงต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพเพื่อมาขับเคลื่อนพัฒนาสถานศึกษา การที่จะรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพไว้กับสถานศึกษานั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการรับรู้ความต้องการ แรงจูงใจของบุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข เมื่อมีความสุขในการปฏิบัติงานบุคลากรก็จะเกิดความรัก ความผูกพันต่อสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพจี สุภาพ และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูมืออาชีพในสังคมไทยปัจจุบัน พบว่าประกอบด้วย 1) ภูมิหลัง 2) การสนับสนุนในสถานศึกษา 3) วัฒนธรรมการเรียนรู้ 4) การพัฒนาตนเอง 5) การจัดกระบวนการเรียนรู้ 6) การมีส่วนร่วมของชุมชน และ 7) ประสบการณ์ในการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Habibi et. al. (2019) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูพบว่า สมรรถนะหลักในการบริหารจัดการของครูใหญ่ ประกอบด้วย แผนโรงเรียน องค์การ การเป็นผู้นำและการจัดการ และความสามารถทางสังคมของครูระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองของนักเรียน อาจารย์ใหญ่ การฝึกอบรมประสบการณ์การสอน และการวางแผนและการดำเนินการเรียนรู้ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งหมดตั้งแต่ 0.645 ถึง 0.699 และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.270, 0.202, 0.186 และ 0.185 ตามลำดับ และมีอำนาจในการพยากรณ์ความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ร้อยละ 48.90 ($R^2 = 0.489$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ด้านแรก คือ ปัจจัยจูงใจ เป็นตัวแปรแรกที่จะเข้าสมการในการพยากรณ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล เนื่องจาก ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นสิ่งที่สร้างความพึงพอใจในงานให้เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้บุคคลรักและชอบงานที่ปฏิบัติอยู่ และทำให้บุคคลในองค์การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหากครูได้รับการจูงใจที่ดีในด้านต่าง ๆ ทั้งความสำเร็จในงานที่ทำ การยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่เหมาะสม ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในตำแหน่ง เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพของครู โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการรับรู้ความต้องการของครู มีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข เมื่อมีความสุขในการปฏิบัติงานบุคลากรก็จะเกิดความรัก ความผูกพันต่อสถานศึกษา สามารถทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรวิทย์ เจริญกุล และมีทนาย วัณณอมศักดิ์ (2565) ได้ทำการศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านยางสูง ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านยางสูง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยฐานจากมากไปน้อย ได้แก่ สภาพการอยู่ร่วมกัน การปรับสภาพ การทำงานให้เหมาะสมกับวิธีการและทัศนคติของบุคคล ผลตอบแทน

ทางอุดมคติ สภาพทางกายภาพที่พึงปรารถนา ความตั้งใจเชิงสังคมต่อหน่วยงาน การมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างกว้างขวาง สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุและสิ่งจูงใจที่เกี่ยวกับโอกาสของบุคคล 2) แนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านยางสูง มีหลายแนวทาง เช่น โรงเรียนควรมีการวางแผนรายงานการปฏิบัติงานให้ชัดเจนและมีผลต่อการให้เงินเดือนอย่างเป็นธรรม โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูได้แสดงผลงานแล้วมอบรางวัลเพื่อเป็นการยกย่องสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน สร้างวัฒนธรรมองค์กรให้ครูรักและผูกพันต่อโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข แบ่งภาระงานให้ครูแต่ละคนที่ชัดเจนตามความสามารถ ความถนัด และเหมาะสม การให้อำนาจการตัดสินใจในการดำเนินงานที่ตนรับผิดชอบ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่จะทำให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วม เช่น กีฬาบุคลากร เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐรัตน์ ผดุงถิ่น และจันทร์ศรี ภูติอริวัฒน์ (2565) ที่พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจ ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับการได้รับการยอมรับนับถือ และการให้รางวัล และพบว่าปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะดิจิทัลของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การได้รับกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมภายนอกหรือสิ่งเร้า ไม่ว่าจะเป็นการได้รับคำชม การได้รับการยอมรับจากเพื่อนครูและผู้บริหาร การให้หรือได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนครูจะเป็นการสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาความสามารถทางด้านเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครูให้สูงขึ้น

ปัจจัยลักษณะองค์การ เป็นตัวแปรที่สองที่เข้าสมการในการพยากรณ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบโครงสร้างองค์การ มีการมอบหมายงานให้ครูผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานอย่างชัดเจน แบ่งภาระงานตามสายงานการบังคับบัญชาตามความสามารถและความเหมาะสมของบุคลากร รวมถึงการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยจัดโครงสร้างองค์การที่มีความยืดหยุ่นเน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของบุคลากรในองค์การ รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการกำหนดนโยบาย วางแผนจัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการบริหาร และประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และบรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของมนัญญา พัฒนประดิษฐ์ และจันทร์ศรี ภูติอริวัฒน์ (2566) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบโครงสร้างองค์การ มีการมอบหมายงานให้ครูผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของบุคลากรในองค์การ รวมถึงมีเทคโนโลยีภายในองค์การที่ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

ปัจจัยการบริหาร เป็นตัวแปรที่สามที่เข้าสมการในการพยากรณ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล เนื่องจากการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีการจัดโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายตรงตามเป้าหมาย มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถ มีมนุษยสัมพันธ์และวัฒนธรรมองค์การที่ดี จัดสรรทรัพยากรเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนสนับสนุนให้ครูและบุคลากรพัฒนาดตนเองให้มีความเป็นครูมืออาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญชนก บุญนาค (2563) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครู ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม ระดับประถมศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครู ประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านกลยุทธ์ และด้านกระบวนการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมาลย์ ลีทอง และคณะ (2563) ได้ทำการศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยการบริหารได้แก่ 1) โครงสร้างองค์การ 2) การพัฒนาบุคลากร 3) บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ 4) การบริหารจัดการ และ 5) งบประมาณ ผู้บริหารควรจัดบรรยากาศและวัฒนธรรมการทำงานที่เอื้อต่อความสำเร็จขององค์กรในลักษณะการมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีมอย่างมีความสุข มีความรับผิดชอบ สร้างความตระหนัก ความเข้าใจ สร้างค่านิยมที่ดี รวมทั้ง ร่วมกำหนดขอบเขตการดำเนินงานในองค์การและดำเนินการตามข้อตกลงในการทำงานร่วมกัน

ปัจจัยการทำงาน เป็นตัวแปรสุดท้ายที่เข้าสมการในการพยากรณ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรในรูป คะแนนมาตรฐาน ($B=0.185$) เนื่องจาก พฤติกรรมของผู้บริหารที่มีความรู้และความเข้าใจในการงานรับผิดชอบมีความสัมพันธ์กับบุคลากรในสถานศึกษา มีความมั่นคงก้าวหน้าในวิชาชีพ และมีขวัญกำลังใจในการทำงาน ส่งผลให้ครูมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและสามารถพัฒนาตนเองให้มีความเป็นมืออาชีพในยุคดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของเกียรติศักดิ์ ศุภรัตน์ และกล้าหาญ ณ น่าน (2566) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อผลการเกิดพฤติกรรมการสร้างนวัตกรรมในการทำงานของข้าราชการครูประถมศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านสภาพแวดล้อมทางจิตใจมีอิทธิพลต่อผลการเกิดพฤติกรรมการสร้างนวัตกรรมในการทำงานของข้าราชการครูประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สภาพแวดล้อมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นการรับรู้ถึงสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงานที่เอื้อต่อการทำงาน สถานที่มีแสงสว่างเพียงพอ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ปราศจากกลิ่น และเสียงที่ก่อให้เกิดความรำคาญ อากาศสามารถถ่ายเทได้สะดวก มีระดับอุณหภูมิที่เหมาะสม อุปกรณ์ต่าง ๆ มีความเหมาะสม มีคุณภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของบุคลากรในองค์กร ส่วนด้านสภาพแวดล้อมทางจิตใจเป็นการรับรู้ถึงสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความคิด ความมีอิสระในการตัดสินใจในการทำงาน ยังได้ทำงานอย่างมีอิสระมากก็จะทำให้ได้รับข้อมูลตอบกลับที่ท้าทายให้คิดและทำให้เกิดการขวนขวายเพิ่มทักษะในการทำงาน มีความเคารพต่อกันและเชื่อใจซึ่งกันและกัน การมีบรรยากาศเป็นประชาธิปไตยใช้เหตุผลในการดำเนินงาน บรรยากาศแบบนี้ทำให้บุคคลมีความสามารถในการพัฒนางานและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า จึงเป็นบรรยากาศที่ช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันและสร้างผลิตผลของความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

5.4 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า ปัจจัยลักษณะองค์การมีความเหมาะสมสูงสุด รองลงมาคือ ปัจจัยการทำงาน ปัจจัยการบริหาร และปัจจัยจิตใจ ตามลำดับ โดยมีองค์ประกอบของแนวทางในการพัฒนา ประกอบด้วย สาระการพัฒนา วัตถุประสงค์ วิธีการพัฒนา ตัวชี้วัด สำหรับแนวทางในการพัฒนาผู้วิจัยได้พัฒนาตามข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าเมืองประกอบใดบ้างที่มีค่าเฉลี่ยต่ำและส่งผลความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 และนำมาสร้างเป็นแนวทางการพัฒนาโดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม และให้ทำการประเมินความเหมาะสมของแนวทางด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิให้ได้แนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ แนวทางการพัฒนาปัจจัยจิตใจ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาให้การยอมรับในการทำงานของครู ยกย่องชมเชยเมื่อมีผลงานที่โดดเด่น 2) ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานที่ตรงตามความสามารถของครู 3) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการพัฒนาปัจจัยลักษณะองค์การ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการแก้ปัญหาขององค์กร 3) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความเชื่อมั่น ยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ซึ่ง แนวทางการพัฒนาการบริหาร ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอนให้ครูอย่างเพียงพอ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่านิยมและมุมมองที่ดีในการทำงาน 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแบบแผนที่ดีในการยึดถือร่วมกันในการปฏิบัติงาน มีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครู 5) ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานสอดคล้องกับนโยบายตรงตามเป้าหมายของสถานศึกษา และ 6) ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้กลยุทธ์ในการบริหารงานให้บรรลุตาม

วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา สามารถบริหารงานให้เป็นไปตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ แนวทางการพัฒนาปัจจัยการทำงาน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารมีการชี้แจงภาระงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน ตรงตามเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความสนิทยุติธรรม รักใคร่และเอื้อเฟื้อต่อกันภายในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของกมลฉัตร กลัดแก้ว และคณะ (2565) พบว่า แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ประกอบด้วย การสนับสนุนช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนของครู สร้างความสัมพันธ์ที่ดีของครูและผู้บริหารช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ บริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวง โดยเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กร ทำงานโดยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งเสริมขวัญกำลังใจ ให้คำชมเชย จัดสวัสดิการอย่างเหมาะสม สนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน กระบวนการบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์การช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรในองค์กรช่วยกันผลักดันให้การจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ การได้รับรางวัลหรือคำชมเชยเป็นปัจจัยที่ทำให้ครูเกิดแรงจูงใจในการทำงาน ส่งผลให้มีแรงกระตุ้นในการพัฒนาตนเองเกิดความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนพรธ อนุเวช และพรวิทย์ จันทศิริ (2564) ที่พบว่า การสร้างเสริมแรงจูงใจด้านเงินเดือนสวัสดิการและการให้รางวัลและปฏิบัติงานให้ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้การประเมินเพื่อเลื่อนเงินเดือนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ด้วยความยุติธรรมและโปร่งใส สถานศึกษาควรมีการเพิ่มค่าตอบแทนให้กับผู้ที่ปฏิบัติงานที่อุทิศตนให้กับทางราชการอย่างเต็มที่โดยเพิ่มเงินค่าตอบแทนตามภาระงานที่ได้รับมอบหมายและผลสำเร็จของงานนั้น ๆ ผู้บริหารควรให้คำชมเชยเมื่อครูปฏิบัติงานสำเร็จบรรลุผล มีของขวัญพิเศษในวันสำคัญต่าง ๆ การเสริมสร้างแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน การสร้างความเชื่อมั่นให้ครูว่าเป็นผู้มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ การสร้างเสริมแรงจูงใจด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ การสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน และสถานศึกษาจะต้องมีความยุติธรรมในการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรรับฟังความต้องการของบุคลากร มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการปฏิบัติงาน และทำให้ครูปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

6.1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ได้แก่ ปัจจัยจูงใจ ปัจจัยลักษณะองค์การ ปัจจัยการบริหาร และปัจจัยการทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง สามารถนำแนวทางการพัฒนาปัจจัยดังกล่าวไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและสนับสนุนการบริหารจัดการสถานศึกษาต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษานำแนวทางในการพัฒนาปัจจัยไปใช้ และประเมินความเหมาะสมเชิงประจักษ์

6.2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาปัจจัยการทำงาน เนื่องจากส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลน้อยที่สุด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้ครูมีความเป็นมืออาชีพและพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

7. เอกสารอ้างอิง

กมลฉัตร กลัดแก้ว, พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปัญโญ และยุทธวีร์ แก้วทองใหญ่. (2565). แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 9(2), 140-152.

- เกียรติศักดิ์ ศุภรัตน์ และกล้าหาญ ณ น่าน. (2566). สภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสร้างนวัตกรรมในการทำงานของข้าราชการครูประถมศึกษา. *วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 10(1), 20-35.
- ขวัญชนก บุญนาค (2563). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม ระดับประถมศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 13(1), 62-77.
- ทิตินา แสงระวี และเรขา ชูสุวรรณ. (2565). ครูไทยกับการจัดการเรียนรู้ในยุค Digital Disruption. *วารสารมหาวิทยาลัยนครราชสีมา*, 9(4), 13-16.
- ธนพรธ อนุเวช และพชรวิทย์ จันทร์ศิริ. (2564). แนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยนครราชสีมา*, 8(7), 185-198.
- ณัฐรัตน์ ผดุงถิ่น และจันทร์ศรี ภูติอริยวัฒน์. (2565). ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐมและสุพรรณบุรี. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 14(2), 126-142.
- มนัญญา พัฒนประดิษฐ์ และจันทร์ศรี ภูติอริยวัฒน์. (2566). ปัจจัยลักษณะองค์การและปัจจัยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาราชบุรีในยุคดิจิทัล. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 20(38), 121-141.
- มาโนช หทัยมาตย์. (2564). คุณลักษณะครูของโรงเรียนในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล. *วารสารบรรณสารศึกษาศาสตร์และมนุษยสังคมศาสตร์*, 2(2), 18-24.
- วัชรวิศ เจริญกุล และมัทนา วัฒนอมศักดิ์. (2565). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านยางสูง. *วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม* (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 20(1), 141-153.
- วิมาลย์ ลีทอง, วัฒนา สุวรรณไตรย์ และฤทัยทรัพย์ ดอกคำ. (2563). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 9(33), 100-110.
- สุพจี สุภาพ, พร้อมพิไล บัวสุวรรณ และสุภารัตน์ สารสว่าง. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูมืออาชีพในสังคมไทยปัจจุบัน. *วารสารมหาวิทยาลัยวิชาการ*, 6(1), 216-231.
- Habibi, B., Harthina, S., Umam, R., Syazai, M., Lestari, F., Abdurrahman & Jauhariyah, D. (2019). Factor Determinants of Teacher Professionalism as Development of Student Learning Education at School of SMK PGRI in Tegal City, Indonesia. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 6(2), 123-132.

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน
เขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

A Study of Innovative Leadership among School Administrators as Perceived by
Teachers in Nongki District under Buriram Primary Educational Service Area Office 3

จิรพร แฟมไธสง* และ ขวลิต เกตุกระทุม**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*,**

Chiraporn Faemthaisong* and Chavalit Ketkratum**

Faculty of Education Vongchavalitkul University*,**

Corresponding author E-mail: Chiraporn_fae@vu.ac.th

(Received: March 24, 2024; Revised: April 17, 2024; Accepted: April 28, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน เขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน เขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนในเขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 183 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามอยู่ที่ 1.00 ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานใช้ F-test เมื่อพบความแตกต่างทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน เขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม 2) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน เขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ไม่แตกต่างกัน และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, การรับรู้ของครู

Abstract

This research aims to achieve two objectives: first, to examine the perception of innovative leadership among school administrators as viewed by teachers in the Nongki District, which falls under the jurisdiction of Buriram Primary Educational Service Area Office 3; and second, to analyze the differences in perceptions of innovative leadership among these administrators, categorized by the teachers' work experience and the size of the schools involved. The samples were collected from 183 educators in Nongki District through the application of the stratified random sampling technique. Data was gathered through a questionnaire employing a 5-level rating scale, achieving an item objective congruence index of 1.00 and an overall reliability score of 0.98. The metrics employed in the analysis of data included percentages, means, standard deviations, and the F-test. We conducted a comparative analysis of the differences in pairs utilizing Scheffe's method.

The findings are outlined as follows: 1) Teachers within the Buriram Primary Educational Service Area Office 3 observed that the perception of innovative leadership among school administrators in the Nongki District was notably high. The scores, arranged in descending order, were as follows: risk management, vision change, teamwork and participation, creative thinking, information and communication technology, and fostering an innovative organizational atmosphere. 2) The perceptions of teachers regarding innovative leadership among school administrators in Nongki District, as governed by the Buriram Primary Educational Service Area Office 3, revealed notable variations categorized by work experience, with statistically significant differences observed at the .05 level. Upon a thorough examination of each aspect, we discerned no notable differences, save for the utilization of information and communication technology and the fostering of an innovative organizational atmosphere. Teachers in Nongki District, operating under the auspices of Buriram Primary Educational Service Area Office 3, recognized the presence of innovative leadership among school administrators, a phenomenon that was classified according to the size of the schools. Various facets of fostering an innovative organizational environment did not exhibit statistically significant differences at the .05 level.

Keywords: Innovative Leadership, Perception of Teacher

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นในยุคไร้พรมแดน ความรู้ วิทยาการทุกอย่างรอบ ๆ ตัว เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้งทุกสิ่งจึงต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกันทั้งทางด้านสังคม ศาสนา เศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมโลกท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงโลกในปัจจุบันสังคมและเศรษฐกิจ ในขณะที่ฐานความรู้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศในทุกด้านให้มีความเจริญก้าวหน้าทันกับกระแสโลกในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุด และเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการศึกษามุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าในสายวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถสร้างหรือส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาจนเกิดเป็นกลยุทธ์ในด้านการบริหารจัดการรวมไปถึงการพัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการคิดค้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ภายใต้การสนับสนุนการส่งเสริมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งปัจจุบันครูผู้สอนก็ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานเพื่อให้พัฒนาตนเอง และจัดการเรียนการสอนที่มีความคิดสร้างสรรค์เน้นการใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนยุคใหม่ ผู้บริหารศึกษาในปัจจุบันเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำนโยบายแนวทางการดำเนินงานและบริหารจัดการไปสู่การปฏิบัติต้องมีความสามารถคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โน้มนำบุคลากร สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความสามัคคีให้บุคลากรในการทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างความตระหนักและปรับเปลี่ยนทัศนคติ หรือสร้างโอกาสในการดำเนินงานในแนวทางใหม่ ๆ กำหนดกลยุทธ์วางแผนควบคุมการปฏิบัติงาน ติดตามและประเมินผลและพัฒนา ความสามารถแข่งขันทางด้านนวัตกรรม ให้บรรลุเป้าหมายคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้สถานศึกษาทุกที่ยึดเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ คือ พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู และการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะความเป็นผู้นำในการจัดการบริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างความตระหนักและปรับเปลี่ยนทัศนคติและความสามารถในการเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมสามารถเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ และกรอบทำงานที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมที่สามารถนำความคิดสร้างสรรค์มาเปลี่ยนเป็นการกระทำ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเรียนรู้และปรับตัวทัศนคติให้เป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ทำให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นมีนวัตกรรมและศักยภาพในการแข่งขันอยู่ตลอดเวลาท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีตลอดจนความซับซ้อนของปัญหาและสภาพสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เพิ่มสูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญต่อการบริหารงานของบุคลากรในองค์กร ช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน มีจุดเน้นหรือเป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติงานเกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม เกิดความไว้วางใจเชื่อใจระหว่างกันในการทำงานสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานไปสู่วิสัยทัศน์ขององค์กรจะส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ เพื่อให้ได้นวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาสามารถพัฒนาศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบนรากฐานของการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา (กุลชลี จงเจริญ, 2562) จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจและขาดความเอาใจใส่เรื่องของการบริหารเชิงนวัตกรรมขาดการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษาของตนให้รับทราบถึงเป้าหมายของการจัดการศึกษาและแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานส่งผลให้ผลผลิต คือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ต่ำกว่าระดับประเทศ และคุณภาพการจัดการศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมาย ไม่ทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ไม่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของการพัฒนาประเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ คุณภาพการจัดการศึกษายังไม่เป็นที่น่าพอใจ ขาดการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ เกิดช่องว่างระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ร่วมงาน ส่งผลให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องน้อยมาก กระบวนการจัดการเรียนรู้อยู่ยั้งยืนยงเป็นศูนย์กลางขาดสื่อนวัตกรรมที่ทันสมัย ขาดงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานของตนเองให้เหมาะสมกับการเป็นผู้นำยุคปฏิรูปการศึกษาสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้เกิดขึ้นกับตนเองมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาการบริหารงานในด้านต่าง ๆ มีความกล้าคิดกล้าทำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีภายในสถานศึกษา

จากสภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนในปัจจุบันที่ยังมีปัญหาอยู่ก็เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการบริหารงานเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับน้อย เพราะว่ายังขาดวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย และกำหนดทิศทางโครงสร้างขององค์กร และวัตถุประสงค์ที่ยังไม่ชัดเจนในการพัฒนาองค์กรให้มุ่งสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม การขาดการกำหนดเป้าหมายหมายขององค์กรเพื่อที่จะวางแผนงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ตามความสามารถของบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษายึดติดกับกรอบงานหรือวิธีการทำงานรูปแบบเดิม และไม่ได้กำกับ ติดตาม วางแผนวิเคราะห์ การบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ โดยการดำเนินงานบนความเสี่ยงที่ยอมรับได้เพื่อป้องกัน หรือลดโอกาสที่จะทำให้สถานศึกษาเกิดความเสียหาย อีกทั้งยังขาดความสามารถในการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผลักดันให้บุคลากรเกิดการสร้างสรรค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนให้รู้จักคิดด้วยตนเอง และการพัฒนาสื่อนวัตกรรม ด้านการเรียนรู้ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมในสถานศึกษา และมีการสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรได้เปิดโลกทัศน์ มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อต่อยอดแนวคิดนวัตกรรม ซึ่งมีความคาดหวังของสังคมที่มีต่อการจัดการศึกษา และครูที่มีคุณภาพเป็นแรงผลักดันให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมีความสำคัญกับผู้บริหารสถานศึกษาเพราะจะส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานจนได้นวัตกรรมใหม่ ๆ หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงของโลก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เป็นหน่วยงานการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบสถานศึกษาทั้งหมด 214 โรงเรียน เป็นองค์กรที่มุ่งยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งมีวิสัยทัศน์ มีพันธกิจและเป้าประสงค์ ที่มุ่งเน้นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้และมีความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพ และมีผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ในโรงเรียน เขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมมากน้อยเพียงใดและแตกต่างกันหรือไม่ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนในเขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จาก 35 โรงเรียน โดยมีจำนวนครูทั้งหมด 350 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนในเขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 183 คน โดยใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน ไพศาล หวังพานิช, 2565) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา สามารถจำแนกได้ดังนี้ โดยประกอบด้วย ครูในสถานศึกษาขนาดเล็กได้กลุ่มตัวอย่าง 43 คน ครูในสถานศึกษาขนาดกลางได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 119 คน และครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 21 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและขนาดของสถานศึกษาในเขตอำเภอหนองกี่ ลักษณะเป็นแบบ (Check List) โดยสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนในเขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ประกอบด้วย 6 ด้านดังนี้

- 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง
- 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม
- 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์
- 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง
- 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 6) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.3.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา แนวคิด เอกสารตำรางานและขอบเขตของแบบสอบถามโดยมีเนื้อหาครอบคลุมทุกประเด็นสำคัญ

3.3.2 สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแบบทดสอบ

3.3.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขตรวจสอบได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ทุกข้อ

3.3.4 นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนในโรงเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วเก็บรวบรวม นำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแอลฟาครอนบาค (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยภาพรวม เท่ากับ 0.98

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลไปยังผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา และผู้วิจัยส่งแบบสอบถามโดยใช้ QR-code ไปยังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 183 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์โดยมีการดำเนินการดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และขนาดของสถานศึกษาโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการนำเสนอการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.5.2 วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยนำเสนอค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) แล้วนำมาวิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5.3 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน เขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยใช้ F-test และเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' s Method)

4. ผลการวิจัย

4.1 ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน เขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

ตารางที่ 1 แสดงผลคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน เขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน

ที่	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		การ แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.34	0.46	มาก	2
2	ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.33	0.41	มาก	3
3	ด้านการคิดสร้างสรรค์	4.30	0.45	มาก	4
4	ด้านการบริหารความเสี่ยง	4.38	0.42	มาก	1
5	ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.25	0.30	มาก	5

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		การ แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
6	ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	3.92	0.29	มาก	6
รวม		4.25	0.32	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน เขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$)

4.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน เขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน เขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	Between Groups	2.756	2	1.378	6.890*	.001
	Within Groups	36.000	180	.200		
	Total	38.756	182			
2. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	Between Groups	2.097	2	1.048	6.537*	.002
	Within Groups	28.863	180	.160		
	Total	30.959	182			
3. ด้านการคิดสร้างสรรค์	Between Groups	2.959	2	1.479	7.758*	.001
	Within Groups	34.325	180	.191		
	Total	37.283	182			
4. ด้านการบริหารความเสี่ยง	Between Groups	2.490	2	1.245	7.356*	.001
	Within Groups	30.468	180	.169		
	Total	32.958	182			
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	Between Groups	.152	2	.076	.830	.438
	Within Groups	16.529	180	.092		
	Total	16.681	182			

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
6. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กร นวัตกรรม	Between Groups	.123	2	.061	.695	.500
	Within Groups	15.864	180	.088		
	Total	15.987	182			
รวม	Between Groups	1.251	2	.626	6.475*	.002
	Within Groups	17.396	180	.097		
	Total	18.648	182			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารความเสี่ยง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	Between Groups	.764	2	.382	1.810	.167
	Within Groups	37.992	180	.211		
	Total	38.756	182			
2. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	Between Groups	.250	2	.125	.732	.482
	Within Groups	30.709	180	.171		
	Total	30.959	182			
3. ด้านการคิดสร้างสรรค์	Between Groups	.431	2	.216	1.053	.351
	Within Groups	36.852	180	.205		
	Total	37.283	182			
4. ด้านการบริหารความเสี่ยง	Between Groups	.455	2	.228	1.260	.286
	Within Groups	32.503	180	.181		
	Total	32.958	182			

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร	Between Groups	.445	2	.222	2.465	.088
	Within Groups	16.236	180	.090		
	Total	16.681	182			
6. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กร นวัตกรรม	Between Groups	1.396	2	.698	8.610*	.000
	Within Groups	14.591	180	.081		
	Total	15.987	182			
รวม	Between Groups	.544	2	.272	2.702	.070
	Within Groups	18.104	180	.101		
	Total	18.648	182			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน เขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

5. สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้นำเสนอการอภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน เขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้มีนโยบายส่งเสริมการพัฒภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาให้มีการพัฒนาด้านการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานแบบเดิม โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้ในการบริหารสถานศึกษามากขึ้น และส่งเสริมการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและมีผลลัพธ์ที่ดีตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ พิตร์นีย์ จัตุรัส (2562) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นความสามารถของผู้นำในการชักนำให้สมาชิกได้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ผลักดันให้สมาชิกภายในองค์กรเกิดความคิดสร้างสรรค์โดยการนำนวัตกรรมเข้าไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาหรือสร้างแนวทางการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสำเร็จขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา บุญเทียม (2565) ที่ได้ศึกษาการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5.1.1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารความเสี่ยง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา มีการส่งเสริมในด้านการบริหารงานร่วมกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานระบุปัจจัยความเสี่ยงการนำนวัตกรรมต่างๆไปใช้ในการดำเนินงาน พร้อมจัดตั้งหน่วยงานการตรวจสอบผลการดำเนินงานเพื่อดูความสำเร็จความก้าวหน้าให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ ขวัญชนก โตนาค (2556) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทดลองสิ่งใหม่ ๆ ส่งเสริมให้องค์กรทดลองใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ โดย

ผู้บริหารสามารถควบคุมกิจกรรมและการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อลดหรือป้องกันโอกาสที่จะเกิดความเสียหายภายใต้เหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ผู้บริหารและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาจะต้องช่วยกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินงานโดยมีการวางแผนกระบวนการจากสถานการณ์ความเสี่ยงและสามารถตรวจสอบประเมินผลได้ ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุเหตุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง สามารถควบคุมสถานการณ์ลดความเสี่ยงนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560) ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ ผลวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก

5.1.2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมภายในองค์กร และส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาพัฒนาตนเองตามกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานต้องสังกัดและหน่วยงานอื่น ๆ ทำให้บุคลากรมีมุมมองที่เปิดกว้าง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาต่อยอดสร้างนวัตกรรมเพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ภายในองค์กรได้ ตลอดจนมีการส่งเสริมให้ส่งผลงานเข้าแข่งขันในระดับต่าง ๆ และมีการให้ของรางวัล เป็นสิ่งจูงใจในการสร้างนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Yukl (2010) ได้กล่าวว่า การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีภายในองค์กรที่เหมาะสมแก่การสร้างนวัตกรรม การทำงานที่ไม่เคร่งเครียดในงานมากเกินไป มีการรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน การสร้างความภูมิใจในหน้าที่การงาน ของตนเอง การสร้างมิตรภาพในที่ทำงาน รู้จักเข้าสังคมเพื่อเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น การมีน้ำใจ การมีมารยาทในการทำงานร่วมกัน และมีความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ มาปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรพงศ์ ทศนบรรจง (2563) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในโครงการสถานศึกษาพระราชวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมอยู่ในระดับมาก

5.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมานานย่อมมองเห็นการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้ดีกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อย โดยมองเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่รู้จักปรับปรุงแก้ไขวิธีปฏิบัติงานของตนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้ร่วมงานได้เป็นอย่างดี มีความมุ่งมั่นกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก สร้างความเชื่อถือได้รับความไว้วางใจจากเพื่อนครูและสามารถดำเนินภารกิจในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ภาวะผู้นำในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชานีรา สุมาลี (2564) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอหนองกี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีการรับรู้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกขนาดของสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับตัวเพื่อเข้าสู่โลกในศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาตนเองอย่าง

ต่อเนื่อง เน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งนวัตกรรมจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารการศึกษา เนื่องจากนวัตกรรมการบริหารการศึกษาสามารถช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 และสนองต่อความต้องการกำลังคนยุค 4.0 ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาทั้งประสิทธิภาพการจัดการเรียน การสอนการบริหารจัดการสถานศึกษาและการใช้ปัจจัยงบประมาณช่วยในการยกระดับคุณภาพการศึกษาช่วยในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เป็นองค์กรที่มุ่งยกระดับคุณภาพ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศ มีพันธกิจและเป้าประสงค์ที่มุ่งเน้นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการคิดอย่างมี วิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหาทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ และมีความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพ และมีผลการ ดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้สถานศึกษาขนาดใหญ่ สถานศึกษาขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดเล็ก มีการบริหารงานไปในทิศทางเดียวกัน ในการสร้างวิสัยทัศน์ที่มีเป้าหมายเดียวกัน ทำให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้การสร้างสรรค์ นวัตกรรม ซึ่งผลวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร นวนทอง (2564) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครูจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรภายในและภายนอก สถานศึกษาได้มีส่วนร่วมให้ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิด การนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริง

6.1.2 ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษามีการบูรณาการความร่วมมือจากบุคลากร ภายในสถานศึกษาทุกฝ่ายงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะในการทำงานเป็นทีม เป็นบุคคลที่ชอบแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และมุมมองของผู้อื่น หรือวิธีการทำงานใหม่ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้บุคลากรและสามารถ ทำงานได้อย่างตรงความสามารถและความถนัดของตนเอง

6.1.3 ด้านการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาได้คิด สร้างสรรค์รูปแบบในการทำงานต่าง ๆ โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่คอยสนับสนุน ให้คำแนะนำ และมีการกำกับติดตาม การปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

6.1.4 ด้านการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการประชุมวางแผนร่วมกับบุคลากรใน สถานศึกษา ในการจัดทำแผนรองรับด้านปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา การระบุเหตุการณ์ ความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การรายงานและติดตามผลเกี่ยวกับความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นประจําอย่างต่อเนื่อง และหาแนวทางแก้ไข้ปัญหา

6.1.5 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ โครงสร้างพื้นฐานการจัดการเรียนการสอน พร้อมกันจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมในการพัฒนาของบุคลากรโดย มีการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

6.1.6 ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อ กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อต่อยอดแนวคิดนวัตกรรมที่จะนำไปสู่การสร้างสรรค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้มีการให้ขวัญ กำลังใจแก่บุคลากรที่สามารถบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

6.2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

6.2.3 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

7. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

กุลชลี จงเจริญ. (2562). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 12(1), 189-201.

ขวัญชนก โตนาค. (2556). *การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*

[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัด*

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ชานีรา สุมาลี. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่*

การศึกษาประถมศึกษาสตูล [สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.

ปาริฉัตร นวนทอง. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*

ประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 [สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

พีรตนย์ จัตุรัส. (2561). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา*

ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต].

มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ไพศาล หวังพานิช. (2565). *วิธีวิจัยทางการศึกษา* [เอกสารประกอบการสอน]. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

วัชรพงศ์ ทศนบรรจง. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในโครงการโรงเรียน*

ประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต].

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

วิชุดา บุญเทียม. (2565) *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงาน*

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสาร มจร. มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 8(1), 173-186.

Yukl, G. (2010). *Leadership in Organizations* (7th ed.). Prentice-Hall.

โมเดลการวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุขศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

Model of Competency in Project-based Learning Management Measurement for Health Education Teachers in Nakhon Ratchasima Province

ชยพล ธงภักดี* และ จักรพงษ์ พร่องพรหมราช**

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในนครราชสีมา**

Chayapol Thongphukdee* and Jakkapong Prongprommarat**

Faculty of Education Nakhon Ratchasima Rajabhat University*

The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima**

Corresponding author E-mail: pongkued@gmail.com

(Received: October 31, 2023; Revised: January 23, 2024; Accepted: January 27, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุขศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา และ 2) ตรวจสอบโมเดลการวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุขศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ ครูสุขศึกษาที่สอนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 300 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบโควตา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุขศึกษามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.38-0.78 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุขศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเข้าใจตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.55) รองลงมา ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.53) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการรู้คิด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.42) ตามลำดับ และ 2) โมเดลการวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุขศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาได้จากค่า: $\chi^2 = 2.54$, df = 6, p = 0.952, $\chi^2 / df = 0.42$ GFI = 1.00, AGFI = 0.99, RMSE = 0.00 และ RMR = 0.00

คำสำคัญ: โมเดลการวัด, สมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน, ครูสุขศึกษา

Abstract

The objectives of this research are twofold: firstly, to assess the level of competency in project-based learning management among health education teachers in Nakhon Ratchasima Province, and secondly, to investigate the competency measurement model for these teachers using empirical data. The research sample consisted of health education teachers who taught at the grade 3 level in the Primary and Secondary Education Area Office. In Nakhon Ratchasima province, there are 300 people.

The study used a project-based learning management competency indicator test of health education teachers, which had an IOC between 0.67 and 1.00, a discrimination power between 0.38 and 0.78, and a reliability of 0.96. Data analysis includes mean, standard deviation, correlation coefficient, and confirmatory factor analysis.

The research yielded the following findings: The level of competency in project-based learning management for health education teachers in Nakhon Ratchasima Province is, overall, very high. Upon examining the various aspects, we discovered that the intrapersonal domain exhibited the highest average. The intrapersonal domain displays a significant degree of averageness ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.55) secondly, instructional domain. The instructional domain averages out to a significant degree. The cognitive domain has the lowest average, with a mean score of 4.21 and a standard deviation of 0.53. The average is at a high level ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.42), respectively. The model of competency in project-based learning management for health education teachers in Nakhon Ratchasima Province is based on empirical data where: $\chi^2 = 2.54$, $df = 6$, $p = 0.952$, $\chi^2/df = 0.42$ GFI = 1.00, AGFI = 0.99, RMSEA = 0.00 and RMR = 0.00

Keywords: Measurement Model, Competency in Project-Based Learning Management, Health Education Teachers

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม จึงนับเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรม จริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานเกี่ยวกับการศึกษาไว้ว่า “การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ความคิด ความประพฤติทัศนคติค่านิยมและคุณธรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศก็ย่อมทำได้สะดวกราบรื่นได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ในภาพรวมของประเทศช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

จากความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้บุคคลและสังคมปรับตัวตามไม่ทันส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลของการพัฒนาในหลายลักษณะ เทอดทูน ไทศรีวิชัย และวรภัทร์ ภูเจริญ (2562) ได้กล่าวว่า ประเทศไทยมีปัญหาเรื่องวิกฤติทางภูมิปัญญา นั่นคือ “คนขาดคุณภาพ” ส่งผลกระทบให้ระบบต่าง ๆ เปรอะบางไปหมดทุกระบบ แนวคิดดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการติดตามการจัดการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านคุณภาพของผู้เรียน พบว่า ความเป็นคนเก่งของผู้เรียนพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างช่วงปี 2563-2564 มีแนวโน้มค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างลดลง ค่าความถนัดทางการเรียนของผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 สติปัญญาของเด็กไทยในช่วงอายุ 6-13 ปี และ 13-18 ปีมีระดับสติปัญญาค่อนข้างต่ำ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้เกิดข้อเรียกร้องทั้งหลายได้นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการ องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันนำเสนอกรอบแนวคิดเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคปัจจุบันโดยหนึ่งกรอบแนวคิดที่ได้รับการยอมรับและนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการปฏิรูปการศึกษาก็คือ กรอบแนวคิดของภาคีแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) เนื่องจากเป็นกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมทักษะที่เป็นมุ่งหวังและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปรวมทั้งยังได้แสดง

ให้เห็นถึงระบบสนับสนุนการศึกษา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการประสบความสำเร็จในสังคมโลกในยุคศตวรรษที่ 21 นี้ทุกคนจะต้องประกอบด้านความรู้และทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับชีวิตการทำงานและชีวิตประจำวัน (Katz & Chard, 1992) ในการจัดการเรียนวิชาสุขศึกษาถือเป็นหลักพื้นฐานสำคัญของนักเรียนให้เกิดความรู้ เจตคติ และทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเอง ดังนั้นในการจัดการเรียนวิชาสุขศึกษา ครูและนักเรียนร่วมมือกันวางจุดมุ่งหมาย วางแผนการสอน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และประเมินผลการเรียนการสอนร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

จากการศึกษาสมรรถนะของครูผู้สอน (Teacher Competencies) เป็นสิ่งที่แสดงถึงความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความคิดเห็นต่อตนเอง (Self-concept) อุปนิสัย (Trait) และแรงจูงใจ (Motive) ของครูผู้สอนแต่ละคนโดยสามารถแบ่งออกเป็นองค์ประกอบที่สามารถสังเกตเห็นได้ (Visible) และอีกส่วนที่อยู่ภายในจิตใจของแต่ละคนซึ่งเป็นส่วนที่ลึกกว่าแต่มีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นส่วนที่กำหนดบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล (ซูชัย สมิทธิไกร, 2556) จากองค์ประกอบของสมรรถนะโดยทั่วไป Wolfe and Poon (2015) ได้เสนอสมรรถนะของครูผู้สอนซึ่งจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยแบ่งสมรรถนะของครูผู้สอนออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้คิด (Cognitive) ครูจะต้องมีความเข้าใจในเนื้อหา การพัฒนาการเรียนรู้ สามารถกระตุ้นผู้เรียน มีทักษะและพัฒนาการสื่อสาร สามารถใช้เทคนิคพัฒนาทักษะการรู้คิดของผู้เรียน อีกทั้งมีความเข้าใจและสามารถใช้เทคนิคเพื่อการพัฒนาการกำกับตนเองและความขยันหมั่นเพียรของผู้เรียน 2) ด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal) ครูจะต้องแสดงถึงการอุทิศตน ยึดมั่นต่อวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ มีความตั้งใจเป็นต้นแบบ ส่งเสริมการจัดการเรียนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และแสดงออกถึงเป้าหมายต่อการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาการฝึกปฏิบัติส่วนบุคคลของผู้เรียน 3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal) ครูจะต้องแสดงถึงเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้เชิงบวก การสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียนรายบุคคลและรายกลุ่ม ในการศึกษาและอาชีพ รวมไปถึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำเพื่อพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และ 4) ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instructional) ครูจะต้องแสดงถึงใช้ความรู้เข้าสู่การจัดการเรียนรู้ ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง ส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เน้นกระบวนการกลุ่ม และใช้เทคโนโลยีในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนควรใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายเพื่อให้การจัดการเรียนรู้อย่างคงให้ความสำคัญกับผู้เรียนอยู่เสมอ (Kurniawati, 2021) ซึ่งสมรรถนะของครูผู้สอนในงานวิจัยครั้งนี้เป็นสมรรถนะของครูผู้สอนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม อันได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Skill) ทักษะการร่วมมือกันทำงาน (Collaborative Skill) ทักษะการสื่อสาร (Communicative skill) และทักษะความคิดสร้างสรรค์ (Creative Skill) (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, 2558) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอนเป็นกระบวนการ (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, 2557) ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) ยิ่งไปกว่านั้นผู้เรียนยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการทำโครงงาน นอกจากนี้ครูผู้สอนยังสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านการใช้คำถาม (Questioning) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ประกอบการใช้การประเมินตามสภาพจริงซึ่งเป็นการประเมินที่เน้นกระบวนการและผลงาน โดยครูผู้สอนสามารถพิจารณาพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านการทำโครงงาน การสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ผู้เรียน (วิจารณ์ พานิช, 2557; อนุวัติ คุณแก้ว, 2558)

จากความสำคัญที่กล่าวมาทำให้ทราบว่าจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานมีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเพื่อสามารถจัดการเรียนสอนในชั้นเรียนได้อย่างประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดให้มีความเชื่อมั่น (Reliability) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ที่ดีแล้ว ยังมีการตรวจสอบในด้าน

ความตรงเที่ยง (Validity) ของแบบวัดในเรื่องของความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อให้โมเดลการวัดสมรรถนะการในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา และผลจากพัฒนาโมเดลการวัดดังกล่าวสามารถกำหนดเป็นองค์ประกอบสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุศึกษา รวมไปถึงเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

2.2 เพื่อตรวจสอบโมเดลการวัดสมรรถนะการในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูสุศึกษาที่กำลังสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำนวน 458 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสุศึกษาที่กำลังสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ซึ่งเป็นครูที่สอนรายวิชาสุศึกษา (รายวิชาพื้นฐาน รหัสวิชา พ 23101 และ พ 23102) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดขนาดตัวอย่างเท่ากับ 10-20 เท่าของพารามิเตอร์ (Hair, Black, Babin & Anderson, 2010) สำหรับงานวิจัยนี้ เป็นการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 23 ตัวแปรสังเกตได้ ($23 \times 10 = 230$) จึงได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 230 ตัวอย่าง และเพื่อความเหมาะสมและความสมบูรณ์ของข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวนรวมทั้งสิ้น 300 ตัวอย่าง จากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา ที่เป็นการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่ม เพื่อเป็นสมาชิกของกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาตามสัดส่วน (Proportional Allocation) กล่าวคือ ขึ้นใดมีประชากรมากควรได้รับการสุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนที่มากกว่า แต่ถ้ากลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมีจำนวนที่แตกต่างกันมาก ควรคำนึงถึงเหตุผลเพื่อให้ได้จำนวนที่เหมาะสมและมีความครอบคลุมลักษณะประชากรที่ไม่จำเป็นต้องใช้สัดส่วนก็ได้ (Disproportional Allocation) (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2557) ตามตารางที่ 1 จากนั้นสุ่มแบบเจาะจงในแต่ละหน่วยให้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ โดยส่งแบบวัดให้แต่ละหน่วยแล้วรับกลับมารวบรวมจนครบตามจำนวนโควตาและส่งกลับให้ผู้วิจัยในลำดับต่อไป

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1	37	27
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2	42	27
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3	63	41
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4	56	36
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5	72	47
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6	52	34
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7	86	56

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา	50	32
รวม	458	300

3.2 เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นฐานของครูสุศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) สอบถามเกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และสังกัด

ตอนที่ 2 แบบวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุศึกษา มีลักษณะเป็นแบบประเมินประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิคเคิร์ท (Likert)

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) วิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน และสร้างแบบวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 แบบลิคเคิร์ท (Likert Rating Scales) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนและแปลความคะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

5 คะแนน	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
3 คะแนน	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน

4.50 – 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.00 – 3.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) นำแบบวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 ท่าน และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 2 ท่าน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3) จัดพิมพ์แบบวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน และนำไปทดลองใช้กับครูสุศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 30 คน ได้แก่ โรงเรียน ปกธงชัยประชานิรมิต โรงเรียนจักราชวิทยา โรงเรียนโชคชัยสามัคคี โรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา โรงเรียนเมืองนครราชสีมา

และโรงเรียนสุขานารี เพื่อวิเคราะห์อำนาจจำแนกของแบบวัดด้วย Item Total Correlation พบว่า มีค่า อำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.38-0.78

4) วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α) พบว่า มีค่าความ เชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

5) จัดพิมพ์แบบวัดฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือเพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.3.2 ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลและขอรายชื่อผู้ประสานงานเก็บรวบรวม ข้อมูล

3.3.3 ผู้วิจัยประสานงานกับผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา แต่ละเขตพื้นที่เพื่อให้ผู้รับผิดชอบงานวิจัยระดับ เขตพื้นที่ช่วยประสานและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.4 ผู้วิจัยขอรับแบบวัดสมรรถนะการจัดการเรียนแบบโครงการเป็นฐาน กลับภายใน 15 วัน และตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของการตอบ ซึ่งพบว่าได้รับแบบวัดครบ 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และการตอบแบบวัดมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยัน

โดยผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์ในการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างโมเดลเชิงสมมติฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูล เชิงประจักษ์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เกณฑ์ในการตรวจสอบความสอดคล้อง

ดัชนี	ระดับการยอมรับ	อ้างอิง
1. ค่าไค-สแควร์ (χ^2)	χ^2 ที่ไม่มีนัยสำคัญหรือค่า P-value สูงกว่า .05 แสดงว่ามีความสอดคล้อง	Rasch, 1980
2. ค่าสัดส่วน χ^2/df	มีค่าไม่ควรเกิน 2	Byrne, 2001
3. ค่าดัชนีความกลมกลืน (Goodness of Fit Index : GFI)	มีค่าเข้าใกล้ 1	Jöreskog et al., 2016.
4. ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjust Goodness of Fit Index: AGFI)	มีค่าเข้าใกล้ 1	Hooper et al., 2008
5. ค่ารากที่สองของกำลังสองเฉลี่ยของส่วนเหลือ (Standardized Root Mean Square Residual : SRMSR)	มีค่าเข้าใกล้ 0	Hu & Bentler, 1999
6. ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของการประมาณ ค่าความคลาดเคลื่อน (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA)	มีค่าเข้าใกล้ 0	Hu & Bentler, 1999

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานประกอบไปด้วย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ที่แสดงลักษณะการแจกแจงของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีลักษณะเป็นตัวแปรต่อเนื่องที่ได้จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานของครูสุศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาของตัวอย่างในภาพรวม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานของครูสุศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานของครูสุศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการรู้คิด (Cognitive Domain: Co1)	4.18	0.42	มาก
2. ด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Domain: Co2)	4.23	0.55	มาก
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Domain: Co3)	4.19	0.57	มาก
4. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instructional Domain: Co4)	4.21	0.53	มาก
ภาพรวม	4.21	0.38	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานของครูสุศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเข้าใจตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.55) รองลงมา ด้านการจัดการเรียนรู้ตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.53) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการรู้คิด ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.42) ตามลำดับ

4.2 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานของครูสุศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา มีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานของครูสุศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า

ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearsons Product Moment Correlation Coefficient) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 23 ตัวแปร ผลพบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 253 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่โดยมีค่าความสัมพันธ์เป็นบวก และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .311 ถึง .792 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ไม่ควรเกิน .80 จึงไม่เกิดภาวะร่วมเชิงเส้นพหุ (Multicollinearity) แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวแปรในโมเดลนี้มีความสัมพันธ์กันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยทำการทดสอบค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity เพื่อตรวจสอบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะหรือไม่ ผลพบว่าค่า Chi-Square = 8263.268, df = 253, p = .000 ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) มีค่าเท่ากับ .779 โดยมีค่ามากกว่า .05 แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมากพอที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างได้

4.2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลสมรรถนะสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานของครูสุศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลสมรรถนะสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

ตัวแปรสังเกตได้	องค์ประกอบสมรรถนะสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุศึกษา			
	b _{sc}	SE	t	ความเที่ยง R ²
อันดับที่ 1				
1. เข้าใจเนื้อหาวิชาและแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Y1)	0.75**	<-->	<-->	0.61
2. สามารถกระตุ้นผู้เรียนแต่ละคนไปสู่ความรอบรู้ (Y2)	0.80**	0.06	14.30	0.64
3. มีความรู้เกี่ยวกับทักษะการสื่อสารและสามารถประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เรียน (Y3)	0.69**	0.05	22.78	0.68
4. มีความเข้าใจและสามารถใช้เทคนิคเพื่อการพัฒนาทักษะด้านการรู้คิด (Metacognition) ของผู้เรียน (Y4)	0.70**	0.05	25.36	0.70
5. มีความเข้าใจและสามารถใช้เทคนิคเพื่อการพัฒนาการด้านกำกับตนเอง (Self-regulation) และความขยันหมั่นเพียร (Perseverance) ของผู้เรียน (Y5)	0.68**	0.03	21.74	0.65
6. อุทิศตน (Dedication) เพื่อผู้เรียน (Y6)	0.76**	<-->	<-->	0.50
7. แสดงออกถึงแนวทางและยึดมั่นต่อวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Y7)	0.57**	0.07	12.87	0.42
8. มีความยึดมั่นตั้งใจในการปฏิบัติและเป็นต้นแบบของความพยายามและความเจริญทางกระบวนการคิด (Y8)	0.70**	0.07	11.80	0.57
9. ส่งเสริมและให้ความสำคัญต่อวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Y9)	0.88**	0.05	24.42	0.77
10. แสดงออกถึงเป้าหมายและยึดมั่นต่อการเรียนรู้วิชาชีพตลอดชีวิต (Lifelong professional learning) (Y10)	0.84**	0.05	27.91	0.71
11. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาการฝึกปฏิบัติส่วนบุคคล (Y11)	0.65**	0.04	21.25	0.62
12. เสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้เชิงบวกซึ่งจะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม (Y12)	0.78**	<-->	<-->	0.54
13. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียนรายบุคคลและรายกลุ่ม (Y13)	0.67**	0.03	22.74	0.62
14. ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทางการศึกษาและอาชีพ (Y14)	0.64**	0.03	21.18	0.60
15. แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำเพื่อพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Y15)	0.65**	0.04	21.24	0.65
16. ใช้ความรู้เข้าใจการจัดการเรียนรู้ (Y16)	0.89**	<-->	<-->	0.80
17. ใช้ผลที่ได้จากการวัดและการประเมินเป็นเครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้ (Y17)	0.70**	0.03	25.36	0.69
18. การปรับและออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ (Y18)	0.69**	0.05	24.11	0.65
19. ส่งเสริมความคิดเชิงบวกให้กับผู้เรียนให้คำนึงถึงผลการเรียนรู้ (Y19)	0.75**	0.05	26.23	0.70
20. เปิดโอกาสเพื่อการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Y20)	0.75**	0.03	26.12	0.70
21. พัฒนาและส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Y21)	0.72**	0.03	25.74	0.69
22. ใช้การทำงานกลุ่มร่วมมือ (Y22)	0.60**	0.04	18.26	0.52
23. ใช้เทคโนโลยีในการอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Y23)	0.65**	0.04	22.32	0.58

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกตได้	องค์ประกอบสมรรถนะสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานเป็นฐานของครูสุศึกษา			
	b _{sc}	SE	t	ความเที่ยง R ²
อันดับที่ 2				
1. ด้านการรู้จัก (Co1)	0.88	0.07	24.28	0.77
2. ด้านการเข้าใจตนเอง (Co2)	0.85	0.08	21.51	0.73
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Co3)	0.94	0.06	26.17	0.87
4. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Co4)	0.95	0.06	28.17	0.87

Chi-Square= 2.54, df = 6 ,p = 0.952, χ^2/df = 0.42, RMSE = 0.00, RMR = 0.00, GFI = 1.00, AGFI = 0.99

หมายเหตุ : **p<.01, b_{sc} หมายถึง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เครื่องหมาย <-->

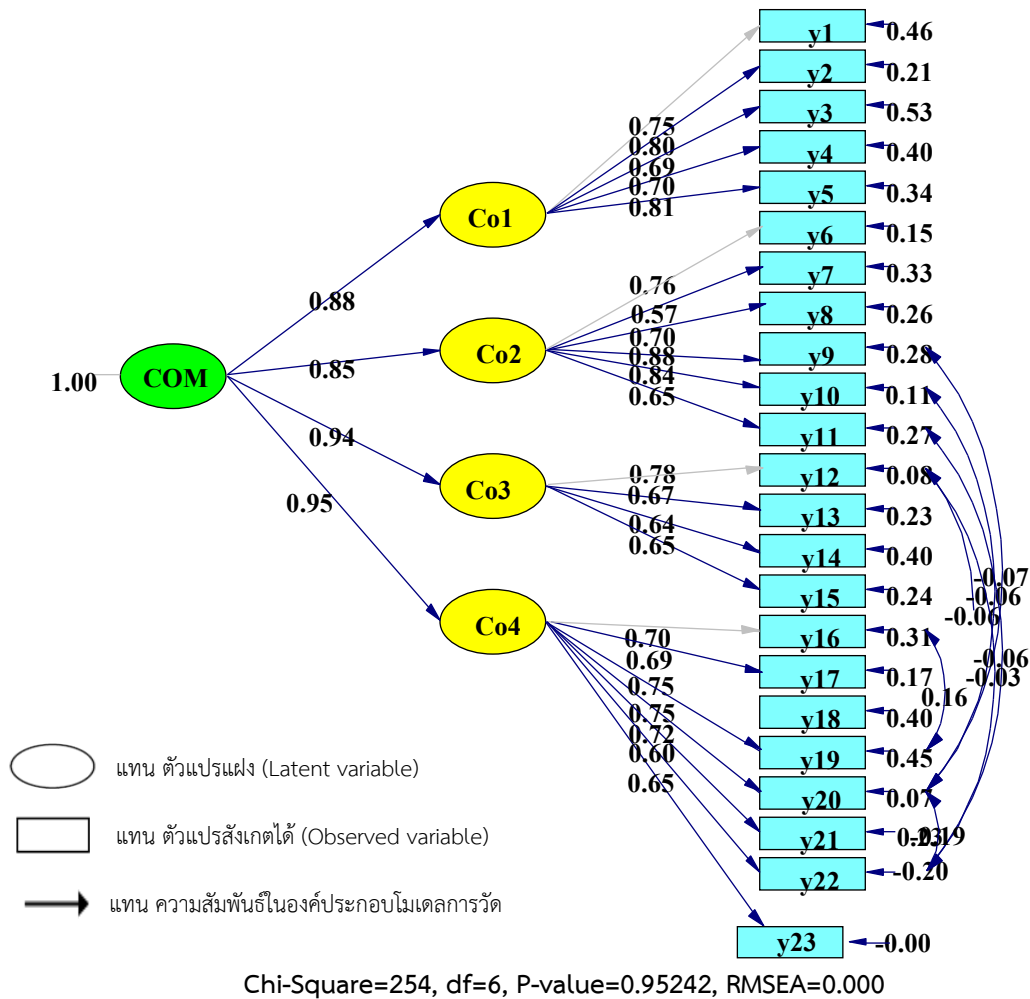
หมายถึง พารามิเตอร์บังคับจึงไม่รายงานผลค่า SE และ t

ตารางที่ 5 ผลการตรวจสอบความสอดคล้อง

ดัชนี	ระดับการยอมรับ	ค่าที่ได้	สรุปผล
1. ค่าไค-สแควร์ (χ^2)	χ^2 ที่ไม่มีนัยสำคัญหรือค่า P-value สูงกว่า .05 แสดงว่ามีความสอดคล้อง	2.54	ผ่านเกณฑ์
2. ค่าสัดส่วน χ^2/df	มีค่าไม่เกิน 2	0.42	ผ่านเกณฑ์
3. ค่าดัชนีความกลมกลืน (GFI)	มีค่าเข้าใกล้ 1	1.00	ผ่านเกณฑ์
4. ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjust Goodness of Fit Index: AGFI)	มีค่าเข้าใกล้ 1	0.99	ผ่านเกณฑ์
5. ค่ารากที่สองของกำลังสองเฉลี่ยของส่วนเหลือ (SRMSR)	มีค่าเข้าใกล้ 0	0.00	ผ่านเกณฑ์
6. ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA)	มีค่าเข้าใกล้ 0	0.00	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4 และ 5 พบว่า ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามแนวคิดของ Steven (2009) พบว่า โมเดลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาได้จากค่า : Chi-Square = 2.54 , df = 6,p = 0.952 กล่าวคือ ค่า χ^2 แตกต่างจาก ศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งค่าดัชนี RMSE = 0.00 และ RMR = 0.00 มีค่าเข้าใกล้ 0 ค่าดัชนี GFI = 1.00 และ AGFI = 0.99 มีค่าเข้าใกล้ 1 และ χ^2/df = 0.42 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 3 แสดงว่า โมเดลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา มีความตรงตามโครงสร้าง นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักขององค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีน้ำหนัก องค์ประกอบมาตรฐานสูงที่สุดคือ ใช้ความรอบรู้เข้าสู่การจัดการเรียนรู้ (b_{sc} = 0.89) รองลงมา คือ ส่งเสริมและให้ความสำคัญต่อวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (b_{sc} = 0.88) และตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำที่สุดคือ ส่งเสริมให้

ผู้เรียนประสบความสำเร็จทางการศึกษาและอาชีพ ($b_{sc} = 0.64$) ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ทุกค่าซึ่งวัดจาก R^2 ที่บ่งบอกถึงความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง (R^2 อยู่ระหว่าง 0.52 ถึง 0.80)

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเข้าใจตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการจัดการเรียนรู้ ตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการรู้คิด ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูสุศึกษาได้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นรูปแบบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) รูปแบบหนึ่งซึ่งได้รับการยอมรับว่าสามารถพัฒนาความรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน แม้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานไม่ได้ถูกคิดค้นจากนักวิจัยหรือนักการศึกษาของประเทศไทยหากแต่มีต้นกำเนิดมาจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่ตามแต่จากอดีตจนถึงปัจจุบันนับเป็นระยะเวลาเกือบศตวรรษแล้วที่รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานได้ถูกปรับปรุงและพัฒนาจนกระทั่งปัจจุบันนี้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานได้รับความสนใจจากนักการศึกษา ครู อาจารย์นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้

ให้แก่ผู้เรียนอย่างแพร่หลายและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนวัฒน์ ศรีไพโรจน์ (2561) ได้วิจัยสมรรถนะของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน พบว่า ครูผู้สอนที่เข้าร่วมพัฒนาโดยใช้โปรแกรม การโค้ชการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ทำให้ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานสูงขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสาวลักษณ์ วรครบุรี (2559) ได้พัฒนาโปรแกรมพัฒนาการเรียนรู้ที่ยึดโครงงานเป็นฐาน สำหรับห้องเรียนศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการเรียนรู้ที่ยึดโครงงานเป็นฐานสำหรับห้องเรียนศตวรรษที่ 21 มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดโครงงานเป็นฐานสูงขึ้น

5.2 การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครู สุขศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครู สุขศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเป็นไปตามสมมติฐานที่มาจาก การสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยองค์ประกอบ ที่ 1 ด้านการรู้จัก มีน้ำหนักองค์ประกอบ 0.88 ทั้งนี้เนื่องจากครูสุขศึกษาที่จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานจะต้องเป็นผู้มีความรู้อย่างลึกซึ้งในเนื้อหาสาระวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ และสามารถพัฒนาการเรียนรู้โดยกระตุ้นผู้เรียนจนบรรลุความ เชี่ยวชาญรอบรู้ (Mastery) นอกจากนี้ของครูสุขศึกษา จะต้องมีความรู้ที่หลากหลายในการใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และสามารถประยุกต์ใช้ควบคู่กับวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตลอดจนครูสุขศึกษาจะต้องเข้าใจและสามารถนำ เทคนิคการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาการตระหนักรู้ (Metacognition) การกำกับตนเอง (Self-regulation) และความ ขยันหมั่นเพียร (Perseverance) ของผู้เรียน องค์ประกอบที่ 2 ด้านการเข้าใจตนเอง มีน้ำหนักองค์ประกอบ 0.85 ทั้งนี้ เนื่องจากครูสุขศึกษาที่จะประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานจะต้องอุทิศตน (Dedication) เพื่อผู้เรียนทุกคนโดยเฉพาะผู้เรียนที่ด้อยโอกาสหรือไม่ได้รับความสำคัญทางการศึกษาเพื่อให้สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับ การศึกษาที่สูงขึ้น สามารถหางานทำเพื่อเลี้ยงชีพตนเองและมีความพร้อมสำหรับการพลเมืองที่ดีของประเทศ ด้วยเหตุนี้ครู สุขศึกษาจะต้องสามารถกำหนดเป้าหมายล่วงหน้าและมีความรับผิดชอบต่อวิสัยทัศน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยคำนึงถึงการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในระยะยาว นอกจากนี้ครูสุขศึกษายังจะต้องมีส่วนร่วมอย่างตั้งใจจริงต่อการ ปฏิบัติเพื่อพัฒนา ดำรงตนเพื่อเป็นต้นแบบที่ดีและมีความเจริญเติบโตทางความคิด รวมทั้งสามารถให้การสนับสนุนและให้ ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและรักษาวินัยธรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และสุดท้ายครูสุขศึกษาต้องสามารถวิเคราะห์การ เรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน องค์ประกอบที่ 3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล น้ำหนักองค์ประกอบ 0.94 ทั้งนี้เนื่องจากครูสุขศึกษาจะต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้เรียนอาจมีความแตกต่างกันทางด้านภูมิหลัง (Background) ลักษณะทาง ประชากรศาสตร์ (Demographic) รูปแบบการเรียนรู้และวัฒนธรรม ตลอดจนกลุ่มผู้เรียนที่ด้อยโอกาสหรือไม่ได้รับการดูแล จากภาครัฐเท่าที่ควร ดังนั้นครูสุขศึกษาจึงควรส่งเสริมการเข้าศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นไปจนผู้เรียนสามารถหางาน ทำและประสบความสำเร็จ ตลอดจนควรหาบุคคลที่มีความรู้ที่จะสามารถร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือบทบาทความเป็นผู้นำเพื่อ ความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างต่อเนื่องรวมทั้งเพิ่มพูนความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอีกด้วย องค์ประกอบที่ 4 ด้านการจัดการเรียนรู้ มีน้ำหนักองค์ประกอบ 0.95 ทั้งนี้เนื่องจากครูสุขศึกษาจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานควรใช้ ความรอบรู้ด้านเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ สามารถใช้ข้อมูลและการประเมินผลเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ สามารถ ปรับและออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งเสริมตัวแทนผู้เรียนโดยคำนึงถึงการเรียนรู้ นอกจากนี้ครูสุขศึกษายังควรจัดให้มี โอกาสทางการเรียนรู้ในทุกที่ทุกเวลาและเป็นการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมาตรฐาน การเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดองค์การเพื่ออนาคตและเจ้าหน้าที่สภาผู้บริหารโรงเรียนรัฐ Wolfe and Poon (2015) ได้กล่าวว่า

การพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอน (Teacher Competency) เพื่อการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นเหมือนก้าวแรกในการระบุดึงความรู้ ทักษะและการจัดการซึ่งครูผู้สอนพึงมีเพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เอ็มอัชมา วัฒนบุรณนท์ (2557) กล่าวว่า ครูสุขศึกษาเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญอย่างยิ่ง และอาจกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการจัดการศึกษาทางด้านสุขภาพให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาครูจะต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาที่ทำให้นักเรียนได้คิดได้ปฏิบัติ มีอยู่หลากหลายวิธี เช่น การจัดการเรียนแบบโครงงานเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนเป็นโดยใช้คำถามชั้นสูง ส่วนจินตนา บันลือศักดิ์ (2558) กล่าวว่า ครูสุขศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและทักษะพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต ดังนั้นครูสุขศึกษาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ทางสุขภาพ โดยให้นักเรียนได้ทำโครงการเกี่ยวกับสุขภาพที่เกิดจากปัญหาชุมชน เพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน และจินตนา สรายุทธพิทักษ์ (2565) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา ครูสุขศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นครูต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาให้นักเรียนให้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพทั้งความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นต้องใช้สถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุขศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา เมืองประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การรู้คิด การเข้าใจตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจากการศึกษาระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุขศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความตรงเชิงโครงสร้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำองค์ประกอบมาเป็นแนวทางการกำหนดวิธีการวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นของครูสุขศึกษา ไปเป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุงรูปแบบการประเมินสมรรถนะและพฤติกรรมบ่งชี้การปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้ของครูสุขศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา โดยให้ความสำคัญกับระดับสมรรถนะและพฤติกรรมบ่งชี้ให้มีประสิทธิภาพ และตรงตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ และตามสภาพการณ์ปัจจุบันของสถานศึกษาต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุขศึกษาระหว่างสังกัดรัฐบาลและเอกชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุขศึกษา

6.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุขศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยใดบ้างที่ทำให้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของครูสุขศึกษาสูงขึ้น

7. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2560*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จินตนา บันลือศักดิ์. (2558). บทบาทของครูสุขศึกษากับกระบวนการจัดการเรียนรู้และใช้สื่อ. *วารสารครุศาสตร์*,

43(4), 129-145.

- จินตนา สรายุทธพิทักษ์. (2565). *การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาในศตวรรษที่ 21*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชัย สมิทธิไกร. (2556). *การสรรหา การคัดเลือก และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทอดทูน ไทศรีวิชัย และวรภัทร์ ภูเจริญ (2562). หัวใจแห่งการโค้ช: *The WHY of Coaching*. โค้ชไทย คอร์ปอเรชั่น.
- ธนวัฒน์ ศรีโพธิ์จันทร์. (2561). *อิทธิพลของโปรแกรมการโค้ชการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อสมรรถนะของครูผู้สอนเพื่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียน* [ปริญญานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรณี ลีกิจวัฒน์. (2557). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 10). คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. (2557). *สร้างชุดความรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย* [รายงานการวิจัย]. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุคนธ์ สิ้นพานนท์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. 9119 เทคนิคพรันต์.
- เสาวลักษณ์ วรรณบุรี. (2559). *โปรแกรมพัฒนาการเรียนรู้ที่ยึดโครงงานเป็นฐานสำหรับห้องเรียนศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2558). *การวัดผลและประเมินผลการศึกษาแนวใหม่*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอมอัชมา วัฒนาบุรานนท์. (2557). *สวัสดิศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). โอเดียนสโตร์.
- Byrne, B. M. (2001). Structural Equation Modeling with AMOS, EQS, and LISREL: Comparative Approaches to Testing for the Factorial Validity of a Measuring Instrument. *International Journal of Testing*, 1(1), 55-86.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). Person Education.
- Hooper, D., Coughlan, J. & Mullen, M. (2008). Structural Equation Modelling: Guidelines for Determining Model Fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60. <https://doi.org/10.21427/D7CF7R>
- Hu, L. T. & Bentler, P. M. (1999). Cutoff Criteria for Fit Indexes in Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1-55. <http://dx.doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Jöreskog, K. G., Olsson, U. H. & Wallentin, F. Y. (2016). *Multivariate Analysis with LISREL*. Springer.
- Katz, L. G. & Chard, S. D. (1992). *The Project Approach*. Merrill.
- Kurniawati. (2021). Competence and Perceived Benefits in Project-Based Learning for Postgraduate Students in History Education. *JTP-Jurnal Teknologi Pendidikan*, 23(3), 307-320.

Steven, J. P. (2009). *Applied Multivariate Statistics for the Social Sciences*. Routledge.

Wolfe, R. E. & Poon, J. D. (2015). *Educator Competencies for Personalized, Learner-Centered Teaching*. Jobs for the Future.

การบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน
เขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
Safety Management of Educational Institution Administrators in the Perception
of Teachers in Chakkarat District Schools under Nakhon Ratchasima
Primary Education Service Area Office 2

นงนลิน ขาวจันทรง* และ ชุตินา พรหมมุ่ย**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*,**

Nongnalin Khawjankong* and Chutima Prompourii**

Faculty of Education Vongchavalitkul University*,**

Corresponding author E-mail: nongnalin_kha@vu.ac.th

(Received: April 3, 2024; Revised: May 19, 2024; Accepted: June 1, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 และ 2) เปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช จำนวน 186 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับแรก คือ การป้องกัน รองลงมา คือ การปราบปราม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการปลูกฝัง 2) การเปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความปลอดภัยของสถานศึกษา ด้านการป้องกัน การปลูกฝัง และการปราบปราม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการเปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความปลอดภัยของสถานศึกษา ด้านการป้องกัน และการปราบปราม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารความปลอดภัย, การรับรู้ของครู

Abstract

The purposes of this research are 1) to study the safety management of educational institution administrators as perceived by teachers in Chakkarat district schools under the Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 2 and 2) to compare the safety management of educational

institution administrators as perceived by teachers, classified by work experience and school size. The sample consisted of 186 teachers in Chakkarat district schools under the Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 2. They were selected using stratified random sampling and simple random sampling. Data were collected using five-point rating scale questionnaires with an item objective congruence index of 1 and an overall reliability value of 0.96. The statistics used in the research included percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research results were as follows: 1) Overall, teachers in Chakkarat district schools rated the safety management of educational institution administrators under the Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 2 at a high level. Upon examining individual aspects, all were found to be at a high level. The aspect with the highest average value was prevention, followed by suppression. The lowest average aspect was indoctrination. 2) The comparisons revealed significant differences overall in safety management by educational institution administrators, as perceived by teachers with varying work experiences. When considering each aspect, it was found that the safety measures in the aspects of prevention, indoctrination, and suppression were statistically significant differences at the .05 level. The comparisons between the safety management practices of educational institution administrators and the perceptions of teachers across different school sizes revealed significant differences overall. Upon examining each aspect, it was discovered that there were statistically significant differences in the prevention and suppression of safety measures in educational institutions at the .05 level.

Keywords: Safety Management, Perceptions of Teachers

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ มีวัตถุประสงค์หลักในการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของคนทุกช่วงวัย จากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ และภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) จึงได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีของโลกยุคศตวรรษที่ 21 เป็นพลวัตที่ก่อให้เกิดความท้าทายในด้านการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทักษะคน ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์เป็นผลให้เกิดการเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งยังเกิดภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติมีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น ซึ่งภัยในแต่ละด้านล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศกอบกู้กับนโยบาย Quick Win 7 วาระเร่งด่วน ข้อที่ 1 ความปลอดภัยของผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการมองเห็นภัยที่เกิดขึ้นแก่เด็กนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่เกิดขึ้นซ้ำและส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจในหลายปีที่ผ่านมา เช่น ภัยจากการคุกคามทางเพศ ภัยจากการกลั่นแกล้งรังแก รวมถึงภัยที่เกิดจากโรคอุบัติใหม่ ได้แก่ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นผลให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และสวัสดิภาพชีวิตของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการประจำ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้กำหนดให้นโยบายการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัยมาเป็นลำดับที่ 1 โดยมีรายละเอียดดังนี้ "เร่งสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของสังคม และป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ และภัยอื่น ๆ โดยมีการดำเนินการตามแผนและมาตรการด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ครู และบุคลากรในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเข้มข้น รวมทั้งดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ติดตาม ประเมินผลการดำเนินการ และแสวงหาสถานศึกษาที่ดำเนินการได้ดีเยี่ยม (Best Practice) เพื่อปรับปรุง พัฒนา และขยายผลต่อไป" มาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษามุ่งเน้นให้เกิดความปลอดภัยต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืน โดยเน้นมาตรการที่เข้มงวดในมาตรการ 3 ป ได้แก่ ป้องกัน ปูกรัง และปราบปราม ให้เกิดความปลอดภัยให้มากที่สุด และไม่ให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำอีก เพื่อสร้างความมั่นใจ และความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป ในการที่จะได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และเกิดความปลอดภัยอย่างมั่นคงและยั่งยืน เพื่อให้แนวทางการปฏิบัติสอดคล้องและเป็นระบบ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความปลอดภัยในเกิดแก่นักเรียนเป็นสำคัญ เพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารและครู ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานและมีหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบนักเรียน จึงต้องรับผิดชอบในการดูแลรักษาสวัสดิภาพสูงสุดให้แก่ นักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ควรตระหนักและให้ความสำคัญ เพราะนักเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน จึงต้องแสวงหาหนทางที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้มีความสุข ประกอบกับพันธกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ข้อที่ 4 “พัฒนาสถานศึกษาและระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับให้มีความปลอดภัย และสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาการบริหารความปลอดภัยของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ในเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ในเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวนครู 350 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำนวน 186 คน ได้จากการเทียบสัดส่วนประชากรตามตารางของเครจซี่และมออร์กแนโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลาก

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้กรอบมาตรฐานด้านความปลอดภัย ตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ มี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประกอบด้วย 3 ด้านดังนี้

- 1) ด้านการป้องกัน
- 2) ด้านการปลุกฝัง
- 3) ด้านการปราบปราม

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.3.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษา แนวคิด เอกสาร ตำรา งาน และขอบเขตของแบบสอบถามโดยมีเนื้อหาครอบคลุมทุกประเด็นสำคัญ

3.3.2 สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแบบสอบถาม

3.3.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขตรวจสอบได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ทุกข้อ

3.3.4 นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนในโรงเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วเก็บรวบรวม นำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแอลฟาครอนบาค (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96 และจัดทำเป็น Google Form และส่ง QR-code เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ไปยังผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา และผู้วิจัยส่งแบบสอบถามโดยใช้ QR-code ไปยังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 186 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์โดยมีการดำเนินการดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้านประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษาโดยใช้สถิติพื้นฐานการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

3.5.2 วิเคราะห์การบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) แล้วนำมาวิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การทดสอบ t-test

4. ผลการวิจัย

4.1 ระดับการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

ตารางที่ 1 ผลคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ที่	การบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู	ระดับการรับรู้		การแปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการป้องกัน	4.40	0.47	มาก	1
2	ด้านการปลูกฝัง	4.32	0.58	มาก	3
3	ด้านการปราบปราม	4.37	0.54	มาก	2
รวม		4.36	0.47	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการป้องกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.47) รองลงมาคือ ด้านการปราบปราม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.54) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการปลูกฝัง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.58)

4.2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน
เขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์
การทำงานโดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารความปลอดภัยของผู้บริหาร สถานศึกษาตามการรับรู้ของครู	ประสบการณ์การทำงาน				t	p
	ต่ำกว่า 10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการป้องกัน	4.33	0.47	4.55	0.46	-3.022*	0.003
ด้านการปลูกฝัง	4.26	0.58	4.45	0.57	-2.139*	0.034
ด้านการปราบปราม	4.27	0.57	4.58	0.39	-4.279*	0.000
ภาพรวม	4.29	0.49	4.53	0.40	-3.554*	0.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอ
จักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยภาพรวม
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการป้องกัน ด้านการปลูกฝัง ด้านการ
ปราบปราม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4.3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน
เขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา
โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน
เขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาด
ของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารความปลอดภัยของผู้บริหาร สถานศึกษาตามการรับรู้ของครู	ขนาดของสถานศึกษา				t	p
	ขนาดกลาง		ขนาดเล็ก			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการป้องกัน	4.47	0.48	4.31	0.46	-2.302*	0.022
ด้านการปลูกฝัง	4.35	0.64	4.28	0.50	-0.863	0.389
ด้านการปราบปราม	4.46	0.53	4.26	0.53	-2.632*	0.009
ภาพรวม	4.43	0.49	4.28	0.44	-2.114*	0.036

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอ
จักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวม
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการป้องกัน ด้านการปราบปรามแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการปลูกฝังไม่แตกต่างกัน

5. สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ได้นำเสนอการอภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 ระดับการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู พบว่าการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับแรกคือ การป้องกัน รองลงมาคือ การปราบปราม ทั้งนี้เป็นไปตามนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการประจำ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย โดยเร่งสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของสังคมและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่และภัยอื่น ๆ โดยมีการดำเนินการตามแผนและมาตรการด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ครูและบุคลากรในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเข้มงวด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสุมา แสงแก้ว และปรากการ เกิดมีสุข (2562) พบว่า การจัดการความปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสุพักตร์ เลยกกลาง (2566) ศึกษาเรื่องการบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่าการบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา โดยรวมและรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติระดับมาก

5.2 เปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันโดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา ด้านการป้องกันการปลุกฝัง และการปราบปราม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 10 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป ได้ผ่านการอบรมพัฒนาในด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา และได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา จึงมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชีรา ใจหวัง (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผลการศึกษา พบว่า การเปรียบเทียบการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกัน

5.3 เปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ที่ขนาดสถานศึกษาต่างกันโดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา ด้านการป้องกัน และการปราบปราม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดกลางมีการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขนาดกลางได้รับงบประมาณในการบริหารมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก และมีจำนวนบุคลากรมากกว่า จึงทำให้มีความคล่องตัวในการนำงบประมาณไปใช้ในการวางแผนงาน การดูแลอาคารสถานที่ และอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ทำให้มีการบริหารงานด้านความปลอดภัยได้อย่างคล่องตัว และทั่วถึงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร อุ่นสถานนท์ (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าการบริหารความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีการบริหารความปลอดภัยในภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ สุพักตร์ เลยกกลาง (2566) ศึกษาเรื่อง การบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่าโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการปลูกฝัง ดังนั้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยบูรณาการเนื้อหาความปลอดภัยสถานศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ การอบรมเชิงปฏิบัติการด้านความปลอดภัย

6.1.2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านความปลอดภัยมีการจัดระบบโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัย กำหนดบทบาทหน้าที่ และปฏิทินการปฏิบัติงานให้ทุกภาคส่วนของโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาความปลอดภัยในโรงเรียน

6.1.3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและส่งเสริมในการนำมาตรการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มาปรับใช้ นอกจากนี้ควรมีการลงโทษตามข้อบังคับของโรงเรียน เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นในโรงเรียน และการประสานตำรวจในพื้นที่มาช่วยเหลือในกรณีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อโรงเรียนสามารถบริหารความปลอดภัยในโรงเรียนได้ บุคลากร ครู ผู้ปกครองและนักเรียนก็จะรู้สึกอบอุ่นใจ

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา

6.2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในสถานศึกษาตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา

7. เอกสารอ้างอิง

กนกอร อุ่นสถานนท์. (2563). การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 10(2), 1-14.

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var/article/view/242175/165572>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. กระทรวงศึกษาธิการ.

กุสุมา แสงแก้ว และปรากร เกิดมีสุข. (2562). ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการความปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 7(1), 24-33. <https://journal.bkkthon.ac.th/upload/doc/spit/53/files/Vol7%20no1%204.pdf>

กองความปลอดภัยแรงงาน. (2560). *ความปลอดภัยในโรงเรียน*. <https://www.welovesafety.com/15581030/ความปลอดภัยในโรงเรียน>

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุชีรา ใจหวัง และจันทร์ศม์ ภูติอริวัฒน์. (2561). การศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 15(28), 50-61.
<https://ejournals.swu.ac.th/index.php/EAJ/article/view/10199/8530>
- สุพักตร์ เลยกกลาง. (2566). การบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(1), 465-474. <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.31>.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/article/view/265870/176791>

ภาวะผู้นำให้บริการผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
Servant Leadership of School Administrators in Chakkarat District in the Perception
of Teachers in Educational Institutions under Nakhon Ratchasima Primary
Education Service Area Office 2

นิอร เพ็ชรกระโทก* และ ชุตินา พรหมผุย**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*,**

Nion Phetkrathok* and Chutima Prompoury**

Faculty of Education Vongchavalitkul University*,**

Corresponding author E-mail: S.nion432@gmail.com

(Received: April 6, 2024; Revised: May 16, 2024; Accepted: May 28, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอนในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 186 คน ได้จากการเทียบจำนวนประชากรกับตารางการหากลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน โดยการสุ่มแบบเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับแรก คือ การส่งเสริมและช่วยเหลือผู้อื่น รองลงมา คือ การบริการผู้อื่นก่อนคิดถึงประโยชน์ส่วนตน และการรับฟังความคิดเห็นและการยอมรับผู้อื่น ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการทำตัวให้น่าเชื่อถือ 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า จำแนกตามวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
คำสำคัญ: ภาวะผู้นำให้บริการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, การรับรู้ของครู

Abstract

The research aims to 1) study the servant leadership of school administrators in Chakkarat District as perceived by teachers in educational institutions under Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 2 and 2) compare the servant leadership of school administrators in Chakkarat District as perceived by teachers in educational institutions under Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 2, classifying by educational qualification, work experience, and school size. The samples were 186 teachers in Chakkarat district schools under Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 2. We selected them by comparing the number of samples with Krejcie and Morgan's sampling table, which included both stratified random sampling and simple random sampling. We collected the data using five-point rating scale questionnaires, which had an item objective congruence index of 1 and an overall reliability value of 0.96. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research results were as follows: 1) Overall, the servant leadership of school administrators in Chakkarat District, as perceived by teachers in educational institutions under Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 2, was rated at a level of 2. Upon examining individual aspects, all were rated at a high level. The aspect that had the highest average value was promoting and helping others, which was followed by serving others before considering one's own interests, listening to opinions, and accepting others. The lowest average aspect was trustworthiness. 2) There were overall differences in how teachers in schools under the Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 2 thought about servant leadership between school administrators in Chakkarat District and those in other districts, based on teachers' educational background. These differences were statistically significant at the .05 level. Classified by work experience, there was no difference overall. Classified by school size, there was a statistically significant difference overall at the .05 level.

Keywords: Servant Leadership, School Administrators, Perception of Teacher

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุคของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการศึกษา และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่การจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีความเป็นสากล ทั้งนี้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน สถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีความพร้อมที่จะรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และผู้บริหารสถานศึกษา ถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีความสามารถ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียนการสอน และการเรียนรู้ รวมทั้งประสานสัมพันธ์ระดมและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารทำหน้าที่สำคัญในการนำพาองค์กร เป้าหมายที่พึงประสงค์โดยการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ การจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติที่แสดงให้เห็นศักยภาพคุณภาพเกิด

ประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา รับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเอง ในด้านต่าง ๆ คือ 1) ปรับปรุงผลลัพธ์ของนักเรียนทุกคน 2) ริเริ่มการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 3) สำรวจและสนับสนุนการใช้ ICT และ E-Learning 4) พัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ 5) สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ และความสำเร็จ และ 6) พัฒนาคนอื่นให้เป็นผู้นำ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556)

ผู้นำในปัจจุบันเน้นไปที่การมีคุณธรรมซึ่งสนับสนุนให้ผู้ตามสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นผู้นำ ได้มากกว่าที่จะใช้ตำแหน่ง เพื่อการควบคุมหรือจำกัดความสามารถของผู้ตาม สอดคล้องกับทัศนะของ เซอร์โต (Certo & Certo, 2006) ที่ว่าผู้นำยุคใหม่ควรมีการผสมผสานคุณลักษณะผู้นำใน 5 รูปแบบ คือ ภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบสอนงาน ภาวะผู้นำแบบพิเศษ ภาวะผู้นำแบบประกอบการ และภาวะผู้นำแบบให้บริการ ในขณะที่นักวิชาการ หลายท่านได้ให้ทัศนะตรงกันว่า ภาวะผู้นำในปัจจุบันต้องมีคุณลักษณะของภาวะผู้นำแบบให้บริการ ซึ่งภาวะผู้นำแบบให้บริการ ได้รับการยอมรับว่า เปรียบเสมือนปรัชญาและเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรและสังคม ความแตกต่างของ รูปแบบภาวะผู้นำแบบให้บริการกับภาวะผู้นำแบบอื่น ๆ คือ ผู้นำแบบให้บริการจะเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในองค์กรเพื่อสร้างความ มุ่งหวังที่ดี โดยไม่ใช้วิธีการบังคับ ผู้นำแบบให้บริการเน้นความสำคัญ ด้านคุณธรรมในการเป็นแบบอย่างที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีอย่าง แท้จริงระหว่างผู้นำและผู้ตาม รวมทั้งให้การสนับสนุนบรรยากาศที่ดีภายในองค์กร การทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจบนพื้นฐานของคุณธรรมมีพฤติกรรมให้ความสนใจผู้อื่น และส่งเสริมผู้อื่นให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ (Spears, 2004) ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า บทบาทของผู้นำมีส่วนสำคัญ ในการนำไปสู่การปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จต่อแบบแผน ความเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นที่พิสูจน์ได้ว่า การนำแนวคิดภาวะผู้นำแบบให้บริการมาใช้ สามารถทำให้องค์กรมีการพัฒนาและประสบ ผลสำเร็จ เมื่อพิจารณาในระดับบุคคลและสังคม ภาวะผู้นำแบบให้บริการช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโต และเกิดการเปลี่ยนแปลง ในระดับบุคคล ทั้งด้านความคิด และจิตวิญญาณ ด้านความเป็นมืออาชีพ ด้านความรู้สึกล ด้านความฉลาด จุดแข็งของ ภาวะผู้นำแบบให้บริการ คือ การก่อให้เกิดบรรยากาศของการทำงาน ที่กระตุ้นให้ทุกคนแสวงหาโอกาสอย่างกระตือรือร้นในการ บริการและนำทางผู้อื่น โดยภาวะผู้นำแบบให้บริการนี้ จะเป็นแบบพลวัตที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ อย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลาง สภาวะที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบัน

ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติตามแนวคิดของผู้นำแบบให้บริการจะให้ความสำคัญและรับรู้ถึงคุณค่าของผู้ร่วมงาน และจะให้ความเอาใจใส่ในการพัฒนาศักยภาพของผู้ร่วมงานอีกทั้งผู้นำประเภทนี้จะมีศักยภาพที่จะสร้างบรรยากาศขององค์กร (School Climate) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการบริหาร และการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ และยังส่งผล ทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน (Black, 2010) ดังนั้น ผู้บริหารที่ใช้ภาวะผู้นำแบบให้บริการในการบริหารย่อมนำไปสู่ ความสำเร็จในการบริหารองค์กรได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องมุ่งการจัดการศึกษา หรือกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพปฏิรูปโครงสร้างโปร่งใสและเป็นธรรมต้องพัฒนาครูอย่างจริงจัง และทำงาน แบบส่งเสริมความพอใจและความก้าวหน้าของครูซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งภาวะผู้นำแบบให้บริการ (Servant Leadership) มีลักษณะของการให้คุณค่าและความสำคัญในความเป็นบุคคลของมนุษย์ทุกคน รับผิดชอบต่อความต้องการ ของกลุ่มมากกว่าความต้องการส่วนตัวไม่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง และเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมสูง ซึ่งเป็นคุณสมบัติ ที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบันที่คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมมากกว่าคุณค่าของความเป็นมนุษย์ การเป็นผู้นำแบบให้บริการ เป็นความรู้สึกลที่มีอยู่ตามธรรมชาติที่เกิดความปรารถนาที่จะรับใช้บุคคลทั่วไป เป็นการแสวงหาเพื่อการพัฒนาแต่ละบุคคล ที่มุ่งไปสู่ความต้องการของผู้อื่น และมีความพร้อมที่จะสนับสนุนชีวิตกลุ่มเพื่อให้บรรลุถึงการตัดสินใจ ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้ เกิดพลังในสถาบันและยังเป็นการส่งเสริมปรับปรุงสังคมอีกด้วย (Greenleaf, 2003)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทในการจัดทำนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

โดยได้ตระหนักถึงเจตนารมณ์และเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายของจังหวัดและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ได้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ และนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาหลาย ๆ ด้าน ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์จากการบริหารงานที่ผ่านมา มักประสบปัญหาและมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจเองเป็นส่วนใหญ่ เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหาร มีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อย ความสามารถในการโน้มน้าวผู้ใต้บังคับบัญชาตอบสนองความต้องการความสำเร็จของโรงเรียนอาจเป็นสาเหตุให้คุณภาพผู้เรียนที่ปรากฏอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผลการทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2564 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า ปีการศึกษา 2565 ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2, 2566) สะท้อนให้เห็นผลของคุณภาพของการบริหารสถานศึกษาที่ยังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งการดำเนินงานขับเคลื่อนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องเร่งดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมกับบุคลากรเพื่อวางแผนในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และกำหนดแผนดำเนินงานจัดการคุณภาพ กระบวนการบริหารจัดการ

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 มากน้อยเพียงใด ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อวางแผนการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนา ส่งเสริม ภาวะผู้นำให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้การวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำนวน 350 คน จาก 44 โรงเรียน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนเขตอำเภอจักราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำนวน 186 คน ได้จากการเทียบสัดส่วนประชากร ตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน ไพศาล หวังพานิช, 2564) ระดับความเชื่อมั่น 95 % จาก 350 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 186 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนขนาดโรงเรียน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษาในเขตอำเภอจากราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้
1) วุฒิการศึกษา 2) ประสบการณ์การทำงาน และ 3) ขนาดของโรงเรียน

3.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้านดังต่อไปนี้ 1) ด้านการบริการผู้อื่นก่อนคิดถึงผลประโยชน์ของตน 2) ด้านการรับฟังความคิดเห็นและการยอมรับผู้อื่น 3) ด้านการทำตัวให้น่าเชื่อถือ และ 4) ด้านการส่งเสริมและช่วยเหลือผู้อื่น

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน ลักษณะเป็นแบบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert's Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนในโรงเรียนเขตอำเภอจากราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลไปยังโรงเรียนในเขตอำเภอจากราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 186 ชุด ได้รับข้อมูลกลับมาทั้งหมด 186 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3.4.3 นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องในแต่ละฉบับ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์โดยมีการดำเนินการดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของโรงเรียน โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

3.5.2 วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ทั้งโดยรวม รายด้านและรายข้อ โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาแปลความหมายกับเกณฑ์ประเมิน ตามมาตรวัดของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

3.5.3 วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน ด้วยการทดสอบค่าที (t - test)

4. ผลการวิจัย

4.1 ระดับภาวะผู้นำไ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำไ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม และรายด้าน

การมีภาวะผู้นำไ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. การบริการผู้อื่นก่อนคิดถึงประโยชน์ส่วนตน	4.33	0.42	มาก	2
2. การรับฟังความคิดเห็นและการยอมรับผู้อื่น	4.31	0.41	มาก	3
3. การทำตัวให้น่าเชื่อถือ	4.31	0.44	มาก	3
4. การส่งเสริมและช่วยเหลือผู้อื่น	4.38	0.41	มาก	1
ภาพรวม	4.33	0.42	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำไ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับแรก คือ การส่งเสริมและช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมาคือ การบริการผู้อื่นก่อนคิดถึงประโยชน์ส่วนตน ($\bar{X} = 4.33$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การรับฟังความคิดเห็นและการยอมรับผู้อื่น และการทำตัวให้น่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.31$)

4.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำไ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำไ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ภาวะผู้นำไ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา	วุฒิทางการศึกษา				t	Sig
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การบริการผู้อื่นก่อนคิดถึงประโยชน์ส่วนตน	4.35	0.42	4.04	0.29	2.196*	0.031
2. การรับฟังความคิดเห็นและการยอมรับผู้อื่น	4.32	0.41	4.00	0.29	3.264*	0.009
3. การทำตัวให้น่าเชื่อถือ	4.32	0.43	4.00	0.39	2.188*	0.030
4. การส่งเสริมและช่วยเหลือผู้อื่น	4.40	0.40	3.95	0.29	3.287*	0.001
ภาพรวม	4.35	0.42	4.00	0.32	2.734*	0.018

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำไ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีวุฒิปริญญาตรีมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำไ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่มีวุฒิสองวุฒิปริญญาตรี

4.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน

ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการทำงาน				t	Sig
	น้อยกว่า 10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การบริการผู้อื่นก่อนคิดถึงประโยชน์ส่วนตน	4.33	0.44	4.33	0.37	-0.033	0.974
2. การรับฟังความคิดเห็นและการยอมรับผู้อื่น	4.30	0.43	4.34	0.36	-0.533	0.594
3. การทำตัวให้น่าเชื่อถือ	4.32	0.46	4.27	0.37	0.834	0.406
4. การส่งเสริมและช่วยเหลือผู้อื่น	4.37	0.42	4.41	0.37	-0.640	0.532
ภาพรวม	4.33	0.44	4.34	0.37	-0.093	0.627

จากตารางที่ 3 ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4.4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดของโรงเรียน				t	Sig
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การบริการผู้อื่นก่อนคิดถึงประโยชน์ส่วนตน	4.28	0.45	4.37	0.40	-1.414	0.159
2. การรับฟังความคิดเห็นและการยอมรับผู้อื่น	4.27	0.39	4.34	0.43	-1.146	0.253
3. การทำตัวให้น่าเชื่อถือ	4.22	0.42	4.38	0.44	-2.579*	0.011
4. การส่งเสริมและช่วยเหลือผู้อื่น	4.28	0.38	4.46	0.42	-3.044*	0.003
ภาพรวม	4.26	0.41	4.39	0.42	-2.046*	0.107

จากตารางที่ 4 ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การทำตัวให้น่าเชื่อถือ กับการส่งเสริมและช่วยเหลือผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลางมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

5. สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ได้นำเสนอการอภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับแรก คือ การส่งเสริมและช่วยเหลือ รองลงมา คือ การบริการผู้อื่นก่อนคิดถึงประโยชน์ส่วนตน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราชทำให้ครูได้ค้นพบพลังความสามารถในตนเอง เพื่อที่จะรับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่ โดยเปิดเผย และปรารถนาที่จะรับรู้ถึงปัญหา และความเจ็บปวดของผู้อื่น เขาจะทำตัวใกล้ชิดและเห็นอกเห็นใจครู ซึ่งผู้บริหารในปัจจุบันเน้นไปที่การมีคุณธรรมซึ่งสนับสนุน ช่วยเหลือให้ผู้ตามสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นผู้นำได้ มากกว่าที่จะใช้ตำแหน่งเพื่อการควบคุมหรือจำกัดความสามารถของผู้ตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจน์ณัฐศิริพิชญ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในจังหวัดเลย พบว่า 1) ครูในสถานศึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ งามอาจ สิมเสน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายการ

ส่วนภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การรับฟังความคิดเห็น และยอมรับผู้อื่น และการทำตัวให้น่าเชื่อถือ แม้ทั้งสองด้านจะมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ตามความคิดเห็นของครูยังอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช รับฟังและยอมรับปัญหา ความคิดเห็น และให้เกียรติผู้อื่น เขาจะพยายามสนองความต้องการของผู้อื่นอย่างเต็มความสามารถ และจะไม่บังคับผู้อื่นให้ผู้อื่นทำตามความต้องการของตน และรักษาคำพูด สื่อสารถ้อยตอบคัลผู้อื่น ดูแลแต่ไม่ควบคุมผู้อื่น จะกระจายข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้ตาม และตัดสินใจบนพื้นฐานของผลประโยชน์ของกลุ่ม มากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ความเชื่อถือในตัวของผู้บริหารจะเกิดขึ้นจากการที่เขาให้ความเชื่อถือบุคคลอื่น และเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นได้ตัดสินใจด้วยตนเอง สอดคล้องกับวิจัยของ จิรัฐติกาล รจพจน์ (2557) ได้ทำการศึกษา วิจัยเรื่องภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการแสดงความน่าเชื่อถือ ด้านการให้คุณค่าแก่ผู้อื่น ด้านการพัฒนาผู้อื่น ด้านการสร้างชุมชน ด้านการแสดงภาวะผู้นำ และด้านการร่วมแบ่งปันภาวะผู้นำ

5.2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน

5.2.1 ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริการผู้อื่นก่อนคิดถึงประโยชน์ส่วนตน ด้านการรับฟังความคิดเห็นและการยอมรับผู้อื่น ด้านการทำตัวให้น่าเชื่อถือ และด้านการส่งเสริมและช่วยเหลือผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำให้บริการของ

ผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีวุฒิปริญญาตรี ทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรี ไพเราะ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษา มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.2 ภาวะผู้นำเฝ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ภาวะผู้นำเฝ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริการผู้อื่นก่อนคิดถึงประโยชน์ส่วนตน ด้านการรับฟังความคิดเห็นและการยอมรับผู้อื่น ด้านการทำตัวให้น่าเชื่อถือ และด้านการส่งเสริมและช่วยเหลือผู้อื่น ไม่แตกต่างกันเมื่อกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการบริการผู้อื่นก่อนคิดถึงประโยชน์ส่วนตน รับฟังความคิดเห็นและการยอมรับผู้อื่น ทำตัวให้น่าเชื่อถือ และมีการส่งเสริมและช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้ครูและโรงเรียนพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงส่งผลให้ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเฝ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรี ไพเราะ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเจียรไน ไชยนา (2553) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุทรธานี พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุทรธานีตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน โดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน

5.2.3 ภาวะผู้นำเฝ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ที่มีขนาดของสถานศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ภาวะผู้นำเฝ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการทำตัวให้น่าเชื่อถือ และด้านการส่งเสริมและช่วยเหลือผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดกลางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเฝ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขนาดกลางมีการจัดสรรงบประมาณมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้ผู้บริหารมีงบประมาณในการส่งเสริม พัฒนา และช่วยเหลือครูได้มากว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก จึงทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ อนันต์ภักดิ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเฝ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจักราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การรับฟังความคิดเห็นและการยอมรับผู้อื่น และการทำตัวให้น่าเชื่อถือ ดังนั้น

ผู้บริหารควรฟังความคิดเห็นของบุคลากรทุกคน โดยการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้แสดงความคิดเห็น และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้เจริญเติบโต ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น แยกแยะเรื่องส่วนตัวและส่วนรวมได้อย่างชัดเจน เสียสละ และไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งเป็นการทุ่มเทการทำงานในองค์กรอย่างแท้จริง

6.1.2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรทุกคน โดยการเปิดโอกาสให้บุคลากร ได้แสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งสนับสนุน และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

6.1.3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีเป้าหมายที่ชัดเจน ประชุม พร้อมมอบหมายงานให้ครูบุคลากรอย่างเหมาะสมตามความสามารถ เพื่อให้ได้งานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.1.4 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอจากราช ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้ทั่วถึงในการส่งเสริม พัฒนา และช่วยเหลือครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา

6.2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้มีเครื่องมือวัดภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองและสถานศึกษาต่อไป

7. เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ฐิติเพ็ญ. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในจังหวัดเลย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- จิรัฐติกาล รจพจน์. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- เจียรไน ไชยนา. (2553). *ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2553, 10 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 127 ตอนที่ 45. หน้า 1-3.
- ไพศาล หวังพานิช. (2564). *สถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์* [เอกสารประกอบการสอน]. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษาแนวคิดและกรณีศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ทิพย์วิสุทธิ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*.

- สุนทรี ไพเราะ. (2561). *ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้* ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- องอาจ สิมเสน. (2556). *ภาวะผู้นำในการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 25 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อภิชาติ อนันตศักดิ์. (2558). *ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครู* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Black, G. L. (2010). Correlation Analysis of Servant Leadership and School Climate. *Catholic Education: A Journal of Inquiry and Practice*, 13(4), 437-466.
- Certo, S. C. & Certo, S. T. (2006). *Modern Management*. Upper Saddle River, Pearson Prentice Hall.
- Greenleaf, R. K. (2003). *Servant Leadership Within*. Paulist Press.
- Spears, L. C. (2004). Practicing Servant-leadership. *Leader to Leader*, 1(34), 7-11.
<https://doi.org/10.1002/ltl.94>

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

A Curriculum Evaluation on Master Degree Program in Educational Administration
(Revised Curriculum B.E. 2020) Vongchavalitkul University

บุญญ์กัญญ์ จิระเพิ่มพูน* ชุตินา พรหมผุย** อำนาจ อยู่คำ*** และ พิเชษฐ์ พรหมผุย****

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*, **, ***

นักวิชาการอิสระ****

Bunkan Jirapermpoon* Chutima Prompoury** Amnat Yukham*** and Phichet Prompoury****

Faculty of Education Vongchavalitkul University*, **, ***

Independent Scholar****

Corresponding author E-mail: Bunkan_jir@vu.ac.th

(Received: April 5, 2024; Revised: April 28, 2024; Accepted: May 14, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ตามกรอบ CIPP Model และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ผู้ให้ข้อมูล 163 คน ประกอบด้วยอาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน จำนวน 15 คน นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาชั้นปีสุดท้ายที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 46 คน ศิษย์เก่า จำนวน 70 คน และผู้ใช้นบัณฑิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ที่ประยุกต์มาจากการทบทวนวรรณกรรม และหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการประเมินทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านบริบท ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต พบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน และศิษย์เก่า มีการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษา ปัจจุบันมีการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) แนวทางการพัฒนาหลักสูตร 4 ด้าน คือ (1) ด้านบริบท: ควรปรับเนื้อหาวิชาให้ทันสมัยให้ส่งเสริมความเป็นผู้บริหารในยุคการเปลี่ยนแปลงให้มากขึ้น (2) ด้านปัจจัยนำเข้า: ควรส่งเสริมให้นักศึกษาใช้เทคโนโลยีในการเรียนแบบใหม่ๆ มีระบบการสนับสนุนการเรียน ควรมีสื่อการสอนที่หลากหลาย และทันสมัย (3) ด้านกระบวนการ : อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกคนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารหลักสูตร ร่วมคิด ร่วมทำและทำงานเป็นทีม ควรจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ให้สูงขึ้น จัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้นักศึกษาสามารถเลือกที่ปรึกษาได้อย่างอิสระและเหมาะสม และ (4) ด้านผลผลิต: ควรมีการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา ทั้งด้านวิชาการและเพิ่มทักษะวิชาชีพทางการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ: ซิปป์โมเดล, การประเมินหลักสูตร, ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, การบริหารการศึกษา

Abstract

This research aims to (1) assess the Master of Education Program in Educational Administration in accordance with the CIPP Model framework and (2) investigate the development guidelines for the Master of Education Program in Educational Administration. The total number of participants was 163, including 15 full-time lecturers/instructors, 46 final-year Master of Education Program in Educational Administration students enrolled in the 2022 academic year, 70 alumni, and 32 graduates of the Master of Education Program in Educational Administration who graduated in the 2022 academic year. The research instruments consisted of semi-structured interview forms and questionnaires that were devised following a literature review and thoroughly validated for content. Content validity was evaluated by three specialists. The reliability of the questionnaire was 0.92, and the index of consistency (IOC) ranged from 0.67 to 1.00. The frequency, percentage, mean, and standard deviation were the statistical measures employed for data analysis. Interview documents were examined to assess qualitative data.

The research results reveals that the regular lecturers/instructors and alumni evaluated the appropriateness at a high level, while the current students evaluated the appropriateness at the highest level when the content was analyzed and presented descriptively. This scenario was the case in all four aspects: context, contextual aspect, process aspect, and output aspect. 2. The guidelines for curriculum development in four aspects are as follows: (1) Context aspect: Course content should be updated to reflect the current era in order to better prepare executives for the challenges of change. (2) Input component: It is recommended that students be encouraged to utilize modern instructional media, be provided with a learning support system, and be provided with new learning technologies. (3) The process aspect: It is imperative that all regular lecturers engage in the curriculum administration process, collaborate, and operate as a cohesive team. Activities should be organized to enhance English language proficiency, and a diverse array of teaching and learning methods should be implemented. An advisor system should be established to enable students to select advisors who are suitable and free. And (4) Output aspect: The teaching and learning management process should be enhanced to enhance student characteristics in terms of both academics and professional skills in educational administration.

Keywords: CIPP Model, Course Evaluation, Master of Education, Educational Administration

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม ทั้งในระดับชาติและระดับโลก โดยเฉพาะองค์การทางการศึกษา การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ต้องเชื่อมโยงกับแนวคิดอันเป็น กระแสการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เน้นให้ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มี คุณภาพทุกระดับโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้นำแนวคิดการศึกษาที่เชื่อมโยงกับ เศรษฐกิจมาพัฒนาเป็นแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565) สู่การปฏิบัติด้วยการกำหนดเป็นมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ครอบคลุมมิติด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และด้านลักษณะบุคคล นำไปสู่การคาดหวังผลลัพธ์ คือ การบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เป็นไปตามมาตรฐานโดยเฉพาะมาตรฐาน

การอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 อันจะนำไปสู่การได้รับการยอมรับในด้านมาตรฐานและคุณภาพจากสาธารณชน และให้การยอมรับว่าการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้มาตรฐานในด้านผลลัพธ์ของผู้เรียน ทั้งนี้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2565) ว่าด้วยเรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2565 ที่ประกาศให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป

ปัจจุบันเป็นโลกยุคดิจิทัลเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภาคการศึกษาจึงต้องปรับตัวให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่กระบวนการผลิตและพัฒนาคนให้มีทักษะความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพ หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในฐานะที่เป็นหลักหรือหัวใจของการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน และมีความสำคัญต่อผู้บริหารการศึกษาและผู้ร่วมจัด ในฐานะที่เป็นกรอบการกำหนดนโยบายทางการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของหลักสูตรตลอดจนการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการส่งเสริมและควบคุมคุณภาพการศึกษา (มารุต พัฒนาผล, 2562) เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2565 (ราชกิจจานุเบกษา, 2565) ได้กล่าวถึง หลักสูตรปริญญาโทและปริญญาเอก จะต้องมุ่งเน้นการพัฒนา นักวิชาการและนักวิชาชีพ ที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยกระบวนการวิจัยเพื่อให้สามารถบุกเบิกแสวงหา ความรู้ใหม่ได้อย่างมีอิสระ รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างสรรค์จริยธรรมความก้าวหน้าทางวิชาการ เชื่อมโยงและบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพที่เป็นสากล มีคุณธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ ทั้งนี้ ในระดับปริญญาโท มุ่งให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสร้างและประยุกต์ใช้ ความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนาและสังคม ในขณะที่ระดับปริญญาเอก มุ่งให้มีความสามารถในการค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างสรรค์สร้างองค์ความรู้ใหม่หรือนวัตกรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน สังคม ประเทศ และประชาคมโลก

ดังนั้นการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรจึงจำเป็นต้องปรับปรุงให้ก้าวล้ำหน้าหรืออย่างน้อยให้ก้าวทันโลกทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งการสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณค่า (Valued Product) อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จึงได้มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย โดยมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ มาตรฐานตามปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยรูปแบบการประเมินยึดตามแนวคิด Stufflebeam (1971, อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2564) ที่เรียกว่า CIPP Model ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) บริบท (Context): การประเมินบริบทเน้นที่การวางแผน การจัดการหลักสูตร ออกแบบหลักสูตรตามปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) ปัจจัยนำเข้า (Input): การประเมินข้อมูลเข้าเน้นที่การออกแบบและการเตรียมความพร้อมของหลักสูตร 3) กระบวนการ (Process): การประเมินกระบวนการเน้นที่การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร เน้นการปฏิบัติ และการบริหารหลักสูตร และ 4) ผลผลิต (Product): การประเมินผลผลิตเน้นที่ผลลัพธ์ที่ได้จากหลักสูตร คือ มหาบัณฑิต รวมถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร CIPP Model จึงสามารถประเมินหลักสูตรว่าได้ดำเนินการที่กำหนดไว้หรือไม่ หากพบปัญหาจะได้เป็นตัวสะท้อนและสามารถนำมาแก้ไขหลักสูตรให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2565 ต่อไป

ดังนั้นปีการศึกษา 2565 หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) จึงดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย เพื่อผลิตและพัฒนาคนตอบสนองตามความต้องการของสังคมและนโยบายที่เปลี่ยนแปลง โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

ให้มีคุณภาพและได้ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะ (Skill) 3) จริยธรรม (Ethics) และ 4) ลักษณะบุคคล (Character) เพื่อให้ได้หลักสูตรที่ทันสมัยเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทในสังคมปัจจุบันและรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และพร้อมใช้ในปีการศึกษา 2568 นำไปสู่กระบวนการผลิตมหาบัณฑิต ทางด้านการบริหารการศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ กว้างไกล มีความรู้ ความสามารถทั้งในด้านวิชาการตามมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของคุรุสภา (ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556, 2565) ดังนั้น มาตรฐานการปฏิบัติงาน, มาตรฐานการปฏิบัติตน, มาตรฐานความรู้ และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม อันดีที่จะสร้างคุณค่าและความเจริญก้าวหน้าแก่สังคมท้องถิ่นและประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2.1 เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2568) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

3. วิธีดำเนินการวิจัย

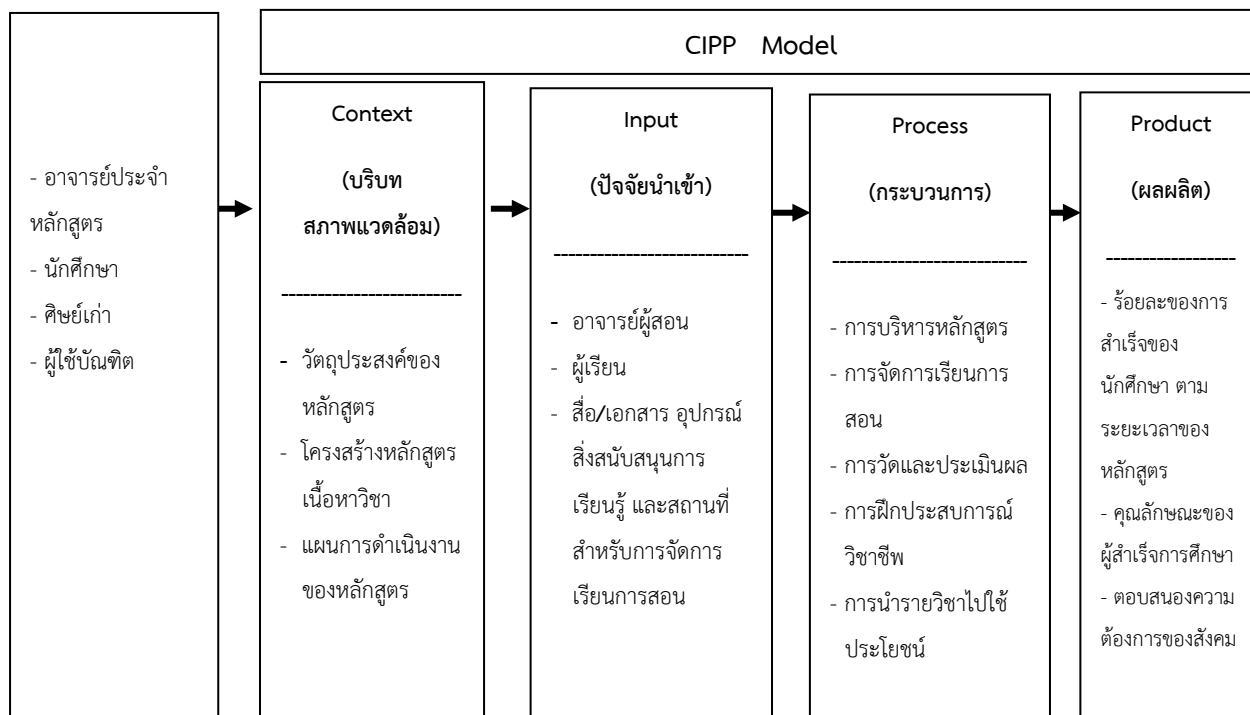
3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ยึดหลักตามแนวคิดการประเมินตามแบบ CIPP Model ของ Stufflebeam (1971, อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2564) โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context: C) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input: I) ด้านกระบวนการ (Process: P) และด้านผลผลิต (Product: P)

3.2 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ประกอบด้วยอาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาชั้นปีสุดท้ายที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 ศิษย์เก่า และผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2565 ตามจำนวนนักศึกษาที่จบในปีการศึกษา 2565

3.3 ผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งหมด 163 คน ประกอบด้วยอาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน จำนวน 15 คน นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาชั้นปีสุดท้ายที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 46 คน ศิษย์เก่า จำนวน 70 คน และผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2565 จำนวน 32 คน

3.4 ตัวแปรต้น คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์สอน เพศ ปีที่สำเร็จการศึกษา

3.5 ตัวแปรตาม คือ การประเมินหลักสูตรตามแบบ CIPP Model เป็นรูปแบบการประเมินอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ไม่เน้นการวิเคราะห์จุดใดจุดหนึ่ง ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจในการตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตร ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3.6 ประโยชน์ที่ได้รับ จะได้ข้อมูลสารสนเทศไปใช้เป็นแนวทางการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2563) คณะศึกษาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

3.7 เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.7.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ประยุกต์มาจากการทบทวนวรรณกรรม และหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำประเด็นคำถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะตามประเด็นที่สอบถาม พบว่าข้อคำถามทั้ง 25 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.92 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อคุณภาพหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ สำหรับผู้ใช้บัณฑิตประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

3.7.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเดินทางเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งรูปแบบเอกสาร และ Google Form และติดตามการตอบแบบสอบถามภายใน 60 วัน หลังจากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง ครบถ้วนของแบบสอบถาม โดยได้รับการตอบกลับมาจำนวนทั้งหมด 163 ชุด จาก 219 ชุด คิดเป็นร้อยละ 74.43 วิเคราะห์ข้อมูล

เชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในเชิงพรรณนา: ข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2565 จำนวน 32 คน

3.8 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

3.8.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.8.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อคุณภาพหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลทั้งโดยภาพรวม และรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

3.8.3 วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ใช้สถิติเชิงพรรณนา: ข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และศิษย์เก่า

3.8.4 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากผลการสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิต โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อสรุปในเชิงพรรณนา

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จำแนกตามรูปแบบการประเมินหลักสูตร 4 ด้าน สรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสัดส่วนที่ตอบได้ตามลำดับคือ ศิษย์เก่า จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 42.95 รองลงมา คือ นักศึกษา จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 28.22 ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 19.63 และอาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 9.20

4.1.1 ผลการประเมินหลักสูตร ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1) อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนที่มีต่อคุณภาพหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในภาพรวมแต่ละด้าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านบริบท (Context) การดำเนินงานหลักสูตร	4.27	0.57	มาก
2. ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร (Input)	4.36	0.48	มาก
3. ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตร (Process)	4.38	0.54	มาก
4. ด้านผลผลิต (Product) การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา	4.45	0.49	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านผลผลิตการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.49) ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.54) ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.48) และด้านบริบทการดำเนินงานหลักสูตร ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.57)

2) นักศึกษา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อคุณภาพหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในภาพรวมแต่ละด้าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านบริบท (Context) การดำเนินงานหลักสูตร	4.73	0.36	มากที่สุด
2. ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร (Input)	4.57	0.45	มากที่สุด
3. ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตร (Process)	4.70	0.41	มากที่สุด
4. ด้านผลผลิต (Product) การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา	4.71	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณภาพหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านบริบทการดำเนินงานหลักสูตร ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.36) ด้านผลผลิตการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.37) ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.41) และด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.45)

3) ศิษย์เก่า

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของศิษย์เก่าที่มีต่อคุณภาพหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในภาพรวมแต่ละด้าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านบริบท (Context) การดำเนินงานหลักสูตร	4.60	0.44	มากที่สุด
2. ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร (Input)	4.48	0.43	มาก
3. ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตร (Process)	4.56	0.55	มากที่สุด
4. ด้านผลผลิต (Product) การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา	4.60	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าศิษย์เก่ามีความคิดเห็นต่อคุณภาพหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านบริบทการดำเนินงานหลักสูตร ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.44) ด้านผลผลิตการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50) ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.55) ส่วนด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.43)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนนักศึกษา และศิษย์เก่า ในการปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 4 ข้อเสนอแนะผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการปรับปรุงหลักสูตร ด้านบริบทการดำเนินงานหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตร และด้านผลผลิต การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders)	สรุปข้อเสนอแนะ
อาจารย์ประจำหลักสูตร/ อาจารย์ผู้สอน	1. ปรับรายวิชาให้ทันสมัย 2. อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกคนควรมีส่วนร่วมในการบริหาร ร่วมคิด ร่วมทำ และทำงานเป็นทีม
นักศึกษา	1. อยากให้มีสื่อการสอนที่หลากหลายและทันสมัย 2. ควรมีคู่มือนักศึกษา เพื่อทราบรายละเอียดวิชา โครงสร้างหลักสูตร เกณฑ์การสำเร็จที่ชัดเจน 3. อยากให้มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ เช่น Online Onsite ตามเนื้อหาแต่ละรายวิชา และกิจกรรมการเรียนรู้ 4. มีกิจกรรมเสริมความเป็นผู้บริหารที่ตอบมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหาร และตอบสนองตามความต้องการของสังคมมากยิ่งขึ้น 5. ส่งเสริมให้นักศึกษาใช้เทคโนโลยีในการเรียนแบบใหม่ๆ 6. มีระบบการสนับสนุนการเรียน รวมถึงเจ้าหน้าที่คอยบริการ/อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ทั้งด้าน อาคาร สถานที่ ด้านวิชาการ ด้านการเงิน การทะเบียน ให้นักศึกษาสามารถดำเนินการได้สะดวกรวดเร็ว ทันเวลา
ศิษย์เก่า	1. ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษที่สูงขึ้น 2. จัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ให้นักศึกษาสามารถเลือกที่ปรึกษาได้อย่างอิสระและเหมาะสม 3. ปรับเนื้อหาในการเรียน ให้ส่งเสริมความเป็นผู้บริหารในยุคการเปลี่ยนแปลงให้มากขึ้น

ผลการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในเชิงพรรณนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) คณะศึกษาศาสตร์ ควรทำ MOU ในระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และความร่วมมือด้านอื่นๆ ในทางการศึกษา
- 2) เสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้มากขึ้นและเน้นการปฏิบัติ โดยเฉพาะ ทักษะการสื่อสาร/ ทักษะการทำงานเป็นทีม/ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ/ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล/ ทักษะการใช้ภาษา/ ทักษะการแก้ปัญหา
- 3) ด้านความรู้ความสามารถ ที่ควรส่งเสริมเพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารในอนาคต ได้แก่ ด้านการบริหาร วิชาการรูปแบบที่ทันสมัย การบริหารที่สุจริตโปร่งใส ความสามารถด้านการตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลที่เป็นจริง และเป็นตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับทางกฎหมาย
- 4) ด้านคุณลักษณะ ได้แก่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการนำสิ่งใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารมีความกระตือรือร้น อดทน อดกลั้น เสียสละ ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ความเป็นผู้ประกอบการ กล้าคิด กล้าตัดสินใจเพื่อบรรลุผลอย่างชนะ-ชนะ (Win-Win) ทันโลก ทันเหตุการณ์ มีกิริยามารยาทที่ดี มีสัมมาคารวะ คิดบวก (Positive Thinking) มีจิตใจที่มั่นคง

5) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ ซื่อสัตย์ มีวินัย มีพรหมวิหาร 4 สัปปริยธรรม 7 อิทธิบาท 4 หลักธรรมาภิบาล และจรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหาร

4.2 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2568) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผลการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สรุปความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งครอบคลุมผลลัพธ์การเรียนรู้ของตามมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) จริยธรรม (Ethics) และ ลักษณะบุคคล (Character) ได้ดังนี้

1) เสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้มากขึ้นและเน้นการปฏิบัติ โดยเฉพาะทักษะการสื่อสาร/ ทักษะการทำงาน เป็นทีม/ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ/ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล/ ทักษะการใช้ภาษา/ ทักษะการแก้ปัญหา

2) ด้านความรู้ ความสามารถ ที่ควรส่งเสริมเพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารในอนาคต ได้แก่ ด้านการบริหาร วิชาการรูปแบบที่ทันสมัย การบริหารที่สุจริต โปร่งใส ความสามารถด้านการตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลที่เป็นจริง และเป็นตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับทางกฎหมาย

3) ด้านคุณลักษณะ ได้แก่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการนำสิ่งใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารมีความกระตือรือร้น อดทน อดกลั้น เสียสละ ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ความเป็นผู้ประกอบการ กล้าคิด กล้าตัดสินใจเพื่อบรรลุผลอย่างชนะ-ชนะ (win-win) ทันโลก ทันเหตุการณ์ มีกิริยามารยาทที่ดี มีสัมมาคารวะ คิดบวก (positive thinking) มีจิตใจที่มั่นคง และ 4) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ ความมีวินัย มีพรหมวิหาร 4 สัปปริยธรรม 7 อิทธิบาท 4 หลักธรรมาภิบาล และจรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหาร

5. สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร นักศึกษา ศิษย์เก่า และผู้ใช้บัณฑิต เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2568) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล สามารถนำมาอภิปรายผลได้ตามประเด็นการประเมิน 4 ด้าน ดังนี้

อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน โดยอาจารย์มีความเห็นว่าทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านผลผลิตการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.49) ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.54) ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.48) และด้านบริบทการดำเนินงานหลักสูตร ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.57) ส่วนนักศึกษา และศิษย์เก่า มีความเห็นเหมือนกันว่าทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านบริบทการดำเนินงานหลักสูตร ด้านผลผลิตการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตร และด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร จะเห็นว่าอาจารย์มีมุมมองที่แตกต่างจากนักศึกษา และศิษย์เก่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาจารย์มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สังเคราะห์และออกแบบหลักสูตร อีกทั้งเป็นผู้ออกแบบการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร และมองเห็นผลลัพธ์ในภาพรวมที่เกิดขึ้นในตัวนักศึกษาที่มีการพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนสำเร็จการศึกษา จึงมีการประเมินว่ามีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก ส่วนด้านบริบทการดำเนินงานของหลักสูตรมีความเห็นว่าเหมาะสมอยู่ในอันดับสุดท้าย อาจเนื่องมาจากการที่หลักสูตรได้ใช้มานาน และในปัจจุบันเป็นยุคดิจิทัลเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตรเกิดความ

ล้ำสมัย ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และจะเปลี่ยนแปลงไปอีกในอนาคต ควรต้องปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบท ความต้องการของสังคมและประเทศชาติ และเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณประภา เอี่ยมฤทธิ์ และคณะ (2563) ที่ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา: แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนผู้ดูแลการฝึกงาน ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน มีความเห็นว่า ด้านบริบทควรปรับตัวสู่ประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาวิชาเอกของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการตามตลาดแรงงานและผู้ใช้บัณฑิต โดยเพิ่มรายวิชาที่ทันสมัย และส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ด้านปัจจัยนำเข้าควรเพิ่มทรัพยากรสารสนเทศประกอบการเรียนการสอนที่เป็นต่างประเทศมากขึ้นและเพิ่มการประชาสัมพันธ์หลักสูตรในเชิงรุก ด้านกระบวนการควรปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติงานและมุ่งเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด ส่วนด้านผลผลิตหลักสูตรควรมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้นำ มีทักษะการสื่อสารที่ดี และปรับตัวเข้ากับสถานการณ์การปฏิบัติงานจริงได้ ส่วนนักศึกษาและศิษย์เก่า มีความเห็นเหมือนกันว่าทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดนั้น อาจเป็นเพราะหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาวิชาเรียน มีความน่าสนใจ รวมทั้งความมีชื่อเสียงของคณะศึกษาศาสตร์ชื่อเสียงของศิษย์เก่า และที่สำคัญคือ ตรงความต้องการของนักศึกษา สังคม และชุมชน มีการสร้างประสบการณ์จริงโดยการให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมทั้งทางวิชาการ กิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และการฝึกประสบการณ์การบริหาร โดยการฝึกปฏิบัติงานจริงในหน่วยงานทางการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดไว้และครูสภาให้การรับรองเมื่อจบหลักสูตรแล้วสามารถนำคุณวุฒิไปขอรับใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารจากครูสภาได้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเร็จ อ่อนสัมพันธ์ (2560) ที่ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการประเมินหลักสูตรพบว่าด้านบริบทอาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ประจำหลักสูตรให้ความเห็นว่าการดำเนินการหลักสูตรด้านบริบทในภาพรวมมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศและของมหาวิทยาลัย มหาบัณฑิตและนักศึกษา มีความเห็นว่าการประเมินหลักสูตรด้านบริบทในภาพรวมและรายด้าน มีความเหมาะสมสอดคล้องในระดับมากที่สุด

ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ได้พิจารณาอภิปรายผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร ตามรูปแบบของ CIPP ดังต่อไปนี้

1) ด้านบริบท (Context: C) อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน ให้ความเห็นต่อด้านบริบทการดำเนินงานของหลักสูตรอยู่ในระดับมากด้านบริบทการดำเนินงานหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.57) ซึ่งต่างจากนักศึกษาและศิษย์เก่า มีความเห็นต่อด้านบริบทการดำเนินงานหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยที่อาจารย์ นักศึกษา และศิษย์เก่าประเมินให้ต่ำสุด ได้แก่ เนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตร (ในภาพรวม) ทันสมัย ตามความต้องการของวิชาชีพทางการบริหารการศึกษา มีกิจกรรมเสริมความเป็นผู้บริหาร ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะต่าง ๆ ในการประกอบวิชาชีพทางการบริหารการศึกษา และแผนการจัดการศึกษา มีการเรียงลำดับรายวิชาอย่างเหมาะสม แสดงให้เห็นว่า ด้านบริบทการดำเนินงานของหลักสูตรควรมีการปรับปรุง ประเด็นเนื้อหาวิชา แผนการเรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้ทันสมัย ทันโลกทันเหตุการณ์อย่างสอดคล้องกันเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตรในกระบวนการต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิดา เทพหินลัพ และคณะ (2567) ที่ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการเรียนการสอนหมวดวิชาชีพศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพะเยา ผลการประเมินหลักสูตร พบว่า นิสิตไม่มีโอกาสเลือกเรียนในรายวิชาที่สนใจ และ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ด้านเนื้อหา ควรมีการออกแบบเนื้อหาให้มีความทันสมัย ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ควรออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความ

หลากหลาย ผสมผสานกับเทคนิค วิธีการสอนที่เหมาะสม สอดคล้องกับผู้เรียนและเนื้อหาของรายวิชา ใส่สื่อการสอนที่มีความหลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย ด้านผู้สอน ควรมีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของรายวิชา มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input: I) อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอนและศิษย์เก่ามีการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งต่างจากนักศึกษาที่ประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประเด็นที่มีการประเมินต่ำสุดตามความคิดเห็นของอาจารย์ คือ อาจารย์ใหม่ได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.96) ส่วนประเด็นที่นักศึกษาและศิษย์เก่าประเมินต่ำสุดคือ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เชื้อต่อการใช้งานได้สะดวกรวดเร็ว แสดงให้เห็นว่า ด้านปัจจัยนำเข้า สิ่งที่ต้องปรับปรุง คือ การอบรมพัฒนาอาจารย์ รวมถึงการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา และศิษย์เก่า เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อทรัพยากร สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หรือระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยมีความพร้อม ก็จะส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเร็จ อ่อนสัมพันธุ์ (2560) ที่ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ประจำหลักสูตรให้ความเห็นว่า ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตรมีความเพียงพอ เหมาะสม มีความพร้อมสูง นักศึกษาและมหาบัณฑิตมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนนักศึกษา และศิษย์เก่า มีการประเมินในประเด็น สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เชื้อต่อการใช้งานได้สะดวกรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งเป็นประเด็นด้านทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการส่งเสริมการเรียนรู้ เช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร ที่ควรปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในหลักสูตร คือ ทรัพยากรด้านสื่อ เทคโนโลยี ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เชื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

3) ด้านกระบวนการ (Process: P) อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และศิษย์เก่า มีการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อาจารย์ประเมินในประเด็นการกำกับและติดตามการจัดทำรายงานผลการดำเนินการของรายวิชาตามแบบ มคอ.5 ภายใน 30 วัน หลังสิ้นสุดภาคการศึกษาที่เปิดสอน ให้ครบทุกรายวิชา ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.68) และการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดใน มคอ.3 อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.68) ว่ามีความเหมาะสมต่ำสุด ส่วนนักศึกษาประเมินในประเด็นการกำกับ ติดตาม ดูแล ส่งเสริมเพื่อความพร้อมในการสำเร็จการศึกษา ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.58) ว่ามีความเหมาะสมต่ำสุด และศิษย์เก่าประเมินในประเด็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ทันสมัย เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.74) วิธีการวัดประเมินผลการเรียน มีความเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และกิจกรรมการเรียนการสอนของรายวิชา ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.70) เหมาะสมต่ำสุด แสดงให้เห็นว่าด้านกระบวนการบริหารหลักสูตร ควรจะมีระบบการกำกับติดตามทั้งการดำเนินงานของอาจารย์ และการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา รวมถึงปรับปรุงระบบการเรียนการสอนให้ทันสมัย ประยุกต์กิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในยุค ดิจิทัลเทคโนโลยี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณประภา เอี่ยมฤทธิ์ และคณะ (2563) ที่ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา : แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้าและด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนผู้ดูแลการฝึกงาน ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน มีความเห็นว่า ด้านกระบวนการ ควรปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นฝึกปฏิบัติงาน มุ่งเน้นกิจกรรมการเรียนการสอน ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิด

4) ด้านผลผลิต (Product: P) อาจารย์ประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และศิษย์เก่า มีการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประเมินในประเด็นการจัดการเรียนการสอนมีการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ว่าเหมาะสมต่ำสุด โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านทักษะวิชาชีพทางการบริหารการศึกษา และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งแตกต่างจากนักศึกษาและศิษย์เก่า โดยนักศึกษามีการประเมินด้านการจัดการเรียนการสอนมีการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.37) โดยเฉพาะด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.49) และด้านการสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.58) ว่าเหมาะสมต่ำสุด ศิษย์เก่าประเมินในประเด็นการจัดการเรียนการสอนมีการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.52) ต่ำสุด แสดงให้เห็นว่า ด้านผลผลิต ควรมีการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา ทั้งทักษะวิชาชีพทางการบริหารการศึกษา ทักษะทางปัญญา ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณประภา เอี่ยมฤทธิ์ และคณะ (2563) ที่ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษามหาวิทยาลัยบูรพาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1-4 มีความคิดเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนผู้ดูแล การฝึกงานผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน มีความเห็นว่าด้านผลผลิตหลักสูตร ควรมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้นำ มีทักษะการสื่อสารที่ดี และปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ การปฏิบัติงานจริงได้

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 หลักสูตรควรปรับรายวิชาและเนื้อหาให้ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ทางการศึกษาที่จะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกคนควรมีส่วนร่วมในการบริหาร ร่วมคิด ร่วมกันทำงานเป็นทีม

6.1.2 ควรปรับปรุงสื่อการสอนให้มีความหลากหลาย สอดคล้องตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 และตามมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของคุรุสภา เพื่อทำให้ได้หลักสูตรที่ทันสมัยเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทในสังคมปัจจุบันสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพ, ควรมีคู่มือนักศึกษา เพื่อทราบรายละเอียดวิชา โครงสร้างหลักสูตร เกณฑ์การจบที่ชัดเจนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ เช่น Online Onsite ตามเนื้อหาแต่ละรายวิชา และกิจกรรมการเรียนรู้, ส่งเสริมให้นักศึกษาใช้เทคโนโลยีในการเรียนแบบใหม่ ๆ, มีระบบการสนับสนุนการเรียน รวมถึงเจ้าหน้าที่คอยบริการ/อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ทั้งด้าน อาคาร สถานที่ ด้านวิชาการ ด้านการเงิน การทะเบียน ให้นักศึกษาสามารถดำเนินการได้สะดวก รวดเร็ว ทันเวลา, ควรจัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ให้นักศึกษาสามารถเลือกที่ปรึกษาได้อย่างอิสระและเหมาะสม, ควรปรับเนื้อหาในการเรียน ให้ส่งเสริมความเป็นผู้บริหารในยุคการเปลี่ยนแปลงให้มากขึ้น, หลักสูตรควรจัดกิจกรรมเสริมความเป็นผู้บริหารที่ตอบมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารมากยิ่งขึ้นและเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้มากขึ้นและเน้นการปฏิบัติ ควรส่งเสริมความรู้ ความสามารถให้กับนักศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารในอนาคต โดยเฉพาะด้านการบริหารวิชาการรูปแบบที่ทันสมัย การบริหารที่สุจริต โปร่งใส ความสามารถด้านการตัดสินใจ บนพื้นฐานข้อมูลที่เป็นจริง และเป็นตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับทางกฎหมาย

6.1.3 ด้านคุณลักษณะที่ควรส่งเสริม ได้แก่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการนำสิ่งใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร มีความอดทน อดกลั้น เสียสละ ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น กล้าคิด กล้าตัดสินใจเพื่อบรรลุผลอย่างชนะ-ชนะ (win-win) ทันโลก ทันเหตุการณ์ มีกิริยา มารยาทดี มีสัมมาคารวะ มีจิตใจที่มั่นคงและคิดบวก

6.1.4 ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ควรส่งเสริม ได้แก่ ความมีวินัย พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 สัมปยุตธรรม 7 หลักธรรมาภิบาล และจรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหาร เป็นต้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ควรเน้นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพมากขึ้น รวมทั้งเพิ่มจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกสำหรับการนำไปปรับปรุงหลักสูตรได้ครอบคลุมตามความต้องการ

6.2.2 ใช้รูปแบบการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ร่วมกับการใช้รูปแบบซีบีपी และควรมีการศึกษารูปแบบการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในรูปแบบอื่นๆ

7. เอกสารอ้างอิง

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. (2556, 4 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 130 ตอนที่ 330.

หน้า 65-71.

ชลธิชา เทพหินลับ, น้ำเงิน จันทรมณี, นรินธน์ นนทมาลย์, อาภาพรรณ ประทุมไทย, นริศรา เสือคล้าย, วรณการ พรประเสริฐ, กัลวรา ภูมิลา, สุมิตรา อินทะ และณัฐพงษ์ พรหมวงษ์. (2567). การประเมินความต้องการจำเป็นในการเรียนการสอนหมวดวิชาชีพศึกษาทั่วไป ของมหาวิทยาลัยพะเยา ตามการรับรู้ของผู้บริหาร อาจารย์ และนิสิตระดับปริญญาตรี. *สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์*, 11(1), 14-25. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sikkha/article/view/260434/181583>

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. สุวีริยาสาส์น.

ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. (2566, 9 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 212. หน้า 35-36.

มารุต พัฒนาผล. (2562). *แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร*. ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วรรณประภา เอี่ยมฤทธิ์, อัครา ธรรมมาสถิตกุล, ปริญญ์ วรวิโชคิต, ศนิหทัย เว็ลล์ และสมฤทัย ชีรเรืองสิริ. (2563).

การประเมินหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา: แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ. *อินฟอร์เมชัน Information*, 27(2), 121-140.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2564). *ทฤษฎีการประเมิน* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). *เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558*. วงศ์สว่างพับลิชชิง แอนด์ พรินติ้ง.

สำเริง อ่อนสัมพันธ์. (2560). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 9(1), 12-27.

การพัฒนากิจกรรมฝึกอบรมแบบผสมผสาน เรื่อง การออกแบบการเรียนรู้การสอนเชิงอนุรักษ์มรดก
ทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามกรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา
สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา

The Development of Blended Training Activities on the Instructional Design in Local
Art and Culture Heritage Conservation According to Teachers Council's Teaching
Professional Competency Assessment Criteria for Pre-Service
Teachers: Social Studies Program

ปรีชญา เหลืองแดง*

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*

Pratchaya Luangdaeng*

Faculty of Education Kanchanaburi Rajabhat University*

Corresponding author E-mail: pratchaya_ld@kru.ac.th

(Received: June 19, 2024; Revised: July 17, 2024; Accepted: July 24, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการออกแบบการเรียนรู้การสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามกรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษากลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ โดยใช้การเก็บข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสาร และการสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์แบบอุปนัย

ผลการวิจัย พบว่า ในสภาวะการณ์ปัจจุบันนโยบายทางการศึกษาชาติ ระบุให้ภารกิจสำคัญของครู และสถานศึกษา ต้องมีการอนุรักษ์ สืบสาน และทำนุบำรุงมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นโดยนำมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา ครูสังคมศึกษาจึงต้องมีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้บางข้อของสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2564 ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการฝึกอบรม คือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามกรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา ของนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา จำนวน 10 พฤติกรรมบ่งชี้ กำหนดระดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามเกณฑ์การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา แนวทางการพัฒนากิจกรรมฝึกอบรมแบบผสมผสานที่เหมาะสมจะต้องคำนึงถึงวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาที่เน้นการเรียนรู้จากการเชื่อมโยงประสบการณ์ การนำตนเอง และงานในหน้าที่

คำสำคัญ: กิจกรรมฝึกอบรมแบบผสมผสาน, มรดกทางศิลปวัฒนธรรม, นักศึกษาวิชาชีพครู,
สมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา

Abstract

This research seeks to examine fundamental information regarding the design of teaching and learning for the preservation of local cultural heritage, in accordance with the Teachers Council of Thailand's framework for evaluating the professional competence of social studies educators. The research utilized a focus group comprising five specialists, selected through a targeted selection process. The qualitative method involved data collection through document synthesis and focus group talks. The instruments for data gathering included data recording sheets and interview guidelines. The data were examined by content analysis and inductive analysis.

The research findings indicate that the existing national education policy mandates that the primary responsibility of educators and educational institutions is to preserve, perpetuate, and sustain local cultural heritage by integrating it into educational management. Consequently, social studies educators must possess the ability to develop instructional strategies that promote the preservation of local cultural heritage, aligning with specific indicator behaviors of professional competence as outlined in the 2021 Teacher Professional Standards regarding work performance and conduct. The objective of the program is to enhance the capacity to construct educational experiences for the preservation of local cultural heritage in accordance with the Teachers Council of Thailand's framework for evaluating social studies teacher professional competence based on 10 indicator behaviors. Five tiers of quality are established based on the Teachers Council's standards for assessing teacher professional competence. Effective recommendations for creating blended training events must consider the learning methodologies of higher education students, which prioritize experiential learning, self-direction, and professional responsibilities.

Keywords: Blended Training Activities, Local Art and Culture Heritage, Pre-Service Teachers, Teachers Council's Teaching Professional Competency

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกปัจจุบันมีแนวคิดเกี่ยวกับการรักษาและธำรงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นผ่านระบบการศึกษาโดยใช้มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งนับว่าเป็นภารกิจสำคัญในวงการศึกษา หรือที่เรียกว่า “Heritage Education” (Council of Europe Portal, 2021) เมื่อพิจารณาในกรอบด้านการศึกษาของไทย ภารกิจและความมุ่งหมายในการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นยังเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐพยายามวางแนวทางในระดับนโยบายให้บรรลุผลเช่นเดียวกัน ดังปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ได้ระบุไว้ชัดเจนในทางนโยบายให้สถานศึกษาบูรณาการศิลปวัฒนธรรมเข้ากับกระบวนการเรียนรู้และวิถีชีวิต เพื่อสร้างความรักและความภาคภูมิใจในชุมชน อันนำไปสู่การสืบสานศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม ซึ่งสะท้อนให้เห็นแนวคิดในการใช้มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความตระหนักในอัตลักษณ์ของท้องถิ่นตนเอง ผ่านการศึกษาและการจัดการเรียนรู้

ในระดับสากลการใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสานในการจัดการเรียนรู้นั้น นับเป็นแนวทางหนึ่งที่ตอบสนองต่อนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย 4.0 ที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพประชากรในประเทศให้มีความรู้และทักษะในการพัฒนาประเทศ

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 และกรอบแนวคิด SDGs 4 ที่มุ่งการสร้างความ เป็นพลเมืองโลก โดย จะต้องดำเนินการจัดการศึกษาเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

การออกแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น คือ วิธีการในการพัฒนา ความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ ที่เป็นพื้นฐานสู่การสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมในการอนุรักษ์มรดกทาง ศิลปวัฒนธรรม ในท้องถิ่นของนักเรียนในสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทเนื้อหา สารวิชา และบริบทท้องถิ่น ซึ่งแนวคิด ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้นมาจากการอนุรักษ์มรดกทาง วัฒนธรรม

นอกจากนี้ ประกาศคณะกรรมการอำนวยการทดสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเครื่องมือทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐาน วิชาชีพครู พ.ศ. 2564 (2564) ยังได้กำหนดให้การจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการอนุรักษ์และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในท้องถิ่น อันหมายถึงวิธีการหลอมรวมความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ ที่เป็นพื้นฐานสู่การสร้างคุณลักษณะและ พฤติกรรมในการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของนักเรียนในสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทเนื้อหา สารวิชา และบริบทท้องถิ่น เป็นส่วนหนึ่งในพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะทางวิชาชีพทั้ง 3 ด้าน คือ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และ สมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ การส่งเสริมสมรรถนะนิสิตนักศึกษาครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการที่สถาบันการผลิตครู สามารถผลิตนิสิตนักศึกษาที่มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครูได้นั้น จะเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของสถาบันการผลิตครู และ เป็นการการันตีเพื่อให้องค์กรและหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ เกิดความเชื่อมั่น ไว้วางใจในการผลิตครูของสถาบันนั้น ๆ (นริศรา เสือคล้าย, 2566)

การจัดการเรียนเกี่ยวกับมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นในสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนมักนำไปสอดแทรกกับสาระประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม อย่างไร ก็ตาม ภาพรวมของการจัดการเรียนรู้สาระต่างๆ ในวิชาสังคมศึกษา จากงานวิจัย ของ ดร.ณิ จาปาทอง (2560) พบว่า ครูยังคง เน้นการเรียนการสอนแบบบรรยาย โดยสอนตามหนังสือเรียนของสำนักพิมพ์เป็นหลัก การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ยังทำได้น้อย และวัดและประเมินผลด้านความรู้ความจำ เป็นหลัก ในขณะที่ ที่ประชุมวุฒิสภา (2566) ได้กล่าวถึงแนวทาง การอนุรักษ์และพัฒนา มรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในมิติด้านการศึกษาว่า สิ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมไม่ได้เกิดขึ้นและจบสิ้น เพียงวันเดียว การจัดการศึกษาเพื่อเรียนรู้คุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมที่เรียกว่าการศึกษา ควรจะมีอยู่ในแผนการศึกษา ทุกระดับ ตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงระดับมหาวิทยาลัย สิ่งเหล่านี้จะเกิดประโยชน์ ทั้งในด้านการศึกษาและเศรษฐกิจ ในปัจจุบัน การหลอมรวมทั้งการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณค่าและทักษะกระบวนการต่าง ๆ ผ่านมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ในท้องถิ่นในระบบการศึกษา จึงนับเป็นสมรรถนะที่นักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษาต้องได้รับการพัฒนา เพราะครูสังคมศึกษา ถือได้ว่าเป็นผู้มีส่วนอย่างมากในการประยุกต์ใช้ และบูรณาการระหว่างเนื้อหาสาระการเรียนรู้ หลักการอนุรักษ์มรดกทาง ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และหลักการออกแบบการจัดการเรียนการสอนเข้าไว้ด้วยกัน (ปรัชญา เหลืองแดง, 2565)

ในบทความวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งนำเสนอ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ในประเด็น แนวคิดของการพัฒนา กิจกรรม และผลลัพธ์อันพึงประสงค์ของกิจกรรมการฝึกอบรมแบบผสมผสาน ซึ่งเป็นการศึกษาในระยะ ที่ 1 ของโครงการวิจัย เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาและพัฒนา กิจกรรมฝึกอบรมแบบผสมผสาน เรื่อง การออกแบบ การเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามกรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามกรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังกัดมหาวิทยาลัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 วิธีการดำเนินการวิจัย

บทความนี้เสนอการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 ของโครงการวิจัย ซึ่งเป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research: R1) ผู้วิจัยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การเก็บข้อมูลจาก การสังเคราะห์เอกสาร และการสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล และ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลจากแหล่งเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งเอกสาร เป็นการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร วรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมอบรมแบบผสมผสาน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และกรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา

ขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม เป็นการศึกษาด้วยการสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่สอดคล้องกับกรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา และบริบทของท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 การสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสนทนากลุ่ม โดยนำผลการศึกษาที่ได้มา กำหนดผลลัพธ์อันพึงประสงค์ของกิจกรรมฝึกอบรมแบบผสมผสาน เรื่อง การออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามกรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังกัดมหาวิทยาลัย และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากแหล่งเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

3.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้การวิจัย

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่สอดคล้องกับกรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังกัดมหาวิทยาลัย และบริบทของท้องถิ่น จำนวน 5 คน โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Non-probability) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญดังนี้ 1) มีประสบการณ์การทำงานด้านการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมและด้านการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นกาญจนบุรีอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป 2) มีความรู้ด้านมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นกาญจนบุรี 3) มีความรู้ด้านศาสตร์ทางสังคมศึกษา และ 4) สามารถพัฒนากิจกรรมฝึกอบรมแบบผสมผสานได้

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ในการสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อตั้งประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม

3.3.2 กำหนดคำจำกัดความและลักษณะผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามกรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา ของนักศึกษาวิชาชีพครูสังกัดมหาวิทยาลัยจากการศึกษาเอกสารและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

3.3.3 กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม และจัดทำแบบสัมภาษณ์

4. ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนากิจกรรมฝึกอบรมแบบผสมผสาน เรื่อง การออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามกรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังกัดศึกษา สามารถสรุปเป็น 3 ตอน ตามขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย คือ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งเอกสาร ผลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม และ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของกิจกรรมฝึกอบรมแบบผสมผสาน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งเอกสาร สามารถสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทั้งหมด 5 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 ความสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม พบว่า แผนพัฒนาการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้ระบุไว้ชัดเจนในทางนโยบายให้สถานศึกษาบูรณาการศิลปวัฒนธรรมเข้ากับกระบวนการเรียนรู้และวิถีชีวิตเพื่อสร้างความรักและความภาคภูมิใจในชุมชน อันนำไปสู่การสืบสานศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม กรมศิลปากร ได้กำหนดท้องถิ่นเชิงวัฒนธรรมของไทยเป็น 4 ภาค อันประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคใต้ ซึ่งทั้ง 4 ภาคนี้ต่างมีมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น สามารถบ่งบอกถึงพัฒนาการของท้องถิ่น และในขณะเดียวกันก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของมรดกสำคัญของชาติ ซึ่งมรดกทางศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้ สามารถจำแนกได้ 6 ประเภท คือ คือ 1) หลักฐานแห่งอดีต 2) ความเชื่อ 3) วรรณกรรม 4) ประเพณี 5) ศิลปะหัตถกรรม 6) ดนตรี การแสดง การละเล่น เครื่องดนตรี จากความสำคัญของมรดกทางศิลปวัฒนธรรมและนโยบายทางการศึกษา จึงเป็นภารกิจสำคัญของครูและสถานศึกษา ที่จะต้องมีการอนุรักษ์ สืบสาน และทำนุบำรุงมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยนำมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา ซึ่งการอนุรักษ์ หมายถึง การสงวน รักษาสภาพไว้ให้คงเดิม ที่ต้องมาพร้อมกับการพัฒนา คือ การทำให้ดีขึ้น หรือการเปลี่ยนแปลงเพื่อสิ่งที่ดีกว่า การอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามบทบาทและหน้าที่ของครูสังกัดศึกษา จึงเสมือนกับการอนุรักษ์องค์ความรู้ทางมรดกทางศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่ ผ่านการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน แม้จะเป็นไปในลักษณะของการพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ แต่ในขณะเดียวกันก็ถือเป็นการใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาด้วย การเรียนเพื่อจัดกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งมรดกทางศิลปวัฒนธรรม จะสร้างความผูกพัน และการเห็นความสำคัญ คุณค่าของมรดกทางศิลปวัฒนธรรมให้กับผู้เรียน ซึ่งก็ถือเป็นการพัฒนาเพื่อให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมทางหนึ่ง

ประเด็นที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมอบรมแบบผสมผสาน พบว่า การเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน เป็นการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดแค่ในชั้นเรียนต้องอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องในหลากหลายทาง กิจกรรมการอบรมแบบผสมผสานเป็นวิธีการหรือ รูปแบบหนึ่งซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ โดยอาศัยเทคโนโลยีที่หลากหลาย ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบเผชิญหน้ากันและแบบออนไลน์ การเรียนรู้ หรือการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นทั้งการอนุรักษ์และพัฒนา จึงควรที่จะต้องนำลักษณะการเรียนรู้ สื่อ ที่บูรณาการเทคโนโลยีเช่นนี้เข้าไว้ด้วยกัน สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมการอบรมแบบผสมผสานให้กับนักศึกษาวิชาชีพครู คือ องค์ประกอบของการฝึกอบรมแบบผสมผสาน ประกอบด้วย บุคคล กรอบหลักสูตรการอบรม และสิ่งสนับสนุนในการฝึกอบรมซึ่งประกอบรวมเป็นแผนการฝึกอบรม

ประเด็นที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา พบว่า การพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูจะต้องคำนึงถึง วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นวัยผู้ใหญ่ การเรียนรู้จะต้องตอบสนองความต้องการ สถานการณ์ การวิเคราะห์ประสบการณ์ การนำตนเอง และความแตกต่างระหว่างบุคคล มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนแนวคิด ก่อนที่นำมาสู่การปฏิบัติ

ประเด็นที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น พบว่า บทบาทของครูสังคมศึกษา ในทางการจัดการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้น ครูสังคมศึกษาต้องมีความสามารถในการ ออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ประกอบด้วย ด้านที่ 1 ความสามารถในการ คัดเลือกมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ด้านที่ 2 ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดก ทางศิลปวัฒนธรรม ด้านที่ 3 ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม ด้านที่ 4 ความสามารถในการต่อยอดและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

ประเด็นที่ 5 กรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา พบว่า ความสามารถในการออกแบบ การเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นทั้ง 4 ด้าน เมื่อพิจารณาในพฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะ ทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2564 พบว่า มีความสอดคล้อง และ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเกี่ยวข้อง ถึง 10 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้วยกัน จาก 40 พฤติกรรมบ่งชี้ การพัฒนากิจกรรมฝึกอบรม แบบผสมผสาน เรื่อง การออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามกรอบการประเมิน สมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา จึงถือเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาครู และเป็นการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ให้กับผู้เรียน อันเป็นเป้าหมายที่พึงบรรลุตามแผนการศึกษาแห่งชาติคุรุสภา และ พันธกิจของมหาวิทยาลัยในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สามารถสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จาก การสนทนากลุ่มตามประเด็นการสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐาน ทั้งหมด 11 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 การออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามกรอบการ ประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา มีความสำคัญทั้งในการจัดการเรียน การสอนสังคมศึกษาของนักศึกษาครูโดยตรง และยังมีผลต่อการปฏิบัติตนตามการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของ คุรุสภา

ประเด็นที่ 2 สถานศึกษามีความมุ่งหวังว่าความรับผิดชอบด้านการอนุรักษ์และทำนุบำรุงมรดกทาง ศิลปวัฒนธรรมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เป็นความรับผิดชอบและหน้าที่โดยตรงของครูกลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ ดังนั้น นักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษาควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทั้งในแง่ของหลักการ และการปฏิบัติจริงเพื่อความพร้อมต่อ การปฏิบัติงานครู

ประเด็นที่ 3 นักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษาที่อยู่ในระหว่างการศึกษาระดับชั้นปีที่ 1-3 อาจได้รับความรู้ด้านเนื้อหา เกี่ยวกับมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นบางส่วน แต่ยังขาดความรู้ในส่วนของการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการอนุรักษ์

ประเด็นที่ 4 นักศึกษาที่อยู่ระหว่างการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา หากได้รับการเพิ่มพูนความรู้และ สามารถนำความรู้ในด้านของเนื้อหา มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น หลักการอนุรักษ์ และหลักการจัดการเรียนการสอนไป ประยุกต์ใช้ได้จะช่วยลดภาระงาน และยังสามารถสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา รวมทั้งกรอบการประเมินสมรรถนะ ทางวิชาชีพครูของคุรุสภา

ประเด็นที่ 5 สามารถนำพฤติกรรมบ่งชี้อยู่ของแต่ละตัวบ่งชี้ของสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภาทั้ง 3 ด้าน มาปรับประยุกต์ใช้ หรือเป็นแนวทางในการประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดก ทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษาได้ เนื่องจากมีความสอดคล้องและครอบคลุมตามประเด็น ในการประเมิน

ประเด็นที่ 6 การประเมินผลควรเป็นการประเมินจากผลงาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการอบรมแบบผสมผสาน

ประเด็นที่ 7 การฝึกอบรมแบบผสมผสานควรเริ่มจากการฝึกอบรมในชั้นเรียนก่อนเพื่อชี้แจงรายละเอียดในภาพรวม จากนั้นจึงเป็นการอบรมในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ และควรมีการสรุปผลในการอบรมครั้งสุดท้ายซึ่งอาจจัดในรูปแบบออนไลน์ หรือในชั้นเรียน

ประเด็นที่ 8 ระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมควรกำหนดให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับช่วงเวลาที่นักศึกษาจะสามารถเข้ามาใช้งานระบบการฝึกอบรมได้ ทั้งนี้ควรกำหนดให้ตรงกับช่วงเวลาที่นักศึกษาจะต้องไปฝึกปฏิบัติการภาคสนาม หรือการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ประเด็นที่ 9 กลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมการฝึกอบรมควรเป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเป็นพื้นฐานมาบ้างแล้ว ในระดับที่สามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และโครงการได้

ประเด็นที่ 10 ในการฝึกอบรมผู้วิจัยต้องออกแบบระบบการอบรมที่สามารถเข้าไปตรวจสอบความคืบหน้าหรือความเข้าใจในบทเรียนหรือแบบฝึกปฏิบัติการของนักศึกษา

ประเด็นที่ 11 ในการฝึกอบรมจะต้องมีการถอดบทเรียนจากผู้มีส่วนร่วมเพื่อให้ข้อมูลสะท้อนกลับจากการปฏิบัติการซึ่งอาจจะพบไว้ในกิจกรรมขั้นสุดท้ายของการฝึกอบรม ซึ่งถือเป็นการประเมินตนเองของนักศึกษาไปในตัว

ตอนที่ 3 การกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของกิจกรรมการฝึกอบรมแบบผสมผสาน พบว่า จุดมุ่งหมายของกิจกรรมฝึกอบรม คือ การส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม ในท้องถิ่น ตามกรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา ของนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา แผนการฝึกอบรมแบบผสมผสาน ควรประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เนื้อหา/สื่อ กิจกรรมฝึกอบรม และการประเมินผล การกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ควรพิจารณาจากผลการสังเคราะห์เอกสารและความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจากการสนทนากลุ่มใน ร่วมกับ พฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามกรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา ของนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา จำนวน 10 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

ข้อที่ 1 สามารถวิเคราะห์ความสอดคล้องของมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นกับสาระการเรียนรู้กับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องระหว่างมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น สาระการเรียนรู้กับมาตรฐานการเรียนรู้
- 2) แผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องระหว่าง ทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น สาระการเรียนรู้กับตัวชี้วัด
- 3) แผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องระหว่างมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นสาระการเรียนรู้กับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
- 4) แผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องระหว่างมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น สาระการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ข้อที่ 2 สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่แสดงถึงการเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้ กับหลักการทำนุบำรุง การปลูกฝัง และการสืบทอด มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิดและมีความเป็นนวัตกร พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย

- 1) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ระบุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรม สื่อ วิธีการและเครื่องมือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงหลักการทำนุบำรุง การปลูกฝัง และการสืบทอดมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

2) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กับหลักการทำงานบำรุง การปลูกฝัง และการสืบทอด มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

3) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม ที่เชื่อมโยงหลักการทำงานบำรุง การปลูกฝัง และการสืบทอดมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

4) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียน คิดวิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง ที่เชื่อมโยงหลักการทำงานบำรุง การปลูกฝัง และการสืบทอด มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

5) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ ชิ้นงาน ที่เชื่อมโยงหลักการทำงานบำรุงการปลูกฝัง และการสืบทอด มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

ข้อที่ 3 สามารถจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ให้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิดและมีความเป็นนวัตกรโดยมีการวัดและประเมินผล สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีทิศทางในการพัฒนาต่อ พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย

1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ที่ประกอบด้วย ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุปให้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ระบุถึงวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรม สื่อ วิธีการและ เครื่องมือการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้

2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ทำ กิจกรรม

4) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ที่เน้นให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง

5) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ที่เน้นให้ผู้เรียนคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ชิ้นงาน

ข้อที่ 4 สามารถ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลในการจัดการ เรียนรู้ เช่น CAI, Google Classroom, Kahoot เป็นต้น สู่กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย

1) ไม่ใช้หรือใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นตัวอย่างประกอบการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์

2) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็น สื่อเสริมในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์

3) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นสื่อหลักในการ จัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์

4) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์

5) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ให้ข้อมูลย้อนกลับผลการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ในกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน

เชิงอนุรักษ์

ข้อที่ 5 สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานของการ สรุป นำเสนอจุดเด่น เสนอแนะ แนวทางการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นกับผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย

1) ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นร่วมกับผู้อื่นได้

2) จัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นร่วมกับครูพี่เลี้ยงได้

3) จัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นร่วมกับเพื่อนนิสิตนักศึกษาฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพ

4) จัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นร่วมครูในโรงเรียน

5) จัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นร่วมผู้บริหารได้สำเร็จลุล่วง

ข้อที่ 6 สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือ กับชุมชนในการจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์ เช่น ปราชาญ ชาวบ้าน หน่วยงานปกครองของท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย

1) มีการกำหนดแนวทางการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับชุมชน เช่น ปรากฏชาวบ้าน หน่วยงานปกครองของท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน

2) มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน เช่น ปรากฏชาวบ้าน หน่วยงานปกครองของท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน

3) มีการดำเนินการร่วมมือกับชุมชน เช่น ปรากฏชาวบ้าน หน่วยงานปกครองของท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียนตาม แนวทางที่กำหนด

ข้อที่ 7 สามารถรายงาน การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง โดยเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสำคัญในฐานะใดฐานะหนึ่ง ได้แก่ 1) แหล่งเรียนรู้ในชุมชน 2) วัฒนธรรมของชุมชน และ 3) เศรษฐกิจของชุมชน พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย

1) มีการกำหนดแนวทางการศึกษา สภาพแวดล้อมของชุมชน

2) มีการดำเนินการศึกษา สภาพแวดล้อมของ ชุมชนตามแนวทางที่กำหนด

3) มีการรายงานผลการศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชน

ข้อที่ 8 สามารถรายงานการศึกษาเกี่ยวกับมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นโดยเลือกศึกษาบูรณาการตามประเด็น ได้แก่ 1) แหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้านวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น 2) การอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น ให้สะดวกต่อการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย

1) มีการกำหนดแนวทางการศึกษาด้านวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น

2) มีการดำเนินการศึกษาด้านวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่นตามแนวทางที่กำหนดในข้อ 1

3) มีการรายงานผลการศึกษาด้านวัฒนธรรมของชุมชน และภูมิปัญญาใน ท้องถิ่น จำนวน 2 ประเด็น

ข้อที่ 9 สามารถนำมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นมาบูรณาการ ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ที่สอดคล้องกับสาระสำคัญ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ตามประเด็น ได้แก่ 1) องค์ความรู้ของวิทยากรด้านวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น 2) องค์ความรู้ของปรากฏชาวบ้าน ด้านวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น 3) องค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้าน วัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น และสามารถกำหนดผลงาน/ภาระงาน/ชิ้นงาน รวบรวมที่แสดงถึงการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของผู้เรียน พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย

1) มีการกำหนดแนวทางการนำวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

2) มีการดำเนินการบูรณาการมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่นตามแนวทางที่กำหนด ในข้อ 1

3) มีการรายงานผลการบูรณาการมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

4) มีส่วนร่วมในการนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

ข้อที่ 10 ริเริ่ม วางแผน หรือ เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา หรือ สิ่งแวดล้อมโดยคำนึงถึง ผลประโยชน์ของส่วนรวม เป็นสำคัญ โดยใช้หลักการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของครูสังคมศึกษาได้ พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย

1) มีความเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2) เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา หรือสิ่งแวดล้อม

3) สามารถโน้มน้าวผู้อื่นให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น
ในการประเมินผลพฤติกรรมดังกล่าว กำหนดระดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2564 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 พฤติกรรมบ่งชี้และระดับคุณภาพ

พฤติกรรม บ่งชี้	ระดับคุณภาพ				
	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ข้อที่ 1	มีพฤติกรรมข้อ 1	มีพฤติกรรมข้อ 1-2	มีพฤติกรรมข้อ 1-3	มีพฤติกรรมข้อ 1-4	มีพฤติกรรมข้อ 1-4
ข้อที่ 2	มีพฤติกรรมข้อ 1	มีพฤติกรรมข้อ 1-2	มีพฤติกรรมข้อ 1-3	มีพฤติกรรมข้อ 1-4	มีพฤติกรรมข้อ 1-5
ข้อที่ 3	มีพฤติกรรมข้อ 1	มีพฤติกรรมข้อ 1-2	มีพฤติกรรมข้อ 1-3	มีพฤติกรรมข้อ 1-4	มีพฤติกรรมข้อ 1-5
ข้อที่ 4	มีพฤติกรรมข้อ 1	มีพฤติกรรมข้อ 2	มีพฤติกรรมข้อ 2-3	มีพฤติกรรมข้อ 2-4	มีพฤติกรรมข้อ 2-5
ข้อที่ 5	มีพฤติกรรมข้อ 1	มีพฤติกรรมข้อ 2	มีพฤติกรรมข้อ 2-3	มีพฤติกรรมข้อ 2-4	มีพฤติกรรมข้อ 2-5
ข้อที่ 6	มีพฤติกรรมข้อ 1	มีพฤติกรรมข้อ 1-2	มีพฤติกรรมข้อ 1-3	มีพฤติกรรมข้อ 1-3	มีพฤติกรรมข้อ 1-3
ข้อที่ 7	มีพฤติกรรมข้อ 1	มีพฤติกรรมข้อ 1-2	มีพฤติกรรมข้อ 1-3	มีพฤติกรรมข้อ 1-3	มีพฤติกรรมข้อ 1-3
ข้อที่ 8	มีพฤติกรรมข้อ 1	มีพฤติกรรมข้อ 1-2	มีพฤติกรรมข้อ 1-3	มีพฤติกรรมข้อ 1-3	มีพฤติกรรมข้อ 1-3
ข้อที่ 9	มีพฤติกรรมข้อ 1	มีพฤติกรรมข้อ 1-2	มีพฤติกรรมข้อ 1-3	มีพฤติกรรมข้อ 1-4	มีพฤติกรรมข้อ 1-4
ข้อที่ 10	มีพฤติกรรมข้อ 1	มีพฤติกรรมข้อ 1-2	มีพฤติกรรมข้อ 1-3	มีพฤติกรรมข้อ 1-3	มีพฤติกรรมข้อ 1-3

5. สรุปและอภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการสรุปอภิปรายผล โดยสรุปผลจากการวิจัยได้ว่า การออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะทางวิชาชีพครูของครูสภา ที่นักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษาควรได้รับการพัฒนา ซึ่งการฝึกอบรมแบบผสมผสานเป็นรูปแบบการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนรูปแบบหนึ่งที่ผสมผสานการเรียนรู้แบบออนไลน์และการเรียนรู้ในชั้นเรียนเข้าไว้ด้วยกัน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติในการพัฒนา โดยจะต้องคำนึงถึงวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้เข้ารับการบรรลุลักษณะบ่งชี้ในการอภิปรายผล ผู้วิจัยสรุปเป็นประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล คือ ความสำคัญและสภาวะการณ์ปัจจุบันในการพัฒนากิจกรรมฝึกอบรมแบบผสมผสาน แนวทางการพัฒนากิจกรรมฝึกอบรมแบบผสมผสาน และ การกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของกิจกรรมการฝึกอบรมแบบผสมผสาน ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ด้านความสำคัญ และสภาวะการณ์ปัจจุบันในการพัฒนากิจกรรมฝึกอบรมแบบผสมผสาน การอภิปรายผลส่วนนี้ผู้วิจัย นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 1 ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร มาอภิปรายร่วมกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 ซึ่งเป็นผลที่ได้การสนทนากลุ่ม พบว่าผลการวิเคราะห์จากทั้ง 2 แหล่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยพบว่าครูสังคมศึกษามีบทบาทต่อการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นจากลักษณะและธรรมชาติของสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ความสามารถในการบูรณาการกิจกรรม หรือ การออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งที่นักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษาพึงได้รับการส่งเสริมและพัฒนา ทั้งในแง่ของหลักการและการปฏิบัติจริง เพื่อความพร้อมในการปฏิบัติงานจริงในการทำงาน ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในส่วนนี้สอดคล้องกับ

แผนการพัฒนาศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ที่ได้รับไว้ชัดเจนในทางนโยบายให้สถานศึกษาดำเนินการศิลปวัฒนธรรมเข้ากับกระบวนการเรียนรู้และวิถีชีวิตเพื่อสร้างความรักและความภาคภูมิใจในชุมชน อันนำไปสู่การสืบสานศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม ในปัจจุบันองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ยังให้ความสำคัญกับมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นซึ่งถือเป็นปัจจัยและองค์ประกอบพื้นฐานส่วนหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืนอีกด้วย (UI Green Metric Secretariat: 2022) ข้อมูลจากเอกสาร และการสนทนากลุ่มจึงเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมผ่านการจัดการศึกษาอันเป็นประเด็นการพัฒนาที่หน่วยงานในภาคการศึกษาต้องผลักดันให้บรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์โดยใช้มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นผ่านสาระประวัติศาสตร์ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษายังเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดสำคัญของการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย ที่ช่วยสร้างความรู้สึกร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม สร้างความตระหนักถึงคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษสั่งสมไว้ โดยที่ประวัติศาสตร์เปรียบเสมือนกระจกที่ส่องให้เห็นสังคมมนุษย์ ที่มีพัฒนาการสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) การใช้มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นกับการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรมในปัจจุบัน ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ National Council for the Social Studies (2023) ซึ่งได้ปรับปรุงแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับสังคมศึกษา ในปี 2566 โดยมุ่งเน้นให้มีการเรียนรู้แบบสหวิทยาการและหลักสูตรเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วัฒนธรรม และโบราณคดีอีกด้วย

ประเด็นที่ 2 แนวทางการพัฒนากิจกรรมการฝึกอบรมแบบผสมผสาน ซึ่งจากการสนทนากลุ่มได้ข้อมูลที่ตรงกันว่า การฝึกอบรมแบบผสมผสานควรเริ่มจากการฝึกอบรมในชั้นเรียนก่อนเพื่อชี้แจงรายละเอียดในภาพรวม จากนั้นจึงเป็นการอบรมในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ และควรมีการสรุปผลในการอบรมครั้งสุดท้ายซึ่งอาจจัดในรูปแบบออนไลน์ หรือออนไซต์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Clark and Mayer (2003) ที่ได้นำเสนอองค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบผสมผสานออกเป็น โดยจัดแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ องค์ประกอบด้านออฟไลน์ (Offline) และกลุ่มองค์ประกอบด้านออนไลน์ (Online) รวมทั้งแนวคิดของ Powell et al. (2015) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน คือผสมผสานคุณสมบัติที่ดีที่สุดของการเรียนแบบเดิมๆ เข้าด้วยกัน ข้อดีของการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อมอบความเป็นส่วนตัวและความแตกต่างการเรียนการสอนในกลุ่มผู้เรียนข้อมูลจากการสนทนากลุ่มยังพบว่า ในด้านระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมควรกำหนดให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับช่วงเวลาที่นักศึกษาจะสามารถเข้ามาใช้งานระบบการฝึกอบรมได้ สำหรับด้านกลุ่มเป้าหมายนั้น ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมีความเห็นว่า กลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมการฝึกอบรมควรเป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเป็นพื้นฐานมาบ้างแล้ว ในระดับที่สามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และโครงการได้ กิจกรรมต้องเน้นการเชื่อมโยงประสบการณ์ของนักศึกษากับการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจการสืบค้นและการวางแผนการปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาจะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียน การทำงานและการดำรงชีวิต ส่งเสริมการค้นคว้าด้วยตนเองโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้มากที่สุดควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ แบ่งปันความรู้และเนื้อหาผ่านเครือข่ายออนไลน์เน้นการสร้างสรรค์ และการคิดเชิงวิพากษ์เน้นการใช้เครือข่ายออนไลน์ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ เนื้อหาการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ และส่งเสริมความรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริงมากขึ้น (อดิพร เกิดเรือง และคณะ, 2564) ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มพบว่า ในการฝึกอบรมผู้วิจัยต้องออกแบบระบบการอบรมที่สามารถเข้าไปตรวจสอบความคืบหน้าหรือความเข้าใจในบทเรียนหรือแบบฝึกปฏิบัติของนักศึกษา รวมทั้งจะต้องมีการถอดบทเรียนจากผู้มีส่วนร่วมเพื่อให้ข้อมูลสะท้อนกลับจากการปฏิบัติการซึ่งอาจจะนำไปในกิจกรรมขั้นสุดท้ายของการฝึกอบรม สอดคล้องกับ แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ชเพื่อการรู้คิด ของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2567) ที่ให้แนวคิดว่า ความต้องการของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา โดยทั่วไป

ต้องการใช้ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่ตอบสนองการประสบความสำเร็จในชีวิต การให้เกียรติ การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ตนเองสนใจ และ ชนิตดา ภูงษ์ทอง (2561) ที่เสนอว่ากิจกรรมที่สนับสนุนให้เกิดการสะท้อนเชิงวิพากษ์เพื่อการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนสอนของผู้สอนถือเป็นกิจกรรมที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา

ประเด็นที่ 3 การกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของกิจกรรมการฝึกอบรมแบบผสมผสาน อภิปรายผลได้ว่าจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมและพฤติกรรมบ่งชี้ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามกรอบการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา ของนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา โดยกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลจำนวน 10 พฤติกรรมบ่งชี้ อันมีที่มาจากการสนทนากลุ่มได้ข้อมูลที่ตรงกันว่า มุมมองของครูและผู้บริหารส่วนมากในสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มองความรับผิดชอบด้านการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ประเพณี ต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ชุมชน และระดับชาติ ว่าเป็นความรับผิดชอบหลักของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังนั้นความสามารถในเชิงการบูรณาการกิจกรรม หรือ การออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่นักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษาพึงได้รับการส่งเสริมและพัฒนา ทั้งในแง่ของหลักการสอน องค์ความรู้เกี่ยวกับมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และการปฏิบัติงานจริง เพื่อความพร้อมในการปฏิบัติงานจริงเมื่อเข้าสู่วิชาชีพ ซึ่งความมุ่งหวังดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้บางข้อของสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2564 เมื่อพิจารณาจากคำหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน ได้แก่ การออกแบบการเรียนการสอน การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน การอนุรักษ์ ศิลปะ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา เป็นต้น ทั้งนี้การอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการศึกษาและมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้กับนักศึกษาวิชาชีพครูยังสอดคล้องกับ แนวคิด Heritage Education ของ Yenifer Karina Valencia Arnica et al. (2023) ในงานวิจัยเรื่อง The Status of Didactic Models for Heritage Education: a Systematic Review ที่เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการหลอมรวมวิชาที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางศิลปวัฒนธรรมและความรู้ด้านการสอนไว้ในกรอบการฝึกอบรมครูเบื้องต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ประยุกต์วิธีการเชิงรุกและกลยุทธ์การศึกษาภายในและภายนอกห้องเรียนเข้าไว้ด้วยกัน และเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในฐานะทรัพยากรการสอนที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ซึ่งไม่เพียงแต่มุ่งเป้าไปที่นักเรียนเท่านั้น แต่ยังมุ่งเป้าไปที่การฝึกอบรมและจัดหาเครื่องมือการสอนหรือการประยุกต์สำหรับการสอนมรดกทางวัฒนธรรมของครูอีกด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

6.1.1 ตัวอย่างการนำเกณฑ์ตามที่คุรุสากำหนดมาวางกรอบการประเมิน อาจแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงกับพฤติกรรมบ่งชี้เดิม เนื่องจากมีการเพิ่มคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ในคำอธิบายพฤติกรรมบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน เพื่อสร้างความเข้าใจต่ออาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมิน

6.1.2 ข้อค้นพบสำคัญจากการวิจัยพบว่าในมุมมองของสถานศึกษา ทั้งผู้บริหาร และครู มีมุมมองที่คาดหวังต่อครูสังคมศึกษาว่าเป็นกลุ่มบุคคลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น รวมทั้งเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะในการเป็นนักการศึกษาและนักอนุรักษ์ที่สำคัญของท้องถิ่น ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตร หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา จึงควรวางแผนทางในการนำพฤติกรรมบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดสมรรถนะสำคัญของนักศึกษาของหลักสูตร

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจนำพฤติกรรมบ่งชี้ที่ได้มาเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสังคมศึกษา

7. เอกสารอ้างอิง

- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. (2566). *ประกาศคณะกรรมการอำนวยการทดสอบ เพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเครื่องมือทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2564*. <https://www2.edu.nu.ac.th/?p=7883>
- ชนัดดา ภูหงษ์ทอง. (2561). การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง: ความท้าทายของผู้สอนในระดับอุดมศึกษา. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 24(1), 163-182. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/BSRI/article/view/101207/86773>
- ดร.ณิ จาปาทอง. (2560). สภาพการเรียนรู้การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระดับการศึกษาภาคบังคับ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*, 10(2), 121-135.
- ที่ประชุมวุฒิสภา. (2566, 2 ตุลาคม). *ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว [รายงานการประชุม]. การประชุมวุฒิสภาครั้งที่ 18: เรื่อง แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ซึ่งคณะกรรมการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรมพิจารณาเสร็จแล้ว, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.*
- นริศรา เสือคล้าย. (2566). แนวทางการประเมินสมรรถนะนิสิตนักศึกษาครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู. *วารสารปัญญา*, 30(3), 1-17. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/panya-thjo/article/view/264450/180341>
- ปรัชญา เหลืองแดง. (2565). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเชิงอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 14(2), 465-482. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/suedureasearchjournal/article/view/261631>
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2567). *การโค้ชเพื่อการรู้คิด (Cognitive Coaching)*. จรัสสินทวงศการพิมพ์.
- สถาบันสังคมศึกษา, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *รายงานความก้าวหน้าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ. 2559-2563*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อดิพร เกิดเรือง, ไซยวัฒน์ คำชู และชัยพัฒน์ พันธุ์วัฒนสกุล. (2564). แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาไทย. *วารสารมจร อุบลปริทรรศน์*, 6(1), 781-790. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/248127/168192>
- Clark, R. C. & Mayer, R. E. (2003). *E-Learning and the Science of Instruction*. Jossey Bass.
- Council of Europe Portal. (2021). *Local Heritage in Education*. <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/-/local-heritage-in-education>
- National Council for the Social Studies. (2023) *National Council for the Social Studies (NCSS) has Approved a New Definition of Social Studies*. <https://www.socialstudies.org/>

- Powell, A., Rabbitt, B. & Kennedy, K. (2014). *INACOL Blended Learning Teacher Competency Framework—INACOL*. <https://www.inacol.org/resource/inacol-blended-learning-teacher-competency-framework/>
- UI Green Metric Secretariat. (2022). *UI GreenMetric Guidelines 2022*. <https://greenmetric.ui.ac.id/publications/guidelines/2022/english>
- Yenifer, K., Jackeline, L., Fabian, H. & Fabiola, T. (2023). The Status of Didactic Models for Heritage Education. *A Systematic Review*, 6(12), 7611-7623. <https://www.mdpi.com/2571-9408/6/12/400>

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Development Guidelines for the School Internal Quality Assurance under
Office of the Vocational Education Commission in the Northeastern Region

รัตนารณ์ จันทนา* และ วานิช ประเสริฐพร**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*,**

Rattanaporn Jantana* and Vanich Prasertphon**

Faculty of Education Northeastern University*,**

Corresponding author E-mail: Rattanaporn@mvc.ac.th

(Received: April 22, 2024; Revised: May 9, 2024; Accepted: May 13, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) สร้างแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 3) ประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 612 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมีค่าความสอดคล้อง (IOC) 0.50-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ค่ามัธยฐาน และพิสัยควอไทล์

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย (1) ด้านการติดตามผลการดำเนินงานให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (2) ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (3) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด (4) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (5) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเอง (6) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และ (7) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย (1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 5 แนวทาง (2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7 แนวทาง (3) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5 แนวทาง (4) ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5 แนวทาง (5) ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6 แนวทาง (6) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด และ 5 แนวทาง และ (7) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเอง 5 แนวทาง 3) ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์
อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, อาชีวศึกษา

Abstract

This research seeks to 1) examine the current state, ideal conditions, and requirements for the advancement of internal quality assurance operations; 2) formulate development guidelines for internal quality assurance operations; and 3) assess the effectiveness of these development guidelines within the Office of Vocational Education Commission. The sample group comprised 612 individuals, including administrators and teachers, who were selected via simple random sampling. A 5-level rating scale questionnaire was employed, which assesses five levels and demonstrates an item-objective congruence (IOC) index ranging from 0.50 to 1.00, with a reliability coefficient of 0.96. The statistical methods employed for data analysis included mean, standard deviation, median, and interquartile range.

The research results reveal that: 1) The current situations of developing internal quality assurance operation, in overall, was rated at a moderate level, the desirable conditions of developing internal quality assurance operation, in overall, were rated at the highest level, needs for developing internal quality assurance operation, in overall, consisted of (1) the aspect of monitoring performance to meet the quality according to educational standards, (2) the aspect of evaluating and auditing educational quality within schools, (3) the aspect of preparing self-evaluation report to the department, (4) the aspect of preparing development plans of educational management for schools focused on quality according to educational standards of schools, (5) the aspect of improving and developing educational quality from self-evaluation report, (6) the aspect of operation according to educational quality development plan of schools and (7) the aspect of setting educational standards of schools. The development guidelines for internal quality assurance operations encompass (1) five guidelines for establishing educational standards for schools, (2) seven guidelines for formulating educational development plans that prioritize quality in accordance with these standards, (3) five guidelines for crafting development plans for educational management that align with quality standards, (4) five guidelines for evaluating and auditing educational quality within schools, (5) six guidelines for monitoring performance to ensure compliance with quality standards, (6) five guidelines for preparing self-evaluation reports for the department, and (7) five guidelines for enhancing and developing educational quality based on self-evaluation reports. The evaluation results of the development guidelines for internal quality assurance operations under the Office of Vocational Education Commission in the northeast region indicated that the appropriateness, feasibility, and utility of the guidelines were rated at the highest level across all dimensions.

Keywords: The Development Guidelines, The School Internal Quality Assurance,
Vocational Education

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การยกระดับคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาถือว่าเป็นภาระที่จำเป็นอย่างยิ่งของสถาบันทางการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นภารกิจสำคัญที่จะขาดเสียมิได้ ถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญที่จะช่วยยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ในบทบาทของการควบคุม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา ดังจะเห็นความสำคัญได้จาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานโดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อใช้เป็นกลไกในการพัฒนาคูณภาพและมาตรฐานประกอบด้วย “ระบบการประกันคุณภาพภายใน” ซึ่งเป็นการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนาติดตามตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถาบันให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษาและหรือหน่วยงานต้นสังกัดและ “ระบบการประกันคุณภาพภายนอก” เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการติดตามและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายหลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งประเมินโดย “สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)” หรือเรียกชื่อย่อว่า “สพศ”(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560)

การประกันคุณภาพการศึกษายังบรรจุไว้ในแผนระยะยาว จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาโดยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งมีสาระเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา คือ ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นระบบที่ไม่ยุ่งยากต่อการปฏิบัติและไม่เป็นภาระของผู้สอน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละระดับ และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตลอดจนส่งเสริมการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติ การตรวจสอบติดตาม เพื่อปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาจึงต้องไม่ยุ่งยาก ไม่เป็นภาระและต้องสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

จากการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยฯ ยังขาดความต่อเนื่อง บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เป็นระบบส่วนใหญ่ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดำเนินการโดยหัวหน้างานผู้ที่รับผิดชอบและสถานศึกษาจะดำเนินการหรือเก็บข้อมูลในช่วงที่ใกล้จะประเมินหรือต้องการส่งรายงานข้อมูลเท่านั้น ฉะนั้นผู้บริหารจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อันจะเป็นกลไกในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้แสดงหลักฐานคุณภาพการศึกษาตามบริบทสถานศึกษาของตนเองอย่างแท้จริง มีประสิทธิภาพและดำเนินการอย่างมีความสุข ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2565)

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงต้องการศึกษาถึงความสำคัญที่จะหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำผลการศึกษาวិจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่จะส่งผลต่อผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องช่วยยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.3 เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย (1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (3) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (5) การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน (6) จัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด และ (7) ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความต้องการจำเป็นด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2 ของระยะที่ 1 เพื่อหาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 548 คน ครูผู้สอน จำนวน 7,990 คน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 120 แห่ง รวมประชากรทั้งสิ้น 8,538 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 612 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 231 คน ครูผู้สอน จำนวน 381 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาร์โร ยามานะ (Taro Yamane, 1973) โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ที่มีค่า IOC 0.50 – 1.00 และนำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น นำไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.96

3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 612 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามกลับคืน 612 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified})

ระยะที่ 2 สร้างแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 1 จัดทำร่างแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 3 ของระยะที่ 1 มายกร่างเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยนำผลจากขั้นตอนที่ 1 เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์จากสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานและมีผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับดีเยี่ยม (Best Practice) แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน จำนวน 3 แห่ง ๆ ละ 2 คน รวมจำนวน 6 คน

ขั้นตอนที่ 3 สรุปแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากแบบสัมภาษณ์ โดยการสรุปแนวทางแต่ละประเด็นเป็นคำบรรยายแบบความเรียง

ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจงโดยมีเกณฑ์พิจารณาคุณสมบัติดังนี้ 1. มีวุฒิการศึกษาทางด้านบริหาร การศึกษาหรือทางการศึกษาระดับปริญญาเอก 2. มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิหรือมีความเชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา และวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและพิสัยคลอไธล์

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำแนวทางที่ผ่านการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ จากผู้เชี่ยวชาญมาสรุปผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมรายด้าน

ด้านที่	การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ		
1	ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	3.06	0.96	ปานกลาง	4.76	0.43	ปานกลาง	0.55	7
2	ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐาน	2.75	0.70	ปานกลาง	4.89	0.34	มากที่สุด	0.77	4
3	ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	2.98	0.63	ปานกลาง	4.82	0.39	มากที่สุด	0.61	6
4	ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	2.66	0.58	ปานกลาง	4.85	0.38	มากที่สุด	0.82	2
5	ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	2.63	0.63	ปานกลาง	4.91	0.29	มากที่สุด	0.86	1
6	ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่องค์กรต้นสังกัด	2.75	0.74	ปานกลาง	4.90	0.32	มากที่สุด	0.78	3
7	ด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเอง	2.86	0.61	ปานกลาง	4.90	0.30	มากที่สุด	0.71	5
รวม		2.81	0.65	ปานกลาง	4.86	0.30	มากที่สุด	0.72	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อพิจารณารายด้านความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามผลการดำเนินงานให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐาน ด้านการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อพิจารณารายด้านความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามผลการดำเนินงานให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐาน ด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเอง ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามลำดับ 4.2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานและผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในระดับดีเยี่ยม (Best Practice) โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้ 1. ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานการศึกษา 2) กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ครอบคลุมหลักสูตรการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษา 3) พิจารณาสาระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐาน ประเด็นการพิจารณาและตัวชี้วัด 4) พิจารณาให้ความเห็นชอบค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐาน ประเด็นการพิจารณาและตัวชี้วัด และ 5) ประกาศค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐาน ประเด็นการพิจารณาและตัวชี้วัด ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ 2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) ศึกษา วิเคราะห์ สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น (SWOT) เพื่อตัดสินใจเลือกประเด็นที่จะกำหนดยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา 4) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา 5) กำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรม โครงการ งบประมาณและทรัพยากร ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ประเด็นการพิจารณาและตัวชี้วัด 6) กำหนดปฏิทินการนำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน และ 7) นำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ 3. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ 1) ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม ตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างชัดเจน 2) จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุน ทรัพยากรต่าง ๆ ในการบริหารจัดการตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา 3) ดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด 4) จัดระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและสรุปรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และ 5) ใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาแผนคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 4. ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน 2) สร้างเครื่องมือการประเมินผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดทำแผน/ปฏิทิน ดำเนินการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง 4) นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบโดยใช้วิธีการและแหล่งข้อมูลที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง และ 5) จัดทำ รายงานสรุปผลเสนอต่อผู้เกี่ยวข้อง นำผลการประเมินและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้วางแผนดำเนินงานปรับปรุง 5. ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ได้แก่ 1) ประชุม/อบรม พัฒนาความรู้ ให้มีทักษะ การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา 2) แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน เพื่อติดตามผล การดำเนินงาน 3) สร้างเครื่องมือและวิธีการประเมินคุณภาพภายในที่ครอบคลุมทุกมาตรฐานและตัวชี้วัด 4) นำขั้นตอนการ ทำงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) มาใช้ในการประเมินคุณภาพภายใน 5) นำผลการประเมินคุณภาพภายในมาสรุปรวมและ จัดทำเป็นสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ปรับปรุง และ 6) สร้างเจตคติที่ดีให้กับทุกคนต่อการประเมินคุณภาพภายใน 6. ด้านการ จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองให้หน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานผลการประเมิน ตนเองประจำปีของสถานศึกษา (SAR) 2) รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีตามประเด็นการพิจารณาและตัวชี้วัด 3) จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ที่สะท้อนสภาพ การดำเนินงาน สรุปผลการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาในปีถัดไป 4) นำเสนอคณะกรรมการให้ความเห็นชอบและ เผยแพร่ต่อหน่วยงานต้นสังกัด และ 5) นำข้อเสนอแนะของการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาให้ตรงตามมาตรฐานการศึกษา 7. ด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเอง ได้แก่ 1) ส่งเสริมแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพ ภายในให้ทุกฝ่ายรับทราบที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง 2) นำผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา จากการประเมินของ หน่วยงานต้นสังกัด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำข้อมูลสารสนเทศ 3) ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการปฏิบัติงานที่พบว่า มี คุณภาพและไม่มีความสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ให้มีประสิทธิภาพ 4) ดำเนินการประเมินและสรุปผลการ ประเมินตามมาตรฐานประเด็นการพิจารณา ตัวชี้วัดอย่างต่อเนื่อง และ 5) เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิด การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4.2 ผลการประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการพัฒนาการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 สรุปผล

5.1.1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ สรุปผล ดังนี้

5.1.1.1 สภาพปัจจุบันของการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมิน ตนเอง ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองให้หน่วยงานต้นสังกัด ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา และด้านการติดตามผลการดำเนินงานให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

5.1.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด ด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเอง ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

5.1.1.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อพิจารณารายด้านความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพ ได้แก่ ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐาน ด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเอง ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตามลำดับ

5.1.2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานและผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในระดับดีเยี่ยม (Best Practice) โดยมีแนวทางการพัฒนาดังต่อไปนี้ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 5 แนวทาง ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัด พิจารณาสาระสำคัญในมาตรฐาน ให้ความเห็นชอบค่าเป้าหมายความสำเร็จและประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 7 แนวทาง ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ กำหนดวิธีการดำเนินงาน กำหนดปฏิทิน และนำเสนอต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ 3) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มี 5 แนวทาง ได้แก่ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ จัดตั้งอำนวยการความสะดวก ดำเนินงานตามกรอบระยะเวลา จัดระบบการนิเทศ กำกับติดตาม และนำผลการประเมินเป็นข้อมูลในการปรับปรุง 4) ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มี 5 แนวทาง ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการ สร้างเครื่องมือ จัดทำแผน/ปฏิทิน นิเทศติดตามตรวจสอบ และจัดทำรายงานสรุปผล 5) ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มี 6 แนวทาง ได้แก่ ประชุม/อบรมพัฒนาความรู้ แต่งตั้งคณะกรรมการ สร้างเครื่องมือ/วิธีการ นำกระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการประเมินคุณภาพภายใน นำผลการประเมินมาสรุปและสร้างเจตคติที่ดีต่อการประเมินคุณภาพภายใน 6) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง มี 5 แนวทาง ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ จัดทำรายงาน นำเสนอคณะกรรมการ/เผยแพร่ และนำเสนอแนะมาปรับปรุงพัฒนา และ 7) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเอง มี 5 แนวทาง ได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน นำผลการประเมินมาวิเคราะห์จัดทำข้อมูลสารสนเทศ ปรับปรุงแก้ไข มีการประเมินและสรุปผลการประเมิน และเผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.1.3 การประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็น

ประโยชน์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

5.2.1.1 สภาพปัจจุบันการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา มีการพิจารณาให้ความเห็นชอบ และมีการประกาศค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐาน ประเด็นการพิจารณาและตัวชี้วัด นำคำแนะนำ ข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการประเมินมากำหนดแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ธนกฤต ต๊ะพรมมา (2566) ได้ทำการศึกษการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพเขียงราย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.60 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์สินี วาดวงศ์ (2560) ที่ได้ทำการศึกษา การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการประกันคุณภาพภายในโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

5.2.1.2 สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานวิเคราะห์ผลและกำหนดกรอบพร้อมทั้งสร้างเครื่องมือที่ชัดเจน มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกฤต ต๊ะพรมมา (2566) ได้ศึกษาการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพเขียงราย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพเขียงราย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.34 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของรัตนาศือสัตย์ (2559) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือการจัดการให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

5.2.1.3 ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่

ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา และด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งระบบบุคคลและระดับสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง มีการติดตามกระบวนการจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และการวัดผลประเมิน แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ประเมินคุณภาพภายใน จัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กานต์สินี วาตวงศ์ (2560) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า เรียงลำดับจาก มากไปน้อย ได้แก่ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดให้มีการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำ แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำรายงาน ประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามลำดับ พบว่า เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาตามลำดับ

5.2.2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 5 แนวทาง 2) ด้าน การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 7 แนวทาง 3) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มี 5 แนวทาง 4) ด้านการประเมินผลและการ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มี 5 แนวทาง 5) ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา มี 6 แนวทาง 6) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด มี 5 แนวทาง 7) ด้านการ ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเอง มี 5 แนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสิทธิ์ วัชรินทร์พร (2563) ได้ศึกษาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพ หลังสวน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ วิทยาลัยการอาชีพหลังสวน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบ ได้แก่การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดทำ แผนพัฒนาการจัดการศึกษา การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การติดตามผลการดำเนินการ การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษา และการปรับปรุงและพัฒนา คุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเอง และตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานต้นสังกัด

5.2.3 ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 7 ด้าน 38 ข้อ โดยรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไป และเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวิจิต เชียรชนะ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนา การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ผลการประเมินความ เป็นไปได้ ภาพรวมผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเป็นไปได้มากที่สุด ส่วนบุคลากรในสถานศึกษาเห็นว่ามีความเป็นไปได้มาก และ

ด้านความเหมาะสม ภาพรวมผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ส่วนบุคลากรในสถานศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาเป็นด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้นสถานศึกษาควรดำเนินการดังต่อไปนี้

6.1.1 สถานศึกษาควรสร้างความตระหนัก และให้ความสำคัญเกี่ยวกับการอบรม พัฒนาความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา ให้กับบุคลากรทุกคนอย่างต่อเนื่อง

6.1.2 สถานศึกษาควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนสำหรับการติดตามผลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

6.1.3 สถานศึกษาควรสร้างเครื่องมือและวิธีการประเมินผลคุณภาพภายในที่หลากหลาย ครอบคลุมทุกมาตรฐานและตัวชี้วัดการศึกษาของสถานศึกษา

6.1.4 สถานศึกษาควรนำขั้นตอนการทำงานด้วยของวงจรคุณภาพ (PDCA) มาใช้ในระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า ด้านการติดตามผลการดำเนินงานให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้นควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการติดตามผลการดำเนินงานให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อนำมาศึกษาหาแนวทางหรือสร้างนวัตกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้คุณภาพมากยิ่งขึ้นและมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

6.2.2 การประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นควรนำแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานี้ไปต่อยอดหรือพัฒนาการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้ดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7. เอกสารอ้างอิง

กานต์สินี วาดวงศ์. (2560). การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชัยวิชิต เขียวชนะ. (2564). การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา [รายงานการวิจัย]. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

ธนภุต ตีระพรมมา, ไพโรจน์ ดั่งนกร และพูนชัย ยาวีราช. (2567). การสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพเขียงราย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 9(1), 33-46. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/jeducru/article/view/258341/182235>

- ประสิทธิ์ วัชรินทร์พร. (2563). ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ของวิทยาลัยการอาชีพหลังสวน. วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1, 5(2), 92-102.
https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/csnp_veis1/article/view/243696/165642
- รัตนา ชื่อสัตย์. (2559). แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา].
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.
2557. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2565). รายงานผลการประเมินตนเอง. สำนักงานคณะกรรมการการ
อาชีวศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. สำนักงานเลขาธิการสภา
การศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.

การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1
Development of Components and Indicators for Safe Educational Institutions
of Basic Educational Institutions in the Lower Northeastern Region 1

วาชีนี บุญญาพวงค์* สมบูรณ์ ตันยะ** และ สรวงพงค์ ชวนชม***

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*, **, ***

Wachinee Boonyapapong* Somboon Tanya** and Sanguanpong Chuanchom***

Faculty of Education Vongchavalitkul University*, **, ***

Corresponding author E-mail: wachi9585@gmail.com

(Received: March 14, 2024; Revised: April 11, 2024; Accepted: April 18, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 2) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 และ 3) ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ รักษาการในตำแหน่ง ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 465 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าความเชื่อมั่น 0.98 ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อ พิจารณาจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ให้ถูกต้องโดยยืนยันจากค่าสถิติ เพื่อลดจำนวนตัวแปรของตัวแปรย่อย และหมุนแกนแบบตั้งฉากด้วย วิธีแวนริแมกซ์ จากนั้นได้นำตัวบ่งชี้ที่ได้จากการดำเนินการข้างต้นมาสร้างแบบสอบถาม และนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้รู้แจ้งชัด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ที่ได้รับรางวัล สถานศึกษาปลอดภัย อย่างน้อย 1 ครั้ง ในรอบ 10 ปี จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ ($\mu = 3.51$) โดยใช้สถิติ t-test

ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 72 ตัวบ่งชี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ ได้ร้อยละ 72.715 และจากการนำตัวบ่งชี้ที่ค้นพบไปทดสอบกับกลุ่มผู้รู้แจ้งชัดปรากฏว่ามีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัวบ่งชี้ และ สามารถยืนยันได้ว่าตัวบ่งชี้ ทั้ง 72 ตัวบ่งชี้ มีความเที่ยงตรงตามสภาพ

คำสำคัญ: องค์ประกอบและตัวบ่งชี้, ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย, สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

Abstract

This research seeks to 1) formulate components and indicators for secure educational institutions within the Lower Northeastern Region 1, 2) assess the structural reliability of these components and

indicators, and 3) evaluate the accuracy in accordance with the stipulated conditions of the components and indicators for secure educational institutions in the Lower Northeastern Region 1. The study's sample group comprised 465 school administrators or acting administrators from basic educational institutions in the Lower Northeastern Region 1 during the 2023 academic year. A multi-stage random sampling method was employed to develop a research instrument in the form of a 5-point Likert scale questionnaire. The expert-validated questionnaire got a reliability value of 0.98. Exploratory Factor Analysis was employed to evaluate and systematically categorize the indicators, validated by statistical metrics, to diminish the number of sub-variables, with Varimax Rotation utilized for orthogonal rotation. Subsequently, the identified indicators were utilized to formulate a questionnaire, which was disseminated to a designated group of school administrators from basic educational institutions in the Lower Northeastern Region 1, all of whom had received at least one Safe School Award in the past decade, comprising a total of 30 individuals. The data were evaluated by comparing the mean to the criterion ($\mu = 3.51$) by the t-test.

The study identified six components and seventy-two indicators for safe educational institutions in the Lower Northeastern Region 1, which account for 72.715 percent of the variation of the indicators. Furthermore, the assessment with the established group demonstrated statistically significant outcomes for each indication, validating that all 72 indicators are precise in accordance with the circumstances.

Keywords: Components and Indicators, Safe Educational institutions, Basic Educational Institutions in the Lower Northeastern Region 1

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 (2561) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ มีวัตถุประสงค์หลักในการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของคนทุกช่วงวัยจากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ และภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีของโลกยุคศตวรรษที่ 21 กอปรกับนโยบาย Quick Win 7 วาระเร่งด่วน ข้อที่ 1 ความปลอดภัยของผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการมองเห็นภัยที่เกิดแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่เกิดขึ้นซ้ำและส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจในหลายปีที่ผ่านมา เช่น ภัยจากการคุกคามทางเพศ ภัยจากการกลั่นแกล้งรังแก รวมถึงภัยที่เกิดจากโรคอุบัติใหม่ ได้แก่ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นผลให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และสวัสดิภาพชีวิตของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานประจำปีกรมสุขภาพจิต ปีงบประมาณ 2563 (กรมสุขภาพจิต, 2563) กล่าวว่า จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลให้ประชาชน ได้รับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตทั้งของตนเอง ครอบครัว ชุมชน รวมทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชนอย่างมาก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) เป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบาย คือ มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ "วิถีคุณภาพ" มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นพัฒนาระบบ และกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษาจากภัยพิบัติและภัยคุกคาม ทุกรูปแบบ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำส่งเสริม ความปลอดภัยสร้างความมั่นใจให้สังคม เพื่อคุ้มครองภัยแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องกับ สุกัญญา พรน้อย (2562) ได้กล่าวว่า ความปลอดภัยในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ เพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะประสบ ผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสุขและการมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โรงเรียนเปรียบเสมือน บ้านหลังที่สองของเด็กนักเรียนที่มักใช้เวลาส่วนใหญ่ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ซึ่ง "โรงเรียน" ถือเป็นสังคม หนึ่งที่เด็กนักเรียนใช้ชีวิตและเวลาส่วนใหญ่คลุกคลีอยู่ในโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องเป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัย สำหรับเด็ก ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ หากสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่ปลอดภัย จะยิ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ที่ไม่คาดคิดได้ ดังนั้น ความปลอดภัยของนักเรียนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ที่ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องให้ความสำคัญที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างภายใต้อำนาจของตนเพื่อเพิ่มความปลอดภัยและให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด แก่โรงเรียน

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วยจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ได้ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบกับสภาวะอากาศของพื้นที่เป็นแบบสะวันนา ตามการจำแนกเขตภูมิอากาศแบบ Koppen ซึ่งจะมีอากาศร้อน อุณหภูมิสูงตลอดปี มีฤดูฝนสลับกับฤดูแล้งอย่างเด่นชัด (สำนักงานศึกษาธิการภาค 13, 2565) ส่วนใหญ่ ฤดูแล้งจะมีมากกว่าฤดูฝน ทำให้พื้นที่มีอุณหภูมิสูง เกิดความแห้งแล้ง สามารถเกิดเหตุไฟไหม้ในบริเวณดังกล่าวได้ง่าย ซึ่งภัย ทางธรรมชาติเป็นอีกหนึ่งสาเหตุของการเกิดอัคคีภัย นอกจากนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้ให้ความสำคัญกับสถานการณ์ภัยทั้งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและด้วยน้ำมือมนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชนและรัฐทุกประเภท ดังนั้น การสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน เป็นบทบาทหน้าที่ ที่สำคัญที่สุด ที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ โดยต้องจัดให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เป็นผู้มีความสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนเพื่อคุ้มครองดูแลเด็กนักเรียน และสถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีความใกล้ชิดกับเด็กนักเรียน ดังนั้นในการสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย เพื่อให้เกิดความปลอดภัย กับเด็กนักเรียนอย่างแท้จริง สถานศึกษาต้องส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กนักเรียนเติบโตอย่างเต็มศักยภาพ ด้วยการสร้าง ความปลอดภัยในชีวิตของเด็กนักเรียน รวมทั้งการปกป้อง คุ้มครอง และช่วยเหลือเด็กนักเรียนจากอันตรายต่าง ๆ ทั้งทางด้าน ร่างกายและจิตใจ การสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียนย่อมส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน สามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการรักษา ความปลอดภัยในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักและให้ความสำคัญ ในการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน นอกเหนือจากภาวะผู้นำด้านการบริหารสถานศึกษาแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลักับบัญชาได้ตระหนัก ถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนักเรียนโดยการคิดค้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของ นักเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ภายใต้การสนับสนุนและส่งเสริมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งปัจจุบันทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

เพราะนักเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา จึงแสวงหาวิธีการที่ทำให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และผู้เรียนได้รับการปลูกฝังในเรื่องของความปลอดภัย ให้ได้รับความรู้และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตระหนักและเห็นความสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาปลอดภัย จึงทำการศึกษารายละเอียดประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบของแต่ละองค์ประกอบ และแต่ละตัวบ่งชี้ เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำตัวบ่งชี้ดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนการบริหารงาน ที่มุ่งพัฒนาให้เกิดความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

2.2 เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

2.3 เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาราชการในตำแหน่ง ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 3,552 คน (สำนักงานศึกษาธิการภาค 13, 2565)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาราชการในตำแหน่ง ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2566 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสำหรับแบบสอบถามควรมีขนาดใหญ่ และจำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสม โดยควรใช้กลุ่มตัวอย่าง 5 หน่วย ต่อ 1 ตัวแปร และขนาดกลุ่มตัวอย่างรวมควรมีอย่างน้อย 100 คน (Hair et al., 2010 อ้างถึงใน ธวัชชัย สุนทรนนท์, 2565) ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนตัวบ่งชี้ 81 ตัวบ่งชี้ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ควรมีอย่างน้อย 405 คน โดยผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล รวมเป็น 500 คน และได้รับกลับคืน 465 คน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 465 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ใช้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยในการสุ่มสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 17 เขต ใช้เกณฑ์ร้อยละ 65 ได้จำนวน 12 เขต

ขั้นตอนที่ 2 จากนั้นสุ่มสถานศึกษาในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามสัดส่วน ได้สถานศึกษาจำนวน 500 แห่ง

ขั้นตอนที่ 3 สถานศึกษา จำนวน 500 แห่ง จากการสุ่มในขั้นที่ 2 ใช้ผู้บริหารสถานศึกษา แห่งละ 1 คน รวมทั้งหมด 500 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายละเอียดจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ที่	สังกัด	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1	143	28
2	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2	174	34
3	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3	183	-
4	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4	180	35
5	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5	212	42
6	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6	181	-
7	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7	225	44
8	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1	201	-
9	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2	229	45
10	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3	214	42
11	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4	192	38
12	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1	292	57
13	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2	218	-
14	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3	233	46
15	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1	223	-
16	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2	262	52
17	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3	190	37
รวม		3,552	500

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 (2565)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท โดยมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องกับความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

3.3.1 ประสานงานกับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เพื่อทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ในการขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย จากสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 แห่ง

3.3.2 นำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย พร้อมทั้งแบบสอบถาม ทั้งหมด 500 ชุด ส่งไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง โดยจัดส่งด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

3.3.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวม และติดตามแบบสอบถาม พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะต้องอธิบายถึงวัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย และระยะเวลาดำเนินการวิจัย ขั้นตอน วิธีปฏิบัติที่อาสาสมัคร/กลุ่มตัวอย่างจะได้รับ รวมทั้งข้อมูลส่วนตัวของอาสาสมัคร/กลุ่มตัวอย่าง จะเก็บเป็นความลับ ให้ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยข้างต้นได้ทราบและมีความเข้าใจดีแล้ว พร้อมลงนามลงในเอกสารแสดงความยินยอมด้วยความเต็มใจ โดยยึดหลักจริยธรรมในการวิจัย

3.3.4 ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ 465 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93 และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 วิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจาย

3.4.2 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ซึ่งสรุปวิธีดำเนินการวิจัย ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปวิธีดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ระยะการวิจัย/ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลลัพธ์
ตอนที่ 1 การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัยของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1	1. วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 2. ยกร่างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 3. ตรวจสอบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	(ร่าง) ผลการประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 จากผู้ทรงคุณวุฒิ
ตอนที่ 2 การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1	1. เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามโครงสร้างจากผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ	องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ที่มีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ระยะการวิจัย/ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลลัพธ์
ตอนที่ 3 การตรวจสอบความ เที่ยงตรงตามสภาพของ องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียง เหนือตอนล่าง 1	การตรวจสอบยืนยันความเที่ยงตรงตามสภาพของ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 จำนวน 30 คน ที่เป็น กลุ่มผู้รู้แจ้งชัด	องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็น สถานศึกษาปลอดภัยของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ที่มีความเที่ยงตรงตามสภาพ

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสรุปเป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้
ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย จากนั้นนำไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และกำหนดเป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่าองค์ประกอบ
และตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1
มีจำนวน 5 องค์ประกอบหลัก 25 องค์ประกอบย่อย 81 ตัวบ่งชี้ สรุปผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้
1. ด้านอุบัติเหตุและ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	1. สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	6
	2. การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่	3
	3. การใช้อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องจักร	5
2. ด้านอุบัติเหตุ	1. การป้องกันภัยที่เกิดจากธรรมชาติ	3
	2. การป้องกันภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์	3
3. ด้านปัญหาทางสังคม	1. การป้องกันผลกระทบในสังคมทางร่างกาย	8
	2. การป้องกันผลกระทบในสังคมทางจิตใจ	8
4. ด้านการส่งเสริมและ พัฒนาผู้เรียน	1. การจัดการเรียนการสอน	5
	2. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต	8
	3. การวัดผล และการใช้กฎระเบียบ	4
	4. การจัดระบบคัดกรองและดูแลช่วยเหลือนักเรียน	6
5. ด้านการกำหนดนโยบาย และแผนจัดการความ ปลอดภัย	1. การกำหนดนโยบาย	6
	2. การกำหนดมาตรการ กฎระเบียบหรือคู่มือ / แนวทางว่าด้วยความปลอดภัยใน สถานศึกษา และจัดทำแผนจัดการความปลอดภัย	7
	3. การป้องกันและเฝ้าระวัง	4
	4. การมีส่วนร่วม	5

* องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่นักวิชาการแสดงความคิดเห็นตรงกันและมีความถี่ร้อยละ 40 ขึ้นไป

4.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Principal Component Analysis: PCA) เพื่อจัดตัวแปรองค์ประกอบ (Factor Extraction) และการหมุนแกนองค์ประกอบ (Factor Rotation) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax) รวมทั้งการพิจารณารายละเอียดของเนื้อหาแต่ละองค์ประกอบ ได้องค์ประกอบใหม่ 6 องค์ประกอบ 72 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ด้านการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วม (2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน (3) ด้านการป้องกันปัญหาทางสังคม (4) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (5) ด้านอุปถัมภ์ และ (6) ด้านการดำเนินการตามแผนจัดการความปลอดภัย โดยมีค่าไอเกนเท่ากับ 47.518, 3.969, 2.471, 1.963, 1.608 และ 1.369 ตามลำดับ และมีร้อยละสะสมของความแปรปรวน 72.715 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าไอเกน ค่าร้อยละความแปรปรวนและค่าร้อยละสะสมความแปรปรวนขององค์ประกอบความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ค่าไอเกน	ร้อยละความแปรปรวน	ร้อยละสะสมความแปรปรวน
1. ด้านการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วม	24	47.518	58.664	58.664
2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน	17	3.969	4.900	63.565
3. ด้านการป้องกันปัญหาทางสังคม	16	2.471	3.051	66.616
4. ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	6	1.963	2.424	69.039
5. ด้านอุปถัมภ์	6	1.608	1.985	71.025
6. ด้านการดำเนินการตามแผนจัดการความปลอดภัย	3	1.369	1.690	72.715

4.3 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพ ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 กับกลุ่มผู้รู้แจ้งชัด วิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับ 3.51 ($\mu = 3.51$) ปรากฏว่ามีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัวบ่งชี้ และสามารถยืนยันได้ว่าตัวบ่งชี้ ทั้ง 72 ตัวบ่งชี้ มีความเที่ยงตรงตามสภาพ ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที (t-test) กับเกณฑ์ ($\mu = 3.51$) ขององค์ประกอบความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1. ด้านการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วม	4.74	0.46	71.154**	.000
2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน	4.86	0.37	82.236**	.000
3. ด้านการป้องกันปัญหาทางสังคม	4.78	0.43	64.656**	.000
4. ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	4.76	0.44	37.660**	.000
5. ด้านอุปถัมภ์	4.76	0.51	32.853**	.000
6. ด้านการดำเนินการตามแผนจัดการความปลอดภัย	4.82	0.59	21.040**	.000

**p<0.01

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบหลังจากสกัดองค์ประกอบและหมุนแกนแบบตั้งฉาก ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ ที่มีค่าไอเกนมากกว่า 1 มีจำนวน 6 องค์ประกอบ 72 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วม 2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน 3) ด้านการป้องกันปัญหาทางสังคม 4) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 5) ด้านอุบัติเหตุ และ 6) ด้านการดำเนินการตามแผนจัดการความปลอดภัย โดยองค์ประกอบ 1 – 6 มีค่าไอเกนเท่ากับ 47.518, 3.969, 2.471, 1.963, 1.608 และ 1.369 ตามลำดับและมีร้อยละความแปรปรวน 72.715 โดยแต่ละองค์ประกอบ อภิปรายผลตามลำดับดังนี้

5.1 ด้านการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วม ผลการวิจัย พบว่า มี 24 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด คือ สถานศึกษามีการประกาศเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มาตรการให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประกาศเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มาตรการให้ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ ถือเป็นการให้ครอบครัวนักเรียน ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลความปลอดภัยให้กับนักเรียน ซึ่งผู้บริหารมีส่วนสำคัญอย่างมากในการเป็นผู้นำในการกำหนดนโยบาย การมอบหมายอำนาจหน้าที่ การสั่งการ การบริหารจัดการ และกำกับติดตามดูแลในทุกด้าน เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา นอกจากนี้ จินตวิทย์ เกษมสุข (2561) กล่าวว่า แนวคิดการมีส่วนร่วม ถือว่าเป็นตัวอย่างแนวคิดหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้เกิดกระบวนการสื่อสารหรือการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกในสังคมหรือชุมชนให้เป็นไปได้โดยสะดวกขึ้น ความเป็นชุมชนเข้มแข็ง จะเกิดขึ้นได้ หากสมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพราะการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนนี้ จะเป็นพลังชุมชนที่ผลักดันให้เกิดการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาของชุมชนในแต่ละขั้นตอนให้บรรลุเป้าหมาย เห็นได้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วม มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กร เพราะจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนา ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกรักความเป็นเจ้าของและยินยอมปฏิบัติได้อย่างสมัครใจ และสอดคล้องกับ อติศร ตีปานธรรม (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดระบบความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อที่จะให้นักเรียนมีความปลอดภัยนั้น โรงเรียนต้องเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และเครือข่าย เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการที่จะช่วยกันวางแผน ปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่ง หรือแผนในการรักษาความปลอดภัย โดยต้องมีการอบรมบุคคลในหน่วยงานให้รู้ เข้าใจ และปฏิบัติตามระเบียบได้

5.2 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า มี 17 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด คือ สถานศึกษามีการมอบหมายให้ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา มีหน้าที่ในการประเมินนักเรียนรายบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวัดผลและประเมินผลนักเรียนรายบุคคล เป็นการประเมินตามสภาพจริง ประเมินการแสดงออกผ่านการปฏิบัติ เพื่อค้นหาศักยภาพหรือคุณลักษณะที่แท้จริงของผู้เรียน โดยดำเนินการต่อเนื่องตลอดการเรียนการสอน ผสานทั้งการเรียนการสอน การเรียนรู้ และการประเมิน ด้วยเครื่องมือและวิธีการประเมินที่หลากหลาย ที่จะช่วยสะท้อนถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียน ตลอดจนการนำไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาจุดแข็งหรือข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ตรงจุด สอดคล้องกับ สุกัญญา พรน้อย (2562) กล่าวว่า การสอนให้นักเรียนรู้จักความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้นักเรียนสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปลอดภัย และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ว่า มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลัก ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2580) เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมาย วิสัยทัศน์ และแนวคิดการจัดการการศึกษา โดยได้กำหนดในยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ดังนั้น การจัดการศึกษาที่ครอบคลุมประเด็นหลักสำคัญที่มีผลด้านความมั่นคงแก่คนในชาติจะส่งผลให้ทุกคนมีจิตสำนึก ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความคิด

ทัศนคติ ความเชื่อค่านิยม และพฤติกรรมที่เหมาะสม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกศตวรรษที่ 21 สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสันติและสงบสุข อันจะส่งผลให้สังคมและประเทศเกิดความมั่นคง อารงรักษาอธิปไตย และผ่านพ้นจากภัยคุกคามต่าง ๆ ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

5.3 ด้านการป้องกันปัญหาทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า มี 16 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด คือ สถานศึกษามีการสำรวจนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ทั้งกลุ่มผู้กระทำ ผูกกระทำ และพื้นที่ที่เป็นจุดเสี่ยงเพื่อป้องกันผลกระทบทางจิตใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง เพราะเด็กส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน ดังนั้น สถานศึกษามีการสำรวจนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ทั้งกลุ่มผู้กระทำ ผูกกระทำ และพื้นที่ที่เป็นจุดเสี่ยง ถือเป็น การคัดกรองข้อมูลนักเรียนเบื้องต้น เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแล ปกป้อง ค้ำครอง สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (2546) ได้กล่าวถึงเป้าหมายในการดูแลช่วยเหลือเด็กและครอบครัวให้อยู่ในสภาพที่มีมาตรฐานในการดำรงชีวิตที่ดี ได้รับการดูแลให้พัฒนาการตามวัย และเด็กทุกคนต้องมีหลักประกันความปลอดภัย ได้รับความคุ้มครองจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งเด็กที่ประสบปัญหาและเด็กที่ไม่ประสบปัญหา และสอดคล้องกับ มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก (2563) ได้กล่าวถึงการป้องกันความรุนแรงต่อเด็กทุกรูปแบบ โดยการรณรงค์ให้บุคคลที่อยู่แวดล้อมเด็ก ทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง ครู คนในชุมชน และคนในสังคม เกิดความตระหนักต่อผลกระทบของ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็กมาอย่างต่อเนื่อง และร่วมมือกันดูแลและปกป้องเด็กให้ปลอดภัยจากความรุนแรง เช่น การเข้าใจพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย การเข้าใจถึงพฤติกรรมของเด็ก หากมีปัญหาให้ค้นหาสาเหตุ และวิธีการแก้ไข การใช้วิธีการเชิงบวกดูแลเด็ก การไม่ซ้ำเติมเด็ก เป็นต้น

5.4 ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ผลการวิจัย พบว่า มี 6 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด คือ สถานศึกษามีการตรวจสอบโครงสร้าง และซ่อมแซมส่วนประกอบอาคาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาให้ความสำคัญด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน และนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลสถานที่และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยเป็นอย่างดีตามลำดับ ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย เกราะ อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน สอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (2566) ได้กล่าวถึงนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบาย Quick Win 7 วาระเร่งด่วน ข้อที่ 1 ความปลอดภัยของผู้เรียน ด้วยการบริหารจัดการตามมาตรการ 3 ป ได้แก่ การป้องกัน การปลูกฝัง และการปราบปราม ให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษามากที่สุด โดยใช้กลไกตามนโยบายความปลอดภัยในสถานศึกษา เป็นหลักการในการทำให้ผู้เรียนเข้มแข็ง จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะสามารถดูแลผู้เรียนให้มีความปลอดภัยได้อย่างแท้จริง สามารถเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีคุณภาพ เกิดความปลอดภัยอย่างมั่นคงและยั่งยืน

5.5 ด้านอุบัติเหตุ ผลการวิจัย พบว่า มี 6 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด คือ สถานศึกษามีการวิเคราะห์การจัดการปัจจัยเหตุและการสำรวจข้อมูลความเสี่ยงภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความปลอดภัยในโรงเรียน เรื่องการวางแผนรับมือภัยพิบัติ มีความสำคัญมากที่โรงเรียนจะต้องมีการเตรียมการในการวางแผน การดำเนินงานต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่รู้ล่วงหน้ามาก่อน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยกำหนดหมุดหมายที่สอดคล้องกับความปลอดภัย เพื่อลด และป้องกันผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้นกับเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น นอกจากนี้ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2565) ได้จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่มีการเตรียม

ความพร้อม เพื่อป้องกันและลดความเสียหายได้ โดยให้ความสำคัญกับการป้องกัน การลดผลกระทบและการเตรียมความพร้อม ในช่วงก่อนเกิดภัยพิบัติควบคู่กับการจัดการภาวะฉุกเฉินในขณะเกิดภัย รวมถึงการฟื้นฟูบูรณะภายหลังภัยพิบัติ

5.6 ด้านการดำเนินการตามแผนจัดการความปลอดภัย ผลการวิจัย พบว่า มี 3 ตัวบ่งชี้โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำประกันชีวิตและคุ้มครองสุขภาพให้แก่แก่นักเรียนทุกคน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การให้ความสำคัญ คุ้มครองความปลอดภัยด้านต่าง ๆ จะต้องมีการวางแผนและดำเนินการตามแผนเพื่อช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญและเป็นตัวกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ นอกจากนี้ สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การมหาชน) (2563) กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นแนวทางการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยจากการทำงาน สถานประกอบกิจการต้องดำเนินการค้นหาอันตรายและลดความเสี่ยงต่ออันตรายนั้น ตลอดจนหาสาเหตุของอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับลูกจ้างและผู้ที่เกี่ยวข้อง และกำหนดมาตรการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ นายจ้างต้องจัดให้มีข้อบังคับว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานไว้ในสถานประกอบการ เพื่อควบคุมมิให้มีการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในการทำงาน สอดคล้องกับสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (พ.ศ. 2564 – 2569), (2564) ได้กล่าวถึงแผนแม่บทความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีเป้าประสงค์หลัก ดังนี้ 1) เพื่อสร้างความตระหนักและจิตสำนึกในเรื่องความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมเชิงป้องกัน และ 2) เพื่อให้เกิดความร่วมมือในทุกภาคส่วน ในการผลักดันให้งานความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล จะเห็นได้ว่ากฎหมาย ระเบียบ และแผนแม่บทต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการดำเนินการตามมาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย ให้เกิดความปลอดภัยแก่บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กร โดยหัวหน้าส่วนราชการมีหน้าที่จัดและดูแลสถานที่ราชการที่ตนรับผิดชอบและผู้ใต้บังคับบัญชา ให้มีสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ ซึ่งการดำเนินการตามแผนจัดการความปลอดภัยจึงถือว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานสู่ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรส่งเสริมให้สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 นำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานหรือกิจกรรมความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย

6.1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์และรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในการนำไปปรับปรุง และพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6.1.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรส่งเสริมให้สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคอื่น ๆ นำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานหรือกิจกรรมความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ตามบริบทที่เหมาะสมในแต่ละภาคต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ควรมีการศึกษาเพื่อยืนยันเชิงทฤษฎีขององค์ประกอบความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เช่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

6.2.2 หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ควรมีการวิจัยองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรูปแบบงานวิจัยอื่น ๆ อาทิ การหาความสัมพันธ์หรือการศึกษาเป็นรายกรณี การพัฒนารูปแบบองค์กร กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา การศึกษานวัตกรรม ใหม่ ๆ เป็นต้น

7. เอกสารอ้างอิง

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2565). *แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570*.
<https://ndwc.disaster.go.th/ndwc/cms/2744?id=44525>
- กรมส่งเสริมการเรียนรู้. (2566). *แนวทางการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษา*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมสุขภาพจิต. (2563). *รายงานประจำปีกรมสุขภาพจิต ปีงบประมาณ 2563*. ลพบุรี.
- จินตวิทย์ เกษมสุข. (2561). แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 26(50), 169-186. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/husojournal/article/view/116188/89514>
- ธวัชชัย สุนทรนนท์. (2565). *องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นคู่มืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้* [วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570). (2565, 1 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง. หน้า 1-149.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. (2546, 2 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 120 ตอนที่ 95 ก. หน้า 1-29.
- พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550. (2550, 7 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอน 52 ก. หน้า 1-23.
- มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. (2563). *คู่มือป้องกันความรุนแรงต่อเด็ก*. มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก.
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580). (2561, 13 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก. หน้า 1-74.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอน 40 ก. หน้า 1-90.
- สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การมหาชน). (2563). *ความปลอดภัยสำหรับลูกจ้าง. มือแนวการจัดทำแผนงานด้านความปลอดภัยในการทำงาน สำหรับงานก่อสร้าง*. สำนักความปลอดภัยแรงงาน, กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2564). *แผนความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน*. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. פרקหวานกราฟฟิค.

- สำนักงานศึกษาธิการภาค 13. (2565). แผนพัฒนาทางการศึกษากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (พ.ศ. 2566 – 2570) ฉบับปรับปรุง. สำนักงานศึกษาธิการภาค 13.
- สุกัญญา พรน้อย. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความปลอดภัยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อดิสร ตีปานธรรม. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์
Model of Educational Management to Enhance Career Skills and Employment
of Students in Small Secondary Schools, Secondary Educational Service
Area Office in Nakhon Chai Burin Province Group

ศราวุธ ศรีหาบุญตัน* ชูเกียรติ วิเศษเสนา** และ วรสิทธิ์ รัตนวราหะ***

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*, **, ***

Sarawut Srihabuntan* Chookiat Wisetsena** and Worasit Rattanavaraha***

Faculty of Education Vongchavalitkul University*, **, ***

Corresponding author E-mail: sarawut_sri@vu.ac.th

(Received: April 17, 2024; Revised: April 24, 2024; Accepted: April 28, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ 2) สร้างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ 3) ประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ การวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ด้วยการสนทนากลุ่ม และตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 95 โรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัย พบว่า 1) โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ มีความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียน จำนวน 8 ด้าน คือ (1) ด้านการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพ (2) ด้านการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ (3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา (4) ด้านการวัดความถนัดด้านอาชีพและความถนัดด้านวิชาการของนักเรียน (5) ด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ (6) ด้านการสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ (7) ด้านการศึกษาความต้องการตลาดแรงงาน (8) ด้านการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ 2) รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการ

มีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ ประกอบด้วย (1) หลักการและเหตุผล (2) วัตถุประสงค์ (3) สาระสำคัญ (4) แนวทางสู่การปฏิบัติ (5) เงื่อนไขความสำเร็จ และ (6) รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการศึกษา, เสริมสร้างทักษะอาชีพ, การมีงานทำ

Abstract

This research aims to: 1) examine the essential requirements for providing education that enhances career skills and employment opportunities for students in small secondary schools within the Secondary Educational Service Area Office of Nakhon Chai Burin Province; 2) develop an educational management model to improve career skills and employment for these students; and 3) assess the effectiveness of the educational management model in enhancing career skills and employment for students in the same context. The study was executed in three phases: Step 1 entailed analyzing the essential requirements for delivering education aimed at improving job skills and employment opportunities for students within the Secondary Educational Service Area Office of Nakhon Chai Burin Province. The sample group consisted of 95 secondary schools. The research instrument consisted of questionnaires with a reliability exceeding 0.85. Step 2 entailed the development of an educational management model aimed at improving professional skills and employment opportunities for students within the Secondary Educational Service Area Office in Nakhon Chai Burin Province, facilitated by group talks with seven experts. Step 3 entailed evaluating the educational management model to enhance vocational skills and employment of students in small secondary schools in the mentioned area. The sample group consisted of 95 small secondary schools and 7 experts. The instrument used was a questionnaire with a reliability of 0.93. Data were analyzed by finding the mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D), and analysis to rank the importance of needs ($PNI_{modified}$)

The research findings revealed that small secondary schools under the Office of the Secondary Education Area in Nakhon Chai Buri Province had a significant need to organize education that enhanced students' vocational skills and employment opportunities. This need covered eight key areas: (1) enhancing teachers' competence in career development, (2) motivating students to choose a career path, (3) developing learning resources within educational institutions, (4) assessing students' vocational and academic aptitudes, (5) evaluating the outcomes of education management aimed at enhancing vocational skills and employment, (6) raising awareness about vocational education and career opportunities, (7) analyzing labor market demands, and (8) developing curricula that promoted vocational skills and employability. Based on these needs, a model of education management was developed for small secondary schools in the province. The model consisted of five main components: (1) principles and rationale, (2) objectives, (3) key elements aligned with the eight identified areas, (4) implementation guidelines, and (5) conditions for success. The study concluded that the proposed model was both feasible and highly beneficial for improving vocational skills and employment outcomes among students

in small secondary schools under the Office of the Secondary Education Area in Nakhon Chai Buri Province.

Keywords: Educational Management Model, Enhance Career Skills, Employment

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หัวใจของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาคือการจัดวางเส้นทางการศึกษาสู่การประกอบอาชีพให้กับนักเรียน เป็นรายบุคคล ซึ่งถือเป็นบทบาทที่สำคัญของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาแต่ละแห่งจะต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการหรือ สร้างเครื่องมือเพื่อให้นักเรียนได้ค้นพบตัวตนของนักเรียนรวมถึงเพื่อไม่ให้เกิดการสูญเสีย การลงทุนการจัดการศึกษาที่ไม่ตรงกับบุคลิกภาพและความถนัดของนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนต้องมีความตระหนักและสามารถจัดการศึกษาให้กับนักเรียนได้ค้นพบตัวตนและเลือกสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความถนัดทางทักษะและสมรรถนะทางอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีการประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 6 เมษายน 2560 ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา มีบทบัญญัติไว้ใน มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริมและสนับสนุน ให้การจัดการศึกษาดังกล่าว มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติการดำเนินการและตรวจสอบ การดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การจัดการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่เพื่อนำไปสู่ความเจริญของบุคคลและสังคม รวมถึงพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ให้มีการกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการศึกษา ทั้งภารกิจ อำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบและการตัดสินใจในการบริหารงานจากกระทรวงลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งการกระจายอำนาจทางการศึกษาจะช่วยให้การศึกษามีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ดังนั้นกระบวนการบริหารจัดการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องสนใจใฝ่รู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการขององค์กรอยู่รอดบังเกิดผลดีและบรรลุตามวัตถุประสงค์และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญในการศึกษาต่อและการมีงานทำของนักเรียน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท นอกจากนี้ยังตระหนักถึงความสำคัญและเตรียมความพร้อมด้านวิชาชีพให้ผู้เรียนทุกระดับการศึกษา โดยได้ศึกษาและพัฒนาแบบการจัดการศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพเพื่อแก้ปัญหาให้กับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรูปแบบในการศึกษาประกอบด้วย 1) รูปแบบการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในรายวิชาพื้นฐาน 2) รูปแบบการจัดสมรรถนะอาชีพระยะสั้นในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3) รูปแบบการจัดเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) 4) รูปแบบการจัดเตรียมพื้นฐานความถนัดในสาขาวิชาชีพในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ในทางปฏิบัติรูปแบบการจัดการศึกษาที่เน้นสมรรถนะ

ทางสาขาวิชาชีพทั้ง 4 รูปแบบดังกล่าวยังไม่เหมาะกับโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีนักเรียนต่ำกว่า 500 คน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในชนบทห่างไกลความเจริญ เด็กส่วนมากมาจากครอบครัวยากจนและขาดความพร้อม จึงกลายเป็นเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และเมื่อเติบโตขึ้นมาก็กลายเป็นกำลังคนที่ไม่มีความรู้ของชาติหรือเป็นได้เพียงแรงงานไร้ฝีมือเท่านั้น จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ จึงได้วิเคราะห์ปัจจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนเพื่อไม่ให้เป็นการละทิ้งครอบครัวและชุมชน รวมถึงปัญหาด้านอาชญากรรมที่จะตามมาโดยปัจจัยด้านหนึ่งที่สามารถแก้ปัญหาได้คือ การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำให้แก่นักเรียนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว รวมถึงการร่วมมือกับสถาบันการศึกษาใกล้เคียงในการจัดการศึกษาร่วมกันเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะด้านอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศโดยมุ่งการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่มีสมรรถนะตรงความต้องการของตลาดแรงงานตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพเมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้วต้องมีการเตรียมพร้อมให้มีความรู้ทักษะในการคิดทักษะการทำงานและทักษะชีวิตเพื่อรองรับการพัฒนางาน อันเป็นการสร้างรายได้สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับภูมิภาคนาถิ่นฐานของนักเรียนเป็นการเสริมสร้างฐานที่แข็งแกร่งของการสร้างเศรษฐกิจสู่เวทีการแข่งขันในเวทีโลกต่อไป ซึ่งในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำให้แก่นักเรียนยังไม่พบรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจนดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนอันจะช่วยให้เด็กนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการตัดสินใจเลือกอาชีพและการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง เป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการและรองรับในการพัฒนาประเทศ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์
- 2.2 เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์
- 2.3 เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ดำเนินการ 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ดำเนินการ 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ

ขั้นที่ 2 การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำจากหน่วยงานทางการศึกษา1 หน่วยงานและนักการศึกษา จำนวน 14 คน

ขั้นที่ 3 การศึกษาความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์

1) ประชากร คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 125 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ปีการศึกษา 2566 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน (Yamane) ที่ค่าความเชื่อมั่น 95% ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 95 โรงเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในแต่ละโรงเรียนมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 4 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 3 คน (โดยการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ตารางเลขสุ่ม) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 380 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 8 ด้าน รวม 80 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.43-0.90 และมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.86-0.96

3) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ดำเนินการ 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ จากข้อมูลในตอนต้นที่ 1

ขั้นที่ 2 จัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่หลากหลายและแตกต่างของกลุ่มคนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน รวมถึงเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ยังไม่ชัดเจนเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์

ขั้นที่ 3 ประเมินความเหมาะสมเบื้องต้นของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ผู้วิจัยนำรูปแบบที่ปรับปรุงตามการจัดสนทนากลุ่มเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเรียบร้อยและความถูกต้อง เพื่อส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสม คือ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประเมินใน 5 ด้าน คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) สาระสำคัญ 4) แนวทางสู่การปฏิบัติ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ รวมทั้งสิ้น 57 รายการ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ตามแนวคิดของ สมาน อัครภูมิ (2550) ที่อธิบายว่าการประเมินว่าประเมินรูปแบบจะต้องประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบที่ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน ประเมินความเหมาะสมแล้วไปสอบถามโรงเรียน จำนวน 95 โรงเรียน โดยในแต่ละโรงเรียนมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 3 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 475 คน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบประเมินและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ พบว่า โรงเรียนมีความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำของนักเรียน ใน 8 ด้านโดยมีค่า PNI ตั้งแต่ 0.41–0.84 เรียงตามลำดับดังนี้ 1) ด้านการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพ 2) ด้านการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ 3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา 4) ด้านการวัดความถนัดด้านอาชีพและความถนัดด้านวิชาการของนักเรียน 5) ด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ 6) ด้านการสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ 7) ด้านการศึกษาความต้องการตลาดแรงงาน 8) ด้านการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ

4.2 ผลการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วยดังนี้

4.2.1 หลักการและเหตุผลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เสนอรูปแบบการจัดการศึกษาไว้ 4 รูปแบบ แต่ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

4.2.2 วัตถุประสงค์คือเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์

4.2.3 สาระสำคัญ 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพ 2) ด้านการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ 3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา 4) ด้านการวัดความถนัดด้านอาชีพและความถนัดด้านวิชาการของนักเรียน 5) ด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ 6) ด้านการสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ 7) ด้านการศึกษาความต้องการตลาดแรงงาน และ 8) ด้านการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ

4.2.4 แนวทางสู่การปฏิบัติ ได้แก่ 1) โรงเรียนกำหนด นโยบาย กลยุทธ์ พันธกิจ แผน การนำรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน (P) 2) โรงเรียนดำเนินการ กำกับติดตามการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ ให้สอดคล้องกับรายการของสาระสำคัญของรูปแบบ (C) 3) โรงเรียนประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ (A) 4) โรงเรียนนำผลการประเมินการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ มาวิเคราะห์ ปรับปรุง พัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทยิ่งขึ้น

4.2.5 เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ 1) โรงเรียนต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ โดยกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน 2) โรงเรียนมีการวางแผนและดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และมีการส่งเสริมสนับสนุน ทั้งด้านงบประมาณ ทรัพยากร บุคลากร ตลอดจนมีการพัฒนาศักยภาพผู้เกี่ยวข้องเพราะสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่กำหนดไว้ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูได้ปฏิบัติตาม

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

4.3 ผลการประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์พบว่า ในภาพรวมมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.52) และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.49) ผลการวิเคราะห์รายด้านพบว่า 1) การศึกษาความต้องการตลาดแรงงาน มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.65) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.51) 2) การสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.51) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.48) 3) การวัดความถนัดด้านอาชีพและความถนัดด้านวิชาการของนักเรียนมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.48) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.54) 4) การสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำทักษะอาชีพมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.54) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.51) 5) การเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.45) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.38) 6) การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.52) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.46) 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.73) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.62) และ 8) การประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.41) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.53)

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียน 8 ด้าน 80 รายการ คือ 1) ด้านการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพ จำนวน 10 รายการ 2) ด้านการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ จำนวน 11 รายการ 3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา จำนวน 10 รายการ 4) ด้านการวัดความถนัดด้านอาชีพและความถนัดด้านวิชาการของนักเรียน จำนวน 10 รายการ 5) ด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ จำนวน 9 รายการ 6) ด้านการสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ จำนวน 9 รายการ 7) ด้านการศึกษาความต้องการตลาดแรงงาน จำนวน 10 รายการ 8) ด้านการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ จำนวน 10 รายการ ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในการศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดในการบริหารสถานศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะอาชีพการจัดหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้นในระดับมัธยมศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรเตรียมความถนัดกลุ่มสาขาวิชาชีพการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำและการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำพร้อมทั้งได้สังเคราะห์แนวทางการจัดการสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมี

งานทำ จากหน่วยงานทางการศึกษา 1 หน่วยงาน และนักการศึกษา จำนวน 14 คน ได้สาระสำคัญที่สอดคล้องกัน จำนวน 8 ด้าน เมื่อนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อสอบถามความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียน จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 95 โรงเรียน รวม 380 คน พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.57) และมีสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.49) เมื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันทั้ง 8 ด้าน พบว่า มีการปฏิบัติในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.55 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียนมุ่งเน้นในการพัฒนาวิชาการเป็นหลักในการพัฒนาครู จึงได้มุ่งเน้นพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในการด้านวิชาการ และเมื่อวิเคราะห์ด้านสภาพที่พึงประสงค์พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ เมื่อทำการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในกลุ่ม จังหวัดนครชัยบุรีนทร์ มีความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียน ทั้ง 8 ด้าน สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวานิช (2562) ที่อธิบายว่า เมื่อผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์มาก ทำให้มีความต้องการจำเป็นในสิ่งนั้น จากการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ดังนี้ ด้านการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาด้านการวัดความถนัดด้านอาชีพและความถนัดด้านวิชาการของนักเรียนด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำด้านการสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ ด้านการศึกษาความต้องการตลาดแรงงานและด้านการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ ตามลำดับโดยสาระสำคัญของรูปแบบสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของกระทรวงศึกษาธิการ (2555) ซึ่งผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญมาสังเคราะห์ร่วมกับนักการศึกษา ทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาตามสาระสำคัญทั้ง 8 ด้าน ดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มงคล เกตุสุวรรณ (2561) ที่ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อการมีงานทำของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาพิเศษของจังหวัดชุมพร โดยสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการมีงานทำของนักเรียนเกิดจากการสังเคราะห์แนวคิดการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการมีงานทำของนักเรียน จากนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาเมื่อนำไปสอบถามโรงเรียนจึงมีความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาทุกด้านซึ่งเป็นการศึกษาที่มีกระบวนการใกล้เคียงกัน

5.2 ผลการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ โดยมีองค์ประกอบหลัก 5 ประการ คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) สาระสำคัญ 4) แนวทางสู่การปฏิบัติ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยองค์ประกอบของรูปแบบทั้ง 5 องค์ประกอบ เกิดจากการสังเคราะห์แนวคิดองค์ประกอบของ สมาน อัสวภูมิ (2550) รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2555) และธีระ รุญเจริญ (2550) มีสาระสำคัญ 8 ประการ ประกอบด้วย 1) การศึกษาความต้องการตลาดแรงงาน มี 4 รายการ 2) การสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ มี 7 รายการ 3) การวัดความถนัดด้านอาชีพและความถนัดด้านวิชาการของนักเรียน มี 4 รายการ 4) การสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำทักษะอาชีพมี 6 รายการ 5) การเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพ มี 5 รายการ 6) การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ มี 7 รายการ 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มี 6 รายการ 8) การประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำมี 9 รายการ ซึ่งสาระสำคัญของรูปแบบ

เกิดจากการสังเคราะห์แนวคิดของ โชคชัยอุตม (2561) สายเพชร บุญทองแก้ว (2561) ดวงนภา คนโทเงิน (2561) วชิระ ขวัญเพชร (2561) ขำ แสงจันทร์ (2561) มงคล เกตุสุวรรณ (2561) สุวิญา ชินธนาชูกิจ (2562) มัทนียา ค้อมทอง (2552) อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2559) กระทรวงศึกษาธิการ (2559) และรังสี ทองพันธุ์ (2555) ได้สาระสำคัญ 8 ประการ รายการ ปฏิบัติ 80 รายการ โดยทั้ง 80 รายการ ผ่านการสอบถามความต้องการจำเป็นจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู 95 โรงเรียน รวม 380 คน ผู้วิจัยนำไปร่างเป็นรูปแบบแล้วนำจัดประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อหาข้อสรุปโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งเป็น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในการเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ รวมถึงเป็นผู้มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษา จากการประชุมสนทนากลุ่มได้ข้อสรุปโดยให้ผู้วิจัยปรับปรุง แก้ไขรายการของสาระสำคัญของรูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ายังคลุมเครือ ไม่ชัดเจน ให้มีความชัดเจนและความเหมาะสม กับนักเรียนและบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จากการปรับปรุงแก้ไขได้สาระสำคัญ 8 ประการ จำนวน 48 รายการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉลาด สาโยธา (2564) ที่ได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านการดูแลช่วยเหลือและ ค้ำครองนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยในการพัฒนารูปแบบได้สังเคราะห์องค์ประกอบจากเอกสารแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้จำนวน 7 องค์ประกอบ 98 รายการ แล้วนำไปสอบถามความต้องการจำเป็นกับผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน 201 คน พบว่า มีสาระสำคัญที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 7 ด้าน 91 รายการ จากนั้นไปจัดประชุมสนทนา กลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ที่ประชุมได้ข้อสรุปให้มีการปรับปรุงรายการและสาระสำคัญ โดยได้สาระสำคัญลดลงเหลือ 6 ประการ รายการปฏิบัติ ลดลงเหลือ 79 รายการ เป็นการดำเนินงานในลักษณะเดียวกัน

5.3 ผลการประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ พบว่ารูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์มีความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ล้วนอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบ ของรูปแบบจากนักการศึกษา จำนวน 7 คน รวมถึงสังเคราะห์สาระสำคัญของแนวทางการจัดการสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้าง ทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำของกระทรวงศึกษาธิการและนักการศึกษา จำนวน 14 คน แล้วนำไปสอบถามความต้องการ จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 380 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปยกร่างรูปแบบ พร้อมนำร่างของรูปแบบไปจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน พร้อมทำการปรับปรุง องค์ประกอบ สาระสำคัญและรายการของรูปแบบ ตามผลการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เมื่อนำรูปแบบการจัด การศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมจึงมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด รวมถึงนำไปสอบถามโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ จำนวน 95 โรงเรียน รวม 475 คน รูปแบบจึงมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์ประกอบและสาระสำคัญของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของโรงเรียนต้นแบบการจัดการศึกษาเพื่อ เสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ ผลการประเมินจึงเป็นเช่นนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วุฒิ วัฒนธนวุฒิ (2562) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพในโรงเรียนการศึกษาภาคบังคับ โดยในการพัฒนารูปแบบ ได้สอบถามความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของผู้เกี่ยวข้อง และการประชุมสนทนากลุ่มจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพในโรงเรียนการศึกษาภาคบังคับ

มีความถูกต้อง มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับ สุวิชัย ชินธนาชูกิจ (2562) ที่ได้พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในการพัฒนากลยุทธ์ได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี แล้วนำไปสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้เกี่ยวข้องและผ่านการประชุมสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

6. ข้อเสนอแนะ

จากการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ มีความเหมาะสมมีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดดังนั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ควรนำรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ไปใช้เพื่อพัฒนาส่งเสริมสมรรถนะของนักเรียนตามความต้องการของตลาดแรงงานเมื่อสำเร็จการศึกษาให้เป็นพลเมืองที่ดีมีทักษะในการคิด ทักษะการทำงานและทักษะชีวิตเพื่อรองรับการพัฒนางาน อันเป็นการสร้างรายได้สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับภูมิลำเนาถิ่นฐานของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนต่อไป

6.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ควรส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กนำรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ไปใช้ในสถานศึกษา

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

6.2.2 ควรศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนที่ส่งผลคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์

7. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *แนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อการมีงานทำ*. องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำตามแนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. <http://www.nitessatun.net/wpcontent/uploads/2016/05/meework001.pdf>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย 4.0 เพื่อการมีงานทำในศตวรรษที่ 21*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จำ แสงจันทร์. (2561). *การวิจัยและพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษา โดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพ*. ใน *โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ฉลาด สาโยธา. (2564). *การบริหารจัดการสถานศึกษาด้านการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) [รายงานการวิจัย]*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.

- โชคชัย อุดพรม. (2561). แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ดวงนภา คนโทเงิน. (2561). แนวทางการบริหารหลักสูตรที่เสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนรัฐราษฎร์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ธีระ รุณเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. แอล. ที. เพรส.
- มงคล เกตุสุวรรณ. (2561). ความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการมีงานทำของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาพิเศษของจังหวัดชุมพร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มัทนิ ยาค้อมทอง. (2552). ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความรู้เจตคติและทักษะอาชีพของกลุ่มสตรีชมรมแม่บ้านทหารอากาศจังหวัดลพบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสี ทองพันธุ์. (2555). สภาพปัญหาและผลสำเร็จการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ (การฝึกทักษะอาชีพ) และการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน (วิสาหกิจชุมชน) ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดสกลนคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รุ่งชัชดาพร เวะชาติ. (2555). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วชิระ ขวัญเพชร. (2561). การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์จังหวัดชายแดนภาคใต้ [รายงานการวิจัย]. สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.
- วุฒิ วัฒนธนวุฒิ. (2562). การบริหารการจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพในโรงเรียนการศึกษามาศำดับ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมาน อัครภูมิ. (2550). การบริหารการศึกษายุคใหม่: แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 4). อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- สายเพชร บุญทองแก้ว. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สุวิธญา ชินธนาชูกิจ. (2562). กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อการมีงานทำโรงเรียนการศึกษามาศำดับ สังกัดสำนักงานการศึกษาพิเศษ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2559). การนำเสนอกลยุทธ์ทางเลือกการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essential of Psychological Testing*. Harper Collins.

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

Participation in Academic Administration of Teachers in Basic Education Schools
under Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 2

ศุภวรรณ เกติมงคล* และ ขวลิต เกตุกระทุม**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*,**

Supawan Kerdmongkol* and Chavalit Ketkratum**

Faculty of Education Vongchavalitkul University*,**

Corresponding author E-mail: Supawan_ker@vu.ac.th

(Received: March 24, 2024; Revised: April 29, 2024; Accepted: May 2, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 310 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อและมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบที (t-test) และการทดสอบเอฟ (F-test)

ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ผลการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า (1) ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (2) ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน ภาพรวมไม่แตกต่างกัน (3) ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของครู, การบริหารงานวิชาการ

Abstract

The aims of this research are twofold: first, to examine the involvement of teachers in academic administration within the Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 2; and second, to analyze the differences in teachers' participation in academic administration within the same office, taking into account their educational qualifications, work experience, and the size of their schools. The sample group comprised 310 educators from institutions governed by the Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 2, chosen through Krejci and Morgan's sample size tables and employing a stratified random

sampling technique. The research instrument employed was a questionnaire featuring a 5-level rating scale, characterized by an item objective congruence index of 1 for each item, alongside an overall reliability coefficient of 0.97. The analysis of data employed statistical software to calculate percentages, averages, and standard deviations, as well as to assess participation levels through the application of t-tests and F-tests (one-way ANOVA).

The findings of the study revealed that 1) the involvement of educators in the governance of foundational educational institutions. The overall participation rate is notably elevated within the jurisdiction of the Chachoengsao Primary Educational Service Area Office, Area 2. 2) Results of the comparative analysis regarding the involvement of educators in the administration of foundational educational institutions. Within the jurisdiction of the Chachoengsao Primary Educational Service Area Office, Area 2, an observation was made regarding (1) educators possessing varying levels of educational qualifications. Engage in the governance of academic affairs. The comprehensive analysis reveals a markedly distinct scenario at the .05 level. Educators possessing diverse backgrounds in their professional endeavors. The general overview remains unchanged. Educators are employed in institutions of varying scales. The overall findings exhibited a statistically significant difference at the .05 level.

Keywords: Teacher Participation, Academic Administration

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 5 มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่ทางการศึกษา และ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง โดยเปิดโอกาสให้ครูผู้สอน บุคลากรภายในสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา โดยเฉพาะด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงาน วิชาการจึงถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดและเป็นหัวใจของ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มี คุณภาพและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีการประสานงานทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษาเพื่อให้ทุกฝ่ายได้มี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาอย่างเต็มกำลังการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการ เปิดโอกาสให้ ผู้บริหาร คณะครู บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือแก้ปัญหาของสถานศึกษาร่วมกัน ส่งผลต่อการขับเคลื่อนให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2554) ครูผู้สอนจึงเป็นกำลังหลักในการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุผล ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ครูผู้สอนจึงมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการบริหารงานในสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านการ บริหารงานวิชาการ เนื่องจากครูผู้สอนมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้และทักษะต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 ได้กำหนดขอบเขตบริหารงานวิชาการไว้หลายด้าน ได้แก่ครูผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อสร้างความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ให้งานสำเร็จ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีภารกิจในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ครอบคลุมตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งหมด 145 โรงเรียนครอบคลุม 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอนวมสารคาม อำเภอบางคล้า อำเภอแปลงยาว อำเภอรสาชสาส์น อำเภอสนาบชัยเขต อำเภอท่าตะเกียบ และอำเภอคลองเขื่อน รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษา สนับสนุนส่งเสริมบทบาทสถานศึกษา ให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติภารกิจในการบริหารจัดการงานวิชาการ บุคลากร งบประมาณ และงานบริหารทั่วไป มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณธรรม โดยพัฒนาครู ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เน้นการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการจัดการศึกษา ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการบริหารจัดการเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในหลายด้านยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนด การบริหารงานที่ผ่านมาประสบปัญหาและข้อจำกัดในการปฏิบัติงานเป็นจำนวนมาก เช่น ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ภายในสถานศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เกิดที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ ครูผู้สอนและบุคลากร ที่ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารงาน อีกทั้งครูผู้สอนและบุคลากรขาดความร่วมมือและความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ จึงส่งผลให้สถานศึกษาส่วนใหญ่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ เมื่อวัดจากผลการทดสอบระดับชาติ (O-Net) ประจำปีการศึกษา 2565 ซึ่งมีคะแนนระดับเขตพื้นที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2, 2566)

ผู้วิจัยจึงศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ตามสภาพทั่วไปของครู ได้แก่ ภูมิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,547 คน จาก 145 โรงเรียน

3.1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 310 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน ไพศาล หวังพานิช, 2565) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของโรงเรียนดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็กมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 48 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 56 โรงเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 107 โรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มจำนวนครูผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามขนาดของโรงเรียนดังนี้ ครูผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 71 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 205 คน โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ จำนวน 34 คน รวมทั้งสิ้น 310 คน

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มจำนวนครูผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียนดังนี้ ครูผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 1 -2 คน ต่อโรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 3 - 4 คนต่อโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษจำนวน 11 - 12 คนต่อโรงเรียน รวมทั้งสิ้น 310 คน

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

3.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ตามแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 คือ 1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ 5) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และขนาดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยสอบถามเกี่ยวกับ วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ 5) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ไปยังผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลส่งแบบสอบถามโดยใช้ QR-code ให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 145 โรงเรียน ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 310 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์โดยมีการดำเนินการดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และขนาดของสถานศึกษาโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการนำเสนอความถี่ (Frequency Distribution) และร้อยละ (Percentage)

3.5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการนำเสนอค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) การแปลผลความหมายของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ตามกำหนดเกณฑ์ไว้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในระดับน้อยที่สุด

3.5.3 ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบที (t-test) ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของการศึกษา และการทดสอบเอฟ (F-test) ในการวิเคราะห์ประสมการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

4. ผลการวิจัย

4.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

ที่	การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	ลำดับที่
1	ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	4.25	0.42	มาก	3
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.00	0.60	มาก	4
3	ด้านสื่อการเรียนรู้	3.90	0.56	มาก	5
4	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.27	0.44	มาก	1
5	ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.27	0.43	มาก	1
รวม		4.10	0.42	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.42) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.44) และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.43) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.56)

4.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน

ที่	การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	4.29	0.43	4.15	0.37	2.876*	.000
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.07	0.60	3.85	0.56	2.986*	.000

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการของครู	ปริญญาดรี		สูงกว่าปริญญาดรี		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
3	ด้านสื่อการเรียนรู้	3.95	0.57	3.78	0.51	2.428*	.012
4	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.29	0.45	4.23	0.42	1.095	.271
5	ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.21	0.43	4.18	0.41	1.503	.134
รวม		4.18	0.41	4.04	0.35	2.889*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05 โดยครูผู้สอนที่จบการศึกษาระดับปริญญาดรีมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 สูงกว่าครูที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาดรี

4.3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ดังตารางที่ 3 - 4

ตารางที่ 3 ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในภาพรวมและรายด้าน

ที่	การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการของครู	น้อยกว่า 5 ปี		5 - 10 ปี		มากกว่า 10 ปี	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	4.30	0.44	4.17	0.40	4.31	0.39
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.04	0.60	3.90	0.57	4.13	0.61
3	ด้านสื่อการเรียนรู้	3.88	0.55	3.85	0.58	4.06	0.50
4	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.30	0.42	4.24	0.44	4.27	0.49
5	ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.28	0.42	4.25	0.40	4.28	0.52
รวม		4.16	0.40	4.08	0.39	4.21	0.40

จากตารางที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน มีผลการศึกษาดังนี้ ครูที่ประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5-10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี โดยภาพรวมมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในภาพรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการของครู	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้	Between Groups	1.301	2	.650	3.646*	.027
	Within Groups	54.755	307	.178		
	Total	56.056	309			
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	Between Groups	2.286	2	1.143	3.215*	.042
	Within Groups	109.178	307	.356		
	Total	111.465	309			
3. ด้านสื่อการเรียนรู้	Between Groups	1.566	2	.783	2.493	.084
	Within Groups	96.422	307	.314		
	Total	97.988	309			
4. ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้	Between Groups	.236	2	.118	0.590	.555
	Within Groups	61.335	307	.200		
	Total	61.571	309			
5. ด้านการประกันคุณภาพ การศึกษา	Between Groups	.085	2	.043	0.226	.798
	Within Groups	57.872	307	.189		
	Total	57.957	309			
รวม	Between Groups	.730	2	.365	2.270	.105
	Within Groups	49.339	307	.161		
	Total	50.069	309			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน
พบว่า ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการจัดการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ดังตารางที่ 5 – 6

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในภาพรวมและรายด้าน

ที่	การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการของครู	ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน					
		โรงเรียนขนาดเล็ก		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	4.34	0.44	4.19	0.40	4.42	0.40
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.06	0.63	3.91	0.57	4.42	0.48
3	ด้านสื่อการเรียนรู้	3.91	0.61	3.83	0.53	4.24	0.47
4	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.34	0.46	4.24	0.42	4.35	0.54
5	ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.31	0.45	4.25	0.40	4.28	0.55
รวม		4.19	0.44	4.08	0.37	4.34	0.41

จากตารางที่ 5 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน มีผลการศึกษา ดังนี้ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน
ขนาดเล็ก ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ โดยภาพรวม
อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในภาพรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการของครู	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	Between Groups	2.306	2	1.153	6.586*	.002
	Within Groups	53.750	307	.175		
	Total	56.056	309			
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	Between Groups	7.831	2	3.915	11.599*	.000
	Within Groups	103.634	307	.338		
	Total	111.465	309			
3. ด้านสื่อการเรียนรู้	Between Groups	4.940	2	2.470	8.149*	.000
	Within Groups	93.049	307	.303		
	Total	97.988	309			
4. ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้	Between Groups	.769	2	.385	1.942	.145
	Within Groups	60.801	307	.198		
	Total	61.571	309			

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการของครู	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
5. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	Between Groups	.178	2	.089	0.473	.624
	Within Groups	57.779	307	.188		
	Total	57.957	309			
รวม	Between Groups	2.222	2	1.111	7.127*	.001
	Within Groups	47.847	307	.156		
	Total	50.069	309			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านสื่อการเรียนรู้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

5. สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ได้นำเสนอการอภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยาเขต 2 เปิดโอกาสให้ครูได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาด้วยความเต็มใจและสมัครใจ ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในการประเมินผล ร่วมเผชิญปัญหาพร้อมทั้งแก้ไขปัญหาของสถานศึกษาร่วมกัน ส่งผลทำให้ สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ พินา กัวพรหม (2563) ที่กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการ เปิดโอกาส ให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการทำงาน จะทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันกับงานหรือองค์กร การมี ส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมกับงานและมีความสำคัญในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการพัฒนาองค์กรที่ปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นสมาชิกขององค์กรย่อมมี ความผูกพันกับองค์กรที่ตนปฏิบัติงานช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมายและเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิป นามรักษ์ (2560) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียน เครือข่ายปางสีดา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารงานวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายปางสีดา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

5.2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ตามสภาพทั่วไปของครู ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาด

ของโรงเรียน

5.2.1 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05 โดยครูผู้สอนที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 สูงกว่าครูที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้เนื่องจากครู ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีได้รับการสนับสนุนให้เข้ามามีส่วนในการทำงานบริหารวิชาการในสถานศึกษา และได้มีโอกาสร่วม ตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีบทบาทร่วมในการปฏิบัติงาน และได้การกำหนดเป้าหมายในการทำงาน ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตา ชะบา (2560) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน ในกลุ่มโรงเรียนบ้านฉางพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนบ้านฉางพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่าง ได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ครูทุกท่าน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจในทุก ๆ มิติของการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานสภาการศึกษา (2564) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นการรวมตัวกันในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาครู ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา พัฒนาหรือยกระดับการจัดการศึกษา เนื่องจากคนในพื้นที่ตระหนัก รับรู้ และเข้าใจปัญหาร่วมกัน รวมทั้งแสวงหาแนวทาง แก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ ส่งผลให้สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ตรงกับความต้องการของบริบทพื้นที่ และเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรและการนำ หลักสูตรไปใช้ และด้านการจัดการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากครูทุกคนในสถานศึกษาได้มี ส่วนร่วมในการบริหารวิชาการร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายในการบริหารวิชาการในทุก ๆ ด้าน ซึ่งในการบริหารงาน วิชาการถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียน ส่วนงานอื่น ๆ ถือเป็นงานที่มี ความสำคัญรองลงมาและเป็นงานสนับสนุนการศึกษาเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิป นามรักษ์ (2560) ที่ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายปางสีดา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย ปางสีดา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

5.2.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูในแต่ละสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่างมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานในแต่ละโรงเรียนและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของครูมีความแตกต่างกัน รวมถึง ข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณและบุคลากรที่น้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และใหญ่พิเศษ ซึ่งส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนและการขาดแคลนบุคลากรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน

วิชาการ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านสื่อการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากขนาดของสถานศึกษาแต่ละในขนาดมีการบริหารวิชาการตามบริบทของสถานศึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับโครงสร้างของสถานศึกษา แนวปฏิบัติ วิธีการ และรูปแบบการบริหารวิชาการของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิป นามรักษ์ (2560) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายปางสีดา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายปางสีดา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไปสำหรับหน่วยงานและสำหรับการวิจัย ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านสื่อการเรียนรู้ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรวางแผน กำหนดนโยบาย กลยุทธ์ที่เน้นการมีส่วนร่วมการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หรือมีการอบรมในการพัฒนานวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ร่วมกัน

6.1.2 ผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอจากผู้บริหาร และครู นักเรียน เพื่อรับทราบถึงการปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการพื้นฐานของครูผู้สอน

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาการปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยละเอียด เพราะเจาะลึกลงไปในระดับโรงเรียนระดับบุคคล อาจจะใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ เข้าไปเก็บข้อมูลด้วย ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

6.2.2 ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นการศึกษาปัจจัยระดับผู้บริหาร ระดับครูผู้สอน ระดับชุมชน เพื่อหาปัจจัยต่างๆ มาเป็นแนวทางการปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยั่งยืนต่อไป

7. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2554). *การศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน: การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*.

สถาบันเทคโนโลยีสยาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.

- ปณิตา ชะบา. (2560). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนบ้านฉางพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิชา ก้วพรหม. (2563). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ไพศาล หวังพานิช. (2565). วิธีการวิจัย (Research Methodology) [เอกสารประกอบการสอน]. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. <http://www.ccs2.go.th/web/>
- สำนักงานสภานโยบายการศึกษาระดับชาติ. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้. พรึกหวานกราฟฟิค.
- อธิป นามรักษ์. (2560). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายปางสิดา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เพื่อพัฒนานวัตกรรม ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Instructional guidelines for integrating Problem-based Learning with Desmos to Develop Mathematical Concepts of Pythagorean Theorem for Grade 8 Students

โสภิสฐา คงธน* และ อาทร นกแก้ว**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*,**

Sopitha Kongthon* and Artorn Nokkaew**

Faculty of Education Naresuan University*,**

Corresponding author E-mail: sopithak65@nu.ac.th

(Received: May 13, 2024; Revised: June 3, 2024; Accepted: June 24, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 2) ศึกษาผลการพัฒนานวัตกรรมทางคณิตศาสตร์ด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 22 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยเทคนิคการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) บทเรียนโปรแกรม Desmos 3) แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 4) แบบทดสอบวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาวิเคราะห์แบบประเมินผลเพื่อสังเคราะห์แนวทาง สถิติที่ใช้ทดสอบ คือ การทดสอบที (t-test Dependent Samples)

ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) สถานการณ์ปัญหา (2) ระบุข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง (3) การสร้างแนวคิดและสมมติฐาน (4) ตรวจสอบความรู้เดิมและศึกษาความรู้ใหม่ (5) การนำความรู้มาประยุกต์ใช้ (6) สรุปข้อมูลให้มีโครงสร้างทางคณิตศาสตร์ ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ คือ (ก) ครูควรให้นักเรียนคุ้นชินกับการนำเทคโนโลยีบทเรียน Desmos มาใช้ในการเรียนรู้ (ข) ในระหว่างทำกิจกรรมครูควรสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมวิเคราะห์ปัญหา หาวิธีแก้ปัญหากับเพื่อนในกลุ่ม (ค) ครูควรกำหนดเวลาในการทำบทเรียน โดยดูที่ความพร้อมและความสามารถของนักเรียน (ง) ครูควรติดตามการทำบทเรียนโปรแกรม Desmos ผ่าน Dashboard History พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ และ (จ) ครูควรคอยกระตุ้นนักเรียนเป็นระยะ ในระหว่างทำกิจกรรม 2) ผลการพัฒนานวัตกรรมทางคณิตศาสตร์ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส มีการพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์, การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, บทเรียนโปรแกรม Desmos, ทฤษฎีบทพีทาโกรัส

Abstract

This study investigates the development of instructional guidelines for integrating problem-based learning (PBL) with Desmos activities to enhance Grade 8 students' understanding of the Pythagorean Theorem. It further examines the effectiveness of this approach in promoting students' mathematical conceptualization. The research employed a single-group pretest-posttest design with 22 Grade 8 students from a school in Phetchabun Province, Thailand, derived from simple random sampling. Four instruments were used: (1) lesson plans integrating PBL and Desmos, (2) Desmos program lessons, (3) lessons with a post-instruction reflection sheet, and (4) a pre- test and post-test assessing students' mathematical concept of the Pythagorean Theorem. Content analysis was conducted to identify instructional guidelines, while a dependent-samples t-test analyzed the change in students' conceptual understanding.

Results The findings revealed a six-step instructional framework: (1) problem scenario, (2) identify facts, (3) generate hypotheses, (4) address knowledge deficiencies, (5) apply new knowledge, and (6) abstraction. Key pedagogical considerations include (a) familiarizing students with Desmos, (b) applying Desmos to foster student analysis, discussion, and collaboration, (c) adapting lesson time based on student needs, (d) monitoring student progress using Desmos dashboards, and (e) providing ongoing encouragement. Furthermore, the study demonstrated significant improvement in students' concept of the Pythagorean Theorem following participation in the PBL-Desmos integrated learning approach. The pre- and post-test scores revealed a statistically significant increase ($p < .05$) in students' comprehension levels. This research contributes to the field of mathematics education by developing instructional guidelines for integrating PBL and Desmos for the Pythagorean Theorem and by demonstrating the effectiveness of this approach in promoting student learning.

Keywords: Mathematical Concepts, Problem-based Learning Approach, Desmos Program Lessons, The Pythagorean Theorem

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีระบบระเบียบในการคิด มีการวางแผนในการทำงาน มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และมีลักษณะของความเป็นผู้นำในสังคม (สิริพร ทิพย์คง, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับ อัมพร ม้าคนอง (2553) ที่กล่าวว่า คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญสำหรับการทำงานหรือประกอบอาชีพ โดยคณิตศาสตร์ที่เรียนในชั้นเรียนกับคณิตศาสตร์ที่ถูกนำมาใช้ในการทำงาน มีหลักการหรือหลักวิชาเดียวกัน แต่ลักษณะการใช้งาน เช่น เทคนิคการคิด การดำเนินการ การหาผลลัพธ์ มักจะแตกต่างกันตามประสบการณ์ของผู้ที่ใช้คณิตศาสตร์ ความรู้ทางคณิตศาสตร์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) ความรู้เชิงมโนทัศน์ เป็นความรู้เกี่ยวกับความหมายและโครงสร้างของคณิตศาสตร์ (2) ความรู้เชิงขั้นตอน หรือกระบวนการ เป็นความรู้เกี่ยวกับการคำนวณ การระบุปัญหา การใช้กฎ กลวิธี และขั้นตอนในการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ ความรู้เชิงมโนทัศน์ และความรู้เชิงขั้นตอนหรือกระบวนการ มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยเฉพาะความรู้เชิงมโนทัศน์ เพราะมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้คณิตศาสตร์

และการนำคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหา นักเรียนที่มีมโนทัศน์ที่เรียนรู้อยู่ และแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ได้ดี (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) ในกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ผ่านมา รูปแบบวิธีการสอนจะเน้นบรรยาย ให้นักเรียนได้เรียนรู้แนวคิดทางคณิตศาสตร์ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ และครูใช้แบบฝึกหัดในหนังสือเรียนเพื่อให้นักเรียนฝึกคิดคำนวณ และแก้ปัญหา ซึ่งนักเรียนสามารถหาคำตอบได้ในทำนองเดียวกับตัวอย่าง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) และจากการจัดการเรียนการสอนมโนทัศน์ที่ผ่านมา พบว่า รูปแบบกิจกรรมที่ครูใช้ คือวิธีการสอนแบบบรรยาย ใช้แบบฝึกหัดในหนังสือเรียน โดยให้นักเรียนเป็นผู้ฟัง จำขั้นตอนและทำตามขั้นตอน โดยไม่ได้ให้นักเรียนลองคิดหรือสร้างมโนทัศน์ด้วยตนเอง และจากการจัดการเรียนรู้เรื่องทฤษฎีบทพีทาโกรัส พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการใช้ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ไม่สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความยาวของด้านทั้งสามของรูปสามเหลี่ยมมุมฉากได้ถูกต้อง ไม่สามารถหาความยาวของด้านใดด้านหนึ่งของรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก เมื่อกำหนดความยาวของด้านสองด้านให้ได้อย่างถูกต้อง และในการนำทฤษฎีบทพีทาโกรัสไปใช้ ซึ่งเมื่อนักเรียนต้องนำไปใช้ในการแก้ปัญหาเป็นเหตุทำให้นักเรียนบางส่วนไม่สามารถใช้มโนทัศน์ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนของครูไม่เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาการคิดวิเคราะห์ หรือแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง แต่จะเน้นบรรยายให้ความรู้แก่นักเรียน จนนักเรียนเกิดความเคยชินจากการรับรู้จากครู นอกจากนั้น ปัญหาที่มักจะพบอยู่เสมอคือความแตกต่างระหว่างบุคคล ที่นักเรียนบางคนไม่ถนัดทางการเรียนคณิตศาสตร์ จึงทำให้นักเรียนคิดว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยาก น่าเบื่อ และไม่สนุก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2543) และวิธีการสอนดังกล่าวไม่ทำให้เกิดความท้าทายต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นการปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง (Thongma, 2018)

จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 พบว่ามาตรฐานการเรียนรู้ที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนา ได้แก่ มาตรฐาน ค 1.1 มาตรฐาน ค 1.2 มาตรฐาน ค 1.3 และมาตรฐาน ค 2.2 สารที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนา ได้แก่ สารจำนวนและพีชคณิต และ การวัดและเรขาคณิต (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2023) และจากผลการประเมิน PISA 2018 นักเรียนไทยมีคะแนนคณิตศาสตร์ 419 คะแนน ซึ่งมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD (ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564) จากรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน และผลการประเมิน PISA 2018 ผู้วิจัยจึงเลือกพัฒนา สารที่ 2 การวัดและเรขาคณิต มาตรฐาน ค 2.2 เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และจากลักษณะของข้อสอบคณิตศาสตร์ทุกเรื่องของ PISA อ้างอิงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่ต้องใช้ความสามารถทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา ให้ความสำคัญแก่บริบทในชีวิตจริง (สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับ สุชาติ ปัทมวิภาต (2557) ที่กล่าวว่า แบบทดสอบของ PISA ไม่ได้เน้นวัดความรู้เนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ที่เรียนตามหลักสูตรในโรงเรียน แต่เน้นการนำคณิตศาสตร์ที่เคยได้เรียนเอามาใช้ในสถานการณ์ของชีวิตจริง นักเรียนต้องสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริงในบริบทต่าง ๆ ที่หลากหลาย โดยนักเรียนต้องใช้ความรู้และทักษะทางคณิตศาสตร์เพื่อแก้ปัญหา เริ่มจากต้องคิดให้ได้ว่าคณิตศาสตร์ไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้นอย่างไร และแปลงปัญหาในชีวิตจริงให้อยู่ในรูปแบบปัญหาทางคณิตศาสตร์ แล้วใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์ช่วยให้ได้ผลลัพธ์ จากนั้น จึงตีความและประเมินผลลัพธ์ที่ได้ไปสู่บริบทในชีวิตจริง ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากการค้นพบและนำไปสู่ความเข้าใจที่เพิ่มขึ้น และการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานมีส่วนช่วยส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ คือ เป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การคิดเชิงคณิตศาสตร์ โดยใช้การให้เหตุผลร่วมกับหลักการพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ผ่านกิจกรรม และแบบฝึกที่สนับสนุนทักษะการคิดเชิงคำนวณ ซึ่งจะเป็นการฝึกคิดฝึกแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบจนกลายเป็นทักษะความรู้ เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ (สถาบันส่งเสริมการสอน

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2565) และจากความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้นักเรียนสนใจ และใช้เทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต ในวิชาคณิตศาสตร์มีครูนำแอปพลิเคชันคาอูต มาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้โดยครูจะสร้างชุดคำถามขึ้นหนึ่งชุด จากนั้นให้นักเรียนตอบคำถามโดยผ่านอุปกรณ์สื่อสาร ที่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต นักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุดคือ ผู้ที่ตอบได้เร็วและถูกต้องที่สุด (ลลิตา อ่ำบัว, 2564) แต่จาก แอปพลิเคชันคาอูต เป็นการตอบคำถามแบบเลือกตอบ เมื่อนักเรียนตอบคำถามครบทั้งชุดคำถาม ครูจะไม่สามารถย้อนกลับ ไปดูการตอบคำถามว่านักเรียนตอบข้อไหนถูกหรือผิด และมีวิธีการคิดอย่างไร ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบความเข้าใจของ นักเรียนได้อย่างแท้จริง จากข้อจำกัดดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจจัดกิจกรรมที่มีการบูรณาการเทคโนโลยีที่สามารถตรวจสอบ คำตอบของนักเรียนได้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน คือ โปรแกรม Desmos มาใช้เป็นสื่อการจัดการเรียนการสอน คณิตศาสตร์ โดยโปรแกรม Desmos สามารถแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยย่อย เรียงลำดับการเรียนรู้จากง่ายไปยาก ครูสามารถ ออกแบบบทเรียนให้เหมาะสมกับนักเรียน ให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเองได้ โดยครูจะมีบทบาทโดยการวางแผนการเรียนรู้ เลือกรูปแบบการเรียนรู้ คอยกระตุ้น ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม (จิรายุส แยมริต และคณะ, 2565) ซึ่งโปรแกรม Desmos สามารถใช้งานผ่านเว็บไซต์ ผ่านแอปพลิเคชันในสมาร์โฟนได้ และในระหว่าง ทำกิจกรรมครูสามารถตรวจสอบการเข้าชั้นเรียน การทำกิจกรรม การทำแบบทดสอบของนักเรียนได้ในทันที และเมื่อนักเรียน เรียนรู้ ทำกิจกรรม หรือแบบทดสอบที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูสามารถตรวจงานที่นักเรียนตอบหรือ แบบทดสอบที่นักเรียนทำสมบูรณ์แล้วได้ผ่าน Dashboard History (วุฒิชัย ภูติ, 2563)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยสนใจศึกษา การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เพื่อพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นการบูรณาการโปรแกรม Desmos เข้ากับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาที่พบเจอ ได้ในชีวิตจริง โดยผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ปัญหา และให้นักเรียนร่วมกันคิดวิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้า กลวิธี รูปแบบการ แก้ปัญหา และเกิดกระบวนการประยุกต์ความรู้ทางคณิตศาสตร์ วิธีการแก้ปัญหา ความคิดรวบยอด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เพื่อพัฒนา มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2 เพื่อศึกษาผลการพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียน โปรแกรม Desmos เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียน ขยายโอกาสแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 22 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยเทคนิคการจับฉลาก

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เรื่อง ทฤษฎีบท พีทาโกรัส ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 แผน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องทฤษฎีบทพีทาโกรัส จำนวน 4 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง บทกลับทฤษฎีบทพีทาโกรัส จำนวน 3 ชั่วโมง และ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ประยุกต์ ใช้ทฤษฎีบทพีทาโกรัส จำนวน 3 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาความ ถูกต้องเหมาะสม และนำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสม โดย แผนที่ 1 มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.92 และมีส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.14 แผนที่ 2 มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 และมีส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน เท่ากับ 0.12 แผนที่ 3 มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.97 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.07

3.2.2 บทเรียนโปรแกรม Desmos เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 บทเรียน ได้แก่ 1) ทฤษฎีบทพีทาโกรัส 2) บทกลับทฤษฎีบทพีทาโกรัส และ 3) การประยุกต์ใช้ทฤษฎีบทพีทาโกรัส

3.2.3 แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบรายละเอียด ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos หรือไม่ อย่างไร 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนานวัตกรรมทางคณิตศาสตร์หรือไม่อย่างไร

3.2.4 แบบทดสอบวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่องทฤษฎีบทพีทาโกรัส ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัยเขียนตอบ จำนวน 5 ข้อ โดยการวัดมโนทัศน์แบ่งออกเป็น 3 มโนทัศน์ย่อย ประกอบด้วย มโนทัศน์ที่ 1 รูปสามเหลี่ยมมุมฉาก คือ รูปสามเหลี่ยมที่มีมุมหนึ่งมุมเป็นมุมฉาก มโนทัศน์ที่ 2 รูปสามเหลี่ยมมุมฉากใด ๆ กำลังสองของความยาวด้านตรงข้ามมุมฉาก เท่ากับผลบวกของกำลังสองของความยาวด้านประกอบมุมฉาก และมโนทัศน์ที่ 3 ถ้ากำลังสองของความยาวของด้านด้านหนึ่ง เท่ากับผลบวกของกำลังสองของความยาวของอีกสองด้านแล้ว รูปสามเหลี่ยมนั้นจะเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก นำแบบทดสอบวัดมโนทัศน์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และนำแบบทดสอบวัดมโนทัศน์มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาคัดชั้นความสอดคล้องรายข้อมีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบรายข้อ มีค่า 0.40 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อ มีค่า 0.27 - 0.67 และ ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับ มีค่า 0.75

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทาง และผลการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เพื่อพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่องทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ใช้เวลาในการทำวิจัย 12 ชั่วโมง มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1) ชี้แจงจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2) นำแบบทดสอบวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์มาให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส จำนวน 5 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที

3) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เพื่อพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส โดยปฏิบัติการทั้งหมด 3 วงจร

4) นำแบบทดสอบวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์มาให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส จำนวน 5 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที เพื่อเป็นการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ครบ 3 วงจร

5) ผู้วิจัยตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส จำนวน 5 ข้อ 15 คะแนน นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และใช้การทดสอบที (t-test Dependent Samples) โดยใช้เกณฑ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การให้คะแนนของแบบทดสอบวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ระดับคะแนนข้อสอบอัตนัย	รายละเอียด
3	คำตอบของนักเรียนถูก และให้เหตุผลถูกต้องสมบูรณ์ครบองค์ประกอบที่สำคัญ
2	คำตอบของนักเรียนถูก และการให้เหตุผลถูก แต่ขาดองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 1 ส่วน
1	คำตอบของนักเรียนถูกบางส่วน แต่บางส่วนแสดงความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน
0	คำตอบของนักเรียนแสดงความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนทั้งหมด หรือคำตอบของนักเรียนไม่ตรงกับคำถามหรือนักเรียนไม่ตอบคำถาม

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ อ่านข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือทั้งหมด แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และทำการสรุปเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและนำเสนอในรูปความเรียง

3.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่องทฤษฎีบทพีทาโกรัสของนักเรียน ผู้วิจัยจะนำแบบวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์หลังจากที่ได้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาตรวจให้คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และใช้การทดสอบที (t-test Dependent Samples) เพื่อดูความเข้าใจมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เพื่อพัฒนา มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เพื่อพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ครูควรให้ความสำคัญ ดังนี้

ขั้นที่ 1 สถานการณ์ปัญหา ครูควรเลือกสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง นักเรียนให้ความสนใจ สามารถพบเจอได้ในชีวิตประจำวัน เกี่ยวกับทฤษฎีบทพีทาโกรัส โดยขั้นตอนการแก้ปัญหาไม่ซับซ้อน และควรเสริมบทเรียนความรู้พื้นฐานของการใช้โปรแกรม Desmos ครูควรคอยสังเกตการทำกิจกรรมของนักเรียนอย่าง

ขั้นที่ 2 ค้นหาและระบุข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ครูควรจัดข้อมูลเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับความเข้าใจของนักเรียน และใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนทำความเข้าใจและสนใจในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยครูสังเกตการค้นหาข้อมูลของนักเรียนในบทเรียนโปรแกรม Desmos ผ่าน Dashboard History และผ่านชั้นเรียน เพื่อให้คำแนะนำนักเรียนได้ในเวลาที่เหมาะสมตามความต้องการของนักเรียน ความซับซ้อนของเนื้อหา และเป็นแนวทางในการตอบคำถามสำหรับนักเรียนที่ช้า

ขั้นที่ 3 สร้างแนวคิดและสมมติฐาน ครูควรจัดเวลาให้เพียงพอสำหรับนักเรียนในการสร้างแนวคิดและตั้งสมมติฐานด้วยตนเอง พร้อมทั้งควรสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษาร่วมกับเพื่อนในกลุ่มสร้างแนวคิดและสมมติฐานผ่านกิจกรรมหรือโจทย์ปัญหาที่กำหนดให้ในชั้นเรียน และให้นักเรียนนำเสนอแนวคิดที่ได้ร่วมกัน คิดวิเคราะห์ ปรึกษากับเพื่อนมาตอบคำถามลงในบทเรียนโปรแกรม Desmos ในระหว่างทำกิจกรรมครูควรคอยสังเกตและให้คำแนะนำนักเรียน ผ่านกิจกรรมในชั้นเรียนและผ่าน Dashboard History เพื่อดูความคืบหน้าและความเข้าใจของนักเรียน และครูควรยกตัวอย่างคำตอบของนักเรียน โดยใช้ข้อมูลจาก Dashboard History มาร่วมอภิปรายของนักเรียน โดยใช้ข้อมูลจาก Dashboard History

มาร่วมอภิปรายในชั้นเรียน พร้อมให้คำแนะนำเพื่อเป็นแนวทางในการตอบคำถามสำหรับนักเรียนที่ยังตอบคำถามไม่ถูกต้อง

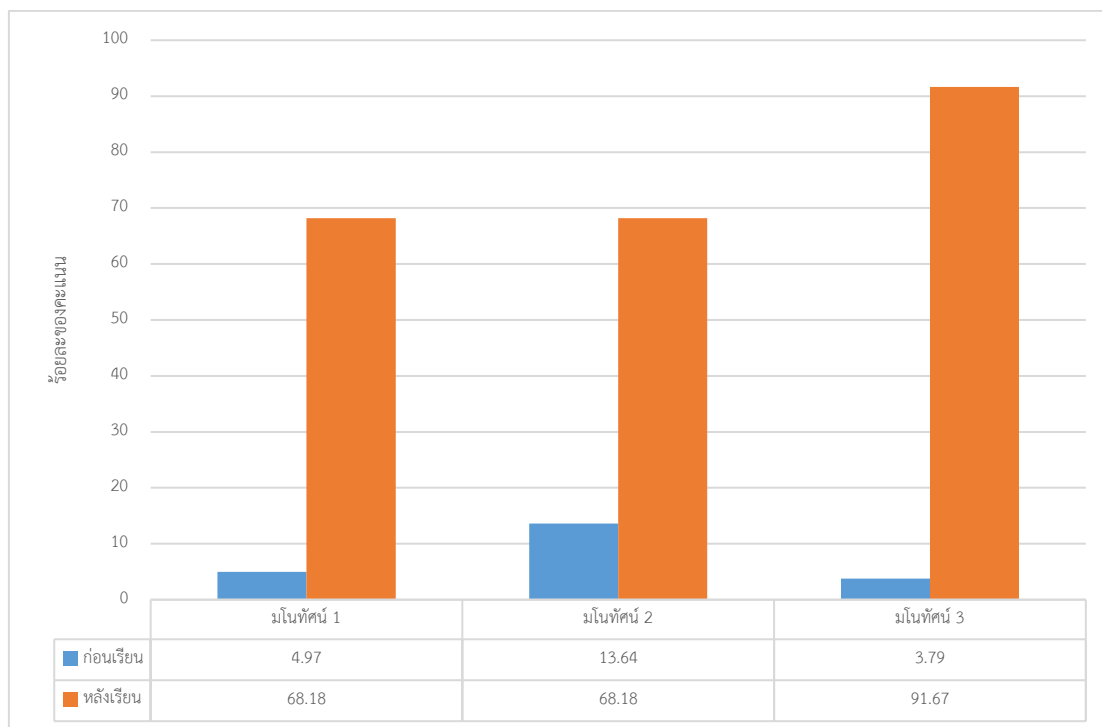
ขั้นที่ 4 ตรวจสอบความรู้เดิม และ ศึกษาความรู้ใหม่ ครูควรจัดลำดับบทเรียนโปรแกรม Desmos โดยเรียงลำดับจากสิ่งที่รู้ไปสู่สิ่งที่ต้องค้นพบ เรียนจากง่ายไปหายาก ครูอาจตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียนและให้ศึกษาความรู้ใหม่ผ่านกิจกรรมในบทเรียน Desmos ผ่านเครื่องมือ และรูปแบบของกิจกรรมต่างๆในบทเรียน Desmos ซึ่งมีทั้ง การจับคู่ การตอบคำถามหลายตัวเลือก การเขียนแสดงคำตอบ การเติมคำตอบ โดยครูควรจัดลำดับบทเรียนให้มีความน่าสนใจและท้าทาย และควรกระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรมให้เสร็จในเวลาของการทำกิจกรรมในแต่ละหน้าของบทเรียน ทั้งผ่านชั้นเรียน และผ่าน Dashboard History สร้างความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และแบ่งช่วงการทำบทเรียนตามลำดับเนื้อหาที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ และตามระดับความสามารถของนักเรียนในชั้นเรียน ระหว่างนักเรียนทำกิจกรรมในบทเรียนโปรแกรม Desmos ครูควรคอยติดตามการทำบทเรียนสังเกตแนวคิด หรือวิธีการ ขั้นตอนการแก้ปัญหาของนักเรียนแต่ละคนผ่าน Dashboard History ในทันที ซึ่งจะช่วยให้ครูรู้ได้ว่านักเรียนคนใดที่ครูควรจะให้คำแนะนำในการเรียนรู้ เพื่อไม่ให้นักเรียนมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

ขั้นที่ 5 การนำความรู้หรือข้อมูลที่เรารู้ใหม่มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ตามความเข้าใจ ครูควรติดตามการเก็บข้อมูลของนักเรียนเป็นระยะ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลและวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม จะทำให้นักเรียนเข้าใจและใช้ความรู้ใหม่ในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และให้นักเรียนลองแก้ปัญหาลงในบทเรียนโปรแกรม Desmos โดยครูคอยให้คำแนะนำและสังเกตในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม และควรยกตัวอย่างวิธีการแก้ปัญหามาอภิปรายร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียนผ่าน Dashboard History เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ขณะเดียวกันครูควรแนะนำนักเรียนในการนำความรู้ที่นำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์จริง และช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยใช้ข้อมูลจาก Dashboard History เป็นข้อมูลการสนับสนุน และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงก่อนที่นักเรียนจะได้แก้ปัญหาในสถานการณ์จริง และเมื่อนักเรียนได้แก้ปัญหาในสถานการณ์จริงนักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ

ขั้นที่ 6 สรุปข้อมูลให้มีโครงสร้างและความหมายทางคณิตศาสตร์ และ ประเมินผล ครูควรติดตาม สังเกต การทำกิจกรรมของนักเรียนในบทเรียนโปรแกรม Desmos และตรวจสอบการทำกิจกรรมของนักเรียนผ่าน Dashboard History เพื่อประเมินความเข้าใจและการประยุกต์ใช้แนวคิดทางคณิตศาสตร์ ให้คำแนะนำนักเรียนที่ตอบไม่ถูกต้องหรือมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในทันที เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่เชื่อมโยงและแสดงความรู้ทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง

4.2 ผลการพัฒนาทัศนคติทางคณิตศาสตร์ ด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับ บทเรียนโปรแกรม Desmos เป็นระยะเวลา 10 ชั่วโมง พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับ บทเรียนโปรแกรม Desmos มีคะแนนทัศนคติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังภาพ 1

ภาพที่ 1 กราฟแสดงร้อยละของค่าเฉลี่ยแบบทดสอบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ก่อนและหลัง

ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เป็นระยะเวลา 10 ชั่วโมง

จากกราฟในภาพที่ 1 พบว่า มโนทัศน์ที่พัฒนามากที่สุดคือ มโนทัศน์ที่ 3 (ถ้า กำลังสองของความยาวของด้าน ด้านหนึ่งเท่ากับผลบวกของกำลังสองของความยาวของอีกสองด้าน แล้ว รูปสามเหลี่ยมนั้นจะเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก) มโนทัศน์ที่ 1 (รูปสามเหลี่ยมมุมฉากคือ รูปสามเหลี่ยมที่มีมุมหนึ่งมุมเป็นมุมฉาก) และมโนทัศน์ที่ 2 (รูปสามเหลี่ยมมุมฉาก ไต ๆ กำลังสองของความยาวด้านตรงข้ามมุมฉาก เท่ากับ ผลบวกของกำลังสองของความยาวด้านประกอบมุมฉาก) ตามลำดับ และผลการศึกษาผลการพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ โดยนำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน มาเปรียบเทียบ โดยใช้การทดสอบที่ แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent Samples) ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาผลการพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียน โปรแกรม Desmos เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คะแนน	N	$\bar{X}$	SD	df	t	p
Pretest	22	2.45	1.81	21	22.17*	.000
Posttest	22	11.64	1.85			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เป็นระยะเวลา 10 ชั่วโมง ปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos มีการพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีคะแนนเฉลี่ย

หลังเรียนเท่ากับ 11.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.845 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 2.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.81

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 การศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับ บทเรียนโปรแกรม Desmos เพื่อพัฒนา มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ครูควรให้ความสำคัญ ดังนี้ ขั้นที่ 1 ครูควรเลือกสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง และนักเรียนให้ความสนใจ เกี่ยวกับทฤษฎีบทพีทาโกรัส และสามารถพบเจอได้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ วัฒนา รัตนพรหม (2548) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนการสอนโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียน ได้เรียนจากสถานการณ์ที่เป็นจริงซึ่งอยู่ในรูปของปัญหาที่จะพบได้ในชีวิตจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทำความเข้าใจ อย่างเต็มที่เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา และควรเสริมบทเรียนความรู้พื้นฐานของการใช้โปรแกรม Desmos เพื่อให้ผู้เรียน สามารถใช้เทคโนโลยีได้เกิดประโยชน์มากที่สุด สอดคล้องกับ สมจิต จันทรฉาย (2557) ที่กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน คือ เครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยเป็นตัวกลางที่ใช้ส่งผ่านความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนมีความ เข้าใจเนื้อหาของบทเรียนมากขึ้น และสอดคล้องกับ ลิลลา อุดยุศาสน (2561) ที่กล่าวว่า การนำเทคโนโลยีมาบูรณาการกับ วิธีสอนและเนื้อหาที่สอนสามารถส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ได้ดี ขั้นที่ 2 ครูควรจัดข้อมูลเนื้อหาให้เหมาะสมกับ ระดับความเข้าใจของนักเรียนและใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนทำความเข้าใจและสนใจในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับ อินทิรา บุญยาทร (2542) ที่กล่าวว่า การใช้คำถาม คือ พฤติกรรมการสอนที่ครูใช้เพื่อให้นักเรียนได้คิดอย่างมีเหตุผล ให้ได้มา ซึ่งคำตอบที่ถูกต้อง การถามของครูไม่เพียงแต่ทำให้นักเรียนได้ฝึกคิดเท่านั้น แต่ยังเป็นการทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ อยาก เรียนอยากรู้ ขั้นที่ 3 ครูควรจัดเวลาให้เพียงพอสำหรับนักเรียนในการสร้างแนวคิดและตั้งสมมุติฐานด้วยตนเอง พร้อมทั้งครู ควรสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษาร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด และวิธีการในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2558) ที่กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการทำงานกลุ่มที่ดี จะช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะ ทางสังคม และขยายขอบเขตของการเรียนรู้ให้กว้างขวางขึ้น และระหว่างนักเรียนเขียนแนวคิดและสมมุติฐานลงในบทเรียน โปรแกรม Desmos โดยครูคอยติดตามสังเกตและให้คำแนะนำนักเรียน ผ่านกิจกรรมในชั้นเรียนและผ่าน Dashboard History เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน พร้อมยกตัวอย่างคำตอบของนักเรียนมาร่วมอภิปราย แบ่งปันความคิดเห็นใน ชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนทบทวนคำตอบ และตรวจสอบความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับ พรณี ชูทัย เจนจิต (2538) ที่กล่าวว่า การนำตัวอย่างมาแสดงหรือยกตัวอย่างมาประกอบการสอน เพื่อให้นักเรียน ได้สังเกตเห็น สำหรับตัวอย่างที่เสนอนั้นอาจยก มาทีละตัวอย่างหรือยกมาหลายๆตัวอย่างพร้อมกันได้ แต่ตัวอย่างที่นำมาเสนอนั้นควรมีตัวอย่างที่ถูกและตัวอย่างที่ผิดควบคู่ กันไป เพื่อให้นักเรียนจะได้เกิดความเข้าใจในเรื่องรานั้นได้ถ่องแท้ขึ้น ขั้นที่ 4 ครูจัดลำดับบทเรียนโปรแกรม Desmos โดย เรียงลำดับจากสิ่งที่รู้ไปสู่สิ่งที่ต้องค้นพบ เรียนจากง่ายไปหายาก ซึ่งในระหว่างนักเรียนทำกิจกรรมในบทเรียนโปรแกรม Desmos นักเรียนได้ทบทวนความรู้และนำสิ่งที่เรียนรู้ไปเชื่อมโยงกับเนื้อหาใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ อังคณา ทิพย์รุ่งโรจน์ (2566) ที่กล่าวว่า ลำดับขั้นตอนการเรียนคณิตศาสตร์จากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องที่ยากขึ้น ทำให้นักเรียนค่อย ๆ ทำความเข้าใจและ นักเรียนยังได้เรียนรู้โดยเริ่มจากสิ่งที่เป็รูปธรรมจับต้องได้ไปยังสิ่งที่เป็นามธรรม ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจคณิตศาสตร์อย่าง ลึกซึ้ง โดยครูควรจัดลำดับบทเรียนให้มีความน่าสนใจและท้าทาย ในระหว่างทำกิจกรรมครูควรคอยกระตุ้นนักเรียนทำกิจกรรม ให้เสร็จในเวลาของการทำกิจกรรมในแต่ละหน้าของบทเรียน โดยกระตุ้นนักเรียนทั้งผ่านบทเรียนโปรแกรม Desmos และผ่าน ชั้นเรียน เพื่อสร้างความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ สอดคล้องกับ OECD (2013) ที่กล่าวว่า การจัดเวลาที่เหมาะสมเป็นปัจจัย การเก็บข้อมูลของนักเรียนเป็นระยะ คอยสังเกตแนวคิด หรือวิธีการ ขั้นตอนการแก้ปัญหาของนักเรียนแต่ละคนผ่าน สำคัญ อย่างหนึ่งที่ทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพขึ้น ขั้นที่ 5 ครูติดตามการทำกิจกรรมบนบทเรียนโปรแกรม Desmos และ

Dashboard History ในทันทีที่นักเรียนทำกิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้ครูรู้ว่านักเรียนคนใดที่ครูควรจะให้คำแนะนำในการเรียนรู้ หรือวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้นักเรียนเข้าใจและใช้ความรู้ใหม่ในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2563) ที่กล่าวว่า การที่นักเรียนรับรู้ได้ว่าครูของตนเองมีความเอาใจใส่และให้ความช่วยเหลือทั้งเรื่องการเรียนรู้ ความรู้สึก และความเป็นอยู่ จะเป็นการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่จะช่วยเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ ช่วยดึงความสนใจและกระตุ้นให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ และครูให้นักเรียนลองแก้ปัญหาทางในบทเรียนโปรแกรม Desmos โดยครูยกตัวอย่างวิธีการแก้ปัญหานักเรียนมาอภิปรายร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียนผ่าน Dashboard History เพื่อตรวจสอบความเข้าใจและปรับวิธีการแก้ปัญหานักเรียนก่อนการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับ วริศรา อ้นเกษ และวิเชียร อารังโสติสกุล (2019) ที่กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ ผึกฝน และพัฒนาให้เกิดทักษะขึ้นในตัวนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีแนวทางการคิดที่หลากหลาย มีนิสัยกระตือรือร้นไม่ย่อท้อ และมีความมั่นใจในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ตลอดจนเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถนำติดตัวไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ตลอดชีวิต ขั้นที่ 6 ครูสังเกตการทำกิจกรรมของนักเรียนในบทเรียนโปรแกรม Desmos และสรุปการทำกิจกรรมของนักเรียนผ่าน Dashboard History ประเมินความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำในกรณีที่นักเรียนที่ตอบไม่ถูกต้องหรือมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนโดยครูจะให้คำแนะนำแก่นักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรมในบทเรียนโปรแกรม Desmos ในทันที ซึ่งสอดคล้องกับ ยุพิน พิพิธกุล (2529) ที่กล่าวว่า นักเรียนต้องได้รับการแนะแนวเพื่อเป็นแรงจูงใจให้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนแบบลองผิดลองถูกอาจทำให้นักเรียนเกิดความท้อถอย เพราะเข้าไปไม่ถึงจุดมุ่งหมายสักที ซึ่งการให้คำแนะนำทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่เชื่อมโยงและแสดงความรู้ทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง (Greenwald, 2000) จากปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ผ่านการแก้ไขปัญหาก็สามารถมีคำตอบที่ได้หลากหลาย โดยที่ผู้เรียนต้องทำงานร่วมกันเพื่อระบุมวิธีการในการแก้ปัญหา เรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้ความรู้ใหม่ในการแก้ไขปัญหา และสะท้อนทฤษฎีบทพีทาโกรัสที่ได้เรียนรู้ (Hmelo-silver, 2004) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยาภรณ์ ขาวทอง (2565) ที่ได้ศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่อง รูปหลายเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า 1) แนวการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ควรใช้ปัญหาที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับรูปหลายเหลี่ยมที่มีแนวทางการแก้ไขหลายแนวทาง และบูรณาการกับสะเต็มศึกษาได้ ครูจัดเตรียมแหล่งพื้นที่ในชุมชนที่นักเรียนสามารถลงพื้นที่จริงได้ อีกทั้งครูควรกระตุ้นให้นักเรียนประยุกต์ใช้หลักการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาโดยใช้คำถามปลายเปิด และเปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนวิธีแก้ปัญหของตนและแลกเปลี่ยนวิธีแก้ปัญหากับสมาชิกในกลุ่ม 2) ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ตามองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหาอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 45.83 ความสามารถในการสร้างแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาและการเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินการอยู่ในระดับดี ร้อยละ 50.00 และ 41.67 ตามลำดับ และความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ 41.67

5.2 ผลการศึกษาการพัฒนาโน้ตค้นทางคณิตศาสตร์ ด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนโปรแกรม Desmos เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นระยะเวลา 10 ชั่วโมง พบว่า ร้อยละของค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบโน้ตค้นทางคณิตศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับ บทเรียนโปรแกรม Desmos นักเรียนมีคะแนนโน้ตค้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมโนทัศน์ที่พัฒนามากที่สุดคือ มโนทัศน์ 3 (ร้อยละ 87.88) มโนทัศน์ 1 (ร้อยละ 63.21) และมโนทัศน์ 2 (ร้อยละ 54.54) ตามลำดับ และนำคะแนนก่อนเรียนและ

หลังเรียน มาเปรียบเทียบ โดยใช้การทดสอบที่ ปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับ
บทเรียนโปรแกรม Desmos มีการพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมวุฒิ คำเมือง และไพรัช จันทรงาม (2560) ที่ได้
ศึกษา การศึกษาและสร้างนวัตกรรมที่ใช้แก๊ซมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ในสาระจำนวนและการดำเนินการของ
นักศึกษาครุคณิตศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า 1) ผลการวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์
ในสาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ได้แก่ เศษส่วน (ร้อยละ 100) จำนวนตรรกยะ
(ร้อยละ 100) การเปรียบเทียบจำนวน (ร้อยละ 96.67) การดำเนินการ (ร้อยละ 93.33) และเลขยกกำลัง (ร้อยละ 93.33)
2) ผลการวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ หลังการใช้บทเรียนสำเร็จรูป ลดน้อยลง
กว่าก่อนการใช้บทเรียนสำเร็จรูป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวิศ กิตติวรากล
(2561) ที่ได้ศึกษา การศึกษาความรู้เชิงมโนทัศน์และความสามารถในการพิสูจน์เรื่อง วงกลมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสร้างข้อความคาดการณ์และพิสูจน์ร่วมกับโปรแกรม GeoGebra พบว่า นักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความรู้เชิงมโนทัศน์ เรื่อง วงกลม หลังได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสร้างข้อความ
คาดการณ์และพิสูจน์ร่วมกับโปรแกรม GeoGebra ผ่านเกณฑ์มากกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ที่ระดับ
นัยสำคัญ .05

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ควรจัดหาสื่อคอมพิวเตอร์ให้พร้อมสำหรับนักเรียนทุกคน เพื่อนักเรียนจะสามารถเรียนรู้มโนทัศน์
ทางคณิตศาสตร์ได้อย่างต่อเนื่อง กรณีไม่สามารถจัดหาสื่อคอมพิวเตอร์ให้พร้อมกับนักเรียนทุกคนได้ สามารถทดแทนได้ด้วย
สมาร์ตโฟน แต่ควรเลี่ยงบทเรียนที่เน้นการวาด หรือร่างแบบ และควรเน้นบทเรียนที่เป็นลักษณะเป็นการพิมพ์ตอบคำถาม
การจับคู่ การเลือกข้อถูก หรือการเติมคำตอบลงในเติมช่องว่าง

6.1.2 ควรให้ความสำคัญกับการตอบคำถาม การแสดงรูปแบบ วิธีการหาคำตอบของนักเรียน เพราะจะส่งผล
ต่อความเข้าใจในมโนทัศน์ของนักเรียน

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาพฤติกรรม การตั้งใจเรียนของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้
โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับ บทเรียนโปรแกรม Desmos

6.2.2 ควรศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับ บทเรียนโปรแกรม Desmos

7. เอกสารอ้างอิง

จิรายุส แยมริด, ช่อมภา พามา และภคพล ปรีชาศิลป์. (2565). การพัฒนาแบบฝึกทักษะร่วมกับโปรแกรม Desmos เรื่อง
โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับความยาวที่มีการเปลี่ยนหน่วยและเขียนในรูปทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.

<https://anyflip.com/atwbq/lkxb/>

เฉลิมวุฒิ คำเมือง และไพรัช จันทรงาม. (2560). การศึกษาและสร้างนวัตกรรมที่ใช้แก๊ซมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนทาง
คณิตศาสตร์ในสาระจำนวนและการดำเนินการของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง.
วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 5(3), 144-154.

- ปิยาภรณ์ ขาวทอง (2565). *การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่อง รูปหลายเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2538). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. ต้นอ้อ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2543). *เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มทักษะ 2 (คณิตศาสตร์) หน่วยที่ 8-15*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยุพิน พิพิธกุล และอรพรรณ ต้นบรรจง. (2532). *สื่อการเรียนการสอนคณิตศาสตร์*. คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลลิตา อ่ำบัว. (2564). *เทคโนโลยีกับการศึกษา*. <https://www.scimath.org/article-technology/item/12422-2021-08-23-06-07-45>
- ลิลลา อุดุลยสาสน. (2561). ผลของการพัฒนาความรู้ในการบูรณาการเทคโนโลยีกับวิธีสอนและเนื้อหาที่สอน (TPACK) ของ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน. *วารสารมหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลา*, 13(1), 115-128. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/yrh_human/article/view/116538/89669
- วิศรา อ้นเกษ และวิเชียร อังโรตติสกุล. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21(2), 285-296. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/90916/127638
- วัฒนา รัตนพรหม. (2548) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 20(1), 33-34.
- วีรศ กิตติวรากุล. (2561). *การศึกษาค้นคว้าเชิงนิเทศและสมรรถนะในการพิสูจน์เรื่อง วงกลม ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสร้างข้อความคาดการณ์และพิสูจน์ร่วมกับโปรแกรม GeoGebra* [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วุฒิชัย ภูดี. (2563). การสอนคณิตศาสตร์ในยุคดิจิทัลด้วย Desmos Classroom Activities. *นิตยสาร สสวท*, 48(224), 29-32.
- ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). *ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์*. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี. (2563). *การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนของครูส่งผลกระทบต่อผลการ ประเมินด้านการอ่านของนักเรียนอย่างไร ?*. <https://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2020-57/>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2555). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). 3-คิว มีเดีย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2565). *PISA 2022 กับกรอบประเมินความรู้ด้านคณิตศาสตร์*. <https://pisathailand.ipst.ac.th/infographics-pisa2022-math-framework/>
- สมจิต จันทรฉาย. (2557). *การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน*. เพชร เกษมพรินต์.
- สิริพร ทิพย์คง. (2545). *หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์*. พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- สุชาติ ปัทมวิภาต. (2557). การประเมินการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของ PISA 2015. *นิตยสาร สสวท.*, 42(188), 35-39.

- อังคณา ทิพย์รุ่งโรจน์. (2566). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract และแนวคิด Model-Eliciting Activities เรื่อง ทศนิยม เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- อัมพร ม้าคนอง. (2553). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ. ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อินทิรา บุญยาทร. (2542). หลักการสอน. สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- Greenwald, N. L. (2000). Learning from Problem. *The Science Teacher*, 67(4), 28-32.
- Hmelo-Silver, C. E. (2004). Problem-Based Learning: What and How Do Students Learn?. *Educational Psychology Review*, 16, 235–266. <https://doi.org/10.1023/B:EDPR.0000034022.16470.f3>
- OECD. (2013). PISA 2012 Results: What Makes Schools Successful?. *Resources, Policies and Practices (Volume IV)*, Pisa, OECD. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264201156-en>
- Thongma, T. (2018). Mathematics Learning Resources for Mobile Learning in Digital Age. *Journal of Educations Studies Chulalongkorn University*, 46(1), 251-256. [in Thai].

ผลของการใช้ปัญหาปลายเปิดที่มีต่อความเข้าใจโน้ตส่นทางคณิตศาสตร์
เรื่อง พีระมิต กรวย และทรงกลม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Effects of Using Open-Ended Problems on Conceptual Understanding
in Mathematics of Pyramids, Cones and Spheres of Grade 9 Students

สาริศา ปิ่นทอง* ทรงชัย อักษรคิด** และ ชนิศวรา เลิศอมรพงษ์***

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, **, ***

Sarisa Pinthong* Songchai Ugsornkid** and Chanisvara Lertamornpong***

Faculty of Education Kasetsart University*, **, ***

Corresponding author E-mail: sarisa.pin@ku.ac.th

(Received: May 20, 2024; Revised: June 11, 2024; Accepted: June 23, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจโน้ตส่นทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิต กรวย และทรงกลม หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 36 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาปลายเปิด เรื่อง พีระมิต กรวย และทรงกลม จำนวน 7 แผน และแบบทดสอบวัดความเข้าใจโน้ตส่นทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิต กรวย และทรงกลม โดยเป็นข้อสอบแบบถูกผิดและเขียนแสดงเหตุผล จำนวน 10 ข้อ และข้อสอบแบบอัตนัยที่ให้แสดงแนวคิดและวิธีทำอย่างละเอียด จำนวน 5 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนมีความเข้าใจโน้ตส่นทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิต กรวย และทรงกลม หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด ในภาพรวม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 2) นักเรียนสามารถตอบข้อสอบข้อที่ต้องแสดงเหตุผลได้ถูกต้องทั้งคำตอบและเหตุผล พบว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 12.58 คะแนน จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน และนักเรียนสามารถทำข้อสอบแบบอัตนัยที่ให้แสดงแนวคิดและวิธีทำอย่างละเอียดได้ถูกต้อง พบว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 23 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

คำสำคัญ: ปัญหาปลายเปิด, ความเข้าใจโน้ตส่นทางคณิตศาสตร์, พีระมิต กรวย และทรงกลม

Abstract

This research aims to investigate the comprehension of mathematical concepts such as pyramids, cones, and spheres in the context of learning management, using open-ended problems from grade 9 students. The target group was 36 grade 9 students in a large specialized high school in Bangkok in the second semester of the academic year 2023. This study employed instruments such as mathematics lesson plans that focused on pyramids, cones, and spheres, utilizing open-ended problems and assessing students' conceptual understanding through 10 subjective true-false tests, written explanations, and five

subjective exams, enabling them to articulate their concepts and methods in detail. The data analysis utilized arithmetic mean, percentage, and standard deviation.

The research findings reveal that 1) students were able to grasp the mathematical concepts of pyramids, cones, and spheres through the use of open-ended problems that exceeded the set criteria by 60 percent, and 2) they were able to correctly answer both the answer and the reasoning question on the test. The research revealed that students achieved an average score of 12.58 points out of a total score of 15 points, successfully demonstrating concepts and methods in detail in the subjective test. The students achieved an average score of 23 points out of a total score of 30 points.

Keywords: Open-ended Problems, Conceptual Understanding in Mathematics, Pyramids
Cones and Spheres

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ และถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) แต่ในปัจจุบันพบว่านักเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์เท่าที่ควรจะเป็น จากรายงานโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Program for International Student Assessment หรือ PISA) พบว่า ผลการประเมินของประเทศไทยตั้งแต่ PISA 2000 จนถึง PISA 2022 มีคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์และการอ่านที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2022 พบว่าประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์อยู่ที่ 394 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนนานาชาติ สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของนักเรียนในการใช้ความรู้และทักษะเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตที่ยังไม่เท่าที่ควร ซึ่งในชั้นเรียนส่วนใหญ่ใช้แนวทางการสอนแบบเดิม กล่าวคือ เน้นการบรรยาย สาธิต อธิบาย และให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด โดยการสอนทักษะการคิดในศตวรรษที่ 21 ต้องเริ่มด้วยการดักจับแนวคิดของนักเรียนในการแก้ปัญหาด้วยตนเองของนักเรียน จนแนวคิดของนักเรียนค่อย ๆ พัฒนาไปสู่การเป็นแนวคิดทางคณิตศาสตร์ ซึ่งชั้นเรียนคณิตศาสตร์ในปัจจุบันไม่ได้มีบรรยากาศหรือกระบวนการเหล่านี้ (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2562)

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้รูปแบบเดิมนั้นยังส่งผลทำให้นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการถ่ายทอดจากครู ซึ่งครูไม่ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนแก้ปัญหาของตนเอง ดังนั้น ในการที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนคณิตศาสตร์แบบเดิม จึงจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมและเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ด้วยตนเองได้ และแสดงแนวคิดของตนเองในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย (สุภารัตน์ คารวะ และ สัมพันธ์ ถิ่นเวียงทอง, 2564) และการเรียนการสอนคณิตศาสตร์แบบเดิมที่เน้นให้นักเรียนได้รับความรู้จากการถ่ายทอดจากครูหรือตำราเรียน เริ่มต้นการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยโลกทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยมีความหมายกับนักเรียน ส่วนชั้นเรียนคณิตศาสตร์ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วัตรกรรมการศึกษาชั้นเรียนและเป็นชั้นเรียนที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาโดยอาศัยสถานการณ์ปัญหาปลายเปิด เริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยโลกจริงของนักเรียนให้ความสำคัญกับแนวคิดในการแก้ปัญหาของนักเรียน เน้นการเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนมีโจทย์หรือปัญหาของตัวเองและร่วมแก้โจทย์หรือปัญหากับคนอื่น ให้นักเรียนพยายามแก้ปัญหาของตนเองด้วยตนเอง แล้วค่อย ๆ พัฒนาเป็นแนวคิดทางคณิตศาสตร์ (นภสร บุญเสนา และสัมพันธ์ ถิ่นเวียงทอง, 2563)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์ปัญหาที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการวิเคราะห์จนสามารถประมวลความรู้ทั้งหมดที่เรียน เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา มีทั้งคำตอบที่หลากหลาย มีกระบวนการแก้ปัญหาที่หลากหลาย และสามารถพัฒนาไปสู่ปัญหาอื่นได้ (Becker & Shimada, 1997) อีกทั้งการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาปลายเปิด จะเริ่มด้วยการนำเสนอปัญหาที่ไม่สมบูรณ์ต่อชั้นเรียน เสร็จแล้วกิจกรรมจะดำเนินการต่อไปโดยใช้คำตอบที่ถูกของปัญหานั้นจำนวนหลาย ๆ คำตอบ โดยครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้สังเกต และค้นหาแนวคิดของนักเรียนในระหว่างที่นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตัวเอง แล้วนำแนวคิดของนักเรียนมาอภิปรายกันทั้งชั้นเรียน โดยเน้นปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน รวมทั้งการพยายามหาเหตุผลของแนวคิดของนักเรียนแต่ละคน เพื่อมาสรุปเป็นวิธีการเรียนรู้ (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2561)

ความเข้าใจในทฤษฎีทางคณิตศาสตร์ เป็นความสามารถทางปัญญาในการรับรู้และเข้าถึงความคิดรวบยอดในองค์ความรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์ ซึ่งรูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีของนักเรียน (อัศพร พลมตรุษ, 2565) เป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้คณิตศาสตร์และการนำความรู้คณิตศาสตร์ไปแก้ปัญหา ถ้านักเรียนที่มีพื้นฐานที่ดีจะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปแก้ปัญหาในเรื่องอื่น ๆ ได้มากมาย และนำไปสู่การค้นพบความรู้ใหม่ ๆ ได้ เนื่องจากมโนทัศน์เป็นพื้นฐานของการคิด และการคิดมีความสำคัญต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มโนทัศน์จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนของนักเรียน โดยเฉพาะในวิชาคณิตศาสตร์ สอดคล้องกับ นิรดา เวชญาลักษณ์ (2561) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ กันมิใช่แหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกรักนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ จึงจะช่วยให้นักเรียนจดจำและสามารถใช้การเรียนรู้นั้นให้มีประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่นักเรียนค้นพบด้วยตนเองนั้นมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี ดังนั้น ครูผู้สอนควรมีการจัดการเรียนรู้ที่เปิดกว้างให้นักเรียนสามารถใช้วิธีการที่หลากหลายในการหาคำตอบ ให้นักเรียนได้คิดค้นหาคำตอบ ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง พร้อมทั้งได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่น

ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูสอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้สังเกต พบว่า เนื้อหา เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยทั่วไปนักเรียนมักผ่านการเรียนรู้ในลักษณะที่ต้องท่องจำเนื้อหาและสูตร เพื่อนำไปใช้ในการคำนวณ และในบางครั้งนักเรียนท่องจำสูตรได้แต่ไม่สามารถนำสูตรนั้นไปใช้แก้ปัญหาได้ หรือสามารถทำแบบฝึกหัดได้เฉพาะโจทย์ที่มีรูปแบบคล้ายกับที่ครูสอนเป็นตัวอย่างในห้องเรียน ไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่เรียนในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ได้ เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ได้เน้นให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในทฤษฎีของเรื่องที่เรียน เน้นสอนเพียงแต่ความรู้เชิงกระบวนการ แต่สำหรับงานวิจัยนี้จะใช้ปัญหาปลายเปิดที่เกี่ยวข้องกับพีระมิด กรวย และทรงกลม ผู้วิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า การเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้ปัญหาปลายเปิดจะสามารถช่วยกระตุ้นให้นักเรียนพยายามแก้ปัญหามากกว่าที่จะเรียนรู้เพียงการท่องจำ และนักเรียนจะได้มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ไปพร้อมกับการแก้สถานการณ์ปัญหาปลายเปิด

จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด มาใช้ออกแบบวางแผนในการจัดการเรียนรู้ เพื่อศึกษาความเข้าใจในทฤษฎีทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์สืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความเข้าใจในทฤษฎีทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 36 คน

3.2 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชนิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้ปัญหาปลายเปิด เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 7 แผน และใบกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นสถานการณ์ปัญหาปลายเปิด ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจในทศทางคณิตศาสตร์ โดยแผนการจัดการเรียนรู้ได้รับการตรวจสอบความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 3 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ตัวอย่างสถานการณ์ปัญหาปลายเปิดที่ 1

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถหาปริมาตรและพื้นที่ผิวของกรวย และทรงกลม
2. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับปริมาตรและพื้นที่ผิวของกรวย และทรงกลมในการแก้ปัญหา

สถานการณ์ปัญหา: พลอยใสต้องการนำถั่วเขียวกวน 1 ลิตร ไปทำลูกชุบผลไม้ที่เป็นรูปเรขาคณิตสามมิติ 2 แบบ ได้แก่ ส้ม และมันเทศ เพื่อไปขายในงานเปิดโลกกว้างสร้างเส้นทางสู่อาชีพของโรงเรียน

ให้นักเรียนช่วยออกแบบขนาดของลูกชุบทั้งสองรูปแบบ โดยลูกชุบแต่ละชิ้นมีปริมาตรใกล้เคียงกัน และแต่ละแบบมีจำนวนชิ้นใกล้เคียงกัน โดยให้มีถั่วเขียวกวนเหลือน้อยที่สุด แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

คำถามที่ 1: พลอยใสจะทำลูกชุบแต่ละแบบให้มีขนาดอย่างไร และได้แบบละกี่ชิ้น

คำถามที่ 2: ถ้านำลูกชุบแต่ละชิ้นไปเคลือบน้ำเชื่อมที่มีความหนาเท่ากัน ลูกชุบแบบใดจะใช้น้ำเชื่อมมากกว่ากัน

ตัวอย่างสถานการณ์ปัญหาปลายเปิดที่ 2

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถหาปริมาตรและพื้นที่ผิวของพีระมิด
2. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับปริมาตรและพื้นที่ผิวของพีระมิดในการแก้ปัญหา

สถานการณ์ปัญหา: ขนมเทียนมีลักษณะใกล้เคียงกับพระมิตฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ถ้าในวันตรุษจีนต้องการทำขนมเทียนขนาดเท่า ๆ กัน จำนวน 500 ชิ้น อยากทราบว่าต้องใช้ปริมาณเนื้อขนมเทียนทั้งหมดประมาณกี่ลูกบาศก์เซนติเมตร และถ้าห่อขนมเทียนด้วยใบตอง จะต้องเตรียมใบตองอย่างน้อยเท่าใด

3.2.2 แบบทดสอบวัดความเข้าใจใจโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พระมิต กรวย และทรงกลม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดแบบถูกผิดและเขียนแสดงเหตุผล จำนวน 10 ข้อ 15 คะแนน และข้อสอบแบบอัตนัยที่ให้แสดงแนวคิดและวิธีทำอย่างละเอียด จำนวน 5 ข้อ 30 คะแนน คิดเป็นคะแนนเต็มรวม 45 คะแนน โดยทำการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้สิ้นสุดลง และจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ที่ทำการประเมินความสอดคล้องของข้อสอบแต่ละข้อกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า จากแบบทดสอบที่ประกอบด้วย 2 ชุด ได้แก่ แบบทดสอบแบบปรนัยชนิดแบบถูกผิด จำนวน 10 ข้อ แบบทดสอบทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1 ค่าดัชนีความยากง่ายของข้อสอบรายข้ออยู่ระหว่าง 0.25 – 0.62 ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้ออยู่ระหว่าง 0.26 – 0.66 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.76 และแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ แบบทดสอบทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1 ค่าดัชนีความยากง่ายของข้อสอบรายข้ออยู่ระหว่าง 0.29 – 0.61 ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้ออยู่ระหว่าง 0.31 – 0.68 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.77

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.3.1 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาปลายเปิด เรื่อง พระมิต กรวย และทรงกลม กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายโดยใช้เวลา 7 คาบ คาบละ 60 นาที

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ครูสนทนาซักถามและทบทวนความรู้เดิมที่ต้องใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาใหม่กับนักเรียน

ขั้นที่ 2 ชี้นำสอน ครูนำเสนอปัญหาปลายเปิดในชั้นเรียน โดยนักเรียนร่วมกันอภิปรายในกลุ่มย่อย แล้วบันทึกแนวคิดในการแก้ปัญหาและสะท้อนแนวคิดของตนเองภายในกลุ่มย่อยด้วยวิธีการที่หลากหลายในการหาคำตอบ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอแนวคิดในการแก้ปัญหากลุ่มตนเองให้เพื่อน ๆ และครูได้รับฟัง เพื่อสะท้อนแนวคิดการแก้ปัญหานั้นซึ่งจะทำให้เกิดการเปรียบเทียบแนวคิดการแก้ปัญหากับกลุ่มอื่นและนำไปสู่การตรวจสอบร่วมกันระหว่างการอภิปรายของนักเรียน ครูจะทำการแนะแนวทางการแก้ปัญหาและอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นที่มีข้อสรุปไม่ชัดเจน

ขั้นที่ 3 ชี้นำสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดการแก้ปัญหาและครูขยายแนวคิดของนักเรียน พร้อมทั้งสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหา และยุทธวิธีในการแก้ปัญหาจากการทำกิจกรรมการแก้ปัญหาปลายเปิด

3.3.2 หลังสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ในคาบสุดท้าย ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบวัดความเข้าใจใจโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พระมิต กรวย และทรงกลม โดยใช้เวลา 60 นาที

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ นำคะแนนของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบมาหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.4.2 สถิติที่ใช้เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60

3.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์ลักษณะการเขียนตอบในแบบทดสอบวัดความเข้าใจ มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วจัดประเภทลักษณะการเขียนตอบ ของนักเรียน

4. ผลการวิจัย

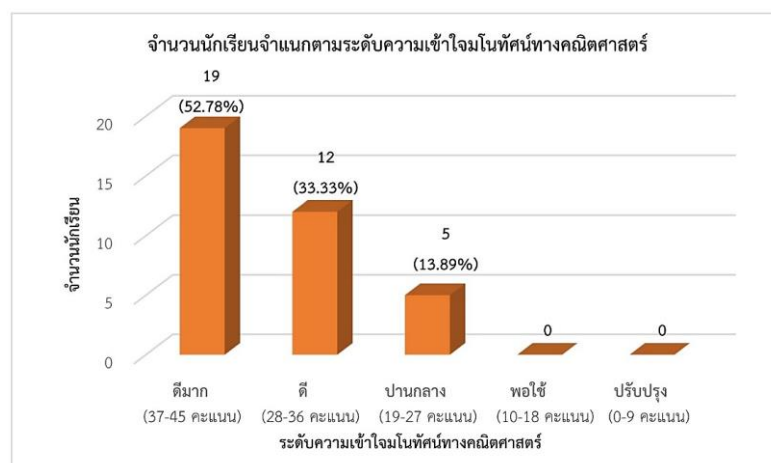
4.1 ผลการศึกษาความเข้าใจมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม หลังได้รับการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวม

เมื่อผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิดไปใช้สอนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายและให้นักเรียนทำ แบบทดสอบความเข้าใจมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม จากนั้นทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย กับเกณฑ์ร้อยละ 60 (คะแนนเต็ม 45 คะแนน คิดเป็น 27 คะแนน) ซึ่งหากได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 27 คะแนนขึ้นไป ถือว่าผ่าน เกณฑ์ สามารถแสดงผลได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาความเข้าใจมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาปลายเปิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60

จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนเฉลี่ยความเข้าใจมโนทัศน์	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
36	35.53	78.95	6.35

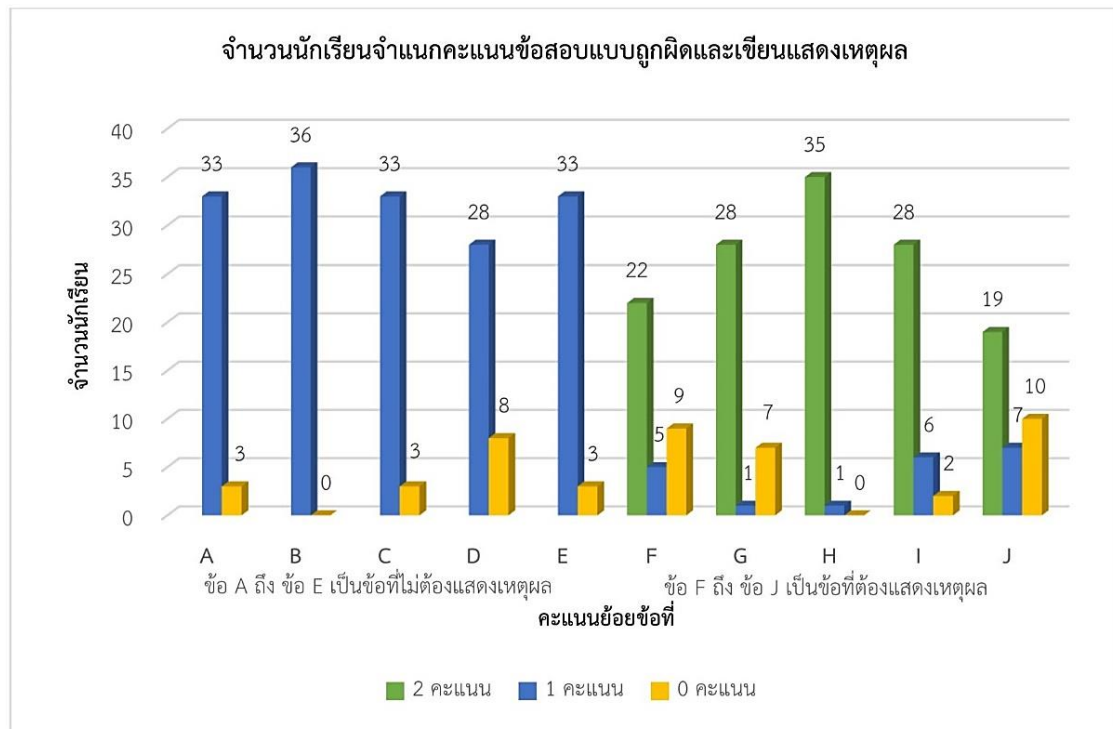
จากตารางที่ 1 จะเห็นว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยนักเรียนได้คะแนน เฉลี่ย 35.53 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.95 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนด สามารถจำแนกนักเรียนตาม ระดับความเข้าใจมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนภูมิแท่งจำแนกนักเรียนตามระดับความเข้าใจมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ (คะแนนเต็ม 45 คะแนน)

จากภาพที่ 1 เมื่อพิจารณาในภาพรวมของความเข้าใจโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์ จากที่นักเรียนทำแบบทดสอบ วัดความเข้าใจโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม พบว่า นักเรียนมีระดับความเข้าใจโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 52.78 ระดับดี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และระดับปานกลาง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.89

4.2 ผลการทำข้อสอบแบบถูกผิดและเขียนแสดงเหตุผล หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏผลดังนี้

ภาพที่ 2 แผนภูมิแท่งจำแนกคะแนนข้อสอบแบบถูกผิดและเขียนแสดงเหตุผลของนักเรียน (คะแนนเต็ม 15 คะแนน)

จากข้อสอบแบบถูกผิดและเขียนแสดงเหตุผล จากการเขียนตอบของนักเรียนในแบบทดสอบ พบว่า

4.2.1 ข้อสอบข้อที่ไม่ต้องแสดงเหตุผล สามารถแสดงผลได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทำข้อสอบแบบถูกผิดและเขียนแสดงเหตุผลในข้อสอบข้อที่ไม่ต้องแสดงเหตุผล (ข้อ A ถึง ข้อ E)

ข้อสอบย่อย	ข้อความ	เฉลย	จำนวนนักเรียน	
			ตอบได้ถูกต้อง	ตอบได้ไม่ถูกต้อง
ข้อ A	รูปเรขาคณิตสามมิติที่มีฐานเป็นรูปเหลี่ยมใด ๆ มียอดแหลมที่ไม่อยู่บนระนาบเดียวกับฐาน และหน้าทุกหน้าเป็นรูปสามเหลี่ยมที่มีจุดยอดรวมกันที่ยอดแหลมนั้น เรียกว่าพีระมิด	เป็นข้อความที่เป็นจริง	33	3

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อสอบย่อย	ข้อความ	เฉลย	จำนวนนักเรียน	
			ตอบได้ถูกต้อง	ตอบได้ไม่ถูกต้อง
ข้อ B	ถ้าพีระมิดมีฐานเป็นรูปห้าเหลี่ยม รูปคลี่ของพีระมิดนี้จะต้องประกอบด้วยรูปห้าเหลี่ยมจำนวน 1 รูป และรูปสามเหลี่ยมจำนวน 5 รูป ซึ่งจำนวนของรูปสามเหลี่ยมจะขึ้นอยู่กับลักษณะของฐาน	เป็นข้อความที่เป็นจริง	36	0
ข้อ C	ปริมาตรของพีระมิด เป็นหนึ่งในสามของปริมาตรของปริซึมที่มีพื้นที่ฐานและความสูงเท่ากับพีระมิด	เป็นข้อความที่เป็นจริง	33	3
ข้อ D	ถ้าขยายกรวยให้มีความสูงเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า จะได้ว่าปริมาตรของกรวยใหม่จะเพิ่มเป็น 2 เท่าของปริมาตรของกรวยเดิมด้วย	เป็นข้อความที่เป็นจริง	28	8
ข้อ E	ปริมาตรของครึ่งทรงกลมเป็นหนึ่งในสามของปริมาตรของทรงกระบอก เมื่อรัศมีของครึ่งทรงกลมเท่ากับรัศมีของฐานของทรงกระบอก และรัศมีของครึ่งทรงกลมเป็นครึ่งหนึ่งของความสูงของทรงกระบอก	เป็นข้อความที่เป็นจริง	33	3

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถตอบข้อสอบข้อที่ไม่ต้องแสดงเหตุผลได้ถูกต้องทั้ง 5 ข้อ โดยเฉพาะข้อ B ที่นักเรียนสามารถทำข้อสอบได้ถูกต้องทุกคน โดยนักเรียนสามารถระบุ แยกแยะ หรือบอกลักษณะเฉพาะของมโนทัศน์ และบอกคำจำกัดความของมโนทัศน์นั้นได้ถูกต้อง

4.2.2 ข้อสอบข้อที่ต้องแสดงเหตุผล สามารถแสดงผลได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทำข้อสอบแบบถูกผิดและเขียนแสดงเหตุผลในข้อสอบข้อที่ต้องแสดงเหตุผล (ข้อ F ถึง ข้อ J)

ข้อสอบย่อย	ข้อความ	เฉลย	จำนวนนักเรียน		
			คำตอบและเหตุผลถูกต้อง	คำตอบถูกต้อง เหตุผลไม่ถูกต้อง	คำตอบและเหตุผลไม่ถูกต้อง
ข้อ F	ถ้าพีระมิดตรงมีฐานเป็นรูปเหลี่ยมด้านเท่ามุมเท่า แล้วหน้าทุกหน้าของพีระมิดต้องเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า	เป็นข้อความที่เป็นเท็จ	22	5	9
ข้อ G	ส่วนของเส้นตรงที่ลากจากยอดของกรวยตรงมายังจุดบนเส้นรอบวงของฐาน เรียกว่า ส่วนสูงตรงของกรวย	เป็นข้อความที่เป็นเท็จ	28	1	7

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อสอบย่อย	ข้อความ	เฉลย	จำนวนนักเรียน		
			คำตอบ และ เหตุผล ถูกต้อง	คำตอบ ถูกต้อง เหตุผลไม่ ถูกต้อง	คำตอบ และ เหตุผลไม่ ถูกต้อง
ข้อ H	รูปคลี่ของกรวย ประกอบด้วย รูปวงกลม	เป็นข้อความ	35	1	0
ข้อ I	จำนวน 1 รูป และรูปสามเหลี่ยมจำนวน 1 รูป	ที่เป็นเท็จ			
	ถ้ากำหนดจุดจุดหนึ่งบนผิวของทรงกลม จะมี	เป็นข้อความ	28	6	2
	วงกลมใหญ่ที่อยู่บนผิวของทรงกลมผ่านจุดนี้	ที่เป็นเท็จ			
	ได้เพียง 1 วง				
ข้อ J	ถ้าขยายทรงกลมให้เส้นผ่านศูนย์กลาง	เป็นข้อความ	19	7	10
	เพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า จะได้ว่าปริมาตรของทรง	ที่เป็นเท็จ			
	กลมใหม่จะเพิ่มเป็น 2 เท่าของปริมาตรของ				
	ทรงกลมเดิมด้วย				

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถตอบข้อสอบข้อที่ต้องแสดงผลได้ถูกต้องทั้งคำตอบและเหตุผล เมื่อข้อความใดที่เป็นเท็จนักเรียนสามารถเขียนเป็นข้อความหรือวาดภาพที่เป็นลักษณะสำคัญของมโนทัศน์และระบุตัวอย่างของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์จากความรู้และความเข้าใจของนักเรียนได้ถูกต้องและชัดเจน แต่ในข้อสอบข้อ F และข้อ J พบว่า เป็นข้อสอบที่นักเรียนยังให้เหตุผลไม่สมเหตุสมผลและคำตอบผิดพลาดมากกว่าข้ออื่น ๆ เนื่องจากนักเรียนบางส่วนมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากการใช้ความรู้สึกที่มาจากสัญชาตญาณ หรือความรู้สึกนึกคิดมาประกอบการตัดสินใจในการหาคำตอบจึงทำให้เกิดการตีความผิด ส่งผลให้นักเรียนตอบข้อสอบไม่ถูกต้องและให้เหตุผลที่ไม่สมเหตุสมผล

เมื่อพิจารณาภาพรวมการทำแบบทดสอบความเข้าใจมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยข้อสอบแบบถูกผิดและเขียนแสดงผลของนักเรียน พบว่านักเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 12.58 คะแนน จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ สามารถตอบได้ว่าข้อความนั้นเป็นจริงหรือเท็จ และหากข้อความนั้นเป็นเท็จ นักเรียนสามารถบอกเหตุผลหรือยกตัวอย่างได้อย่างถูกต้อง

ผลการทำข้อสอบแบบอัตนัยที่ให้แสดงแนวคิดและวิธีทำอย่างละเอียด หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการทำข้อสอบแบบอัตนัยที่ให้แสดงแนวคิดและวิธีทำอย่างละเอียด (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนเฉลี่ยข้อสอบแบบอัตนัย	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
36	23	76.67	5.46

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำข้อสอบแบบอัตนัยที่ให้แสดงแนวคิดและวิธีทำอย่างละเอียด เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด มีค่าเท่ากับ 23 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.67 แสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถเขียนแสดงแนวคิดการหาคำตอบปริมาตรและพื้นที่ผิวของพีระมิด กรวย และทรงกลม ได้อย่างถูกต้อง

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 จากผลการวิจัย ข้อ 4.1 พบว่า ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 35.53 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้ นักเรียนมีระดับความเข้าใจในทศวรรษทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 52.78 ระดับดี คิดเป็นร้อยละ 33.33 และระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 13.89 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 ของจำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิดช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการวิเคราะห์จนสามารถประมวลความรู้ทั้งหมดที่เรียนเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาได้ ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ นักเรียนเกิดการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้แล้วนำมาอภิปรายร่วมกัน ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เหตุผลที่แตกต่างจากแนวคิดของตนเองและทำให้ครูเข้าใจความคิดของนักเรียนจนเกิดบรรยากาศในการเรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตรของกรวยและทรงกลม ผู้วิจัยได้เลือกสถานการณ์ปัญหาที่ใกล้ตัวนักเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ผ่านปัญหาในชีวิตจริงในข้อ 3.2.1 จากตัวอย่างสถานการณ์ปัญหาปลายเปิดที่ 1 คือ สถานการณ์รถจักรยานในงานโรงเรียน ที่ให้นักเรียนได้ออกแบบขนาดของลูกสูบสองรูปแบบ ได้แก่ สัม และมันเทศ เพื่อไปขายในงานเปิดโลกกว้างสร้างเส้นทางสู่อาชีพของโรงเรียน โดยผู้วิจัยเน้นให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม คิดหาวิธีการแก้ปัญหาปลายเปิดด้วยวิธีการที่หลากหลายตามความคิดของตนเอง จากนั้นให้นักเรียนนำเสนอแนวคิดหรือวิธีการแก้ปัญหาหน้าชั้นเรียน ทำให้เกิดการเปรียบเทียบแนวคิดการแก้ปัญหากับกลุ่มอื่นและนำไปสู่การตรวจสอบร่วมกัน ระหว่างการอภิปรายของนักเรียนผู้วิจัยจะทำการแนะนำแนวทางการแก้ปัญหาและอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นที่มีข้อสรุปไม่ชัดเจน จะเห็นได้ว่านักเรียนสามารถเขียนเป็นข้อความหรือวาดภาพที่เป็นลักษณะสำคัญของมโนทัศน์จากความรู้และความเข้าใจของนักเรียนได้ ดังภาพที่ 3 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิดเป็นการสอนเพื่อให้นักเรียนสามารถเปิดความคิดให้หลากหลาย และสามารถหาความสัมพันธ์ นำไปสู่การสร้างความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครพล พรหมตรุษ (2565) ที่ได้พัฒนาความเข้าใจในทศวรรษทางคณิตศาสตร์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการของความเข้าใจในทศวรรษทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้นในแต่ละวงจรปฏิบัติการ โดยมีคะแนนเฉลี่ยมโนทัศน์ท้ายบทเรียนร้อยละ 61.85 อาจเนื่องมาจากการส่งเสริมการคิดนักเรียนผ่านปัญหาปลายเปิดช่วยกระตุ้นให้นักเรียนพยายามไข่มโนทัศน์เดิมที่มีอยู่ในการแก้สถานการณ์ปัญหาเกิดการปรับสภาวะสมดุลทางความคิด จึงก่อให้เกิดการก่อตัวของมโนทัศน์ใหม่ขึ้นมา ทั้งนี้การเรียนรู้จะเกิดขึ้นมาได้นั้นจะต้องมีแรงผลักดันให้เกิดความอยากรู้ซึ่งปัญหาปลายเปิดสามารถก่อให้เกิดสิ่งนี้ได้เป็นอย่างดี ดังที่ Nohda (1995) กล่าวว่า ปัญหาปลายเปิดจะสามารถกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนพยายามแก้ปัญหามากกว่าที่จะเรียนรู้แนวคิดเดียวโดยการท่องจำ

กับข้อคาดการณ์ของตนเอง จึงส่งผลให้ได้ข้อสรุปที่ไม่ถูกต้อง สอดคล้องกับ พรธิดา สุขกรม และอัมพร ม้าคนอง (2558) ที่กล่าวว่า นักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนประเภทการมีมโนทัศน์ที่จำกัดมากที่สุด สาเหตุของการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน ประเภทการมีมโนทัศน์ที่จำกัด อาจเนื่องมาจากนักเรียนมีมโนทัศน์ที่ถูกต้องเพียงบางส่วนและสั่งสมประสบการณ์จากการประยุกต์ใช้มโนทัศน์ที่ไม่สมบูรณ์ จนกระทั่งเกิดเป็นความเคยชินและก่อให้เกิดความเข้าใจที่ฝังลึกกว่ามโนทัศน์ที่ตนมีนั้นเป็นมโนทัศน์ที่ถูกต้อง และนักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนประเภทความเข้าใจที่บกพร่องเกี่ยวกับข้อเท็จจริงทางคณิตศาสตร์อันดับรองลงมา โดยเป็นความเข้าใจที่มีพื้นฐานจากสัญชาตญาณเพียงอย่างเดียวหรือจากการให้เหตุผลที่ผิด และจากผลการทำข้อสอบแบบอัตนัยที่ให้แสดงแนวคิดและวิธีทำอย่างละเอียด พบว่า ในภาพรวมการทำข้อสอบแบบอัตนัยที่ให้แสดงแนวคิดและวิธีทำอย่างละเอียด นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 23 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน พบว่านักเรียนสามารถนำเสนอขั้นตอน แสดงวิธีการหาคำตอบปริมาตรและพื้นที่ผิวของพีระมิด กรวย และทรงกลม ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ผ่านตัวแทนทางคณิตศาสตร์ที่หลากหลายตามความเข้าใจของตนเอง ส่งผลให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจและสร้างความหมายของมโนทัศน์ใหม่ ทำให้นักเรียนเข้าใจ สามารถแก้ปัญหาหรืออธิบายได้ จนเกิดความคงทนในการเรียนรู้สำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ขั้นสูงต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ (2555) ได้กล่าวว่า การให้นักเรียนได้เผชิญกับปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเอง จะช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์โดยตรงและสามารถสร้างแนวทางพื้นฐานในการแก้ปัญหาของตนเองได้ ดังนั้น ปัญหาปลายเปิดกระตุ้นให้นักเรียนใช้มโนทัศน์ระดับพื้นฐานที่มีอยู่โดยพิจารณาว่าองค์ความรู้ดังกล่าวมีความจำเป็นต่อการแก้ปัญหา หากพบข้อขัดแย้งจากการแก้ปัญหา นักเรียนจะเกิดการย้อนกลับเพื่อปรับฐานของมโนทัศน์ ซึ่งในกระบวนการนี้จะส่งเสริมให้มโนทัศน์ระดับพื้นฐานมีความแข็งแรงขึ้น เมื่อนักเรียนเกิดการกระตุ้นผ่านสถานการณ์ปัญหาปลายเปิดและมโนทัศน์ระดับพื้นฐานมีเพียงพอจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการตั้งข้อสังเกตจากมโนทัศน์เดิมกับสถานการณ์ที่พบจึงทำให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ระดับต่อยอด อีกทั้งยังส่งเสริมการตั้งคำถามที่ต่อยอดจากปัญหาด้านทำให้นักเรียนตั้งข้อสงสัยและค้นหาคำตอบความรู้ใหม่ด้วยกระบวนการวิธีการต่าง ๆ จนทำให้นักเรียนสามารถเกิดมโนทัศน์ระดับสมบูรณ์ได้ ซึ่งกระบวนการจะไม่ดำเนินการเป็นเชิงเส้นแต่จะเกิดการย้อนกลับได้เสมอ ขึ้นอยู่กับการเผชิญกับปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาของนักเรียน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

6.1.1 เมื่อครูนำเสนอสถานการณ์หรือตั้งคำถามทางคณิตศาสตร์ ที่ทำให้นักเรียนเกิดความขัดแย้งระหว่างมโนทัศน์ที่มีอยู่เดิมกับสิ่งที่ครูนำเสนอ นักเรียนจะยังไม่ตอบคำถาม ไม่ร่วมแสดงความคิดเห็น และหากเป็นคำถามปลายเปิด นักเรียนจะใช้เวลาตอบคำถามนาน ครูควรวางแผนการใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิดให้เหมาะสม ต้องใช้เวลาอธิบายในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น และสร้างกิจกรรมเพิ่มเติมให้นักเรียนได้มีการอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียนเกี่ยวกับลักษณะของพีระมิดและปริมาตรของทรงกลม เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์มากยิ่งขึ้น

6.1.2 จากการที่ครูสุ่มเพียงนักเรียนที่หาคำตอบได้ถูกต้องแล้วออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน ครูควรสุ่มนักเรียนออกมานำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาหน้าชั้นเรียนที่ไม่ซ้ำกับคนเดิม และสุ่มนักเรียนที่หาคำตอบไม่ถูกต้องออกมานำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาของตนเองหน้าชั้นเรียนด้วย เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องใด โดยครูและนักเรียนช่วยกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความเข้าใจมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลมเพียงเรื่องเดียว ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจศึกษาความเข้าใจมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์กับหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ ที่มีเนื้อหาและ

กิจกรรมที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาปลายเปิด เช่น ระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ความคล้าย ความเท่ากันทุกประการ เป็นต้น

6.2.2 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความเข้าใจโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์จากแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นการวัดผลเพียงครั้งเดียว ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจมีแบบทดสอบย่อยเพื่อเก็บคะแนนระหว่างเรียน เพื่อให้เห็นพัฒนาการของความเข้าใจโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน

7. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2561). *หลักการจัดการเรียนรู้*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภสร บุญเสนา และสัมพันธ์ ถิ่นเวียงทอง. (2563). การมีปัญหาของตนเองของนักเรียนในชั้นเรียนที่ใช้วัตกรรมการศึกษาและวิธีการแบบเปิด. *การประชุมวิชาการเสนอมผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 21*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรธิดา สุขกรม และอัมพร ม้าคนอง. (2558). การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และเขต 2. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 10(4), 599-611.
- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2549). *การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาด้วยยุทธวิธีปัญหาปลายเปิด*. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2555). *การใช้วิธีการพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนแบบ Open Approach เพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูคณิตศาสตร์แบบ Lesson Study Approach*. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2561). วิธีการแบบเปิด (Open Approach) นวัตกรรมการสอนในชั้นเรียน. ใน เพียรศักดิ์ ภักดี (ประธาน), *การศึกษาชั้นเรียนด้วยวิธีการแบบเปิด: PLC ภาคปฏิบัติจริงในโรงเรียน. การอบรมกิจกรรมเปิดชั้นเรียนระดับชาติครั้งที่ 12*. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2562). การสอนทักษะการคิดในศตวรรษที่ 21: การออกแบบลำดับการสอน (Flow of Lesson). ใน สุวิทย์ เปานาเรียง (ประธาน), *21 Century Skills ทักษะแห่งโลกอนาคต. EDUCA 2019 มหกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ครั้งที่ 12*. อิมแพ็ค เมืองทองธานี. นนทบุรี. ประเทศไทย.
- สุภารัตน์ คารวะ และสัมพันธ์ ถิ่นเวียงทอง. (2564). กระบวนการมีปัญหาของตนเองของนักเรียนในชั้นเรียนที่ใช้การศึกษาระดับชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด. *วารสารวิชาการธรรมทศน์*, 21(4), 81-92.
- อัศรพล พรหมตรุษ. (2565). การพัฒนาความเข้าใจโน้ตทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการแบบเปิด: การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 6(2), 61-75.
- Becker, J. P. & Shimada, S. (1997). *The Open-Ended Approach: A New Proposal for Teaching Mathematics*. National Council of Teachers of Mathematics.
- Nohda, N. (1995). Teaching and Evaluation Using "Open-Ended Problem" in Classroom. *International Reviews on Mathematical Education*, 27(2), 57-61.

ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
Outcomes of Learning Management on Important Religious Days and Practices of
Buddhists of Grade 6 Students through Project-based Learning Management

สุภัทสร โคตรมณี* และ ศิริพร พึ่งเพ็ชร**
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*,**
Supawan Kerdmongkol* and Chavalit Ketkratum**
Faculty of Education Vongchavalitkul University*,**
Corresponding author E-mail: Supasson_kot@vu.ac.th

(Received: December 23, 2023; Revised: January 1, 2024; Accepted: February 8, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโนนขุขันธ์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ได้ค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 1.00 ทุกข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้สถิติทดสอบที

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจาได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับมากที่สุด
คำสำคัญ: ผลการจัดการเรียนรู้, การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

Abstract

The aims of this study are to: 1) compare pre-test and post-test results regarding learning management on significant religious holidays and Buddhist practices through project-based learning for sixth-grade students; 2) compare post-test results concerning learning management on significant religious holidays and Buddhist practices through project-based learning after achieving a criterion of 70 percent; and 3) assess student satisfaction with the organization of project-based learning. The sample comprised

20 sixth-grade students from Non Khui Samakkhi School. The study utilized three lesson plans focused on significant religious holidays and Buddhist practices, structured around an 8-hour project-based learning framework. Additionally, it incorporated a multiple-choice learning achievement test comprising 20 items with four options each, along with a set of questionnaires to assess student satisfaction. The statistical techniques employed for data analysis included mean, percentage, standard deviation, and t-test statistics.

The investigation revealed the following findings: The post-test score for organizing project-based learning was substantially greater than the pre-test at the .05 level. 2) The post-test score for organizing project-based learning was above the 70 percent requirement at a significance level of .05, and 3) the satisfaction for organizing project-based learning was at the greatest level.

Keywords: Learning Management Results, Project-based Learning Management

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติของคนไทยที่มีวัดเป็นศูนย์กลางของการทำกิจกรรมทางศาสนามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเป็นการรวมจิตใจของผู้ที่ศรัทธาในศาสนา (จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, 2547) ฉะนั้น วันสำคัญทางศาสนาจึงเป็นวันที่พุทธศาสนิกชนมารวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมทางศาสนาด้วยกัน ซึ่งมีตั้งแต่การทำบุญ ฟังพระสงฆ์เทศนาธรรม และการรำลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้าอันเป็นองค์ศาสดาของศาสนาพุทธ การเรียนรู้เรื่องวันสำคัญทางศาสนาพุทธจึงมีความจำเป็นต่อพุทธศาสนิกชนที่จะทำความเข้าใจที่มาและความสำคัญของวันดังกล่าวเพื่อทำหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนได้อย่างถูกต้อง (พระครูวิสุทธิธานันท์คุณสุรศักดิ์ วิสุทธาจาโร, 2558) แต่เนื่องจากภาวะการเกิดโรคอุบัติใหม่ Covid 19 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 ทำให้นักเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ ในสถานการณ์จริง และได้เรียนรู้การปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนาผ่านบทเรียนและสื่อออนไลน์ เพราะต้องป้องกันการติดเชื้อจากการแพร่ระบาดของ Covid 19 โดยการหลีกเลี่ยงไม่อยู่ในสถานที่ที่มีคนจำนวนมาก นักเรียนจึงขาดการเรียนรู้การปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนาอย่างเป็นรูปธรรม

โรงเรียนโนนขุขามัคคี มีการเรียนการสอนศีลธรรมในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน ในปัจจุบัน ในลักษณะการจัดกิจกรรมที่เน้นการบรรยาย การท่องจำ ทำให้การเรียนรู้พุทธศาสนิกชนไม่เป็นที่น่าสนใจ ขาดสิ่งเร้าหรือสิ่งจูงใจในการเรียน นักเรียนไม่ได้ฝึกทักษะและเรียนรู้ตามความถนัดของตนเอง (บุญชม ศรีสะอาด, 2541) เพราะวิธีการสอนแบบเน้นการบรรยาย โดยมุ่งเน้นการให้รายละเอียดของเนื้อหาสาระทางวิชาการกับนักเรียนภายในเวลาอันจำกัด นักเรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ไม่ได้นำกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีสัมพันธต่อกันหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดการเรียนการสอนยังขาดการพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียน ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัยในตนเอง ขาดความสามัคคีในหมู่คณะ เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของโรงเรียนโนนขุขามัคคีในปีที่ผ่านมาไม่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ามนอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนมองว่าการเรียนในหน่วยการเรียนรู้วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชนน่าเบื่อหน่ายไม่เข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญ (ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 10 ชุมพวง, 2564) ควรมีการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจและเกิดการเรียนรู้จากตัวนักเรียนเอง

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยการสำรวจ ค้นคว้า ทดลอง เพื่อค้นหาคำตอบในสิ่งที่สงสัย โดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา (KM CHIL, 2015; Solomon, 2003) ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 4 ขั้นตอน ใกล้เคียงกันกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นนำเสนอ เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาใบความรู้กำหนดสถานการณ์ ศึกษาสถานการณ์ รูปภาพ หรือผู้สอนใช้เทคนิคการตั้งคำถามเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน 2) ขั้นวางแผน เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันวางแผน โดยการระดมความคิด อภิปรายหรือข้อสรุปของกลุ่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ 3) ขั้นปฏิบัติ เป็นขั้นที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม เขียนสรุปรายงานผลที่เกิดขึ้นจากการวางแผนร่วมกัน 4) ขั้นประเมินผล เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้นำเสนอผลงานที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า โดยผู้สอนและเพื่อนร่วมกันประเมิน หลังจากนั้นผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ แล้วทดสอบเพื่อการประเมินผลความรู้ของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ดังผลการวิจัยของ พัชริยา นิวัตร (2563) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า ผลจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อุทิศ สราญชื่น (2559) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานพัฒนาทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ กับจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมีผลต่อทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์กับจิตสาธารณะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสอดคล้องกับ จุฬารัตน์ สุตนนท์ (2558) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยาของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้กับแบบโครงงานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงนำการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมาใช้ในผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้ปฏิบัติจริง รู้จักวิธีแสวงหาข้อมูล สร้างองค์ความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง มีทักษะในการแก้ปัญหา มีทักษะกระบวนการในการทำงาน เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำความรู้ ความคิดหรือแนวทางที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตหรือในสถานการณ์อื่น ๆ ได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ก่อนเรียนและหลังเรียน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

2.3 เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 10 ชุมพวง อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 4 โรงเรียน ทั้งหมด 4 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 52 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 10 ชุมพวง อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ในภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2566 ได้จากวิธีการสุ่มแบบกลุ่มมา 1 หอง (Cluster Random Sampling) ได้แก่ โรงเรียนโนนขุขันธ์
จำนวน 20 คน ซึ่งนักเรียนมีระดับความสามารถไม่แตกต่างกัน

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

3.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ผลการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน 2) ความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ปีการศึกษา 2566 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 1 หน่วย
การเรียนรู้ ทั้งหมด 8 ชั่วโมง 3 แผนการจัดการเรียนรู้ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม
ของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ผลการประเมิน
ระดับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยที่ระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$)

3.3.2 แบบทดสอบวัดผลการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหา
ค่าดัชนี (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วเลือกคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป
นำผลการประเมินระดับคุณภาพแบบทดสอบวัดผลการจัดการเรียนรู้ มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ช่วงค่า
IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จำนวน 29 ข้อ จาก 32 ข้อ และนำแบบทดสอบที่ทดลองมาวิเคราะห์ความยากง่ายรายข้อ เพื่อหา
คุณภาพของแบบทดสอบและเลือกข้อที่มีค่าความยากง่าย (p) ที่แสดงสัดส่วนระหว่างจำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อต่อจำนวน
ผู้เข้าสอบทั้งหมด ซึ่งมีค่า (p) ตั้งแต่ 0.40 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ที่ตรวจสอบว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนสามารถจำแนกนักเรียนเก่งกับนักเรียนอ่อนได้ดีเพียงใด ซึ่งมีค่า (r) ตั้งแต่ 0.44–0.86 และเลือกข้อสอบ
เพื่อนำไปใช้จริงจำนวน 20 ข้อ แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น จากสูตร KR-20 มีค่าเท่ากับ 0.93

3.3.3 แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตน
ของพุทธศาสนิกชน เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ
โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
ของข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป นำผลการประเมินของแบบประเมิน
ความพึงพอใจ จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

3.4 การดำเนินการทดลองและการเก็บข้อมูล

3.4.1 ผู้วิจัยได้ทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของ
พุทธศาสนิกชน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล
และอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

3.4.2 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เก็บข้อมูลในปีการศึกษา 1/2566 ใช้เวลา
ในการทดลอง 8 ชั่วโมง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.5.1 วิเคราะห์คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ

3.5.2 ตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติของคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยใช้ Kolmogorov-Smirnov พบว่าการแจกแจงของคะแนนเป็นโค้งปกติ

3.5.2.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สถิติทดสอบค่าที แบบที่กลุ่มตัวอย่างสัมพันธ์กัน (t-test for Dependent Sample)

3.5.2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test for one Sample)

3.5.2.3 วิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจโดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

4.1 การเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ผลจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยใช้แบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ จำนวนผู้เรียน 20 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	20	8.15	2.06	31.125*	.000
หลังเรียน	20	17.35	1.95		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนของผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ก่อนเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.06 และหลังเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.95 โดยค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 การเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลจากการทดสอบวัดผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้แบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ จำนวน 20 คะแนน จำนวนนักเรียน 20 คน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนผลการเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตน ของพุทธศาสนิกชน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลการเรียนรู้	n	คะแนนเกณฑ์	$\bar{X}$	S.D.	t	p
หลังเรียน	20	14	17.35	1.95	7.667*	.000

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนของผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องวันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของ พุทธศาสนิกชน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 17.35 เมื่อเทียบกับคะแนนเกณฑ์ 14 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 70 พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

4.3 การศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผลของ การศึกษาระดับความพึงพอใจทางการเรียน เรื่องวันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเฉลี่ย เท่ากับ 0.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับ ดังนี้ เรื่องที่เรียนเป็น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) การเรียนด้วยวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้มี ความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.30) ความรู้ที่ได้รับนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.36) และได้ศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่เรียนตามที่ต้องการ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 สรุปผล

5.1.1 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของ พุทธศาสนิกชน มีค่าเฉลี่ย 8.15 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของ พุทธศาสนิกชน มีค่าเฉลี่ย 17.35 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน มีค่าเฉลี่ย 17.35 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.3 ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.42)

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ได้ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

5.2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ ดุษฎี โยเหลา (2557) มาจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานเรื่องวันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน ซึ่งผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงาน 6 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน โดยการเล่นเกมนต่อจิ๊กซอว์ภาพวันสำคัญทาง

ศาสนาและสุมเลือกซื้อผู้เรียนให้มาเล่นทีละคนเพื่อสร้างความสนุกสนานและดึงดูดความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน ขั้นที่ 2 ขั้นกระตุ้นความสนใจ สุมผู้เรียนให้มาเล่าประสบการณ์ของตนเองในการไปปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชนให้เพื่อน ๆ ฟังหน้าชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ขั้นที่ 3 ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ ผู้เรียนร่วมกันเขียนโครงการ วางแผนการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบสำหรับการศึกษาหาความรู้ในแหล่งเรียนรู้สถานที่จริง เช่น ชุมชน วัด โรงเรียน ขั้นที่ 4 ขั้นแสวงหาความรู้ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มแยกย้ายกันไปลงมือปฏิบัติกิจกรรมโครงการ ตามหัวข้อวันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการศึกษาหาข้อมูลตามแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้ สัมผัสสภาพความเป็นจริง ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและสภาพความเป็นจริง อีกทั้งเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศของกระบวนการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนตื่นตัว สนใจ สนุกสนานกับการเรียนรู้และฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะด้านต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบ เสียสละ สามัคคี ทักษะการวางแผน ทำงานกลุ่ม ประสานงาน เป็นต้น ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ ผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาและลงมือทำชิ้นงาน เรื่องวันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน ลงในกระดาษแผ่นใหญ่ เป็นแผนผังความคิด เพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอผลงาน ผู้เรียนจะได้นำองค์ความรู้เกี่ยวกับการเข้าร่วมพิธีในวันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน มาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างเป็นผลงานจากเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อเป็นการสรุปความรู้ผ่านโครงการในระหว่างการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงคิดเองทำเองทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบผู้เรียนรู้จักการแสวงหาข้อมูลสร้างองค์ความรู้และสรุปผลได้ด้วยตนเองได้พัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา มีทักษะกระบวนการในการทำงานทักษะการใช้เครื่องมือ ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ วราภรณ์ พิหูสูตร (2559) ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทับโพธิ์วิทยา อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และผลวิจัยของ พชรียา นิวัตร (2563) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ไทย หลังเรียนของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และผลการวิจัยของ Greenwood (2004) ที่ได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์บทบาทของการสอนแบบโครงการ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า การสอนแบบโครงการทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (เกรด7) ประสบความสำเร็จและช่วยสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของ WASL

5.2.2 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในสิ่งที่ตนเองต้องการร่วมกับการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ สามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและยังส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดี และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของเนติธร สุคำภา และอังคณา ตุงคะสมิต (2565) ที่การศึกษาทักษะการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รายวิชา ส 16101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

โรงเรียนบ้านก้านเหลืองดง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 21.61 คิดเป็นร้อยละ 72.03 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 77.77 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับผลวิจัยของ นพรัตน์ มั่งเมือง และอังคณา ตุงคะสมิต (2565) ที่ได้ศึกษาทักษะความเป็นพลเมืองดี โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ รายวิชา ส 13101 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยยายจิว ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา ส13101 สังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 76.19 และมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.19 คิดเป็นร้อยละ 70.63 ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่กำหนด และสอดคล้องกับผลวิจัยของ Lowenthal (2006) ทำการศึกษาผลของการสอนแบบโครงงานในโรงเรียนบริหารธุรกิจโดยเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบโครงงานกับการเรียนด้วยการบรรยายและการแก้ปัญหาที่ใช้สอนอยู่ ผลการศึกษพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจากเดิมร้อยละ 55 และบทบาทของครูน้อยลง และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่

5.2.3 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในภาพรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.42) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเรื่องวันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันทางด้านการปฏิบัติตนในฐานะพุทธศาสนิกชนที่ดีมีความน่าสนใจ และกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการลงพื้นที่หาข้อมูลจริงในแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนไม่ว่าจะเป็นชุมชน วัด โรงเรียนหรือท้องสมุด ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในการทำงานกลุ่มเรื่องวันสำคัญทางศาสนาและการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน จนสามารถนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ และเนื้อหา ชื่นงาน แบบทดสอบ ในบทเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งในและนอกชั้นเรียน และทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนาน สามารถเรียนรู้ จดจำ เข้าใจ และนำข้อมูลที่ได้จากการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดความพึงพอใจที่ดีต่อการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ วราภรณ์ พิหุสูตร (2559) ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทับโพธิ์วิทยา อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษา พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทับโพธิ์วิทยา อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 2) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ที่ระดับมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน และสอดคล้องกับผลวิจัย และสอดคล้องกับผลวิจัยของ เนติธร สุคำภา และอังคณา ตุงคะสมิต (2565) ที่การศึกษาทักษะการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รายวิชา ส 16101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านก้านเหลืองดง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 21.61 คิดเป็นร้อยละ 72.03 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 77.77 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับผลวิจัยของ นพรัตน์ มั่งเมือง และอังคณา ตุงคะสมิต (2565) การศึกษาทักษะความเป็นพลเมืองดี โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ รายวิชา ส13101 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยยายจิว ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 การนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหา ความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ ความรู้ของตน ตลอดจนการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

6.1.2 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้สอนต้องมีความสามารถในการควบคุมระยะเวลาทำกิจกรรมนอกห้องเรียน รวมทั้งการให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพได้

6.1.3 การพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในเรื่องอื่น ๆ ด้วย

6.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดแก้ปัญหา เป็นต้น

6.2.2 ควรมีการทำวิจัยในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อนำไปใช้ในรายวิชาที่มีลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เช่น วิทยาศาสตร์ วิชาการงานอาชีพ เป็นต้น

7. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กในการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- จำนงค์ อติพัฒนสิทธิ์. (2547). สังคมวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 11). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จุฬารัตน์ สุนันท. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เรื่องประวัติศาสตร์สมัยอยุธยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดกิจกรรมแบบวัฏจักรการเรียนรู้กับแบบโครงงาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม.
- ดุขฎิ โยเหลา (2557). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริม ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย. ทิพย์วิสุทธิ.
- เนติธร สุคำภา และอังคณา ตุงคะสมิต. (2565). การศึกษาทักษะการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 10(1), 409-420.
- นพรัตน์ มั่งเมือง และอังคณา ตุงคะสมิต (2565) การศึกษาทักษะความเป็นพลเมืองดี โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ รายวิชา ส13101 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 17(1), 13-23.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การพัฒนาการสอน. สุวีริยาสาสน์.
- พระครูวิสุทธิธานันท์คุณสุรศักดิ์ วิสุทธิธาดาโร. (2558). ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการวัดเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 3(1), 132-143.
- พัชรียา นิวัตร. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วราภรณ์ พิสุทธิ์. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทับโพธิ์วิทยา อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 10 ชุมพวง. (2564). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. ชุมพวง ที่เด็ด อิงค์เจ็ท.
- อุทิศ สราญชื่น. (2559). การศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์กับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- Greenwood, N. L. (2004). The Culture Fair: Reinventing Project – based Learning to Meet Current Standards. *Masters Abstracts International*, 42(2), 377.
- KM CHILD-PBL. (2015). *Project-based Learning*. https://apr.nsrh.ac.th/KM/myfile/20160826162610_%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%20km.pdf
- Lowenthal, J. N. (2006). *Project-Based Learning and New Venture Creation*. Paper Presented at the NCIIA 10th Annual Meeting. Oregon Museum of Science and Industry.
- Solomon, G. (2003). Project-Based Learning: a Primer. *Technology & Learning*, 23(6), 20.

การสร้างชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค
การสอนแบบ Active Learning ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
Creating the Skills Package for English Writing Skills by Using Active Learning
Teaching Techniques of Prathomsuksa 5 Students

อนัญญา เอกจัน*

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*

Ananya Ekjeen*

Faculty of Education Kanchanaburi Rajaphat University*

Corresponding author E-mail: ananya@kru.ac.th

(Received: July 7, 2024; Revised: August 26, 2024; Accepted: October 8, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณภาพของชุดฝึกการพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning 2) ศึกษาคะแนนชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 52 คน ของโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอยและนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 คน ของโรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม ได้มาด้วยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้ เทคนิคการสอนแบบ Active Learning ค่าความสอดคล้อง IOC ระหว่าง 0.66-1.0 2) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเกี่ยวกับอาหารเป็นชนิดแบบเลือกตอบ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดฝึกทักษะการเขียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning มีค่าความสอดคล้อง IOC ระหว่าง 0.66-1.0 2) ผลการเปรียบเทียบผลคะแนนทักษะเขียนภาษาอังกฤษหลังการเรียนรู้ผ่านเทคนิคการสอนแบบ Active Learning ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สูงกว่าก่อนการใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนทักษะเขียนภาษาอังกฤษหลังการเรียนรู้ผ่านเทคนิคการสอนแบบ Active Learning ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม สูงกว่าก่อนเรียนรู้การใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอยและโรงเรียนบ้านหนองกระทุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: สร้างชุดฝึกทักษะ, ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ, Active Learning

Abstract

The objectives of this research are to 1) examine the quality of developing a skills package for writing skills using the Active Learning teaching method, 2) assess the English writing skills score, and 3) investigate students' satisfaction with their English writing skills. This research utilized a sample group of 52 students from Prathomsuksa 5, Bo Ploi Kindergarten School, and 16 students from Prathomsuksa 5, Ban Nong Krathum School, selected through cluster sampling. The research tools included 1) the English

writing skill package, which was taught using active learning techniques. 2) The pretest and posttests included a multiple-choice food quiz and a satisfaction questionnaire, both of which were part of the English writing skill package that was taught using Active Learning techniques. The research employed statistics such as mean, percentage, and standard deviation, along with the t-test.

The research findings showed that 1) the package for developing English writing skills, which utilized active learning teaching techniques, demonstrated consistency with the IOC (Index of Item-Objective Congruence) value, which ranged from 0.66 to 1.0. 2) The results of comparing English writing skill scores after learning through active learning teaching techniques of students at Bo Ploi Kindergarten School were higher than before using active learning teaching techniques with statistical significance at the .05 level, and the results of comparing English writing skill scores after learning through active learning teaching techniques of students at Ban Nong Krathum School were higher than before learning to use active learning teaching techniques with statistical significance at the .05 level, and 3) The study resulted in the satisfaction of students at Bo Phloi Kindergarten School and Ban Nong Krathum School overall being at a high level.

Keywords: Creating the Skills Package, English Writing Skills, Active Learning

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาของประเทศไทยเริ่มมีความสำคัญมากขึ้นโดยมีการนำภาษาอังกฤษเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กไทยมีความสามารถในการสื่อสารและเข้าใจวัฒนธรรมต่างชาติ ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษายังมีความสำคัญมากขึ้นเนื่องจากการเปิดกว้างทางการศึกษาและการทำงานในระดับสากลและเป็นการวางรากฐานให้กับนักเรียนในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับที่สูงขึ้น การเขียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาสามารถช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วรภรณ์ ศรีสุวรรณ, 2561) ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมการศึกษาในอนาคตเพื่อให้นักเรียนมีทักษะการเขียนภาษาอังกฤษที่ดีในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ถ้านักเรียนที่มีทักษะการเขียนภาษาอังกฤษดีสามารถปรับตัวในการเรียนในระดับที่สูงขึ้นได้ดีกว่า นอกจากนี้การเขียนภาษาอังกฤษช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนสามารถทำให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ ซึ่งการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในวิชาภาษาอังกฤษช่วยเพิ่มความมั่นใจและพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น

Active Learning เป็นวิธีการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจและความรู้ได้ด้วยตนเองแทนที่จะเป็นการรับข้อมูลอย่างเดียว การสอนแบบ Active Learning มีหลายรูปแบบ เช่น การทำกิจกรรมกลุ่ม การอภิปราย การทำโครงงาน และใช้เทคนิคการสอนเชิงปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ การใช้ Active Learning ในการสอนภาษาอังกฤษช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากการเป็นนักเรียนที่เน้นการปฏิบัติจริงและการสร้างความรู้ผ่านประสบการณ์ ซึ่งการสอนการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้ Active Learning ในระดับประถมศึกษาเป็นวิธีการที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนรู้โดยนักเรียนจะได้ฝึกฝนทักษะการเขียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ ศรีสุวรรณ (2562) เน้นการใช้ Active Learning ในการสอนการเขียนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเขียนบันทึกประจำวัน การทำโครงงาน การใช้เทคโนโลยี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

วรรณุช สุนทรวัฒน์ (2561) วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนแบบ Active Learning ผลการวิจัยพบว่า การใช้กิจกรรมกลุ่ม การอภิปราย และการเขียนร่วมกันช่วยให้นักเรียนมีทักษะการเขียนที่ดีขึ้น นอกจากนี้นักเรียนมีความมั่นใจ สนใจ กระตือรือร้นในการเรียนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมในการเขียนภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัย สุนทร แก้วพวง (2565) การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยที่กล่าวมาชี้ให้เห็นว่านักเรียนมีการพัฒนาทักษะการเขียนที่ดีขึ้นและมีทัศนคติที่ดี สร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

จากการที่กล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษที่จะต้องพัฒนาให้กับนักเรียนตั้งแต่ระดับประถมปลายเพื่อให้มีทักษะการเขียนในการศึกษาต่อในระดับมัธยมต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ยากที่สุด ซึ่งนักเรียนจะต้องมีองค์ความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษเป็นอย่างดีและชอบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคิดสร้างชุดฝึกพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning เพื่อพัฒนานักเรียนระดับประถมปลายให้มีทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น มีเจตคติที่ดีและสนุกสนานต่อการเรียนภาษาอังกฤษ อีกทั้งผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีและเป็นอาจารย์นิเทศน์ศึกษาฝึกสอนวิชาภาษาอังกฤษที่ออกไปฝึกสอนที่โรงเรียนในจังหวัดกาญจนบุรีส่วนใหญ่ นักศึกษาจะบอกว่านักเรียนไม่สามารถเขียนภาษาอังกฤษได้ จึงทำให้ครูฝึกสอนให้นักเรียนเขียนตามบนกระดาน เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถเขียนเองและคิดเองได้ อีกทั้งผู้วิจัยไปนิเทศก์การสอนของนักศึกษาฝึกสอนก็ไม่เคยพบนักศึกษาฝึกสอนสอนทักษะการเขียนให้กับนักเรียน ส่วนใหญ่นักศึกษาจะเน้นสอนทักษะการฟังและพูด ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการสร้างชุดฝึกพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนระดับประถมปลายสามารถเขียนภาษาอังกฤษได้พร้อมทั้งทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินในการเขียนภาษาอังกฤษ อีกทั้งเป็นการกระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้เรียนให้เกิดแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ในการเขียนภาษาอังกฤษคงทนเพิ่มพูนมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาคุณภาพของชุดฝึกการพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกการพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning
- 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อชุดฝึกการพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการหาคุณภาพของเทคนิคการสอนแบบ Active Learning ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning ประกอบการเรียนการสอนและประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยการใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning ของการวิจัย คือ เป็นกิจกรรมการเขียนที่เป็นเกม เขียนบรรยายภาพ เขียนแสดงความคิดเห็นชอบอาหาร เขียนสร้างประโยค เขียนเรียงประโยค สร้างเรื่อง ทำงานเป็นกลุ่ม เป็นทีม เป็นคู่ และเดี่ยว มาใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาฝึกสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งการวิจัยเป็นเชิงทดลองเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น การวิจัยครั้งนี้มีแนวทางในการดำเนินการวิจัย

ตามขั้นตอนดังนี้ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย มีกรอบแนวคิดในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเป้าหมาย ตัวแปรในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีสมรรถภาพด้านความรู้ทางทักษะการเขียนภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม ในพื้นที่อำเภอบ่อพลอยจังหวัดกาญจนบุรีรวมจำนวนทั้งสิ้น 399 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 52 คน ของโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอยและนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 คน ของโรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม ในพื้นที่อำเภอบ่อพลอยจังหวัดกาญจนบุรี รวมจำนวนทั้งสิ้น 68 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.2.1 แบบทดสอบทักษะการเขียนภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องอาหารและเครื่องดื่มของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3.2.2 แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 10 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง จำนวน 10 ชั่วโมง

3.2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดทำสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิดการสร้างนวัตกรรมชุดฝึกพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเรื่องอาหารและเครื่องดื่มโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 สร้างชุดฝึกพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning การสร้างแผนการเรียนรู้จำนวน 10 แผนในแต่ละแผนใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning พร้อมสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอน สร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องอาหารจำนวน 10 ข้อ สร้างแบบฝึกหัดเกี่ยวกับทักษะการเขียนที่เหมาะสมกับเกมทุกเกม สร้างสื่อในการใช้ประกอบกับเทคนิคการสอนแบบ Active Learning (บัตรคำศัพท์, บัตรภาพ, เกม, เขียนเรียงประโยค, สร้างประโยค, สร้างเรื่อง เป็นต้น)

3.3.3 นำชุดฝึกที่สร้างทั้งหมด ได้แก่ แบบแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องอาหารและเครื่องดื่มจำนวน 10 ข้อ แผนการเรียนรู้จำนวน 10 แผน แบบฝึกหัดหรือใบงานให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น

3.3.4 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

3.4.1 หาคุณภาพของชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning และแผนการเรียนรู้จำนวน 10 แผนโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.4.2 เปรียบเทียบทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกการพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning โดยการใช้ที่แบบ t-test for dependent

3.4.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอยและโรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม จังหวัดกาญจนบุรี โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. ผลการวิจัย

ผลการหาคุณภาพของชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning ในการประกอบการเรียนการสอนจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่องการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การหาความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประเมินชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning

รายการประเมิน	N1	N2	N3	ER	IOC
1. ความสอดคล้องเหมาะสมกับหลักสูตร	+1	+1	+1	3.0	1.0
2. ความสอดคล้องเหมาะสมกับธรรมชาติรายวิชา	+1	+1	+1	3.0	1.0
3. ความเหมาะสมของวิธีการสอนแบบ Active Learning กับวัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	3.0	1.0
4. ความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและปัญหา	+1	+1	+1	3.0	1.0
5. ความเหมาะสมต่อกระบวนการพัฒนาผู้เรียน	+1	0	+1	2.0	0.66
6. ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	3.0	1.0
7. ความเหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน	+1	+1	+1	3.0	1.0
8. ความเหมาะสมของรูปแบบ	+1	+1	+1	3.0	1.0

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพของเทคนิคการสอนแบบ Active Learning ในการประกอบการเรียนการสอนจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่องการประเมินความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) ของผู้เชี่ยวชาญเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ มากกว่า 0.50 การประเมินความเที่ยงตรงของเครื่องมือเทคนิคการสอนแบบ Active Learning สามารถนำไปใช้ได้โดยการวิเคราะห์หาความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญส่วนมากอยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากยกเว้นข้อ 5 ความเหมาะสมต่อกระบวนการพัฒนาผู้เรียน ที่ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 ท่านเสนอแนะในเรื่องความเหมาะสมกับเวลาในการทำแบบฝึกหัดการเขียนบรรยายภาพ เขียนสร้างประโยค อาจจะทำให้นักเรียนเขียนไม่เสร็จในเวลา 1 ชั่วโมง เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นเกม นักเรียนต้องฝึกการเขียนให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และมีการคิดวิเคราะห์จากเรื่องที่เขียน ดังนั้นจึงควรลดแบบฝึกหัดการเขียนให้น้อยลง ลดจำนวนข้อในการทำแบบฝึกหัดเพื่อให้นักเรียนทำงานเสร็จในชั่วโมง

สรุปได้ว่า ผลการประเมินวิธีการสอนแบบ Active Learning จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประเมินชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการประเมินมีค่า IOC ระหว่าง 0.66-1.0 ถือว่ามีความสอดคล้องที่ดี ค่าเฉลี่ยของชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังการเรียนรู้ผ่านเทคนิคการสอนแบบ

Active Learning ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย

การทดสอบ	จำนวนคน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	p
ก่อนเรียน	52	10	3.65	1.28	36.54	24.55*	0.00
หลังเรียน	52	10	7.33	1.67	73.27		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะเขียนภาษาอังกฤษหลังการเรียนรู้ผ่านเทคนิคการสอนแบบ Active Learning ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สูงกว่าก่อนการใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.67 คิดเป็นร้อยละ 73.27 ซึ่งผลต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังอยู่ที่ 3.68 คิดเป็นร้อยละ 36.80

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะเขียนภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังการเรียนรู้ผ่านเทคนิคการสอนแบบ

Active Learning ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม

การทดสอบ	จำนวนคน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	p
ก่อนเรียน	16	10	2.88	0.72	28.75	12.69*	0.00
หลังเรียน	16	10	6.94	1.77	69.38		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะเขียนภาษาอังกฤษหลังการเรียนรู้ผ่านเทคนิคการสอนแบบ Active Learning ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม สูงกว่าก่อนเรียนรู้การใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.94 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.77 คิดเป็นร้อยละ 69.38 ซึ่งผลต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนอยู่ที่ 4.06 คิดเป็นร้อยละ 40.60

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเทคนิคการสอนแบบ Active Learning ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เนื้อหามีความน่าสนใจ	2.80	0.40	มาก
2. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับนักเรียน	2.62	0.49	มาก
3. แบบฝึกหัดกระตุ้นให้นักเรียนเข้าใจในเรื่องที่เขียน	2.67	0.47	มาก
4. กิจกรรมทำให้เรียนเข้าใจและสนุกสนานในการเขียนภาษาอังกฤษ	2.75	0.43	มาก
5. กิจกรรมทำให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ และเขียนจากรูปภาพได้	2.71	0.46	มาก
6. เนื้อหาและกิจกรรมทำให้นักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษ	2.79	0.41	มาก
7. กิจกรรมทำให้นักเรียนเขียนภาษาอังกฤษได้	2.81	0.40	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	2.74	0.44	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย จำนวน 52 คน โดยมีรายการประเมินค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44

ตารางที่ 5 แสดงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเทคนิคการสอนแบบ Active Learning ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เนื้อหาที่น่าสนใจ	2.69	0.48	มาก
2. เนื้อหาที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับนักเรียน	2.25	0.45	ปานกลาง
3. แบบฝึกหัดกระตุ้นให้นักเรียนเข้าใจในเรื่องที่เขียน	2.5	0.51	มาก
4. กิจกรรมทำให้นักเรียนเข้าใจและสนุกสนานในการเขียนภาษาอังกฤษ	2.56	0.51	มาก
5. กิจกรรมทำให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ และเขียนจากรูปภาพได้	2.44	0.51	ปานกลาง
6. เนื้อหาและกิจกรรมทำให้นักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษ	2.69	0.48	มาก
7. กิจกรรมทำให้นักเรียนเขียนภาษาอังกฤษได้	2.62	0.50	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	2.54	0.49	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนบ้านหนองกระทุ่มที่มีต่อเทคนิคการสอนแบบ Active Learning จำนวน 16 คน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 สรุปผล

5.1.1 ผลการศึกษาคุณภาพของชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอยและโรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรีในการประกอบการเรียนการสอนเพื่อนำมาทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการสร้างที่ผ่านการทำงานของผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา ศาสตร์ภาษาอังกฤษ ทางด้านการสอนภาษาอังกฤษและทางด้านหลักสูตรภาษาต่างประเทศของโรงเรียนในระดับชั้นพื้นฐานก่อนนำไปใช้จริง พบว่า ผลการหาคุณภาพของชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning จากผู้เชี่ยวชาญมีผลการประเมินมีค่า IOC ระหว่าง 0.66-1.0 ถือว่ามีความสอดคล้องที่ดี ค่าเฉลี่ยของชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11 ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้พัฒนานักเรียนในเรื่องทักษะการเขียนภาษาอังกฤษได้ ในการคิดสร้างชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษนี้ เพื่อพัฒนานักเรียนในการเขียนภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งมีความสำคัญมากต่อนักเรียนที่จะศึกษาต่อในช่วงชั้นที่ 3 ขึ้นระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 2 นักเรียนจะต้องเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและมีความกระตือรือร้นในการเรียนภาษาอังกฤษ ได้สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2561) ได้กล่าวว่า การเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นเกิดจากการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ได้ลงมือทำกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ตื่นตัว ตื่นใจ หรือมีใจจดจ่อผูกพันกับสิ่งที่ทำด้วยตนเอง ครูจึงต้องเป็นผู้วางแผนการเรียนรู้ที่สร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ประเภทของบรรยากาศ หลักการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การปกครองชั้นเรียนตลอดจนการกำหนดวินัยในการอยู่ร่วมกันได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gooden-Jones (1996) ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาทางการเขียนโดยการ

ใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือกันกับนักศึกษาระดับวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการเรียนแบบร่วมมือกันเป็นกลวิธีที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาความสามารถทางการเขียนให้กับนักเรียนได้เพราะเมื่อนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันนักเรียนจะได้เรียนรู้เนื้อหาบทเรียนใหม่ ๆ คำศัพท์ใหม่ โครงสร้างทางภาษาเขียนใหม่และได้ลองคิดใหม่ ๆ ในการนำเสนองานเขียนของตัวเองและรวมทั้งนักเรียนยังสามารถพัฒนาทักษะเขียนและสามารถเป็นนักเขียนที่ดีขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวลักษณ์ ภาวะโชติ (2563) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกประกอบด้วยชุดฝึกทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกประกอบด้วยชุดฝึกทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.96/77.14 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6678 หรือมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 66.78 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความคิดสร้างสรรค์และมีเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.2 ผลการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning พบว่า คะแนนหลังเรียนมีค่าสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนและผลต่างคะแนนระหว่างก่อนและหลังเรียนเกินครึ่ง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่นักเรียนได้เรียนรู้จากเทคนิคการสอนแบบ Active Learning จึงทำให้นักเรียนมีการพัฒนาการเขียนได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และสามารถทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดของ กมลวรรณ สุภากุล (2559) ให้คำนิยามว่าลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ได้แก่ 1) เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด 2) ผู้เรียนเรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ 3) เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศและหลักการความคิดรวบยอด 5) ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง 6) ความรู้เกิดจากประสบการณ์การสร้างองค์ความรู้และการสรุปบทวนของผู้เรียนได้ซึ่งการเรียนการสอนแบบ Active Learning ทำผู้เรียนมีความสุขสนุกสนานในการเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนรวมทั้งสามารถใช้ได้กับนักเรียนทุกระดับ ซึ่งการเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารณา สุวรรณเจริญ (2563) การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเมืองเก่า (ศรีอินทราทิตย์) จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า ผลการ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ผลการทดสอบก่อนเรียนนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.98 คะแนนและหลังเรียน 27.76 คะแนนและเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการเขียนภาษาอังกฤษที่ดีขึ้นเนื่องจากคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องงานวิจัยของวรพล มหาแก้ว (2565) การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงวิชาการภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้านและแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนความรู้มีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในขณะที่ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจอย่างยิ่งมีค่าเฉลี่ย 4.476 โดยสรุปแล้ว พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงวิชาการภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้านและแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกอาจจะเป็นทางเลือกใหม่ของนักการศึกษาและผู้สอนวิชาการเขียนจะได้พิจารณานำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือนำไปดัดแปลงหรือประยุกต์ใช้ในการเพื่อพัฒนาความสามารถด้านอื่นของผู้เรียน

5.1.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากผลของนักเรียนที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ กิจกรรมเนื้อหาที่มีความน่าสนใจเนื้อหาและกิจกรรมทำให้นักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษและกิจกรรมทำให้นักเรียนเขียนภาษาอังกฤษได้ การเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning ทำให้เรียนเข้าใจและสนุกสนานในการเขียนภาษาอังกฤษช่วยพัฒนาการเขียนคำศัพท์และเขียนแต่งประประโยค ซึ่งทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่ยากที่สุดและนักเรียนไม่ชอบเขียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนได้เรียนรู้จากเทคนิคการสอนแบบ Active Learning เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนได้ตื่นตัวตลอดเวลาผู้เรียนได้มีการแข่งขันและกระบวนการเรียนที่หลากหลายทำให้ผู้เรียนพึงพอใจมีทัศนคติที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงแก้ว สุหลง และอุษาพร เสวกวิ (2565) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาความสามารถทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ผลการวิจัยพบว่า 1) ดัชนีประสิทธิผลความสามารถทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) มีค่าเท่ากับ 0.54 และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ส่วนใหญ่ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) อยู่ในระดับมากขึ้นไปและสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาอุอนงค์ ศรีวิเชียร (2565) ผลการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 2) ระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าเทคนิคการสอนแบบ active learning เมื่อนำมาประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีสนุกสนาน ช่วยให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ในการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้นและมีประสิทธิภาพ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรเพิ่มเวลาในชั้นฝึกปฏิบัติการเขียนให้มากขึ้นโดยผู้สอนมอบหมายงานให้นักเรียนทำการบ้านและนำใบงานที่ทำเสร็จเรียบร้อยแล้วมาทบทวนตรวจสอบความถูกต้องจากการเฉลยของครูผู้สอนด้วยตนเองในชั่วโมงถัดไป

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษอย่างเดียว ดังนั้นควรพัฒนาบูรณาการทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้วิธีการสอนแบบ Active Learning

7. เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ สุภากุล. (2559). *การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เพื่อให้ผู้เรียนรู้จริง*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ดวงแก้ว สุหลง และอุษาพร เสวกวิ. (2565). การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาความสามารถทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร.*, 10(2). 189-204.
- ธารณา สุวรรณเจริญ. (2563). การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเมืองเก่า (ศรีอินทราทิตย์) จังหวัดสุโขทัย. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 5(9), 19-28.
- นงลักษณ์ ศรีสุวรรณ. (2562). การใช้ Active Learning เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิจัยการศึกษา*, 22(2), 88-101.

- นาฏอนงค์ ศรีวิเชียร. (2565). ผลการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เยาวลักษณ์ ภาวะโชติ. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกประกอบกับชุดฝึกทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสาร e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 2(4), 53-65.
- วรณัฐ สุนทรวัฒน์. (2561). การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนแบบ Active Learning. *วารสารการศึกษาไทย*, 20(1), 55-67.
- วรพล มหาแก้ว. (2565). การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงวิชาการภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้านและแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต*, 18(1), 105-115.
- วราภรณ์ ศรีสุวรรณ. (2561). การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนประถมศึกษา. *วารสารการศึกษาไทย*, 20(1), 77-88.
- ศิริวรรณ วณิชพัฒน์. (2561). การบริหารจัดการชั้นเรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 16(1), 24-38.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). ภาษาที่เป็นเครื่องมือสำคัญ: การสื่อสารและการสร้างมิตรภาพระหว่างประเทศ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุนทร แก้วพวง. (2565). การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. โรงเรียนบัวงามวิทยา, องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี. <http://1.179.152.229/main/?p=1505>
- Gooden-Jones, E. M. (1996). *Developing Writing Proficiency Through Cooperative Learning Strategies in Limited English Proficient College Students* [Doctoral Dissertation]. Fordham University ETD Collection. <https://research.library.fordham.edu/dissertations/AAI9631038>

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
Instructional Development of Learning Management using Mathematical Models to
Promote the Ability to Discussion Mathematics on Length
Measurement for Grade 3 Students

อรอุมา ชินมาลา* และ น้ำทิพย์ องอาจวานิช**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*,**

Ornouma Chinmala* and Namthip Ongardwanich**

Faculty of Education Naresuan University*,**

Corresponding author E-mail: Ornoumac65@nu.ac.th

(Received: April 28, 2024; Revised: May 12, 2024; Accepted: June 5, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 2) ศึกษาความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ ผู้เข้าร่วมวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนขนาดเล็กแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 6 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือก คือ เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดความยาว จำนวน 3 แผน แบบสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใบกิจกรรม แบบสังเกตการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ และแบบทดสอบความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์เป็นแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67-1.00 มีค่าความยากง่ายของข้อสอบรายข้อตั้งแต่ 0.50-0.75 มีค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อตั้งแต่ 0.47-0.67 และค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.80 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา การให้คะแนนแบบแยกประเด็น และการตรวจสอบแบบสามเส้า

ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ มีประเด็นที่ควรเน้น คือ การออกแบบสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงที่ใกล้ตัว โดยมีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ มีการใช้คำถามกระตุ้นความคิดเพื่อนำไปสู่การระดมสมองและอภิปรายร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหา มีการประยุกต์ใช้แนวคิดทางคณิตศาสตร์นำเสนอผลลัพธ์ของสถานการณ์เพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ 2) ความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ทั้ง 4 องค์ประกอบอยู่ในระดับดีเยี่ยมแต่หลังจากการเรียนรู้ นักเรียนได้ทำแบบทดสอบความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับดีเยี่ยมทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเสนอความคิดและให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของตนเอง 2) การให้หลักฐานสนับสนุน

แนวคิด 3) การโต้แย้งแนวคิดที่แตกต่างและให้เหตุผลสนับสนุนการโต้แย้งแนวคิด แต่นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับดี ในด้านที่ 4) การให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของผู้อื่น

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, แบบจำลองทางคณิตศาสตร์, ความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์

Abstract

The objectives of this research are to 1) study learning management methods using mathematical models that promote mathematical discussion ability on length measurement. For Grade 3 students 2) Examine the mathematical discussion abilities of Grade 3 students who have undergone learning management through the application of mathematical models. The research participants are Grade 3 students in Semester 2, academic year 2023, from a small school in Phetchabun province, consisting of one room and six students, who were selected through a purposive selection process. The criteria for selection were students who were studying in Grade 3, Semester 2, academic year 2023. The research tools were learning management plans using mathematical models. Subject: Measuring length, 3 plans, reflection form on learning activities, activity sheet, mathematical discussion observation form, and ability test. The mathematical discussion, consisting of four items, was subjective and had a consistency index ranging from 0.67 to 1.00. Each test item has a difficulty value ranging from 0.50 to 0.75 and a discriminatory power value from 0.47 to 0.67, while the entire test has a reliability value of 0.80. Data were analyzed using content analysis. Thematic scoring and triangulation.

The research results indicated that learning management methods using mathematical models can promote the ability to discuss mathematics. There is an issue that should be emphasized: designing real-life problem situations that are close to one's heart. It provides various problem-solving methods for students to engage in mathematical discussions. Thought-provoking questions are used to lead to brainstorming and collaborative discussion. Exchange knowledge to find solutions to problems. Mathematical concepts are being applied. Present the situational results to establish a connection with the learning management goals. 2) The students developed their mathematical discussion skills through the use of mathematical models during the learning management process. Most of the students demonstrated an excellent ability to discuss mathematics in all four elements, but after completing their studies, they took a test to assess their discussion skills. The results indicated that the majority of students excelled in both areas. The three components involve 1) presenting ideas and providing reasons to support them. 2) Provide evidence to support ideas. 3) Argue against ideas. Differentiate and provide reasons to support the argument. However, the majority of students possess strong skills in this field. 4) Providing reasons to support the concept of other people.

Keywords: Learning Management, Mathematical Model, Ability to Mathematics Discussion

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในศตวรรษที่ 21 คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นศาสตร์ที่ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถช่วยให้คาดการณ์ สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและละเอียดถี่ถ้วน สามารถวางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่เน้นในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในต่างประเทศและประเทศไทย คล้ายคลึงกันเป็นองค์ประกอบของทักษะชีวิตและทักษะพื้นฐานในการทำงานโดยประกอบด้วย 5 ทักษะหลัก หรือที่มักเรียกกันว่า ทักษะ 1P 1R 3C ตามตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของแต่ละทักษะ ดังนี้ การแก้ปัญหา (Problem Solving) การให้เหตุผล (Reasoning) การเชื่อมโยง (Connections) การสื่อสาร สื่อความหมาย และการนำเสนอ (Communications and presentations) การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) ซึ่งการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้ในการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคม ทำให้สามารถอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ และทำให้มีความพร้อมสำหรับการเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม โดยทักษะที่เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ (นิวัฒน์ สาระพันธ์, 2564) ซึ่งความสามารถในการอธิบายทางคณิตศาสตร์ มีความสำคัญคือเป็นความสามารถในทักษะการสื่อสารและการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ โดยเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนมีส่วนร่วมในการพูดคุยเกี่ยวกับการคิดทางคณิตศาสตร์และการใช้เหตุผลจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และปรับความคิดของตนเองให้เป็นเหตุผลผ่านคณิตศาสตร์ร่วมกัน โดยที่การวิจัยบอกว่านักเรียนเรียนรู้เมื่อได้รับการสนับสนุนให้เป็นผู้แสดงความคิดของตนเองและเมื่อสามารถให้เหตุผลเกี่ยวกับความเข้าใจความคิดหลัก นักเรียนสามารถสร้างและหาข้อสรุปทางคณิตศาสตร์โดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะและหลักฐาน โดยการแสดงความคิดของตนเองอย่างชัดเจนต่อผู้อื่น นักเรียนจะเข้าใจความคิดของตนเองอย่างถ่องแท้มากขึ้น ด้วยการทำความเข้าใจแนวคิดของนักเรียนคนอื่นๆ จะสามารถเห็นและประเมินวิธีคิดทางเลือกต่าง ๆ และสร้างการเชื่อมโยงหรือแก้ไขความเข้าใจผิด ให้ถูกต้องได้ (Calgary Board of Education, 2018) สอดคล้องกับ NCTM (2014) กล่าวว่าอธิบายที่หลากหลายการอธิบายทางคณิตศาสตร์ เป็นมากกว่าแค่การให้นักเรียนได้พูดคุย สิ่งที่สำคัญคือการอธิบายที่พัฒนาเหตุผลและความสามารถของนักเรียนในการนำเสนอแนวคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอย่างชัดเจน นักเรียนเรียนรู้เมื่อพวกเขาคิด พูด ให้เหตุผล และสอบถาม

ในปัจจุบันการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรพิจารณาได้ จากผลการประเมินจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นผู้จัดสอบและการสอบ (National Test หรือ NT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 พบว่าผลการทดสอบความสามารถด้านคำนวณระดับประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 49.12 ซึ่งต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) และเมื่อพิจารณาโครงสร้างข้อสอบ พบว่า มาตรฐานการเรียนรู้สาระที่ 2 การวัด การใช้ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ หรือ ทักษะการคิดคำนวณเพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติหรือหาคำตอบจากสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์เรื่องการวัด แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาความรู้ความสามารถการคิดวิเคราะห์ และการนำไปใช้ โดยเฉพาะด้านที่กำหนดเป็นสาระหลักในการประเมินระดับประเทศ และจากการที่ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการวัดความยาว ในชั้นเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นเรื่องที่ผู้เรียนมีปัญหามากที่สุด สังเกตได้จากการทำแบบฝึกหัด และแบบทดสอบนักเรียนส่วนใหญ่ทำผิด และไม่สามารถหาคำตอบได้ซึ่งมีสาเหตุมาจากขาดทักษะการอ่านแปลความหมาย ส่วนใหญ่จะเน้นการแก้ปัญหาที่นักเรียนจะต้องทราบถึงความยาวของสิ่งของต่าง ๆ โดยใช้หน่วยความยาวที่ต่างกันโดยที่

จะต้องทำความเข้าใจโจทย์ปัญหาหรือสถานการณ์ นักเรียนไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นแก้ปัญหายังไง อีกทั้งนักเรียนไม่ได้สื่อสารอภิปรายสิ่งที่คิดหรือแนวคิดทางคณิตศาสตร์ออกมา ครูจึงไม่ทราบว่านักเรียนมีแนวคิดอย่างไร ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง และหากไม่ถูกต้องครูจะไม่สามารถแก้ไขแนวคิดหรือปรับปรุงความคิดของนักเรียนให้ถูกต้องได้ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจที่ผิดพลาดแบบนั้นต่อไปเรื่อย ๆ ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหได้อย่างถูกต้อง และโจทย์ปัญหาที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จะอยู่ในแบบฝึกหัดในหนังสือเรียนเป็นส่วนใหญ่ไม่ได้เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของนักเรียนจึงนำมาใช้เป็นแรงจูงใจในการแก้ปัญหไม่ได้ อาจทำให้นักเรียนมองว่าคณิตศาสตร์เป็นเรื่องไกลตัว ไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนคณิตศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้พบว่า รูปแบบการสอนโดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เป็นวิธีหนึ่งที่มีความสนใจเป็นอย่างมากในการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากเดิม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ดังงานวิจัยของนุชิตา ตันทา (2563) ได้ศึกษาการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหามathematics พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการทักษะการแก้ปัญหามathematics โดยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม และผลจากแบบวัดทักษะการแก้ปัญหามathematics พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับทักษะการแก้ปัญหามathematics โดยรวมอยู่ในระดับดี โดยภาพรวมนักเรียนมีพัฒนาการทักษะการแก้ปัญหามathematics ดีขึ้นหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ นอกจากนี้งานวิจัยของ พงศกร วังศิลา และคณะ (2561) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ สามารถช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ พบว่าผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดละเอียดละออ ความอยากรู้อยากเห็น ความคิดริเริ่มและจินตนาการ และงานวิจัยของ สิริทิพย์ ญาณะพันธ์ (2564) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหามathematics ของนักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหามathematics แต่ละองค์ประกอบได้ งานวิจัยที่กล่าวข้างต้นเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์แต่ยังไม่มีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์

การจัดการอภิปรายในวิชาคณิตศาสตร์ถือเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายสำหรับครูในระดับชั้นประถมศึกษา จากการศึกษาของ Ponte et al. (2017) ได้ศึกษาความท้าทายของครูในการจัดการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การศึกษานั้นมุ่งเน้นไปที่องค์ประกอบหลักของการปฏิบัติการสอน 2 ประการ ได้แก่ งานที่ครูเสนอให้นักเรียนและวิธีจัดการกับการสื่อสารในชั้นเรียน ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ว่าสถานการณ์ที่ท้าทายมักต้องการการเตรียมความพร้อมของครูและในการติดตามงานของนักเรียนนั้น ครูจะเป็นผู้ให้การสนับสนุน ชี้แนะ และแนะนำการดำเนินการเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้และปรับปรุงความคิดด้วยตนเอง ซึ่งในระดับชั้นประถมศึกษานั้นนักเรียนจะคุ้นเคยกับการเรียนในลักษณะที่ตนเองเป็นผู้ฟังการบรรยายหรือครูสาธิตวิธีการแก้ปัญหาล่วงแล้วจึงลงมือแก้ปัญหด้วยตนเอง ทำให้การจัดการอภิปรายในวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษานั้นยังเป็นเรื่องท้าทายสำหรับครูสำหรับการศึกษาในประเทศไทยมีการให้ความสนใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการอภิปรายในชั้นเรียน

จากความสำคัญและปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาวสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนตามวงจร PAOR มีกระบวนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน เป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องในลักษณะบันไดเวียน เป็นวงจรที่ทำซ้ำทั้งหมด 3 วงจร จนได้ผลการปฏิบัติการตามจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็น

แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้จากการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ โดยผู้เรียนสามารถเสนอความคิดและให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของตนเอง การให้หลักฐานสนับสนุนแนวคิด การโต้แย้งแนวคิดที่แตกต่างและให้เหตุผลสนับสนุน การโต้แย้งแนวคิด การให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของผู้อื่น นำไปสู่การสรุปเป็นความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์เป็นความรู้ใหม่ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมทั้งในบทเรียนและสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.2 ศึกษาความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (2000 อ้างอิงถึงใน สิริธนา กิจเกื้อกูล, 2557) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ขั้นวางแผน (P) ขั้นสังเกตการณ์ (O) และขั้นสะท้อนผล (R) มีลักษณะทำซ้ำเป็นวงจรปฏิบัติการทั้งหมด 3 วงจร โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

3.1 ผู้เข้าร่วมวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนขนาดเล็กแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือก คือ เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว จำนวน 3 แผน การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การวัดความยาวเป็นเซนติเมตรและมิลลิเมตร เมตร และเซนติเมตร กิโลเมตรและเมตร แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การเปรียบเทียบโดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยความยาว และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง โจทย์ปัญหาการวัดความยาว ใช้เวลาทั้งหมด 9 ชั่วโมง โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหา ขั้นตอนที่ 2 การทำปัญหาให้ง่ายขึ้น ขั้นตอนที่ 3 การคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการทางคณิตศาสตร์ ขั้นตอนที่ 5 การแปลความหมายและตรวจสอบผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์ ขั้นตอนที่ 6 การนำเสนอผลลัพธ์ ซึ่งผู้วิจัยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งทุกแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุดและสามารถนำไปใช้ได้

3.2.2 แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาที่ใช้กับประเด็นการสะท้อนผลตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงและแก้ไข

3.2.3 แบบสังเกตการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ซึ่งใช้ในการบันทึกกระหว่างการจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนที่นักเรียนร่วมกันอภิปรายทางคณิตศาสตร์เพื่อหาวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่กำหนดให้โดยแบ่งการสังเกตตามองค์ประกอบย่อยของความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ คือ การเสนอความคิดและให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของตนเอง การให้หลักฐานสนับสนุนแนวคิด การโต้แย้งแนวคิดที่แตกต่างและให้เหตุผลสนับสนุนการโต้แย้งแนวคิดและ

การให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของผู้อื่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้องและเหมาะสมด้านภาษาและการนำไปใช้ จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงและแก้ไข

3.2.4 แบบทดสอบความสามารถในการอธิบายทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างขึ้น โดยใช้เป็นแบบทดสอบหลังเรียนเป็นแบบอัตนัย จำนวน 3 สถานการณ์ ใช้เวลาทั้งหมด 2 ชั่วโมง ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความตรงเชิงเนื้อหา และเหมาะสมด้านภาษาและการนำไปใช้ พบว่าข้อสอบทุกข้อ มีค่าเฉลี่ย IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไปทุกข้อ มีค่าความยากง่ายของข้อสอบรายข้อตั้งแต่ 0.50-0.80 มีค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อตั้งแต่ 0.47-0.67 และมีค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.80 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางและผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอธิบายทางคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดความยาว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ใช้เวลาในการทำวิจัยทั้งหมด 11 ชั่วโมง มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

3.3.1 ปฐมนิเทศและชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่เป็นผู้เข้าร่วมวิจัย

3.3.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการอธิบายทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว สำหรับนักเรียนในชั่วโมงปกติของโรงเรียน โดยใช้เวลาการจัดการเรียนรู้ 9 ชั่วโมง

3.3.3 สังเกตการอธิบายทางคณิตศาสตร์ในระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบสังเกตการอธิบายทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ครูประจำการจะร่วมกันสังเกตนักเรียนขณะทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล เพื่อสังเกตการอธิบายทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน 4 องค์ประกอบ

3.3.4 หลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 แผนผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบความสามารถในการอธิบายทางคณิตศาสตร์เป็นรายบุคคล โดยใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 2 ชั่วโมง

3.3.5 นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 ผู้วิจัยทำการจัดเรียงข้อมูลการสะท้อนผล จากแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ โดยนำมาเรียงเป็นขั้นตอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ส่วนที่ผู้วิจัยพบว่ามีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ 2) ส่วนที่ผู้วิจัยพบว่าเกิดปัญหา ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้นำทั้งหมดจากแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้จากครูประจำการวิชาคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา และสรุปสิ่งที่พบปัญหา รวมทั้งข้อเสนอแนะที่จะนำไปปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ถัดไปให้มีความเหมาะสมมากขึ้น เมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 3 วงจรแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนทั้งหมดมาสรุปเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพจริงที่ ส่งเสริมความสามารถในการอธิบายทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนและทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตรวจสอบสามเส้าด้านแหล่งข้อมูลแบบใช้เครื่องมือมากกว่าหนึ่งชนิด (Method triangulation) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้จากผู้วิจัยและครูประจำการ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลในประเด็นเดียวกันจากเครื่องมือวิจัยที่แตกต่างกัน

3.4.2 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตการอธิบายทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน และแบบทดสอบความสามารถในการอธิบายทางคณิตศาสตร์ด้วยเกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกประเด็น (Analytic scoring) ใน 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การเสนอความคิดและให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของตนเอง การให้หลักฐานสนับสนุนแนวคิด การโต้แย้งแนวคิดที่แตกต่างและให้เหตุผลสนับสนุนการโต้แย้งแนวคิด และการให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของผู้อื่น โดยให้

คะแนนจากเกณฑ์การวัดความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์โดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ระดับดีเยี่ยม ระดับดี ระดับพอใช้และระดับปรับปรุง จากนั้นผู้วิจัยคำนวณเป็นร้อยละและความถี่ตามการแสดงผลของนักเรียน แล้วรายงานผลในรูปแบบของความถี่ ร้อยละ และความเรียง และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการ ตรวจสอบสามเส้า แบบใช้เครื่องมือวิจัยมากกว่าหนึ่งชนิด (Methodological triangulation) ได้แก่ แบบสังเกตการอภิปรายทางคณิตศาสตร์และแบบทดสอบความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลในประเด็นเดียวกันจากเครื่องมือวิจัยที่แตกต่างกัน

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ในการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ โดยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 แผน แผนละหนึ่งวงจรปฏิบัติการ รวมจำนวนทั้งสิ้น 3 วงจรปฏิบัติการ ซึ่งแต่ละวงจรปฏิบัติการประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติการ (Act) ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) และขั้นสะท้อนผล (Reflect) โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 9 ชั่วโมง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ จำแนกตามบทบาทของครูและนักเรียน
ในแต่ละขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหา	
บทบาทครู	บทบาทนักเรียน
- ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงหรือสถานการณ์ใกล้ตัวนักเรียนที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน และมีระดับความยากง่ายเหมาะสมในใบกิจกรรม เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหา โดยครูจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ เพื่อดึงดูดความสนใจ และทำให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์ปัญหามากยิ่งขึ้น - ครูใช้ประเด็นคำถามเพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ดังนี้ โจทย์ถามอะไร และโจทย์กำหนดอะไรมาให้บ้าง นักเรียนทราบข้อมูลอะไรบ้าง สถานการณ์ปัญหานี้นำคณิตศาสตร์ มาแก้ปัญหาได้อย่างไร โดยนักเรียนร่วมกันระดม ความคิด อภิปราย แสดงความคิดเห็นสนับสนุน และโต้แย้งความคิด เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาร่วมกัน	นักเรียนอ่านสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงจากใบกิจกรรม ด้วยตนเองก่อน จากนั้นอ่านสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริง ร่วมกัน เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหา ร่วมกันตอบ คำถามและอภิปรายถึงข้อมูลที่ มีอยู่ในสถานการณ์ปัญหา แล้วนักเรียนตอบคำถามในใบกิจกรรม
ขั้นที่ 2 การทำปัญหาให้ง่ายขึ้น	
บทบาทครู	บทบาทนักเรียน
ครูให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ปัญหาร่วมกัน จากนั้นครู ใช้ประเด็นคำถามสำหรับกระตุ้นให้ นักเรียนให้วิเคราะห์ ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่สำคัญ ที่จำเป็นที่จะนำไปสู่ การแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด	นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ปัญหา จากนั้นกำหนดตัวแปร ที่สำคัญหรือข้อเท็จจริงของสถานการณ์ปัญหา เพื่อนำไปสู่ การหาความสัมพันธ์ของสถานการณ์ปัญหาและนำมาใช้ ในการดำเนินการแก้ปัญหาและหาคำตอบของสถานการณ์ ปัญหา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขั้นที่ 3 การคิดให้เป็นคณิตศาสตร์	
บทบาทครู	บทบาทนักเรียน
- ครูเสนอแนวคิดหรือวิธีการแก้ปัญหา โดยการยกตัวอย่าง โจทย์หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ ปัญหาจากนั้นครูให้ นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา ระดมสมองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดหรือ วิธีการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยครูใช้ประเด็นคำถาม เพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ดังนั้น นักเรียนมีแนวคิดใน การแก้สถานการณ์ปัญหานี้อย่างไร นักเรียนนำคณิตศาสตร์ มาแก้ปัญหาได้อย่างไร โดยนักเรียนร่วมกันระดมความคิด อภิปรายร่วมกันเพื่อหาแนวคิดหรือวิธีการแก้ปัญหา	- นักเรียนร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนแนวคิด ระดมสมอง แสดงความคิดเห็น เพื่อหาแนวคิด หรือวิธีการแก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ แล้วตอบคำถามลงในใบกิจกรรม - นักเรียนบริหารจัดการเวลาในการทำกิจกรรมขั้นนี้ อย่างเคร่งครัด
ขั้นที่ 4 การดำเนินการทางคณิตศาสตร์	
บทบาทครู	บทบาทนักเรียน
- ครูให้นักเรียนตัดสินใจเลือกแนวคิดหรือวิธีการแก้ปัญหาที่ เหมาะสมกับสถานการณ์ระบุเหตุผลที่เหมาะสม และแก้ปัญหาจนได้คำตอบ - ครูสังเกตการณ์ทำงานของนักเรียนแต่ละคน คอยชี้แนะ แนวทางให้คำแนะนำในการเขียน แสดงวิธีแก้ปัญหาให้ ถูกต้องตามหลักการทางคณิตศาสตร์ เข้าไปพูดคุย สอบถาม นักเรียน เพื่อสังเกตการทำงานและกระตุ้นให้นักเรียน ทำงานให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด	นักเรียนตัดสินใจเลือกแนวคิดหรือวิธีการแก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ที่ดีและเหมาะสมกับ สถานการณ์ปัญหา และแก้ปัญหาจนสำเร็จและได้คำตอบ แล้วตอบคำถามลงใน ใบกิจกรรม
ขั้นที่ 5 การแปลความหมายและตรวจสอบผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์	
บทบาทครู	บทบาทนักเรียน
ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับ คำตอบของสถานการณ์ปัญหา แนวคิดที่ใช้ในการแก้ปัญหา เพื่อกระตุ้นความคิดให้ นักเรียนเข้าใจและมองสถานการณ์ ปัญหา เชื่อมโยงกับความรู้ทางคณิตศาสตร์ และกระตุ้นให้ นักเรียนตรวจสอบผลลัพธ์	นักเรียนตรวจสอบความสมเหตุสมผลของแนวคิด ร่วมกัน อธิบายและพิจารณาความสมเหตุสมผลของผลลัพธ์และ แบบจำลองทาง คณิตศาสตร์ของตนเอง พร้อมทั้งตรวจสอบ ผลลัพธ์ที่ได้
ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลลัพธ์	
บทบาทครู	บทบาทนักเรียน
ครูให้นักเรียนนำเสนอผลการแก้ปัญหาที่สามารถ แก่สถานการณ์ปัญหาจากใบกิจกรรม นักเรียนบางคน ที่นำเสนอคำตอบ เหตุผลประกอบคำตอบ และหลักฐาน	นักเรียนนำเสนอผลการแก้สถานการณ์ปัญหาจาก ใบกิจกรรมของตนเอง โดยร่วมกัน วิเคราะห์ อภิปราย นำเสนอคำตอบเหตุผลประกอบคำตอบและหลักฐาน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลลัพธ์	
บทบาทครู	บทบาทนักเรียน
ประกอบการให้เหตุผลได้แต่ไม่ชัดเจนครูช่วยอธิบายเพิ่มเติมและกระตุ้นให้นักเรียนที่นำเสนอได้อธิบายแนวคิดในการแก้ปัญหาของตนเองให้ชัดเจน	ประกอบการให้เหตุผลและการเชื่อมโยงปัญหาสู่สถานการณ์ในชีวิตจริง

เมื่อจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ ที่ส่งเสริมความสามารถในการอธิบายทางคณิตศาสตร์เรื่องการวัดความยาว แล้วพบว่ามีประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ ดังต่อไปนี้

1) การออกแบบสถานการณ์ปัญหาให้มีบริบทใกล้เคียงกับชีวิตจริง เนื่องจากนักเรียนมีประสบการณ์ตรงในชีวิตจริงที่เคยพบเห็นตามสถานที่ต่าง ๆ และไม่ซับซ้อนจนเกินไปนักเรียนเกิดความสนใจ อยากเรียนรู้และร่วมกัน ระดมความคิดสื่อสาร อภิปรายเพื่อหาแนวคิดหรือวิธีการที่นำไปสู่การหาผลลัพธ์ของสถานการณ์

2) การทบทวนความรู้เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยความยาวให้กับนักเรียน เป็นเรื่องที่เป็นในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการอธิบายทางคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดความยาว เนื่องจากการให้ความรู้ที่จำเป็นจะส่งผลให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการกรรมการเรียนรู้ได้

3) ครูควรสังเกตพฤติกรรมในระหว่างการทำใบงาน ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดเมื่อเห็นว่ามันไม่เข้าใจจึงให้คำแนะนำ

4.2 ผลศึกษาความสามารถในการอธิบายทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์

4.2.1 ความสามารถในการอธิบายทางคณิตศาสตร์ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ความถี่ในการอธิบายทางคณิตศาสตร์ระหว่างการจัดการเรียนรู้

ความสามารถในการอธิบายทางคณิตศาสตร์	ระดับ	ความถี่ในการแสดงการอธิบายทางคณิตศาสตร์		
		แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3
การเสนอแนวคิด และการให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิด	ดีเยี่ยม	1 (16.67%)	3 (50%)	4 (66.67%)
	ดี	3 (50%)	2 (33.33%)	2 (33.33%)
	พอใช้	2 (33.33%)	1 (33.33%)	-
	ปรับปรุง	-	-	-

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความสามารถในการอภิปรายทาง คณิตศาสตร์	ระดับ	ความถี่ในการแสดงการอภิปรายทางคณิตศาสตร์		
		แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3
การให้หลักฐานสนับสนุนแนวคิด	ดีเยี่ยม	1 (16.67%)	2 (33.33%)	3 (50%)
	ดี	3 (50%)	3 (50%)	3 (50%)
	พอใช้	2 (33.33%)	1 (16.67%)	-
	ปรับปรุง	-	-	-
การโต้แย้งแนวคิดที่แตกต่างและให้เหตุผล สนับสนุนการโต้แย้งแนวคิด	ดีเยี่ยม	1	2	3
	ดี	1	1	3
	พอใช้	1	1	-
	ปรับปรุง	1	-	-
การให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของผู้อื่น	ดีเยี่ยม	1	2	4
	ดี	-	1	3
	พอใช้	1	2	-
	ปรับปรุง	2	-	-

จากตารางที่ 2 แสดงความถี่ในการแสดงออกโดยจำแนกตามระดับความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ ระหว่างการจัดการเรียนรู้ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ในด้านการเสนอแนวคิดและการให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดและด้านการให้หลักฐานสนับสนุนแนวคิดนักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับดีแต่ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 จะเห็นได้ว่าจำนวนนักเรียนที่มีความสามารถในระดับพอใช้ลดลงและระดับดีเยี่ยมเพิ่มมากขึ้น ด้านการโต้แย้งแนวคิดที่แตกต่างและให้เหตุผลสนับสนุนการโต้แย้งแนวคิดและด้านการให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของผู้อื่นยังมีความถี่ในการแสดงออกมีจำนวนน้อยในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 และ 2 อยู่ในระดับดีเยี่ยม ระดับดี ระดับพอใช้และระดับปรับปรุง ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ด้านการเสนอแนวคิดและการให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดและด้านการให้หลักฐานสนับสนุนแนวคิด นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับดีเยี่ยม และด้านการโต้แย้งแนวคิดที่แตกต่างและให้เหตุผลสนับสนุน การโต้แย้งแนวคิดและด้านการให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของผู้อื่น มีจำนวนความถี่ในการแสดงออกมากขึ้นจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 นักเรียนแสดงความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์อยู่ในทั้งระดับดีเยี่ยม ระดับดี และระดับพอใช้แต่ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 นักเรียนแสดงความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีเยี่ยม และระดับดี ดังภาพที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์

ภาพที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์

Item 1 S6 : คำตอบคือผมน่าจะปั่นจักรยานไปถึงโรงเรียนบ้านเขาขาดและกลับมาบ้านตัวเองก่อนฝนได้ 2 เส้นทางแต่เส้นทางที่ 2 ไกลกว่า เพราะใช้ระยะทางในการปั่นจักรยานทั้งหมด 21 กิโลเมตร 200 เมตร ซึ่งไกลกว่าฝนที่ใช้ระยะทางในการปั่นจักรยานทั้งหมด 19 กิโลเมตร 600 เมตร (แสดงหลักฐานประกอบเหตุผลให้เพื่อนดู)โดยที่ฝนใช้เส้นทางปั่นจักรยานไปที่ 1. จากบ้านฝนไปวัด 2. ตรงไปบ้านพลอย 3. ตรงไป 4. เลี้ยวซ้าย 5. เลี้ยวขวา 6. เลี้ยวขวาไปโรงเรียนบ้านเขาขาดและฝนใช้เส้นทางปั่นจักรยานไปที่ 1. จากบ้านฝนไปวัด 2. ตรงไปบ้านพลอย 3. ตรงไปบ้านโหม่น 3. บ้านโหม่นไปศาลา SML 4. จาก SML ไปโรงเรียนบ้านเขาขาด 5. เลี้ยวซ้ายไปบ้านพลอย 6. ตรงไปโรงเรียนบ้านเขาขาดแล้วนำระยะทางมาบวกกันแล้วนำไปคูณ 2 เพราะทั้งไปและกลับ ดังนั้นฝนจะปั่นจักรยานไปถึงโรงเรียนบ้านเขาขาดและกลับมาบ้านตัวเองก่อนฝน ด้านการเสนอแนะคิดและการให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดระดับ 3 ด้านการให้หลักฐานสนับสนุนแนวคิดระดับ 3 Item 2 S1 : ไม่ได้ตอบเหมือน S1 นะคำตอบคือผมน่าจะปั่นจักรยานไปถึงโรงเรียนบ้านเขาขาดและกลับมาบ้านตัวเองก่อนฝนได้ 2 เส้นทางแต่เส้นทางที่ 2 ไกลกว่า เพราะใช้ระยะทางในการปั่นจักรยานทั้งหมด 14 กิโลเมตร 800 เมตร ซึ่งไกลกว่าฝนที่ใช้ระยะทางในการปั่นจักรยานทั้งหมด 20 กิโลเมตร โดยหลักฐานประกอบการให้เหตุผลที่แตกต่างจากเพื่อนมีดังนี้ (แสดงหลักฐานที่แตกต่าง ให้เพื่อนดู)	โดยที่ฝนใช้เส้นทางปั่นจักรยานไปที่ 1. จากบ้านฝนไปวัด 2. ตรงไปบ้านพลอย 3. ผ่านบ้านพลอย 4. ตรงไปโรงเรียนบ้านเขาขาดและฝนใช้เส้นทางปั่นจักรยานไปที่ 1. จากบ้านฝนไปวัด 2. ตรงไปบ้านโหม่น 3. บ้านโหม่นไปศาลา SML 4. จาก SML ไปโรงเรียนบ้านเขาขาด 5. เลี้ยวซ้ายไปบ้านพลอย 6. ตรงไปโรงเรียนบ้านเขาขาดแล้วนำระยะทางมาบวกกันแล้วนำไปคูณ 2 เพราะทั้งไปและกลับ ดังนั้นฝนจะปั่นจักรยานไปถึงโรงเรียนบ้านเขาขาดและกลับมาบ้านตัวเองก่อนฝน ด้านการเสนอแนะคิดและการให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดระดับ 4 ด้านการให้หลักฐานสนับสนุนแนวคิด ระดับ 4 Item 3 S3 : เห็นด้วยกับ S1 คำตอบคือผมน่าจะปั่นจักรยานไปถึงโรงเรียนบ้านเขาขาดและกลับมาบ้านตัวเองก่อนฝนได้ 2 เส้นทางแต่เส้นทางที่ 2 ไกลกว่า เพราะใช้ระยะทางในการปั่นจักรยานทั้งหมด 14 กิโลเมตร 800 เมตร ซึ่งไกลกว่าฝนที่ใช้ระยะทางในการปั่นจักรยานทั้งหมด 20 กิโลเมตรเป็นเส้นทางที่ฝนใช้ การให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของผู้อื่น ระดับ 4 Item 4 S2 : เห็นด้วยกับ S1,S3 คำตอบคือผมน่าจะปั่นจักรยานไปถึงโรงเรียนบ้านเขาขาดและกลับมาบ้านตัวเองก่อนฝนได้ 2 เส้นทางแต่เส้นทางที่ 2 ไกลกว่า เพราะใช้ระยะทางในการปั่นจักรยานทั้งหมด 14 กิโลเมตร 800 เมตร ซึ่งไกลกว่าฝนที่ใช้ระยะทางในการปั่นจักรยานทั้งหมด 20 กิโลเมตร หลักฐานประกอบการให้เหตุผลเหมือน S1 การให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของผู้อื่น ระดับ 4
---	---

ภาพที่ 2 ตัวอย่างบทสนทนาของนักเรียนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

4.2.2 ความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แสดงดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนนักเรียนตามระดับความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์

ความสามารถ ในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์	จำนวนนักเรียนในแต่ละระดับความสามารถ (ร้อยละ)			
	ระดับ ดีเยี่ยม	ระดับ ดี	ระดับ พอใช้	ระดับ ปรับปรุง
1. การเสนอความคิดและให้เหตุผล สนับสนุนแนวคิด ของตนเอง	4 (67.00)	2 (33.00)	-	-
2. การให้หลักฐานสนับสนุนแนวคิด	4 (67.00)	2 (33.00)	-	-
3. การโต้แย้งแนวคิดที่แตกต่างและให้เหตุผล สนับสนุนการโต้แย้งแนวคิด	3 (50.00)	3 (50.00)	-	-
4. การให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของผู้อื่น	2 (33.00)	3 (50.00)	1 (17.00)	-

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 67.00 มีความสามารถในการเสนอความคิดและให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของตนเองอยู่ในระดับดีเยี่ยม นั่นคือ สามารถเสนอแนวคิดจากปัญหาที่ได้รับและสามารถให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดทางคณิตศาสตร์ที่ประกอบการอธิบายแนวคิด เพื่อแสดงว่าเหตุใดแนวคิดถึงเป็นจริงได้อย่างชัดเจน 2 วิธี ในด้านการให้หลักฐานสนับสนุนแนวคิด นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 67.00 มีความสามารถอยู่ในระดับดีเยี่ยม นั่นคือ สามารถให้หลักฐานซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎี นิยาม หรือข้อเท็จจริงทางคณิตศาสตร์ที่สนับสนุนให้แนวคิดมีความถูกต้องได้ 2 วิธี ในด้านการโต้แย้งแนวคิดที่แตกต่างและให้เหตุผลสนับสนุนการโต้แย้งแนวคิด นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 50 มีความสามารถอยู่ในระดับดีเยี่ยม นั่นคือ สามารถเสนอการโต้แย้งแนวคิดที่แตกต่างจากข้อมูลของอีกฝ่ายได้อย่างถูกต้อง 2 วิธี และสามารถให้เหตุผลสนับสนุน

การโต้แย้งแนวคิดทางคณิตศาสตร์ที่ประกอบการอธิบายการโต้แย้งแนวคิดเพื่อแสดงว่าเหตุใดแนวคิดถึงแตกต่างได้และ
ในการให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของผู้อื่น นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 50 มีความสามารถอยู่ในระดับดี นั่นคือ สามารถให้
เหตุผลสนับสนุนแนวคิดทางคณิตศาสตร์ของผู้อื่นได้ถูกต้อง 1 วิธี

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ มีประเด็นที่
ควรเน้นได้แก่ การใช้สถานการณ์ปัญหาที่มีความน่าสนใจเชื่อมโยงกับชีวิตจริง เคยพบเห็นตามสถานที่ต่าง ๆ และไม่ซับซ้อน
จนเกินไปนักเรียนเกิดความสนใจ อยากเรียนรู้และร่วมกันระดมความคิด สื่อสาร อภิปรายเพื่อหาแนวคิดหรือวิธีการที่นำไปสู่
การหาผลลัพธ์ของสถานการณ์สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนาจ วิชาพล (2556) ที่กล่าวว่า กิจกรรมที่สร้างขึ้นเป็นเรื่อง
เกี่ยวกับเรื่องใกล้ตัวหรือชีวิตจริงจึงทำให้นักเรียนมีความสนใจ พร้อมทั้งเห็นคุณค่าของการเรียนคณิตศาสตร์ว่าสามารถ
นำไปใช้ในชีวิตจริงได้ โดยครูผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่สำคัญ เพื่อให้นักเรียน
มีส่วนร่วมในการระบุข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหา สอดคล้องกับ อัมพร ม้าคนอง (2554) ที่กล่าวว่า
การใช้คำถามของครูผู้สอนมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการคิดและการมีส่วนร่วมของนักเรียนในชั้นเรียนบางครั้งเมื่อนักเรียน
ตอบคำถามหรือคิดไม่ได้ แต่ผู้สอนช่วยเหลือด้วยการแนะหรือตั้งคำถามใหม่ที่ง่ายกว่าหรือเป็นคำถามที่นักเรียนสามารถคิดได้
นักเรียนจะค่อย ๆ ตอบได้ และอาจนำไปสู่การแก้ปัญหาสุดท้ายที่ต้องการได้ ซึ่งการทบทวนความรู้เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง
หน่วยความยาวให้กับนักเรียนเป็นเรื่องที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์
เรื่อง การวัดความยาว เนื่องจากการให้ความรู้ที่จำเป็นจะส่งผลให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ
กิจกรรมการเรียนรู้ได้ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แหมมณี (2557) ที่กล่าวว่า การสำรวจความพร้อมหรือการสร้างความพร้อม
ของผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องกระทำก่อนการสอนบทเรียน และครูควรสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในระหว่างที่นักเรียนทำ
ใบงาน ใช้คำถามในการกระตุ้นให้นักเรียนคิดเมื่อเห็นว่านักเรียนไม่เข้าใจ จึงให้คำแนะนำสอดคล้องกับ สกล ตั้งเกาสกุล และ
อัมพร ม้าคนอง (2560) ที่กล่าวว่า ครูมีหน้าที่กระตุ้นและสนับสนุนความคิดของนักเรียนโดยการใช้คำถามเป็นหลัก คำถาม
ที่ใช้ควรเหมาะสมกับการสนับสนุนการคิดของนักเรียน เป็นคำถามที่มีเงื่อนไขในการตอบที่ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป หรือมี
ขอบเขตในการตอบที่ไม่กว้างหรือแคบจนเกินไป เป็นคำถามที่สามารถสื่อความหมายได้ง่าย ชัดเจน ตรงประเด็น กระตุ้นให้
นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด การอภิปรายการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มความสามารถ

5.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์
เรื่องการวัดความยาว ทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ พบว่า นักเรียนได้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาความสามารถในการอภิปราย
ทางคณิตศาสตร์ตลอดการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ตามองค์ประกอบเป็น
4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเสนอความคิดและให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของตนเอง 2) การให้หลักฐานสนับสนุนแนวคิด
3) การโต้แย้งแนวคิดที่แตกต่างและให้เหตุผลสนับสนุนการโต้แย้งแนวคิด 4) การให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของผู้อื่น
โดยสรุปทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีความสามารถ
ในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น โดยในระหว่างการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ซึ่งวัดจากแบบทดสอบ
ความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ ความสามารถในการเสนอความคิดและให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิด
ของตนเอง การให้หลักฐานสนับสนุนแนวคิด และการโต้แย้งแนวคิดที่แตกต่างและให้เหตุผลสนับสนุนการโต้แย้งแนวคิด
นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับดีเยี่ยม แต่ความสามารถในการให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของผู้อื่น
ในระหว่างการจัดการเรียนรู้นักเรียนส่วนใหญ่ความสามารถอยู่ในระดับดีเยี่ยม แต่หลังจากการจัดการเรียนรู้เมื่อนักเรียน
ทำแบบทดสอบความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ความสามารถอยู่ในระดับดี
จากผลการศึกษาความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนข้างต้น สถานการณ์ปัญหาที่นำมาใช้เป็นสิ่งสำคัญ

ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์สถานการณ์ปัญหาที่ต้องเป็นสถานการณ์ปัญหาปลายเปิด เพราะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียน ได้ค้นหาแนวทางแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยนักเรียนแต่ละคนอาจมีวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือสื่อสารกันในกลุ่มเพื่อหาแนวคิดหรือวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งสอดคล้องกับ Suttiamporn (2015) ที่กล่าวถึงกิจกรรมคณิตศาสตร์ที่สร้างโดยใช้ปัญหาปลายเปิด มีส่วนกระตุ้นการคิดของนักเรียน และทำให้เห็นแนวคิดของนักเรียนที่หลากหลายและเป็นธรรมชาติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทพสุตา เกตุทอง (2551) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการของแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักการที่สำคัญของกระบวนการของแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ คือ เน้นการแก้สถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงซึ่งเป็น สิ่งที่สำคัญที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจร่วมกันอภิปรายและสามารถแก้ปัญหา และสอดคล้องกับวิจัยของ พงศกร วังศิลา และคณะ (2561) ที่กล่าวว่า ครูเลือกสถานการณ์ที่มีแนวทางการแก้ปัญหาที่หลากหลายและมีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียนจะสามารถกระตุ้นและสร้างความสนใจให้นักเรียนเกิดความท้าทายและแสดงความคิดเห็นสำหรับอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้

ทั้งนี้โดยภาพรวมพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ สามารถส่งเสริมความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิรินทิพย์ ญาณะพันธ์ (2563) การจัดการเรียนรู้โดยใช้การสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา โดยการใช้สถานการณ์ปัญหารอบชีวิตจริงที่มีความสัมพันธ์กับนักเรียน และให้นักเรียนสร้างสมมติฐานในการแก้ปัญหาและแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่นำไปสู่การแก้ปัญหาสามารถเข้าใจปัญหาและร่วมกันอภิปรายเลือกกลยุทธ์ในการแก้ปัญหารวมไปถึงการตรวจสอบและสะท้อนกระบวนการแก้ปัญหาได้และสอดคล้องกับวิจัยของ สุรสาล ผาสุข (2546 อ้างอิงใน บัญชา ชินโณ และมาลี ศรีพรหม, 2557) ที่กล่าวว่า ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์หรือแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ทำให้นักเรียนเห็นว่าสถานการณ์ปัญหาในชั้นเรียนไม่แตกต่างไปจากสถานการณ์จริงที่นักเรียนพบเห็นนอกชั้นเรียน และนักเรียนสามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและสังเคราะห์ความรู้ตนเองที่มีอยู่ทั้งทางด้านคณิตศาสตร์และสถิติไปใช้ในสถานการณ์จริง โดยผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนแปลผลลัพธ์เพื่อเป็นคำตอบของสถานการณ์โดยใช้การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปในการแก้ปัญหาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ghousseini and Herbst (2014) กล่าวว่า การอภิปรายคณิตศาสตร์ในชั้นเรียนจำเป็นต้องมีการดำเนินการตามการสอนที่แตกต่างกันของการศึกษาของครูในลักษณะที่ตั้งใจในการสนับสนุนการโต้แย้ง โดยใช้กรอบการทำงานสองแบบคือ หลักสูตรและการสอน ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในการจัดการเรียนรู้ของครูเกี่ยวกับการอภิปรายในชั้นเรียน และสอดคล้องกับ Aleixandre and Erduran (2007) กล่าวว่า การอภิปรายโต้แย้งสอดคล้องโดยตรงกับกระบวนการให้เหตุผล และกระบวนการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) กล่าวถึงเนื่องจากทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์เหล่านี้เป็นทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ แนวคิดทางคณิตศาสตร์ หรือกระบวนการคิดของตนให้ผู้อื่นรับรู้ได้อย่างถูกต้องชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ผ่านการคิดวิเคราะห์ในการรวบรวม ข้อเท็จจริง ข้อความแนวคิด สถานการณ์ทางคณิตศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดข้อเท็จจริงหรือสถานการณ์ใหม่การเรียนรู้ที่ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการอภิปรายหรือการเขียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นถ่ายทอดประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้อย่างมีความหมายเข้าใจได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถอภิปรายทางคณิตศาสตร์ได้ ดังนั้น ครูควรออกแบบสถานการณ์ปัญหาที่มีลักษณะเป็นงานที่มีวิธีคิดที่หลากหลายเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดของตนเองในการหาคำตอบได้อย่างเต็มที่ เชื่อมโยงกับชีวิตจริง และสอดคล้องกับประสบการณ์ของนักเรียน อีกทั้งในการจัดการเรียนรู้ ควรมีสื่อหรือเครื่องมือเพื่อให้นักเรียนสามารถนำมาช่วยในการหาแนวคิดหรือวิธีการแก้ปัญหาได้

6.1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนจะต้องสร้างแบบจำลองหรือแนวคิดที่หลากหลาย ดังนั้นครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้อภิปราย ระดมสมองร่วมกัน เพื่อให้ นักเรียนเกิดแนวคิดในการสร้างแบบจำลองที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งครูผู้สอนควรชี้แนะ และใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนสามารถหาแนวคิดที่หลากหลายได้

6.1.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ สำหรับโรงเรียนที่มีขนาดเล็กมีจำนวนนักเรียนน้อย ครูควรเข้าไปพูดคุย ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ สังเกตนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.1.4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ต้องใช้เวลาในการจัดกิจกรรม ค่อนข้างมาก ควรวางแผนและปรับความยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสม

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาการใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการอภิปรายทางคณิตศาสตร์ไปปรับใช้กับเนื้อหาคณิตศาสตร์ในสาระการวัดและเรขาคณิตของช่วงชั้นที่ 2

6.2.2 ควรศึกษาการใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์

7. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิตนา แหมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพสุตา เกตุทอง. (2551). *ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการของแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดลพบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นุชิดา ตันหา. (2563). การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องฟังก์ชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิวัฒน์ สาระพันธ์. (2564). สอนอย่างไรให้นักเรียนเกิดทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 6(4), 203-204.
- ปัญญา ชินโณ และมาลี ศรีพรหม. (2557). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ร่วมกับกระบวนการสร้างตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พฤติกรรมการทำงานกลุ่มและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 11(52), 75-88.
- พงศกร วังศิลา, วรินทร์ สุภาพ และจักรกฤษ กลิ่นเอี่ยม. (2561). การศึกษาการใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เรขาคณิตวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22(3), 150-163.
- สกล ตั้งเกาสกุล และอัมพร ม้าคนอง. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมทางคณิตศาสตร์ตามแนวคิดการใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับการสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 12(3), 442-458.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *ผลสอบระดับประเทศ NT ปีการศึกษา 2565*. <http://180.180.244.42/NT/ExamWeb/FrLogin.aspx?ReturnUrl=%2fNT%2fExamWeb%2f>
- สิรินทิพย์ ญาณะพันธ์. (2563). การจัดการเรียนรู้โดยใช้การสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่อง ปริมาตรและความจุของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สิรินภา กิจเกื้อกูล. (2557). *การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ทิศทางสำหรับครูทศวรรษที่ 21*. จุฬาลงกรณ์พิมพ์.
- อัมพร ม้าคนอง. (2554). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำนาจ วิชาพล. (2556). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงในชีวิตจริง เรื่อง สถิติสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*, 8(2), 81-88.
- Alexandre, M. P. & Erduran, S. (2007). *Argumentation in Science Education: An Overview*. Argumentation in Science Education. Voorburg, Springer, The Netherlands.
- Calgary Board of Education. (2018). *Mathematical Discussion*. <https://drmarthacohen.cbe.ab.ca/documents/112f4ebb-8d34-5d5e-875c-740db1bc70fa/Mathematical-Discussions.pdf>
- Ghousseini, H. & Herbst, P. (2016). Pedagogies of Practice and Opportunities to Learn about Classroom Mathematics Discussions. *J Math Teacher Educ*, 19, 79-103.
- National Council of Teachers of Mathematics. (2014). *Principles to Actions*. National Council of Teachers of Mathematics.
- Ponte, J. P., Quaresma, M. & Mata-Pereira, J. (2017). *The Challenge of Mathematical Discussions Inteachers' Professional Practice*. https://www.researchgate.net/publication/327106520_The_challenge_of_mathematical_discussions_in_teachers%27_professional_practice.

Suttiamporn, V. (2015). Mathematical Activity Emphasized on Connection Among Knowledge Ang Ideas for Fostering Students' Creativity. *Journal of Education Naresuan University*, 17(4), 93-104. [in Thai].

การบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา
Management of Security by Using the Three Principles in Educational
Institutions of School Administrators the Secondary Educational
Service Area Office Nakhon Ratchasima

อลงกต สรรนอก* ขวลิท เกตุกระทุ่ม** และ อำนาจ อยู่คำ***

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*, **, ***

Alongkot Sanok* Chavalit Ketkratum** and Amnart Yookam***

Faculty of Education Vongchavalitkul University*, **, ***

Corresponding author E-mail: Alongkot_san@vu.ac.th

(Received: May 13, 2024; Revised: June 5, 2024; Accepted: June 13, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา 2) เปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ในวงจรคุณภาพเดมมิง ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านมาตรการป้องกัน ด้านมาตรการปลูกฝัง และด้านมาตรการปราบปรามจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 50 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 ท่าน และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 ท่าน ครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานความปลอดภัยในสถานศึกษา 1 ท่าน รวมสถานศึกษาละ จำนวน 3 ท่าน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 150 ท่าน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามอยู่ที่ 1.00 ทุกข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำเสนอ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน และ 3) ผลการศึกษาแนวทางและการพัฒนาการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ในวงจรคุณภาพเดมมิง ประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้ 1) มาตรการด้านการป้องกัน สถานศึกษาควรมีการประชุม วางแผนการดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดทำแผนด้านความปลอดภัยที่ครอบคลุมทุกมิติ โดยการระบุความเสี่ยงด้านความปลอดภัย พร้อมกับจัดทำนโยบายและขั้นตอนการดำเนินงานด้านความปลอดภัยตามความเสี่ยงที่ระบุ 2) มาตรการด้านการปลูกฝัง สถานศึกษาควรจัดลำดับความรุนแรงเร่งด่วนของความปลอดภัยสถานศึกษา มีการวางแผนปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยเพิ่มเนื้อหา ด้านความปลอดภัยสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความรุนแรงเร่งด่วน และ 3) มาตรการด้านการปราบปราม สถานศึกษา

ควรจัดตั้งระบบการแก้ปัญหาด้านความปลอดภัยสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดแนวทางปฏิบัติการจัดการ หรือการระงับเหตุ การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุในสถานศึกษาให้ผู้ประสบเหตุได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด

คำสำคัญ: การบริหารความปลอดภัย, หลัก 3 ป., วงจรคุณภาพเต็มมิ่ง

Abstract

The objectives of this research are threefold: 1) to examine the levels of security management through the application of three principles in educational institutions governed by the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima, 2) to analyze the differences in security management levels across educational institutions of varying sizes within the same office, and 3) to explore methodologies and advancements in security management utilizing the three principles in these institutions, in alignment with the Deming Quality Cycle. The research concentrated on 50 educational institutions governed by the Secondary Educational Service Area Office in Nakhon Ratchasima. The participants in this study included educational administrators, notably a school director, a deputy school director, and a teacher, all of whom held responsibilities pertaining to safety measures within the educational institution. This configuration yielded a cumulative total of 150 informants for each educational institution. We utilized a five-point rating scale questionnaire to gather the data, which exhibited an Index of Item Objective Congruence of 1.00 and a reliability coefficient of 0.98. The analysis of data was carried out through the presentation of percentage, mean, and standard deviation (S.D.).

The findings of the research are presented as follows: The overall level of security management, as assessed through the three principles, within educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima, was found to be notably high. 2) An analysis of security management grounded in the three principles within schools governed by the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima revealed no notable disparities in school sizes, whether considered collectively or across individual factors. The aggregate findings remained consistent at the 0.05 significance threshold. The examination of security management methodologies and advancements within educational institutions, specifically under the auspices of the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima, is framed by the three tenets of the Deming Quality Cycle, which encompasses three distinct measures: (1) Regarding preventive strategies, educational institutions ought to convene discussions to strategize their operations and formulate thorough safety plans that encompass all aspects. This process entails the recognition of safety hazards and the development of policies and procedures informed by the identified risks. (2) Regarding internment measures, educational institutions ought to prioritize and tackle pressing safety concerns. This involves formulating strategies to enrich and broaden the educational curriculum, incorporating safety-related material that aligns with the recognized urgent safety concerns. (3) Regarding enforcement measures, educational institutions ought to implement a robust system for effectively addressing matters of school safety. This process encompasses the establishment of protocols for the management or mitigation of incidents, offering support during

their occurrence, and guaranteeing that those impacted receive the protection required by legal statutes.

Keywords: Management of Security, The Three Principles, The Deming Quality Cycle

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็นกระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มคนเรียนรู้และสะสมความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ประสบการณ์ต่าง ๆ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การอ่าน การฟัง การเขียน การปฏิบัติ หรือการเรียนรู้ผ่านสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคคล เพื่อให้สามารถเติบโตและปรับตัวในสังคมและการทำงานได้ดียิ่งขึ้น การศึกษาสามารถเกิดขึ้นในทุกที่ และในสถาบันการศึกษาเช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือองค์กรการศึกษาอื่น ๆ และอาจเป็นการเรียนรู้ผ่านการศึกษาดนเอง (Self-learning) ด้วยการค้นคว้าและศึกษาอย่างสร้างสรรค์จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ตามความต้องการและความสนใจของบุคคลนั้น ๆ การศึกษามักมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาของบุคคลและสังคมในทุกประเทศ เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล ของสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาในการพัฒนานักเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการพัฒนาชาติ โดยถือว่านักเรียนคือหัวใจหลักของการจัดการศึกษา และสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการเสริมสร้างนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางการเรียนรู้ให้มีความรู้ความสามารถที่เพียงพอในการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน ทักษะดังกล่าวจำเป็นต่อการเตรียมความพร้อมในการทำงานและอาชีพในอนาคต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการพัฒนาชาติเพื่อเพิ่มโอกาสในการเติบโตเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อีกทั้งยังเป็นสถานที่ส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน การจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมที่จัดขึ้นในสถานศึกษาที่ปลอดภัยมีผลกระทบต่อพฤติกรรม จิตใจ และกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในการเรียนรู้ ดังนั้นความปลอดภัยในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์จะประสบความสำเร็จเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับนักเรียนอย่างมีความสุขและการได้รับการปกป้องคุ้มครองให้มีความปลอดภัย กล่าวคือถ้าการศึกษาคือความเจริญงอกงาม บุคคลจะเจริญงอกงามต้องมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจภายใต้สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย (สุชีรา ใจหวัง, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ มีวัตถุประสงค์หลักในการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของคนทุกช่วงวัย จากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติ จากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่และภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) จึงได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีของโลกยุคศตวรรษที่ 21 เป็นพลวัตที่ก่อให้เกิดความท้าทายในด้านการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์เป็นผลให้เกิดการเร่งแก้ไข ปัญหา ทั้งยังเกิดภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติมีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น ซึ่งภัยในแต่ละด้าน ล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศประกอบกับ นโยบาย Quick Win 7 วาระเร่งด่วน ข้อที่ 1 ความปลอดภัยของผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการมองเห็นภัยที่เกิดแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่เกิดขึ้นซ้ำและส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจในหลายปีที่ผ่านมา เช่น ภัยจากการคุกคามทางเพศ ภัยจากการกลั่นแกล้งรังแก (Bully) รวมถึงภัยที่เกิดจากโรคอุบัติใหม่ เป็นผลให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และสวัสดิภาพชีวิตของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาต้องตระหนักในการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความปลอดภัยให้มากที่สุด และไม่ให้เกิดเหตุการณ์นั้นซ้ำอีก เพื่อสร้างความมั่นใจ

และความเชื่อมั่นให้แก่ นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป ในการที่จะได้เรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ และเกิดความปลอดภัยอย่างมั่นคงและยั่งยืน (12 นโยบายการจัดการศึกษา 7 วาระเร่งด่วนของกระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

สถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตและความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนไทยในหลายรูปแบบ ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและทวีความรุนแรงมากขึ้นเกือบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติและพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน มีค่านิยมแบบบริโภคนิยมอย่างฟุ่มเฟือย การห่างเหินจากศาสนา การทะเลาะวิวาท ดิตยาเสพติด การเสพยาเสพติด การดื่มเหล้า การสูบบุหรี่ การพนัน รวมทั้งการจมน้ำเสียชีวิต และการประสบอุบัติเหตุจากการเดินทางของเด็กและเยาวชน ฯลฯ และอีกปัญหาหนึ่งที่มีแนวโน้มรุนแรงและหนักมากจนน่าวิตก คือการแพร่ระบาดของสื่อที่ไม่เหมาะสมหรือสื่อลามกอนาจาร จนทำให้เด็กและเยาวชนไทยซึ่งขาดภูมิคุ้มกันในการบริโภคสื่ออยู่แล้ว มีการลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำแผนเผชิญเหตุความปลอดภัยสถานศึกษา เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานสถานศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเมื่อเผชิญเหตุความปลอดภัยไม่ปลอดภัย ต่อ นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ระหว่างที่จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพื่อคุ้มครองความปลอดภัย ป้องกัน ช่วยเหลือหรือเยียวยา และแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนด้วยการบริหารจัดการตามหลัก 3 ป. ได้แก่ การป้องกัน การปลุกฝัง การปราบปราม ให้เกิดความปลอดภัยมากที่สุด และไม่ให้เกิดเหตุการณ์ลักษณะเดิมกลับมาเกิดซ้ำ (แผนเผชิญเหตุความปลอดภัยสถานศึกษา, 2565)

หลัก 3 ป. ประกอบด้วย 1) การป้องกัน คือ การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนความปลอดภัย การจัดโครงสร้างการบริหาร การวิเคราะห์ และการประเมินความเสี่ยงอย่างรอบด้าน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา 2) การปลุกฝัง คือ การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ การสร้างเจตคติที่ดี การมีจิตบริการ และเสริมสร้างทักษะ ความปลอดภัยให้แก่ นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เกิดความยั่งยืน 3) การปราบปราม คือ การดำเนินงานเกี่ยวกับการเผชิญเหตุ การเข้าถึงสถานการณ์ การแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัย และการดำเนินการกับบุคคลที่ละเมิด หรือประพฤติไม่เหมาะสมด้วยความรอบคอบ รวดเร็ว และเป็นธรรม รวมถึงการช่วยเหลือ เยียวยา ฟ้นฟู และเนื่องจากสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่เผชิญเหตุความปลอดภัย จึงมีความสำคัญในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยตามหลัก 3 ป. ตลอดจนการลดระดับความรุนแรงของภัยที่จะเกิดโดยตรง รวมไปถึงระงับเหตุการณ์ความไม่ปลอดภัย หรือแก้ไขปัญหา เมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่ปลอดภัย (แผนเผชิญเหตุความปลอดภัยสถานศึกษา, 2565)

จากความสำคัญ และความตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการทำวิจัยเรื่องการบริหารความปลอดภัย โดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากร

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ปีการศึกษา 2566 ทั้งหมด 50 แห่ง แบ่งเป็น สถานศึกษาขนาดเล็ก 4 แห่ง สถานศึกษาขนาดกลาง 18 แห่ง สถานศึกษาขนาดใหญ่ 11 แห่ง และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 17 แห่ง สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3.1.2 ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 ท่าน และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 ท่าน ครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานความปลอดภัยในสถานศึกษา 1 ท่าน รวมสถานศึกษาละ 3 ท่าน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 150 ท่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมา ปีการศึกษา 2566

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับขนาดของสถานศึกษาลักษณะเป็นแบบ (Check List) โดยสอบถามเกี่ยวกับขนาดสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมา

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครราชสีมา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ประกอบด้วย 3 ด้านดังนี้

- 1) ด้านมาตรการป้องกัน
- 2) ด้านมาตรการปลูกฝัง
- 3) ด้านมาตรการปราบปราม

ตอนที่ 3 สอบถามแนวทางในการพัฒนาและข้อเสนอแนะโดยใช้หลัก 3 ป. ในวงจรคุณภาพของเดมมิง

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาโดยใช้หลัก 3 ป. และวงจรคุณภาพเดมมิง (Demming Cycle) (Deming, 1986 อ้างถึงใน นิรุช บัณฑิตโต, 2557)

3.3.2 ศึกษาหลักเกณฑ์วิธีการสร้างแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดโครงสร้างแบบสอบถาม

3.3.3 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามและร่างแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาโดยใช้หลัก 3 ป. และวงจรคุณภาพเดมมิง (Demming Cycle)

3.3.4 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

3.3.5 นำเสนอร่างแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมและเที่ยงตรง โดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งได้ดัชนีความสอดคล้องมีค่า 1.00 ทุกข้อ

3.3.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน

3.3.7 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นภาพรวมทั้งฉบับโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98

3.3.8 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และจัดทำในรูปแบบ QR-Code เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสแกนเพื่อตอบแบบสอบถามทางออนไลน์ผ่านช่องทาง Google Form เพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้ให้ข้อมูล

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลไปยังผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากสถานศึกษา และผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม พร้อมทั้ง QR-code ไปยังสถานศึกษา ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 150 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์โดยมีการดำเนินการดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

3.5.2 วิเคราะห์การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แบ่งเป็นรายด้าน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

3.5.3 การแปลความหมายในการให้คะแนนจากค่าเฉลี่ยของคำตอบทั้งหมด ตามขอบเขตของคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 มีการปฏิบัติงานในสถานศึกษาโดยใช้หลัก 3 ป. อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 มีการปฏิบัติงานในสถานศึกษาโดยใช้หลัก 3 ป. อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 มีการปฏิบัติงานในสถานศึกษาโดยใช้หลัก 3 ป. อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 มีการปฏิบัติงานในสถานศึกษาโดยใช้หลัก 3 ป. อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 มีการปฏิบัติงานในสถานศึกษาโดยใช้หลัก 3 ป. อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

4. ผลการวิจัย

4.1 ระดับการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

ตารางที่ 1 แสดงผลคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมาโดยภาพรวมและรายด้าน

ที่	การบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป.	ระดับการปฏิบัติ		การแปลผล	ลำดับที่
		μ	σ		
1	ด้านมาตรการป้องกัน	4.82	0.31	มากที่สุด	1

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	การบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป.	ระดับการปฏิบัติ		การแปลผล	ลำดับที่
		μ	σ		
2	ด้านมาตรการปลูกฝัง	4.77	0.36	มากที่สุด	2
3	ด้านมาตรการปราบปราม	4.82	0.36	มากที่สุด	1
รวม		4.80	0.33	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.80$, $\sigma=0.33$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านมาตรการป้องกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.82$, $\sigma=0.31$) และด้านมาตรการปราบปราม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.82$, $\sigma=0.36$) รองลงมา คือ ด้านมาตรการปลูกฝัง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.77$, $\sigma=0.36$)

4.2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน

ที่	การบริหารความปลอดภัย โดยใช้หลัก 3 ป.	ขนาดสถานศึกษา							
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		ขนาดใหญ่พิเศษ	
		μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ
1.	ด้านมาตรการป้องกัน	4.94	0.13	4.85	0.24	4.76	0.39	4.82	0.35
2.	ด้านมาตรการปลูกฝัง	4.94	0.13	4.81	0.25	4.66	0.41	4.76	0.45
3.	ด้านมาตรการปราบปราม	4.99	0.01	4.86	0.25	4.73	0.43	4.79	0.42
ภาพรวม		4.96	0.05	4.84	0.22	4.72	0.41	4.79	0.39

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

5. สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องจากผลการวิจัยเรื่องการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ได้นำเสนอการอภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาระดับการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมาตรการป้องกัน และด้านมาตรการปราบปราม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านมาตรการปลูกฝัง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้ร่วมกันประชุม วางแผนการดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดทำแผนด้านความปลอดภัยที่ครอบคลุมทุกมิติ ร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา ภาศึ เครือข่าย และหน่วยงานองค์กรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยกำหนดขอบข่ายการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษาได้อย่าง ชัดเจน มีดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อความปลอดภัย ซึ่งครอบคลุมถึง ความปลอดภัยของสถานที่ตั้งและบริเวณ

โรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบต่างๆ รวมถึงความปลอดภัยพื้นที่สนามกีฬาในโรงเรียน มีการบริการความปลอดภัยของโรงเรียน ซึ่งได้แก่ บริการต่างๆ ของโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดความปลอดภัยสำหรับนักเรียน ครอบคลุมถึงความปลอดภัยในการเดินทาง ความปลอดภัยภายนอกและภายในห้องเรียน บริการสิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัยจากบุคคล และบริการสวัสดิศึกษา ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (2564) และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ที่ให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะตระหนักดีว่าหากสถานศึกษาไม่มีความปลอดภัยแล้วจะไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพให้แก่ผู้เรียนได้ และยังส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของไทย ทั้งนี้ในการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมดูแลและทำงานร่วมกัน เพื่อหวังว่าผลลัพธ์จะนำไปสู่แนวปฏิบัติที่ดี ตลอดจนความร่วมมืออื่น ๆ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัย สุชีรา ใจหวั่ง (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 พบว่า 1) การจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ใน 3 ด้าน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก กนกกร อุณสถานนท์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ สุพักตร์ เลยกกลาง (2566) ได้การบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

5.2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยพบว่า เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมาตรการปราบปราม รองลงมา คือ ด้านมาตรการปลูกฝัง และ ด้านมาตรการป้องกัน รองลงมาคือ สถานศึกษาขนาดกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมาตรการปราบปราม รองลงมา คือ ด้านมาตรการป้องกัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมาตรการปลูกฝัง สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมาตรการป้องกัน คือ ด้านมาตรการปราบปราม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมาตรการปลูกฝัง และ สถานศึกษาขนาดใหญ่ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมาตรการป้องกัน รองลงมา คือ ด้านมาตรการปราบปราม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมาตรการปลูกฝัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขนาดใหญ่มีขนาดและพื้นที่ใหญ่กว่าของสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งอาจส่งผลให้มีความซับซ้อนในการบริหารความปลอดภัยมากขึ้น เนื่องจากมีจำนวนผู้เรียนและบุคลากรมากกว่าที่ต้องการการดูแลและควบคุม และสถานศึกษาขนาดใหญ่ มักมีการสื่อสารที่ซับซ้อนและต้องการการควบคุมที่เข้มงวดมากขึ้น เนื่องจากต้องการให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับความปลอดภัยถูกต้องและทันเวลาสำหรับนักเรียนและบุคลากรที่มากกว่ามาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชีรา ใจหวั่ง (2561) ที่ได้ศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กนกกร อุณสถานนท์ (2563) ได้ศึกษาการบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และสุพักตร์ เลยกกลาง (2566) ได้ศึกษาการบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ผลการศึกษาแนวทางและการพัฒนาการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ในวงจรคุณภาพเดิมมี ประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้ 1) มาตรการด้านการป้องกัน สถานศึกษาควรมีการประชุม วางแผนการดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดทำแผนด้านความปลอดภัยที่ครอบคลุมทุกมิติ ร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา ภาควิชาเครือข่าย และหน่วยงานองค์กรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยการระบุนโยบายความเสี่ยงและช่องโหว่ด้านความปลอดภัย พร้อมทั้งจัดทำนโยบายและขั้นตอนการดำเนินงานด้านความปลอดภัยตามความเสี่ยงและช่องโหว่ที่ระบุ ดำเนินงานด้านความปลอดภัยที่วางแผนไว้ไปใช้ รวมถึงการติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัย เช่น กล้องวงจรปิด (CCTV) รวมทั้งการดำเนินการตรวจสอบและเฝ้าระวังความปลอดภัยในสถานที่เป็นระยะๆ มีการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานด้านความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการทบทวนรายงานเหตุการณ์ด้านความปลอดภัยและการวิเคราะห์แนวโน้ม เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของมาตรการต่างๆ มีการดำเนินการปรับปรุงนโยบายและขั้นตอนการดำเนินงานด้านความปลอดภัยตามผลการประเมินและการตรวจสอบ เพื่อเสริมความมั่นใจในการป้องกันและรักษาความปลอดภัยให้ดียิ่งขึ้น 2) มาตรการด้านการปลูกฝัง สถานศึกษาควรมีการสำรวจข้อมูลด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา จัดลำดับความรุนแรงเร่งด่วนของความปลอดภัยสถานศึกษา มีการวางแผนปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยเพิ่มเนื้อหาด้านความปลอดภัย สถานศึกษาที่สอดคล้องกับความรุนแรงเร่งด่วน ควรมีการจัดการอบรมเรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึก ความตระหนัก การรับรู้ และความเข้าใจด้านความปลอดภัยให้กับนักเรียนและครู ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของความปลอดภัยในสถานศึกษา มีการตรวจสอบการดำเนินการจัดการอบรมเรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษาเพื่อป้องกันความเสี่ยงและประเมินผล รายงานผลการดำเนินงานและเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่วางไว้ พร้อมทั้งมีการปรับปรุงแผนการปฏิบัติการการจัดการอบรมเรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ตามผลการดำเนินงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นการสร้างวินัยในการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันความปลอดภัยในสถานศึกษา และ 3) มาตรการด้านการปราบปราม สถานศึกษาควรมีการวางแผนจัดตั้งมีระบบการแก้ปัญหาด้านความปลอดภัยสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดแนวทางปฏิบัติการจัดการหรือการระงับเหตุ การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุในสถานศึกษา และสร้างการรับรู้ร่วมกันทุกภาคส่วน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการด้านกฎหมาย ให้ผู้ประสบเหตุได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด ให้การคุ้มครองนักเรียน ครูและบุคลากรให้อยู่ในความปลอดภัย พร้อมทั้งมีการรายงานเหตุการณ์ต่อผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานต้นสังกัด มีการจัดทำข้อมูลบุคคลและหน่วยงานในพื้นที่ตั้งของสถานศึกษาที่สามารถติดต่อ ประสานงานและให้การช่วยเหลือ เยียวยาฟื้นฟู จิตใจได้อย่างรวดเร็ว ทันทีที่ มีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเยียวยา ฟื้นฟูและให้คำปรึกษา โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายต่าง ๆ พร้อมทั้งเมื่อเกิดเหตุ ควรมีการสร้างขวัญกำลังใจ โดยการติดตามเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนมาตรการด้านการปราบปรามพร้อมทั้งปรับปรุงแผนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2564) ได้กล่าวว่าแนวทางมาตรการของความปลอดภัยในสถานศึกษาประกอบด้วย การป้องกัน การปลูกฝังและการปราบปราม สอดคล้องกับแนวคิดของ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้กล่าวว่าลักษณะของการมีส่วนร่วม จำแนกตามกระบวนการบริหารความปลอดภัยของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการประสานงาน 3) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย 4) การมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากร และ 5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรยุทธ เมืองแมน (2566) ที่ได้พัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ส่วนที่ 2 เนื้อหา ได้แก่

องค์ประกอบหลักของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามกรอบของระบบเพื่อการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การป้องกัน เป็นการดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอุปสรรคหรือความไม่ปลอดภัยต่อนักเรียนครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยการสร้างมาตรการป้องกันจากปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นทั้งในและนอกสถานศึกษา 2) การปลูกฝังหมายถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจจิตสำนึกและเจตคติที่ดีและการสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อให้เกิดทักษะในการป้องกันภัยให้นักเรียนครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 3) การปราบปรามหมายถึงแก้ปัญหาการช่วยเหลือเยียวยาฟื้นฟูและดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย เพราะถือว่าความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องมีระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการปกป้องคุ้มครองดูแลช่วยเหลือเยียวยาความมั่นคงและปลอดภัย

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมาตรการปลูกฝัง ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรมีวางแผน กำหนดนโยบาย กลยุทธ์ ที่เน้นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจจิตสำนึกและเจตคติที่ดีและการสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อให้เกิดทักษะในการป้องกันภัยให้นักเรียนครูและบุคลากรทางการศึกษา

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมในการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เชิงคุณภาพ เพื่อที่จะได้ข้อมูลในการพัฒนาที่ละเอียดมากขึ้น

6.2.2 ควรมีการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการบริหารความปลอดภัยของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

6.2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา หาปัจจัยต่าง ๆ มาเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารความปลอดภัยโดยใช้หลัก 3 ป. ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7. เอกสารอ้างอิง

- กนกอร อุณสถานนท์. (2563). การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 10(2), 1-14.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *แผนเผชิญเหตุความปลอดภัยสถานศึกษา*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ธีรยุทธ เมืองแมน. (2566). *การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- นิรุช บัณชีโต. (2557). *การนำเสนอแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้การบริหารคุณภาพวงจรเดมมิง* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.

ปัญญาพัฒน์ พัฒนญาณนท์. (29 มีนาคม 2564). 12 นโยบายการจัดการศึกษา 7 วาระเร่งด่วนของกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี นครนายก. <https://www.spm-pn.go.th/1799/>

เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การจัดการศึกษา : โดยชุมชน เพื่อชุมชน และสังคมไทย*. ไทยร่มเกล้า.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *คู่มือการบริหารงานโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหาร*

รูปแบบนิติบุคคล. กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แผนเผชิญเหตุความปลอดภัยสถานศึกษา*. กลุ่มวิจัยและพัฒนา

นโยบาย, สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,

กระทรวงศึกษาธิการ.

สุชีรา ใจหวัง. (2561). *การจัดการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 1 [ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุพักตร์ เลยกกลาง (2566). *การบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

นครราชสีมา [วิทยานิพนธ์ปริญามหาบัณฑิต]. วิทยาลัยนครราชสีมา.

การรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย: ความท้าทายในโลกยุคดิจิทัล Early Childhood Literacy: Challenges in the Digital World

รัตนวดี รอดภิรมย์* สมพร ชาลีเครือ** และ ลัดดา เชียงนางาม***

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*,**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ***

Ratanavadee Rodpirom* Somporn Chaleekhrua** and Ladda Chiengnangarm***

Faculty of Education Vongchavalitkul University*,**

Faculty of Education Northeastern University***

Corresponding author E-mail: ratana2549@gmail.com

(Received: March 13, 2024; Revised: April 26, 2024; Accepted: June 13, 2024)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย ในโลกยุคดิจิทัล แก่ผู้ปกครอง ครูปฐมวัย และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก และ 2) เสนอแนะแนวทางการพัฒนา การรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย ที่มีการผสมผสานการใช้เทคโนโลยีอย่างสมดุล และเหมาะสมกับวัยของเด็ก

การเรียนรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย เป็นการสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญในชีวิตของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลที่มีความท้าทายและโอกาสใหม่ ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องหลายประเด็น ยุคนี้เด็กมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและสื่อหลายรูปแบบผ่านอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ดิจิทัล ซึ่งอาจส่งผลดีต่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ขณะเดียวกันก็อาจทำให้เด็กเสียสมาธิหรือมีปัญหาการจัดการเวลาและสุขภาพ ผู้ปกครองและครูต้องมีบทบาทในการเลือกสื่อที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและคุณภาพของเนื้อหา เพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุดจากการใช้งานสื่อดิจิทัล การใช้อุปกรณ์ดิจิทัล และแอปพลิเคชันที่สามารถเสริมสร้างทักษะการอ่านและเขียนของเด็กได้ รวมถึงมีการควบคุมและกำกับดูแล เพื่อไม่ให้เด็กพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไป จนสูญเสียทักษะการอ่านและเขียนด้วยตนเอง การจำกัดเวลาในการใช้สื่อดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญต่อการป้องกันไม่ให้เด็กใช้เวลามากเกินไปในการเล่นเกมหรือดูวิดีโอ จนทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพและพฤติกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ในยุคดิจิทัลควรเป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยผสมผสานระหว่างการใช้สื่อดิจิทัลกับการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านทักษะทางวิชาการและทักษะทางสังคม

คำสำคัญ: การสร้างพื้นฐานการเรียนรู้หนังสือ, เทคโนโลยีสำหรับเด็กปฐมวัย

Abstract

The objectives of this academic article are to 1) promote knowledge and understanding of early childhood literacy in the digital age to parents, early childhood teachers, and the people involved in child development, and 2) suggest literacy development in early childhood that combines the use of technology in a balanced way and is appropriate for the age of the child.

Understanding early childhood literacy is crucial in laying the foundation for learning in a child's life, especially in the digital age, which presents both challenges and new opportunities. Nowadays, children have access to various forms of information and media through the internet and digital devices. While such access can potentially enhance learning skills, it can also lead to distractions, time

management issues, and health concerns if not managed properly. Parents and teachers play a vital role in selecting age-appropriate media, considering safety and content quality, to ensure children benefit maximally from digital media usage. Utilizing digital devices and applications that enhance children's reading and writing skills while maintaining supervision is essential to prevent overreliance on technology, which could hinder independent literacy skills. Limiting screen time is crucial in preventing excessive gaming or video watching, which can negatively impact health and learning behaviors. In the digital age, learning should be a blended approach, integrating digital media with hands-on activities and interactions with others to foster holistic development in both academic and social skills.

Keywords: Early Literacy Development, Technology for Early Childhood

1. บทนำ

ในโลกดิจิทัลที่เต็มไปด้วยสื่ออินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ใช้งานง่าย รวมถึงสถานการณ์เล็งดูแบบตามใจ หรือปล่อยปละละเลย หรือการให้เวลาในการปฏิสัมพันธ์กับเด็กที่น้อยและขาดคุณภาพ ส่งผลให้เด็กเข้าถึงสื่อออนไลน์ ผ่าน "จออิเล็กทรอนิกส์" ทั้งจอโทรทัศน์ จอคอมพิวเตอร์ และจอโทรศัพท์มือถือ ได้อย่างง่ายดาย สิ่งเหล่านี้ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของเด็กปฐมวัย (รุ่งทิพา แยมรุ่ง และคณะ, 2565) และเกิดผลกระทบทั้งด้านระบบประสาท สมอง การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และพัฒนาการด้านการสื่อสารของเด็ก (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2564) โดยเฉพาะด้านการรู้หนังสือ หรือ ความสามารถด้านการอ่านและการเขียน ซึ่งถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในอนาคต จึงทำให้เกิดคำถามชวนคิดว่า ภายใต้โลกยุคดิจิทัลนี้ ผู้ปกครอง และครูปฐมวัย มีบทบาทอย่างไร ในการสร้างพื้นฐานการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย มีบทบาทในการสร้างการใช้เทคโนโลยีที่มีประโยชน์และสร้างคุณค่าในชีวิตประจำวันของเด็ก และ บทบาทการสร้างสมดุลในการใช้เทคโนโลยีของเด็กอย่างไร ดังนั้น การนำเสนอบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย ความท้าทายในโลกยุคดิจิทัล แก่ผู้ปกครอง ครูปฐมวัย และบุคคลทั่วไป ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก และ 2) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย ที่มีการผสมผสานการใช้เทคโนโลยีอย่างสมดุล และเหมาะสมกับวัยของเด็ก

2. การสร้างพื้นฐานการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย

ในการสร้างพื้นฐานการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย มีความรู้หลายประการที่ผู้ปกครอง และครูปฐมวัย จำเป็นต้องเข้าใจอย่างชัดเจน ผู้เขียนขอเสนอตามลำดับ ดังนี้

2.1 ความหมายของการรู้หนังสือ

การรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย (Early Literacy) หมายถึง ความสามารถในการอ่าน เขียน ฟัง พูด และสร้างข้อความหรือประโยคในลักษณะที่ช่วยให้สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การรับรู้เรื่องเสียง การออกเสียง ความคล่องแคล่วในการอ่าน คำศัพท์ ความเข้าใจในการอ่านหรือเรื่องราวที่อ่าน และการรับรู้ด้านการพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ (Raising Children Network, 2023; Pajor, 2023) ทั้งนี้ การจัดประสบการณ์ด้านการรู้หนังสือจะมุ่งเน้นไปที่พัฒนาการการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็ก ที่ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียน แม้ว่าเด็กจะพัฒนาทักษะการอ่านเขียนมากมาย แต่ผลการวิจัยได้ระบุว่า องค์ประกอบที่สำคัญต่อการรู้หนังสือของเด็ก มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาษาพูด ประกอบด้วย คำศัพท์ และความเข้าใจคำศัพท์ 2) หลักการเกี่ยวกับตัวอักษร ประกอบด้วย ความรู้เรื่องตัวอักษร และการรับรู้เรื่องเสียง (ความสามารถในการจำและจัดการเสียงในคำ) และ 3) การรับรู้ด้านการพิมพ์ ประกอบด้วย ความเข้าใจ และการจำเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ และลักษณะของข้อความ (Kelley, 2021)

2.2 ความสำคัญของการรู้หนังสือ

การรู้หนังสือเป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และการสื่อสารในสังคมปัจจุบัน เป็นบันไดขั้นแรกของการแสวงหาความรู้อันมหาศาลในโลก รวมถึงเชื่อมโยงการสื่อสารของทุกคนในสังคมเข้าด้วยกัน องค์การยูเนสโกถือว่า การรู้หนังสือเป็นประตูสู่อิสรภาพของมนุษยชาติ (สำนักงานการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2560) การรู้หนังสือ เป็นการให้อิสรภาพแก่ผู้คนที่ทั้งหลายจากความไม่รู้ จากความยากจน และจากความเจ็บไข้ได้ป่วย เพราะเมื่อรู้หนังสือจะช่วยให้ดำเนินชีวิตอย่างมีเสรี และมีชีวิตที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การรู้หนังสือยังเป็นแรงผลักดันก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ช่วยปรับปรุงสุขภาพของเด็กและครอบครัว รวมถึงเรื่องโภชนาการ ช่วยลดความยากจน และขยายโอกาสในชีวิต และเพื่อการพัฒนาการรู้หนังสือให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ในปี ค.ศ. 2030 (พ.ศ. 2573) ยูเนสโกจึงใช้แนวทางส่งเสริมการรู้หนังสืออย่างกว้างขวาง โดยให้ความสำคัญกับการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งผ่านการดูแล และการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO, 2024) ทั้งนี้เพราะ ผลจากการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า เด็กที่ได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อม การอ่านและภาษาที่หลากหลายก่อนเริ่มเข้าโรงเรียน มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาต่อในภายหลัง เนื่องจากการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ในช่วงแรกเริ่ม ช่วยให้เด็ก ๆ มีรากฐานทักษะทางภาษาที่แข็งแกร่งทั้งด้านไวยากรณ์ การสะกดคำ และการสื่อสารด้วยวาจาที่เพิ่มขึ้น (Wichert, 2023) มีระดับความมั่นใจในตนเองที่สูงขึ้น รวมถึงมีส่วนร่วมกับประสบการณ์การเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (Sopris, 2023) นอกจากนี้ การรู้หนังสือ ยังเป็นทักษะที่ช่วยให้เด็กสามารถสื่อสาร แสดงตัวตน และเข้าใจโลกรอบตัว ตลอดจนเป็นทักษะที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมของเด็ก ดังนั้น รากฐานที่มั่นคงในด้านทักษะการอ่านออกเขียนได้ในวัยเด็ก จึงมีผลต่อความสำเร็จทางวิชาการและโอกาสในอนาคต รวมถึงเป็นการเปิดประตูสู่การเรียนรู้ขั้นสูง การศึกษาระดับอุดมศึกษา และเส้นทางอาชีพที่คุ้มค่า (Shichida Australia, 2023) สำหรับสภาวะการศึกษาไทยด้านการอ่าน ปัจจุบันได้ปรากฏปัญหาอย่างชัดเจน พิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานานาชาติ โครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment: PISA) ซึ่งประเมินทุก 3 ปี เพื่อติดตามแนวโน้มคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน และให้ข้อมูลในระดับนโยบาย การประเมินจะครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ในปี 2022 มีนักเรียนเข้าร่วมการประเมินประมาณ 690,000 คน ผลการประเมินของประเทศไทย พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน 379 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบกับปี 2018 พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านลดลง 14 คะแนน ทั้งนี้ ผลการประเมินของประเทศไทยตั้งแต่ PISA 2000 จนถึง PISA 2022 พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านมีแนวโน้มลดลง (สถาบันการส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2566) เด็กปฐมวัย หรือเด็กช่วงอายุระหว่าง 0 - 6 ปี ถือเป็นช่วงโอกาสทองของการเรียนรู้ การพัฒนาและการกระตุ้นที่ถูกรับรองสนับสนุนพัฒนาการทุกด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญาและสมอง อีกทั้งการวางรากฐานพัฒนาการทุกด้านจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก (ชนาธิป บุษมาศ, 2565) ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้รับและซึมซับในวัยนี้ จะมีผลเมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนของการให้ความสนใจกับการพัฒนาการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงหรือเป็นพื้นฐานด้านการรู้หนังสือแก่เด็กในวัยต่อไป รวมถึงเป็นสถานการณ์แห่งความท้าทายในโลกดิจิทัลอีกด้วย

2.3 องค์ประกอบของการรู้หนังสือ

การรู้หนังสือเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างมากต่อกระบวนการพัฒนาของเด็ก และถือเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนเป็นพื้นฐานของทักษะชีวิตที่สำคัญในการวิเคราะห์และวิพากษ์วิจารณ์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ (Septiani & Syaodih, 2020) การศึกษาองค์ประกอบของการรู้หนังสือ จะช่วยให้สามารถกำหนดระดับการรู้หนังสือ รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนการรู้หนังสือของเด็ก ตลอดจนสามารถกำหนดระบบการวัดการรู้หนังสือที่มีประสิทธิภาพได้

Pajor (2023) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการรู้หนังสือ ซึ่งมาจากหลักฐานด้านการวิจัยในช่วง 20 ปี

ที่ผ่านมา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก ดังนี้

1. การรับรู้เรื่องเสียง (Phonological awareness) หมายถึง ความสามารถในการจดจำเสียง ได้ยินเสียง เป็นคำพูด การรับรู้เรื่องเสียงจะเกิดได้ เมื่อเด็กได้ยินคำพูดและเพลง รวมถึงเมื่อเด็กเริ่มสนุกไปกับเสียง จังหวะของคำ และ สัมผัสตัวอักษร (คำที่เริ่มต้นด้วยเสียงเดียวกัน) ทักษะด้านการรับรู้เรื่องเสียง จะช่วยให้เด็กสามารถอ่านได้คล่องแคล่ว
2. การออกเสียง (Phonics) หมายถึง ความเข้าใจว่าตัวอักษรเป็นตัวแทนของเสียงแต่ละเสียง และเสียง เหล่านั้นสามารถนำมารวมกันเป็นคำได้ การออกเสียงมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้การอ่าน ซึ่งเป็นแนวทางที่เป็นระบบและมี โครงสร้างเพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรและเสียง ด้วยการเรียนรู้การออกเสียง นักเรียนจะได้รับทักษะใน การถอดรหัสคำศัพท์ แบ่งคำศัพท์ออกเป็นเสียงเดี่ยวๆ และผสมผสานเพื่อให้อ่านได้อย่างถูกต้อง ความสามารถในการถอดรหัส คำที่ไม่คุ้นเคยนี้ช่วยเพิ่มความคล่องในการอ่าน ความเข้าใจ และการจดจำคำศัพท์
3. ความคล่องแคล่วในการอ่าน (Fluency) หมายถึง ความสามารถของเด็กในการอ่านตัวอักษร ภาพ หรือ ข้อความที่คุ้นเคย ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และราบรื่น ในขณะเดียวกันก็ถ่ายทอดความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความ คล่องแคล่วในการอ่านจะทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างการจดจำคำศัพท์และความเข้าใจความหมาย
4. คำศัพท์ (Vocabulary) เป็นการรวบรวมคำที่รู้จักและเข้าใจในภาษาใดภาษาหนึ่ง ประกอบด้วยคำ วลี และสำนวนทั้งหมดที่ใช้และเข้าใจได้เมื่อพูด ฟัง อ่าน หรือเขียน สำหรับเด็ก ๆ จะเพิ่มคำศัพท์ใหม่ประมาณ 1,000 ถึง 4,000 คำในแต่ละปี ปริมาณคำศัพท์สำหรับเด็กมีความสำคัญมาก ยิ่งเด็กรู้คำศัพท์มาก ก็จะเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้ง่าย การพัฒนา คำศัพท์ของเด็กเริ่มต้นเมื่อได้สัมผัสกับคำศัพท์ จากนั้นก็เรียนรู้ เข้าใจคำศัพท์ที่คุ้นเคย จากการสนทนาและกิจวัตรต่าง ๆ ใน ชีวิตประจำวัน ผู้ใหญ่จะรู้ว่าเด็กเริ่มเข้าใจคำศัพท์ เมื่อเด็กตอบสนองต่อเสียงที่ได้ยิน
5. ความเข้าใจในการอ่าน (Comprehension) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในคำศัพท์ และการ คิดตีความสิ่งที่อ่าน ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน สามารถอธิบาย หรือเล่าสิ่งที่อ่านได้ถูกต้อง เด็ก ๆ จะเข้าใจในสิ่งที่อ่าน เมื่อได้ สัมผัสกับหนังสือ เรื่องราว และมีประสบการณ์การอ่าน สิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เด็กเติบโตเป็นผู้รักการอ่าน
6. การรับรู้ด้านการพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ (Print awareness) หมายถึง ความเข้าใจลักษณะและหน้าที่ของภาษา เขียน ที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ ว่าเป็นสิ่งที่มีความหมาย เช่น ซีลสิ่งพิมพ์ที่อยู่รอบตัวได้ เริ่มเข้าใจความคิดรวบยอดเรื่อง ตัวอักษร คำ ประโยค เข้าใจทิศทางการอ่านจากซ้ายไปขวา เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย มิได้มุ่งเน้นเฉพาะการอ่านออกเขียนได้ แต่เป็นทักษะ ที่ครอบคลุมหลายองค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้เรื่องเสียง การออกเสียง ความคล่องแคล่วในการอ่าน คำศัพท์ ความเข้าใจ ในการอ่าน และการรับรู้ด้านการพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์ ดังนั้น การพัฒนาการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัยจึงต้องเป็นการพัฒนา แบบองค์รวม ที่เหมาะสมตามช่วงวัย ซึ่งหากเด็กได้รับการสนับสนุนได้สอดคล้องกับพัฒนาการการรู้หนังสือ จะส่งผลให้เด็ก ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.4 พัฒนาการการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย

เด็ก ๆ สามารถเริ่มเรียนรู้ภาษาได้ตั้งแต่แรกเกิด โดยครอบครัวและผู้เลี้ยงดู การเรียนรู้นี้เรียกว่า การรู้หนังสือ ขั้นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ครั้งแรกที่เด็กได้จากการพูด การเล่าเรื่องราวจากหนังสือ และการร้องเพลง รวมถึงสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กที่เต็มไปด้วยภาษา การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับภาษา ได้เห็นและได้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ภาษา ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นต่อพัฒนาการการรู้หนังสือ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ปกครอง และครู ที่จะช่วยกระตุ้นและ พัฒนาทักษะการรู้หนังสือ ภายใต้ความเข้าใจพัฒนาการด้านการรู้หนังสือของเด็กอย่างชัดเจน ซึ่ง Universal Class (n.d) และ (Kelley, 2021) ได้อธิบายไว้ ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 พัฒนาการหลักที่สำคัญด้านการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย

อายุ	พัฒนาการหลัก
2 เดือน	- ทำเสียงอ้อแอ้ ในลำคอ - ให้ความสนใจกับเสียง
4 เดือน	- พูดเสียงอ้อแอ้ - ร้องให้เพื่อแสดงความต้องการ (เช่น หิว เมื่อยล้า)
6 เดือน	- ตอบสนองคนที่มีเสียงคุ้นเคย ออกเสียงอู อา ได้ - รับรู้ชื่อตนเอง
9 เดือน	- สร้างเสียงพื้นฐาน เช่น "dada" "mama" - เลียนแบบเสียงของคนอื่นได้
1 ปี	- ตอบสนองต่อคำขอของผู้อื่นได้ - สื่อสารผ่านท่าทางได้ เช่น สั่นหัว แทนคำว่า "ไม่"
1½ ปี	- ลองใช้คำพูดที่เคยได้ยิน - สื่อสารผ่านการชี้
2 ปี	- สามารถพูดได้หลายคำ - สามารถตั้งชื่อวัตถุและชื่อคน
3 ปี	- สามารถสร้างประโยคสั้น ๆ - สามารถพูดตามคำต่าง ๆ ที่คนอื่นพูด
4 ปี	- สามารถสนทนาได้ - ฟังเมื่อมีการอ่าน และเข้าใจภาพส่วนใหญ่ที่มีในหนังสือ
5 ปี	- สามารถตั้งชื่อวัตถุและชื่อคนได้มากขึ้น - แยกแยะการพิมพ์ออกจากภาพได้
6 ปี	- ทำความเข้าใจกับคำแนะนำที่ซับซ้อนมากขึ้น (2-3 ขั้นตอน) - รู้จักอักขรบางตัว
7 ปี	- รู้วิธีการตั้งหนังสือให้ตรงและเปิดหน้าได้ - สร้างความเชื่อมโยงระหว่างเรื่องราวต่าง ๆ กับชีวิตได้
8 ปี	- สามารถเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ได้ - สร้างคำที่คล้องจองได้
9 ปี	- เข้าใจกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์บางอย่าง - ทำท่าเขียนหรือวาดเพื่อสื่อสารความคิด
10 ปี	- สามารถร้องเพลงหรือท่องบทกวีได้ ท่องตัวอักษรได้ - จำและสะกดคำศัพท์ง่าย ๆ ได้
11 ปี	- รู้จักตัวอักษรจำนวนมาก - เชื่อมโยงเรื่องราว และตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวต่าง ๆ ได้
12 ปี	- สามารถพูดประโยคต่าง ๆ ได้ชัดเจน - สร้างและเขียนคำ เพื่อสื่อสารความคิด
13 ปี	- เข้าใจคำที่เกี่ยวกับกาลเวลา (เช่น อดีต อนาคต) - จำและสะกดคำศัพท์ง่าย ๆ ได้
14 ปี	- สามารถท่องสิ่งที่ซับซ้อนมากขึ้น (เช่น ที่อยู่ของตนเอง) - เชื่อมโยงเรื่องราว และตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวต่าง ๆ ได้
15 ปี	- จำข้อความ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง และเขียนตัวอักษรได้ - สร้างและเขียนคำ เพื่อสื่อสารความคิด
16 ปี	- ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่

นอกจากนี้ ยังมีผลการวิจัยที่พบว่า ภาษา ทักษะการอ่านและการเขียน เป็นสิ่งที่พัฒนาในเวลาเดียวกัน และมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกัน เด็กที่ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้านการรู้หนังสือตั้งแต่แรกเริ่ม จะมีผลเชื่อมโยงต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็กในช่วงวัยต่อมา (AMC, 2019) ทั้งนี้การพัฒนาภาษาและการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมประจำวันทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียนของเด็ก (Foti, 2022) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการการรู้หนังสือของเด็ก เป็นสิ่งที่ผู้ปกครองและครูจำเป็นต้องตระหนัก การสนับสนุนที่สอดคล้องกับช่วงวัย ย่อมก่อให้เกิดผลดีกับเด็กทั้งในปัจจุบัน และอนาคต

2.5 บทบาทของผู้ปกครองและครูในการสร้างพื้นฐานการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย

ผู้ปกครองและครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการรู้หนังสือในเด็กปฐมวัย ในฐานะผู้ส่งมอบเครื่องมือที่จำเป็นต่อการสร้างความสำเร็จทางวิชาการ การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และการใช้ชีวิตที่ต้องเผชิญกับความต้องการของชีวิตยุคใหม่ ปัจจุบันมีกลยุทธ์ หรือแนวทางหลากหลายที่ผู้ปกครอง สามารถนำไปใช้เพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือของเด็ก (Tekyi-Arhin, 2023)

ปรกัต จูตระกูล (2562) ได้เสนอแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการสร้างพื้นฐานการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. พูดคุยอย่างใกล้ชิด สบสายตาและโต้ตอบในเชิงบวก เมื่อเด็กทำเสียงหรือมีการพูดคุย จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการสื่อสารและการเรียนรู้ของเด็กได้เป็นอย่างดี
2. เล่นร่วมกับเด็กในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นซ่อนหา เล่นบทบาทสมมติ ต่อบล็อก ระบายสี เล่นรถ และเล่นนอกบ้าน กิจกรรมเหล่านี้ช่วยสร้างพื้นที่ที่เด็กสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองด้านอ่านและการเขียนได้อย่างสนุกสนานและมีความสุข
3. ร้องเพลง ฟังเพลง และเต้นตามจังหวะกับเด็ก กิจกรรมนี้สร้างความสนุกสนานและผูกพันในครอบครัวได้อย่างดี นอกจากนี้ยังมีผลต่อการพัฒนาความรู้หนังสือ เด็กจะเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ โครงสร้างประโยค และการใช้ภาษาในการร้องเพลงและแสดงออก รวมถึงสามารถสร้างภาพในจินตนาการจากเนื้อเพลง และมีโอกาสในการระบายสีหรือวาดภาพเกี่ยวกับเนื้อเพลงที่ชื่นชอบ เป็นต้น

4. อ่านหนังสือภาพให้เด็กฟังทุกวัน ถ้าเด็กไม่ยอมอยู่นิ่ง ๆ ขณะอ่านหนังสือ ผู้ใหญ่ไม่ต้องกังวล เด็กเล็กสามารถฟังในขณะที่พวกเขาเคลื่อนไหวไปได้ การสร้างบรรยากาศที่เป็นส่วนผสมของการอ่านและกิจกรรมอื่น ๆ จะทำให้เด็กมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนุกสนานและน่าสนใจ นอกจากนี้ การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ไม่จำเป็นต้องอ่านทั้งเล่มให้จบ ผู้ปกครองสามารถแบ่งการอ่านออกเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ และทำให้เป็นประจำทุกวัน โดยอ่านในช่วงที่เหมาะสม เช่น ตอนเช้าก่อนอาบน้ำ หรือก่อนนอน เป็นต้น การอ่านนิทานก่อนนอน เป็นกิจวัตรที่ดีที่สุด เพราะช่วยสร้างระยะเวลาผ่อนคลายและสร้างความสุขในครอบครัวได้อย่างยิ่ง นอกจากนี้ การอ่านหนังสือให้ฟังในสถานการณ์อื่น ๆ เช่น รออาหารในร้าน ก็เป็นวิธีที่ดีในการให้เด็กได้รับประสบการณ์การอ่านอย่างมีความหมายและสนุกสนาน

5. แสดงให้เด็กเห็นถึง “โลก” รอบ ๆ ตัว ด้วยการชี้ไปที่สี รูปทรง ตัวอักษร และรูปแบบต่าง ๆ โดยเมื่อเด็กเห็นการชี้สิ่งเหล่านั้น และได้รับการอธิบายถึงคุณลักษณะและความหมาย เด็กมีโอกาสนับและจดจำได้มากขึ้น

จะเห็นได้ว่า ความใส่ใจ ความใกล้ชิด การเล่นกับเด็กผ่านกิจกรรมทางภาษาแบบต่าง ๆ เช่น ร้องเพลง อ่านหนังสือ พูดคุย เล่นเกมทางภาษา ระหว่างผู้ปกครองและเด็ก รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษา จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการรู้หนังสือ หรือการอ่านออกเขียนได้ที่มีความหมายต่อเด็กในระยะยาว

สำหรับครูปฐมวัย TeachKloud (2023) ผู้สร้างแอปพลิเคชันเพื่อเด็ก ได้เสนอแนะวิธีการสร้างพื้นฐานการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. สร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษา ด้วยการจัดหา “สิ่งพิมพ์” ที่เด็กสามารถอ่านได้ เช่น หนังสือ นิทาน ภาพ ฉลาก และมองเห็นชัดเจน รวมทั้งกระตุ้นการโต้ตอบกับคำและสัญลักษณ์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การสร้างโอกาสทางภาษาและการสนทนาตลอดทั้งวัน ซึ่งอาจรวมถึงการพูดคุยผ่านกิจกรรม การส่งเสริมให้เด็ก ๆ แสดงความคิดและความรู้สึก หรือใช้การเล่าเรื่องเป็นช่องทางในการสำรวจคำศัพท์ ถือเป็นวิธีการปฏิบัติจริงที่สำคัญ
2. ผสมผสานการสอนการออกเสียง การออกเสียงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้การอ่านและการเขียน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรและเสียงที่สอดคล้องกัน การสอนการออกเสียงมีวิธีการ ดังนี้

2.1 จัดกิจกรรมที่เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสหลากหลาย เช่น เล่นบล็อกตัวอักษร เล่นเกมการศึกษา การเล่นเกมเหล่านี้ จะทำให้การสอนเรื่องการออกเสียงมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ผสมผสานการเล่นและกิจกรรมการออกเสียง เช่น “เกมทายสิ่งของ” “เกมบิงโกโฟนิค” หรือ “เกมกล่องเสียง” แนวทางนี้จะทำให้เด็กรู้ว่าการออกเสียงเป็นเรื่องสนุก และฝึกฝนทักษะการรับรู้ทางเสียง การรู้จักตัวอักษร

และการผสมผสานเสียง โดยไม่รู้ตัวกำลังเรียนรู้

3. ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน ตั้งแต่ยังเล็ก ด้วยวิธีการ ดังนี้

3.1 สร้างมุมอ่านหนังสือที่แสนสุข โดยจัดให้เป็นบริเวณที่สะดวกสบาย ดึงดูดใจ เต็มไปด้วยหนังสือหลากหลายประเภทที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านเด็ก

3.2 อ่านออกเสียงและเรื่องราวเชิงโต้ตอบ การอ่านออกเสียงให้เด็ก ๆ ฟัง ไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์และความเข้าใจ แต่ยังแสดงให้เห็นความสุขจากการอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งจะมีทั้งเรื่องราวที่น่าสงสัย เรื่องราวที่น่าหัวเราะ นอกจากนี้การแสดงความกระตือรือร้นของครูในช่วงเวลาเล่าเรื่องแบบโต้ตอบสามารถกระตุ้นความสนใจของเด็กในการอ่านได้

3.3 จัดหาหนังสือที่หลากหลาย เพื่อรองรับความสนใจ วัฒนธรรม และภาษาที่แตกต่างกันของเด็ก ซึ่งอาจรวมถึงหนังสือภาพ บทกวี นิทาน และวรรณกรรมหลากหลายวัฒนธรรม มุมหนังสือที่หลากหลายจะขยายฐานความรู้ของเด็ก และทำให้เด็กมองเห็นตัวเองในเรื่องราวที่อ่าน

3.4 ผสมผสานการอ่านในกิจวัตรประจำวัน ครูจำเป็นต้องค้นหาวิธีบูรณาการการอ่านเข้ากับกิจกรรมประจำวันของเด็ก อาจเป็นเรื่องง่าย ๆ เช่น เล่านิทานก่อนหลับ หรือมอบหมาย "หนังสือประจำสัปดาห์" ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำลังเรียนรู้ การที่ครูจัดการอ่านเข้าไปกับกิจกรรมประจำวัน ไม่เพียงแต่จะพัฒนาทักษะการอ่านออกเขียนได้ แต่ยังเป็นการปลูกเมล็ดพันธุ์ที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กกลายเป็นนักคิดที่เป็นอิสระ เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นพลเมืองที่มีความเอาใจใส่ต่อโลก

4. ใช้กิจกรรมการเล่นเชิงสำรวจและสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือ โดยมุ่งเน้นการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถเคลื่อนย้าย จัดการ ควบคุม และเปลี่ยนแปลงได้ในขณะเล่นให้เด็ก ๆ สิ่งเหล่านี้มีทั้งวัสดุธรรมชาติ เช่น หิน เปลือกหอย หรือลูกสน และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น กระดุม บล็อก หรือผ้า สำหรับวิธีการเล่น มีดังนี้

4.1 การสร้างคำศัพท์ ขณะที่เด็กมีส่วนร่วมระหว่างการเล่น เขาจะพัฒนาทักษะทางภาษาผ่านการตั้งชื่อสิ่งของ การอธิบายการกระทำ และการมีส่วนร่วมในการสนทนากับเพื่อนและครู ครูสามารถส่งเสริมในกิจกรรมนี้ได้ด้วยการแนะนำคำศัพท์ใหม่ ไม่ว่าจะเป็นชื่อของวัสดุ หรือคำคุณศัพท์เพื่ออธิบายคุณลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น พื้นผิว ขนาด หรือสี เป็นต้น

4.2 การเล่าเรื่องและเรียงลำดับ การเล่นเชิงสำรวจและสร้างสรรค์ ช่วยสร้างโอกาสที่ดี สำหรับการเล่าเรื่อง และจัดลำดับ ซึ่งเป็นฐานที่สำคัญของการรู้หนังสือ เด็ก ๆ สามารถใช้การเล่นเหล่านี้เพื่อสร้างและเล่าเรื่องราวของตนเอง จัดฉาก พัฒนาตัวละคร และเรียงลำดับเหตุการณ์ ครูสามารถสนับสนุนต่อเติมความรู้ โดยการเริ่มโครงเรื่อง การถามคำถาม และชี้ให้เห็นลำดับและรูปแบบต่าง ๆ และสามารถแสดงความสนใจในเรื่องเล่าที่เด็ก ๆ พัฒนาและใช้ความคิด ด้วยการถามและให้ข้อเสนอแนะ

4.3 การคิดเชิงสัญลักษณ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่นเชิงสำรวจและสร้างสรรค์ ช่วยสนับสนุน พัฒนาการคิดเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับการรู้หนังสือ เมื่อเด็ก ๆ ใช้หินแทนเค้กหรือแท่งไม้แทนบุคคล แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการใช้สิ่งหนึ่งเพื่อเป็นตัวแทนของอีกสิ่งหนึ่ง และนี่คือพื้นฐานของการอ่านและการเขียนสัญลักษณ์ (ตัวอักษรและคำ) ที่แสดงถึงความคิดและความหมาย

4.4 การสอนทิศทางและคำบุพบท ในการเล่นเชิงสำรวจและสร้างสรรค์ เด็ก ๆ จะเรียนรู้ทิศทาง และคำบุพบทผ่านคำที่ครูร้องขอ เช่น ครูอาจขอให้เด็ก “วางบล็อกสีแดงไว้ใต้บล็อกสีน้ำเงิน” หรือ “ย้ายขนนกไปด้านหลังหิน” ปฏิสัมพันธ์เหล่านี้ช่วยเพิ่มความเข้าใจในการฟังและทักษะทางภาษา ซึ่งเป็นรากฐานสำหรับการพัฒนาการอ่านออกเขียน ในอนาคต ครูจำเป็นต้องมีการเตรียมตัวสำหรับกิจกรรมเหล่านี้ ภายใต้อารมณ์ของความสุข สนุกสนาน สิ่งสำคัญที่ควรตระหนัก คือ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนุกสนานเกี่ยวกับการรู้หนังสือสามารถเสริมคุณค่าเพิ่มเติมได้ผ่านการสนทนา

5. การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาพูดผ่านการสนทนา สิ่งนี้มีผลกระทบอย่างมากต่อการอ่านออกเขียนได้ การสนทนาเป็นหัวใจของการพัฒนา และทำหน้าที่เป็นรากฐานของความสามารถทางภาษา ซึ่งก่อให้เกิดทั้งความเข้าใจและการแสดงออก แนวทางการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาพูด มีดังนี้

5.1 ใช้พลังแห่งการสนทนา เชิญชวนให้เด็ก ๆ พูด จะทำให้เกิดการเปิดเผยเรื่องราว ถามคำถาม แบ่งปันความคิดของตนเอง และค่อย ๆ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโลก เมื่อเวลาผ่านไป คำศัพท์ของเด็กจะลึกซึ้งยิ่งขึ้น มีไวยากรณ์ดีขึ้น และเริ่มใช้โครงสร้างประโยคที่ซับซ้อนขึ้น พลังนี้จะช่วยเพิ่มความมั่นใจและกำหนดบุคลิกภาพของเด็ก

5.2 สร้างโอกาสการสนทนาที่หลากหลาย ที่เป็นมากกว่าการพูดคุยทั่วไป แนวทางนี้ควรจำเป็นต้องรอบคอบ ในการเตรียมประเด็น เพื่อส่งเสริมการอภิปราย การสอบถาม การหยุดชั่วคราวเพื่อเชิญชวนให้ตอบ การใช้คำถามปลายเปิด การสะท้อนคำพูด และสนุกไปกับการสนทนาโต้ตอบ สิ่งสำคัญของกิจกรรมนี้จะอยู่ที่การทำให้เด็กรู้สึกว่าได้ รับการรับฟังและเป็นที่ยอมรับ ซึ่งจะช่วยปลูกฝังความนับถือตนเองและฝึกทักษะทางสังคม

5.3 การบูรณาการการสนทนาตลอดทั้งวัน การพูดสั้น ๆ ในช่วงเวลาต่าง ๆ เช่น การรับประทานอาหาร การเล่น เล่านิทาน เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาภาษาพูด เพราะการสนทนาโต้ตอบในบริบทเหล่านี้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ และเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็ก ๆ เชื่อมโยงกฎเกณฑ์ทางภาษานามธรรมกับสถานการณ์ในชีวิตจริงได้

5.4 ผสมผสานการเล่นภาษาแบบต่าง ๆ เกมภาษา เช่น เกมสัมผัส การเล่นหุ่น การสวมบทบาท การเชื่อมโยงเรื่องราว เป็นวิธีที่ดียิ่งในการส่งเสริมบทสนทนา กิจกรรมที่สนุกสนานเหล่านี้ทำให้เด็ก ๆ รู้สึกสบายในการใช้ ภาษา ขณะเดียวกันก็พัฒนาคำศัพท์และความเข้าใจด้วย

5.5 การให้อิสระในการพูด การสนทนาอย่างมีวิจารณญาณภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเคารพความคิดของเด็กเป็นประจำ และส่งเสริมการแสดงออกเพื่อปลูกฝังคำพูดที่เป็นอิสระ รวมถึงการให้เวลาอย่างเพียงพอในการแสดงความคิดเห็น และเคารพจังหวะการสนทนาของเด็ก เป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการเพิ่มความสามารถด้านการใช้ภาษาพูด ขณะที่เด็กใช้ศักยภาพทางภาษาอย่างมากมา ผ่านการสนทนา การแสดงออกของเด็กจะเปิดเผยให้เห็นความรู้ความเข้าใจ ความสามารถทางสังคม-อารมณ์ และทักษะการเล่าเรื่อง ซึ่งถือเป็นการวางรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการอ่านออกเขียนได้ในอนาคต

6. บทบาทของดนตรีและบทกวีในการรู้หนังสือ ดนตรีและบทกวีมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการรู้หนังสือของเด็ก ที่ครูปฐมวัยจะต้องนำมาใช้ประโยชน์เพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือ ตามแนวทาง ดังนี้

6.1 เชื่อมโยงดนตรี บทกลอน และการอ่านออกเขียนได้ การใช้ดนตรีและบทกวี เด็กจะรู้จักจังหวะและน้ำเสียงของภาษาพูด เมื่อเด็ก ๆ มีส่วนร่วมกับดนตรีและคำคล้องจอง ด้วยการสื่อสารที่มีจังหวะ มีระดับเสียงสูงเสียงต่ำ และมีการใช้ไวยากรณ์ จึงเสมือนการฝึกฝนทักษะการพูด ซึ่งเป็นรากฐานของการอ่านและการเรียนรู้ภาษา สำหรับเด็กเล็ก การใช้เพลงกล่อมเด็ก จะช่วยให้เด็กรู้จักโลกแห่งคำศัพท์ที่ผสมผสานจังหวะ ทำนอง และภาษา เพื่อกระตุ้นการรับรู้ทางการได้ยินและทักษะทางภาษาของเด็ก การสนับสนุนให้เด็ก ๆ เล่นกับเสียงและจังหวะของภาษา จึงเป็นการเพิ่มการรับรู้เกี่ยวกับพื้นฐานของเสียงด้วย

6.2 บูรณาการดนตรีและบทกวีเข้ากับการเรียนรู้ภาษาที่เหมาะสมกับเด็ก ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ 1) ใช้เพลงและบทกวีช่วงเวลาเปลี่ยนผ่าน เช่น ขณะทำความสะอาดหรือย้ายจากกิจกรรมหนึ่งไปอีกกิจกรรมหนึ่ง 2) ใช้เพลงและบทกวีเพื่อสอนแนวคิดใหม่ ๆ เพลงที่ติดหูช่วยให้เด็ก ๆ จดจำเนื้อหาทางวิชาการที่สำคัญได้ 3) ให้เล่นเครื่องดนตรี และเคาะจังหวะเพื่อสนับสนุนการรับรู้ทางเสียง 4) ส่งเสริมให้เด็ก ๆ สร้างสรรค์เพลงและบทกวีของตนเอง ไปพร้อม ๆ กับ การเสริมสร้างทักษะทางภาษา และ 5) ผสมผสานดนตรีและการเคลื่อนไหว ซึ่งมีทั้งเพลง การเดินรำ และบทกวี เป็นประจำ เพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนด้วยวิธีการที่สนุกสนานและมีพลัง

7. สนับสนุนการรู้หนังสือให้เด็กที่ใช้สองภาษา กิจกรรมนี้ถือเป็นความท้าทาย และทำได้หลากหลาย ดังนี้

7.1 ยอมรับการใช้สองภาษาของเด็ก การกระตุ้นให้เด็กใช้สองภาษาในห้องเรียนและผสมผสานสื่อ หรือ แหล่งเรียนรู้สองภาษา ถือเป็นจุดแข็งต่อการพัฒนาภาษา และทำให้เด็กรู้สึกมีคุณค่าและมีส่วนร่วม

7.2 ใช้สื่อที่เป็นภาพ ภาพจะช่วยอธิบายความหมายของสิ่งต่าง ๆ ให้เด็กที่ใช้สองภาษา รู้และเข้าใจชัดเจน การ ติดป้ายกำกับบนสิ่งของในห้องเรียน จะช่วยให้เด็กเชื่อมโยงวัตถุกับคำ ช่วยให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น และส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์

7.3 ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเด็ก ในขณะที่เล่นและสื่อสารกัน ไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม แต่ยังพัฒนาทักษะทางภาษาด้วย

7.4 ใช้ประสาทสัมผัสหลายส่วนในกระบวนการเรียนรู้ภาษา การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรม สัมผัส การเคลื่อนไหว การใช้ภาพ และการใช้เสียง จะสนับสนุนรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันและส่งเสริมการมีส่วนร่วม

7.5 ร่วมมือกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองของเด็กที่ใช้สองภาษา เป็นแหล่งข้อมูลหลักเกี่ยวกับพัฒนาการทาง ภาษาและภูมิหลังทางวัฒนธรรมของเด็ก ผู้ปกครองสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับจุดแข็ง ความท้าทาย ความชอบ และ แนวปฏิบัติด้านการอ่านออกเขียนได้ของเด็กที่บ้าน

จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ทำให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีภาระต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เวลาการอยู่ ร่วมกับเด็กลดน้อยลง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ปกครอง จึงต้องเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เต็มไปด้วยความหมาย ที่ส่งผลต่อ พัฒนาการของเด็ก และสำหรับครูปฐมวัยจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ โดยใช้เวลาทุกนาทีอย่างมีความหมายต่อการพัฒนา การรู้หนังสือของเด็ก ทุก ๆ กิจกรรม ทั้งกิจวัตรประจำวัน เช่น รับประทานอาหาร ล้างหน้า เล่นของเล่น ฯลฯ และกิจกรรม ที่ส่งเสริมพัฒนาการ เช่น การเล่านิทาน การร้องเพลง การเล่นสร้างสรรค์ ฯลฯ ควรเป็นรูปแบบของการบูรณาการ เน้นการ พัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม ภายใต้การสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษา และมีความปลอดภัยทางจิต การสร้างพื้นฐาน การรู้หนังสือ ถือเป็นบทบาทสำคัญของผู้ปกครอง และครู ดังนั้นการร่วมมืออย่างแข็งขัน ด้วยวิธีการตอบสนองตามวัย ของเด็ก และใช้วิธีการเชิงรุก บนพื้นฐานสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษา รวมถึงการแบ่งปันข้อมูลต่างๆ ระหว่างครูและ ผู้ปกครอง หรือการสื่อสารสองทาง จึงเป็นวิธีการที่ทำนายบนโลกยุคดิจิทัลเป็นอย่างดี

3. การสร้างการใช้เทคโนโลยีที่มีประโยชน์ และความสมดุลในการใช้เทคโนโลยีของเด็กปฐมวัย

ยุคก่อนหน้านี้ การรู้หนังสือ เป็นคำที่ผูกติดกับหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์มาก่อน ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามา มีบทบาทในชีวิตของคนทุกวัย ทุกระดับ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะเด็กยุคอัลฟ่า ที่เจริญเติบโตบนโลกเทคโนโลยี ท่ามกลางสื่อออนไลน์ เช่น โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เพซบุ๊ก โลก และหลากหลายแอปพลิเคชัน ที่สามารถ สร้างประโยชน์และโทษได้ในเวลาเดียวกัน หลายคนมักมีความกังวลว่าสำหรับเด็ก สิ่งเหล่านี้จะให้โทษมากกว่าคุณ (Ged Good Life, 2021) จึงเกิดปรากฏการณ์คำใหม่ คือ การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ซึ่งสำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง ความสามารถใหม่ของเด็กในการเข้าถึง เข้าร่วม สำรวจ ทำความเข้าใจ ประเมิน และริเริ่มการใช้สื่อทุกชนิด โดยเฉพาะสื่อดิจิทัล ได้อย่างเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย (Herdzina & Lauricella, 2020) ในศตวรรษที่ 21 การใช้สื่อ ดิจิทัลเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย ในฐานะเครื่องมืออำนวยความสะดวกที่นำไปสู่การเรียนรู้หลากหลาย รูปแบบ (วันศิริ นิลสุขชา และ สุภาวดี โสภาวัจน์, 2565) อย่างไรก็ตาม มีการกล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล สำหรับเด็ก ปฐมวัยดูเหมือน จะยังไม่มีอยู่ในตัวเด็ก แต่หากเด็กได้รับการสนับสนุนทักษะการรู้หนังสือ สิ่งนี้เหล่านี้เอง จะเป็นรากฐาน นำไปสู่ทักษะอันซับซ้อนในวันข้างหน้า (ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์ และ พิรุณ อนุวัชศิริวงศ์, 2561) ดังนั้น การดำเนินการสร้าง พื้นฐานของการรู้เท่าทันสื่อในวัยเด็ก หรือการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล ที่ส่งผลให้เด็กสามารถเข้าถึง วิเคราะห์ แยกแยะ ประเมิน และ สื่อสารข้อมูลอย่างสร้างสรรค์ได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งสื่อที่อยู่ในรูปแบบสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นการใช้ เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ โดยไม่ทำให้การดำเนินชีวิตของเด็กเสียสมดุล จึงเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองและครู ที่ต้องให้การดูแล รวมถึงเลือกเนื้อหาหนังสือที่เหมาะสมกับเด็ก

Herdzina and Lauricella (2020) ได้กล่าวถึงแนวทางการสนับสนุน เพื่อให้เด็กเกิดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ดังนี้

1. ให้โอกาสการเข้าถึงสื่อ เพื่อค้นหาและใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ
2. มุ่งเน้นการใช้สื่อเพื่อความสุขสนาน
3. ใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับข้อความในสื่อ และถ่ายทอดความรู้ที่ได้นั้นออกมาอย่างเหมาะสม เช่น ใช้คำถามกระตุ้นในระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ต มอบหมายให้เด็กสืบเสาะ โดยการสอบถามบุคคลใกล้ชิด เป็นต้น
4. กระตุ้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผ่านการตั้งคำถามและวิเคราะห์ข้อความในสื่อ
5. ฝึกการประเมิน เพื่อให้เด็กรู้จักการตั้งคำถามตนเองว่า “สื่อนี้เหมาะกับตัวเด็ก หรืองานของเด็ก หรือไม่”
6. สนับสนุนการริเริ่มสร้างสื่อที่สอดคล้องกับวัย

นอกจากนี้ วันศิริ นิลสุขชา และสุภาวดี โสภาวัจน์ (2565); ธนากรหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัยออนไลน์ (2564); ปุณณรัตน์ พิงคานนท์ (2564); ชุตินา เล็กพงศ์ และปณัฐชนน จารุชัยนิวัฒน์ (2018); งาม เชื้อสถาปนาศิริ (2565) และ เดลีเทค (Dailytech) (2565) ได้เสนอแนะบทบาทของครูในการสร้างการใช้เทคโนโลยีที่มีประโยชน์ ต่อเด็กปฐมวัย และบทบาทของผู้ปกครองในการสร้างความสมดุลในการใช้เทคโนโลยีของเด็กปฐมวัย ดังนี้

บทบาทของครูในการสร้างการใช้เทคโนโลยีที่มีประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัย

การใช้เทคโนโลยีสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นเรื่องที่ครูจำเป็นต้องวางแผนและทำด้วยความรอบคอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก โดยเฉพาะพัฒนาการด้านการรู้หนังสือ และการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งมีแนวทาง ดังนี้

1. ใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นทางเลือกในการเรียนรู้ เช่น จัดมุมคอมพิวเตอร์หรือมุมเทคโนโลยีในห้องเรียนให้เด็กสามารถเลือกใช้งานร่วมกันได้โดยไม่บังคับ
2. ใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อเสริมการเรียนรู้หลัก โดยบูรณาการเข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้และประสบการณ์ เพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็กในการทำกิจกรรมต่างๆ ส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือทำ สำรวจ ค้นคว้า เล่น ฝึกแก้ปัญหา คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดสร้างสรรค์ เช่น เมื่อเรียนเรื่องต้นไม้ ครูพาเด็กไปดูต้นไม้จริง ไขก๊ลองดิจิตอลบันทึกรูปภาพต้นไม้ชนิดต่างๆ รอบโรงเรียน ใช้เทปอัดเสียงและจดบันทึกสิ่งที่เด็กสังเกตเกี่ยวกับต้นไม้ หรือใช้อินเทอร์เน็ตหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับต้นไม้
3. ใช้เทคโนโลยีในการสร้างกิจกรรมที่เด็กสามารถเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมได้ เช่น การใช้แอปพลิเคชันที่ให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม การวาดภาพ หรือการเล่นเกมที่การเรียนรู้ ปัจจุบันมีเว็บไซต์หลากหลาย ที่ครูสามารถนำไปใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม ตัวอย่างเช่น

- เว็บไซต์ karn.tv โลกแห่งการเรียนรู้ของเด็ก มีสื่อการสอนที่เป็นภาษาไทยสำหรับเด็กระดับปฐมวัย และประถมศึกษาตอนต้น ที่สามารถดาวน์โหลดไปใช้ได้

- เว็บไซต์ th.khanacademy.org จะเน้นเนื้อหาวิชาการหลากหลาย ซึ่งสามารถเลือกกระดัดชั้นเรียนที่เหมาะสมกับอายุได้ สามารถเรียนได้ทั้งครอบครัว ทั้งนี้ในการเลือกใช้ผู้ใช้อาจต้องมีวัตถุประสงค์ชัดเจน

- เว็บไซต์ brainpop.com จะมีข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดของสิ่งต่างๆ ที่เด็กพบในชีวิตประจำวัน หลากหลาย รวมถึงมีเกมส์ แบบทดสอบให้เด็ก ๆ ทำเพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น จุดอ่อนของเว็บไซต์นี้ ผู้ใช้จะต้องมีความรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อให้สามารถเข้าใช้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ

- เว็บไซต์ wonderopolis.org เว็บไซต์นี้เหมาะสำหรับเด็กช่างสงสัย มีการตั้งคำถาม “ทำไม” “เพราะอะไร” ในหัวข้อที่น่าสนใจในชีวิตประจำวัน และจะมีจุดอ่อนเหมือนกับเว็บไซต์ brainpop.com

4. ใช้เทคโนโลยีเพื่อเปิดโลกทัศน์ของเด็ก และสนับสนุนศักยภาพด้านการเรียนรู้ เช่น ใช้กล้องดิจิทัล หรือ สมาร์ทโฟน บันทึกภาพ อ่านหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์สลับกับการอ่านหนังสือนิทานภาพประกอบ เป็นต้น

5. ใช้เทคโนโลยีเท่าที่จำเป็น และควรกำหนดระยะเวลาในการใช้เทคโนโลยี ในการจัดกิจกรรม ครูควรเน้นให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า หากจำเป็นต้องใช้สื่อเทคโนโลยี กรณีที่ไม่สามารถหาของจริงได้ ครูควรพิจารณาเรื่องเวลาในการใช้เทคโนโลยี เพราะแสงของจอบางชนิดอาจมีผลต่อสายตาของเด็ก

6. ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างการรู้หนังสือ และการรู้เท่าทันสื่อ เช่น การให้เด็กสังเกตสิ่งที่มีบนแป้นพิมพ์ หรือหน้าจอคอมพิวเตอร์ การให้เด็กวิเคราะห์ภาพ หรือการกระทำที่ปรากฏบนคอมพิวเตอร์ และพิจารณาความเหมาะสม

สรุปได้ว่า ครูควรให้ความสำคัญกับการใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และเน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและน่าสนใจสำหรับเด็ก รวมถึงใช้เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ด้านการรู้หนังสือ และการรู้เท่าทันสื่อ

บทบาทของผู้ปกครองในการสร้างความสมดุลในการใช้เทคโนโลยีของเด็กปฐมวัย

ปัจจุบันผู้ปกครอง หรือผู้ใกล้ชิดกับเด็ก มักเป็นคนแรก ๆ ที่เปิดโอกาสให้เด็กใช้สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เพราะเข้าใจคลาดเคลื่อนว่า จะทำให้เด็กฉลาดรอบรู้ไว ตรงกันข้าม กุมารแพทย์ ได้เตือนว่า การใช้จอ หรือเครื่องมือสื่อสาร ในการเลี้ยงเด็ก ไม่ว่าจะเป็น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต หรือโทรทัศน์ ล้วนส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กทั้งด้านภาษา กล้ามเนื้อมัดเล็ก สติปัญญา ในด้านพฤติกรรมของเด็ก เด็กที่อยู่กับจอสมา่เสมอ จะมีความก้าวร้าว ขน สมาธิสั้น ตื้อ ต่อต้าน โลกส่วนตัวสูง สื่อสารกับผู้อื่นน้อย ในด้านการทำงานของสมองระดับสูงส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรู้คิด การควบคุมตนเองจะแยลง รวมถึงมีภาวะอารมณ์นอนหลับยาก ระยะเวลาการหลับน้อยลง ซึ่งส่งผลต่อการจำและอารมณ์ของเด็ก ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปกครองจะต้องตระหนักในผลกระทบของสื่อเทคโนโลยี และปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ พฤติกรรมของตน เพื่อป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตกับเด็ก รวมถึงสร้างความสมดุลในการใช้เทคโนโลยีแก่เด็กปฐมวัย ตามแนวทาง ดังนี้

1. ในเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 2 ปี ผู้ปกครองไม่ควรใช้สื่อจากจอโทรทัศน์ วิทยุทัศน์ และสื่อเทคโนโลยีอื่น ๆ เพื่อป้องกันผลเสียที่จะส่งผลกระทบต่อสายตา สมอง ประสบการณ์การเรียนรู้ และพัฒนาการในทุกด้านของเด็ก สำหรับเด็กที่มีอายุ 2-5 ปี ผู้ปกครองควรใช้สื่อร่วมกับเด็ก ช่วยเหลือเสนอแนะสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับสื่อที่ เวลาการใช้ไม่เกิน 1 ชั่วโมง สำหรับเวลาที่เหลือควรเป็นเวลาของการทำกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติร่วมกับผู้ปกครอง เช่น รดน้ำต้นไม้ ออกกำลังกาย เป็นต้น

2. เพื่อระงับการใช้สื่อดิจิทัลของเด็ก โดยการจัดหาเทคโนโลยีและสื่อที่มีประโยชน์ เน้นการคัดเลือกสื่อที่ใช้เป็นเครื่องมือด้านการศึกษา ให้ความบันเทิง ตลอดจนให้โอกาสเด็กได้เล่นหรือใช้สื่ออย่างอิสระ มีการกำหนดระยะเวลา และบริเวณที่เล่นที่อยู่ในสายตาของผู้ปกครอง

3. ใช้หลักการ “ถ่วง หน่วง รอ” ยึดระยะเวลาการใช้สื่อดิจิทัล และไม่ใช้สื่อเป็นเครื่องมือการต่อรอง หรือเงื่อนไขของรางวัล

4. ตรวจสอบการวิธีการเลี้ยงเด็กของผู้ปกครอง เลือกรูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มาเป็นแนวปฏิบัติ เพราะจากการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองที่เลี้ยงดูเด็กแบบอำนาจนิยม แบบตามใจ และแบบปล่อยปละละเลย มีโอกาสทำให้เด็กเครียด เพราะไม่มีพื้นที่ระบายความคับข้องใจ ส่งผลให้เด็กมีโอกาสนอนไม่หลับติดสื่อดิจิทัลมากขึ้น

5. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เวลาอ่านหนังสือ หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีประโยชน์มากกว่าการเล่น แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน หรือนั่งดูโทรทัศน์ โดยปราศจากการสื่อสาร

จะเห็นได้ว่า การสร้างความสมดุลในการใช้เทคโนโลยีของเด็กปฐมวัย เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา ใช้การดูแลเอาใจใส่ และการสนับสนุนจากผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กเติบโตและพัฒนาอย่างเหมาะสมในโลกที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันและอนาคต

4. ข้อเสนอแนะจากประสบการณ์ของผู้เขียน

ประสบการณ์จากการปฏิบัติงานตำแหน่งครูอนุบาล ประมาณ 10 ปี และการปฏิบัติงานในตำแหน่งอาจารย์
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยประมาณ 30 ปี ที่มองเห็นการมุ่งเน้นอ่านออกเขียนได้ของเด็กปฐมวัยไทย มักเกิดภายใต้การกระทำ
ของผู้ใหญ่ที่โน้มเอียงไปในทางบังคับ มากกว่าการใช้ความรู้ความเข้าใจ และหลักการของการเตรียมความพร้อมตามหลักสูตร
การศึกษาปฐมวัย ประกอบกับสถานการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ต้องเผชิญกับเทคโนโลยี และสื่อออนไลน์มากมาย และที่สำคัญ คือ
สถานการณ์เด็กไทยในปัจจุบัน ที่พบข้อมูลมากมาย เช่น เด็กไทยอ่านไม่ออก เด็กไทยอ่านไม่เก่งเด็กไทยอ่านน้อย ปัญหาความ
เหลื่อมล้ำ เด็กไทยจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนมีโอกาสเข้าถึงหนังสือน้อยกว่าเด็กจากครอบครัวที่ร่ำรวย ปัญหาครู ครูไทย
จำนวนมากยังขาดทักษะการสอนการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาเทคโนโลยี เด็กไทยใช้เวลากับหน้าจอมากเกินไป ส่งผลต่อ
พัฒนาการด้านการอ่าน ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ล้วนก่อให้เกิดผลกระทบกับเด็กปฐมวัยทั้งระยะสั้น และระยะยาว การนำเสนอ
บทความนี้ จึงมุ่งหวังปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มุ่งเน้นการอ่านการเขียนของเด็กในช่วงปฐมวัย ที่มีได้คำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ มาเป็น
การพัฒนาการรู้หนังสือของเด็ก โดยผสมผสานการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อเด็ก และเป็นไปอย่างสมดุล ตามแนวทาง ดังนี้

1. บูรณาการการรู้หนังสือเข้ากับชีวิตประจำวันของเด็ก ผ่านการให้เวลาของผู้ปกครองและครู
2. สร้างสภาพแวดล้อมที่เร้าความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็น ที่สัมพันธ์กับการสนับสนุนทักษะการรู้หนังสือ
ได้แก่ จัดมุมหนังสือที่มีหนังสือเหมาะกับวัยของเด็ก โดยไม่ส่งผลกระทบต่อความงามของบ้าน หรือห้องเรียน
3. ปลุกฝังการรักการอ่าน เช่น ชักชวนให้เด็กอ่านคำที่พบเห็นจากป้ายการค้า ฉลากสินค้า ก่อนที่จะซื้อหรือใช้
ประโยชน์จากสิ่งเหล่านั้น เพื่อเพิ่มพูนคำศัพท์ เล่านิทานให้เด็กฟังก่อนนอน เป็นต้น
4. ใช้เทคโนโลยี ควบคู่ไปกับกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือ เช่น ชี้อักษรบนแป้นพิมพ์คอมพิวเตอร์ก่อน
เล่นเกมสำหรับเด็ก อ่านออกเสียงตามเสียงที่ออกจากคอมพิวเตอร์ ฯลฯ
5. ร่วมทำกิจกรรมบนสื่อออนไลน์กับเด็ก เช่น ค้นหาแอปพลิเคชัน ร่วมเล่นเกม อ่านนิทาน ฯลฯ
6. สำหรับครูปฐมวัย ควรหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือ ทั้งสื่อที่เป็นรูปธรรมและ
สื่อเทคโนโลยี
7. การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ปกครอง และครู ด้านการรู้หนังสือ ผ่านการปฏิบัติจริง เช่น อ่านหนังสือให้เด็กเห็น
สม่ำเสมอ ใช้เทคโนโลยีในการค้นคว้าหาความรู้ หรือเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ สม่ำเสมอ
8. เปิดเพลงให้เด็กฟังตั้งแต่อยู่ในครรภ์ และร้องเพลงกล่อมตอนไถ่เปล เพื่อสนับสนุนการรู้หนังสือ และส่งเสริม
สุนทรียภาพของเด็ก

ข้อเสนอแนะตามแนวทางที่กล่าวข้างต้น เป็นส่วนหนึ่งจากประสบการณ์ที่ ผู้เขียนได้นำไปปฏิบัติกับบุตรชาย
ช่วงปฐมวัย เริ่มตั้งแต่วัยทารก ด้วยการร้องเพลงกล่อมนอนสม่ำเสมอ หลายกิจกรรมผู้เขียนจะพูดคุยกับบุตรแม้ว่าจะยังไม่
สามารถสื่อสารเป็นภาษาพูดได้ เช่น ก่อนอุ้มไปอาบน้ำ ผู้เขียนจะบอกลูกว่าจะไปอาบน้ำ ขณะอาบน้ำ ผู้เขียนจะหยิบสบู่และ
บอกว่า ถูสบู่นะ ทุกช่วงเวลาการเติบโต ไปโรงเรียน ผู้เขียนจะสื่อสารด้วยการถาม ชี้อักษรให้สังเกต เช่น เวลารถติดผู้เขียนจะชี้
ให้บุตรดูสัญลักษณ์เครื่องหมายรถยนต์ บอกให้บุตรตาม และสอบถามสม่ำเสมอ ไม่ว่าผู้เขียนจะมีเวลาเท่าใด จะใช้เวลาเหล่านั้น
ในการสื่อสาร ชักชวนทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น วาดภาพ เล่นของเล่น เป็นต้น ช่วงมัธยมแม้ว่าจะไม่ปรากฏสัญญาณ
ความสามารถด้านการรู้หนังสือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีให้เห็น แต่ในช่วงก่อนสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
ผู้เขียนเห็นความพยายามในการอ่านหนังสือด้วยตนเอง พร้อมกับเป้าหมายการศึกษาต่อที่ชัดเจน คือ ดุริยางค์ศิลป์ และดนตรี
ศึกษา ผู้เขียนคิดว่า ด้วยการปฏิบัติที่ผู้เขียนมีต่อบุตรตั้งแต่ช่วงปฐมวัย อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้บุตรชายมีความสามารถ
ทางการอ่าน ผสมผสานกับความมุ่งมั่น จึงสอบเข้าเรียนวิทยาลัยดุริยางค์ศิลป์ เอกเปียโน รวมถึงพบความสำเร็จระหว่างเรียน
ภายใต้คำว่า “การค้นพบตัวเอง” (บุตรชายไม่มีความสามารถในการเล่นเปียโนมาก่อน) ผู้เขียนจึงหวังว่า ผู้อ่านจะได้ประโยชน์
ด้านการนำไปใช้พัฒนาการรู้หนังสือของเด็กจากบทความนี้

5. บทสรุป

ผู้ปกครองและครูปฐมวัย มีบทบาทสำคัญในการสร้างพื้นฐานการรู้หนังสือ หรือทักษะการอ่าน การเขียนของเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้เรื่องเสียง การออกเสียง ความคล่องแคล่วในการอ่าน คำศัพท์ ความเข้าใจในการอ่านหรือเรื่องราวที่อ่าน และการรับรู้ด้านการพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ ทักษะดังกล่าวนับเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อเด็ก ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ในฐานะบัณฑิตแห่งการแสวงหาความรู้ สร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งของการเรียนรู้ในอนาคต และเป็นประตูสู่โอกาสจากความรู้ จากความยากจน และจากความเจ็บป่วย สำหรับแนวทางการสร้างพื้นฐานการรู้หนังสือ สิ่งสำคัญคือ การเข้าใจพัฒนาการของเด็ก โดยเฉพาะพัฒนาการด้านการรู้หนังสือ ซึ่งจะช่วยให้แนวทางการสร้างพื้นฐานการรู้หนังสือ เช่น การเล่นกับเด็ก การพูดคุย การอ่านหนังสือ การจัดสภาพแวดล้อม การจัดกิจกรรมรักการอ่าน การบูรณาการดนตรีและบทกวีเข้ากับการเรียนรู้ภาษา ฯลฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับวัยของเด็ก พื้นฐานการรู้หนังสือที่มีความแข็งแกร่งจะเป็นรากฐานของการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ ทั้งนี้ครูปฐมวัยจะต้องรับผิดชอบในการสร้างการใช้เทคโนโลยีที่มีประโยชน์ในชีวิตประจำวันของเด็ก โดยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพภายใต้ความเข้าใจลักษณะของเด็กยุคดิจิทัล และส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางดิจิทัลที่เหมาะสม ด้วยการหาแอปพลิเคชันที่เหมาะสมกับวัย และไม่ปล่อยให้เด็กอยู่กับเทคโนโลยีโดยลำพัง นอกจากนี้ผู้ปกครองยังมีบทบาทในการสร้างความสมดุลในการใช้เทคโนโลยีของเด็ก โดยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่เป็นมิตรและเหมาะสมสำหรับเด็กในโลกดิจิทัลปัจจุบัน การสร้างพื้นที่การรู้หนังสือ ที่จะนำไปสู่การรู้เท่าทันสื่อของเด็กปฐมวัยในโลกดิจิทัล จำเป็นต้องมีการร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง และครูปฐมวัย เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสนับสนุนให้เด็กพัฒนาการรู้หนังสือได้อย่างเต็มที่ในยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

6. เอกสารอ้างอิง

- ชนาธิป บุปผามาศ. (2565). การพัฒนาหนังสือเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 2(12), 142-150.
- ชีวิตดีดี (GED GoodLife). (2564). *รวมวิธีฝึกลูกน้อยให้ใช้ เทคโนโลยี แต่พอดี: โดยคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ*.
<https://www.gedgoodlife.com/family/58231-kid-and-technology-learning/>
- ชุดิมา เล็กพงศ์ และปณัฐชนัน จารุชัยนิวัฒน์. (2561). บทบาทของผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีและสื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตคลองเตย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*. 3(13), 71-81.
- เดลีเทค (Dailytech). (22 มกราคม 2565). *เทคโนโลยีกับเด็กปฐมวัย ช่วยในการเรียนรู้ได้อย่างไร?.* <https://www.dailytech.in.th/technology-for-young-children/>
- ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์ และพิรุณ อนุวัชศิริวงศ์. (2561). *MIDL for Kids การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัลสำหรับเด็กปฐมวัย*. มูลนิธิส่งเสริมเด็กและเยาวชน.
- ธาม เชื้อสถาปนศิริ. (2565). “สื่อจอใส” ภัยร้ายกระทบพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กในยุคดิจิทัล. <https://op.mahidol.ac.th/ga/posttoday-45/>
- ธนาคารหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัยออนไลน์. (2564). *ลูกเล่นมือถือก่อนปฐมวัย เสี่ยงหายอย่างคาดไม่ถึง*.
<https://shorturl.asia/wYuAa>
- ปรภัต จุตระกูล. (2562). *5 ปฏิบัติการ สู่การรู้หนังสือแรกเริ่ม*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
<https://www.thaihealth.or.th/?p=230741>

- ปทุมรัตน์ พิงคานนท์. (2564). รูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลกับการเรียนรู้ทางสังคมและการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Punnarat.Pin.pdf>
- รุ่งทิวา แยมรุ่ง, กิตติชัย สุธาสิโนบล และพัฒน์นรี จันทราภิรมย์. (2565). ยุคการเปลี่ยนแปลงของโลกกับความท้าทายในการพัฒนาเด็กปฐมวัย. *วารสารคหเศรษฐศาสตร์*, 65(2), 1-13.
- วันศิริ นิลสุชา และสุภาวดี ไสภาวัจน์. (2565). พลเมืองดิจิทัลในเด็กปฐมวัย. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(2), 441-450.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2564). *ผลข้างเคียงยุคดิจิทัล เด็กติดจอกระทบพัฒนาการ*. <https://www.thaihealth.or.th/?p=236978>
- สำนักงานการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2560). *แนวทางการจัดการศึกษาหลักสูตรการรู้หนังสือไทย พุทธศักราช 2557*. <http://lpa.nfe.go.th/nfecenter/group/03/documents/planlearning60.pdf>
- สถาบันการส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2566). *การแถลงข่าวผลการประเมิน PISA 2022*. <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/>
- AMC, H. (2019). *Importance of Language Development and Literacy in Children*. Hope AMC. <https://www.hope-amc.com/importance-of-language-development-and-literacy-in-children/>
- Foti, P. (2022). Cultivating Literacy Skills Through Children's Literature in Early Years - Theoretical and Practical Assumptions. *European Journal of Education Studies*, 7(9), 246-257.
- Herdzina, J. & Lauricella, A. (2020). *Media Literacy in Early Childhood Report Framework, Child Development Guidelines, and Tips for Implementation*. <https://www.erikson.edu/wp-content/uploads/2021/06/TEC-MediaLiteracy-Report.pdf>
- Kelley, S. (2021). *Best Practices in Early Childhood Literacy*. <https://education.uconn.edu/2021/10/20/best-practices-in-early-childhood-literacy/>
- Inse JOURNAL. (2023). *The Essential Components of Literacy Instruction, Part 1*. <https://journal.imse.com/the-essential-components-of-literacy-instruction-part-1-of-6/>
- Promoting Early Literacy: A Guide for Early Childhood Teachers-TeachKloud*. (2023). TeachKloud – Cloud Based Pre-school & Childcare Management System Online. <https://teachkloud.com/early-childhood-education/promoting-early-literacy-a-guide-for-early-childhood-teachers/>
- Raising Children Network. (2023). *Developing Literacy*. <https://raisingchildren.net.au/preschoolers/play-learning/literacy-reading-stories/developing-literacy>
- Septiani, N. & Syaodih, E. (2020). Emergent Literacy in Early Childhood. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*. (538), 52-55.
- Shichida Australia. (2023). *The Importance of Literacy Skills in Early Childhood Development*. <https://www.shichida.com.au/blog/the-importance-of-literacy-skills-in-early-childhood-development/>
- Sopris, V. (2023). *The Power of Early Literacy: Building Strong Foundations for Lifelong Learning*. <https://www.voyagersopris.com/vsl/blog/the-power-of-early-literacy>

- Tekyi-Arhin, O. (March 2023). *Strategies for Promoting Literacy Development in Young Children for Teachers and Parents*. https://www.researchgate.net/publication/369022078_Strategies_for_promoting_literacy_development_in_young_children_for_teachers_and_parents
- UNESCO. (2024). *What you need to know about literacy*. <https://www.unesco.org/en/literacy/need-know>
- Universal Class. (n.d.). *Language and Literacy Development in Understanding Child Development*. <https://www.universalclass.com/articles/psychology/child-development/language-and-literacy-development-in-understanding-child-development.htm>
- Wichert, L. (2023). *The Importance of Early Literacy: Why it Matters*. <https://www.ywcalgary.ca/news/the-importance-of-early-literacy-why-it-matters/>

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีสำหรับนักวิจัย นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาชีพ นักศึกษา และบุคคลทั่วไปในการเผยแพร่ผลงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางวิชาการที่เขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ที่เกี่ยวกับด้านการศึกษา ในรูปแบบของบทความวิจัยและบทความวิชาการต้นฉบับ บทความวิจัยและบทความวิชาการ ที่นำเสนอในการประชุมวิชาการ หรือ ได้รับตีพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือประมวลผลการประชุมทางวิชาการ (Proceedings) ที่นำมาเรียบเรียงใหม่ และกลั่นกรองใหม่

บทความงานวิจัย หรือบทความวิชาการ ควรมีความยาวไม่เกิน 15 หน้า รวมถึงข้อมูลอ้างอิง ตารางกราฟ แผนภูมิ และตัวเลขต่าง ๆ หากบางบทความมีเนื้อหาที่ยาวเกิน 15 หน้า กองบรรณาธิการจะพิจารณาเป็นกรณีไป

การเตรียมบทนิพนธ์ต้นฉบับ

การเตรียมบทนิพนธ์ต้นฉบับสามารถจัดเตรียมได้ดังนี้

1) บทความวิจัย

ผู้นิพนธ์สามารถเตรียมบทความได้ดังนี้ :

ชื่อเรื่อง ต้องมีความกระชับ ชัดเจน

บทคัดย่อ ภายใน 450 คำ บทคัดย่อจะต้องมีข้อมูลเพียงพอสำหรับผู้อ่าน และจัดแนวชิดซ้ายตั้งแต่บทคัดย่อจนถึงรายการอ้างอิง

คำสำคัญ ไม่เกิน 4 คำ ใช้เป็นคำจัดทำดัชนีคำค้น

ตัวบทความประกอบด้วย

1. **ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา** เป็นการให้ข้อมูลเบื้องต้นที่จำเป็นของบทความและทบทวนความรู้ที่มีอยู่และความสำคัญของปัญหา

2. **วัตถุประสงค์ของการวิจัย** เป็นการระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยประเมินว่าต้องทำงานวิจัยอย่างไรและในทิศทางใด จึงจะนำไปสู่คำตอบของคำถามนั้น ๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยอาจเริ่มตั้งคำถามด้วยวลีคำถาม เช่น อะไร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไร กับใคร

3. **สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี)** เป็นข้อสันนิษฐาน หรือ คำทำนายที่เป็นไปได้ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ในงานวิจัยของคุณ เป็นการคาดเดาอย่างมีเหตุผลที่สามารถทดสอบได้ด้วยข้อมูลจริง

4. **กรอบแนวคิดการวิจัย** เป็นแผนภาพหรือโครงสร้างทางความคิด ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในบทความวิจัย

5. **วิธีดำเนินการวิจัย** ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ และหัวข้อที่เกี่ยวข้อง

6. **ผลการวิจัย** เป็นการให้ข้อสรุปของการค้นพบที่สำคัญ ไม่ควรยาวและซ้ำ แต่ควรแสดงสาระสำคัญของการศึกษาที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้

7. **สรุปและอภิปรายผล** เป็นการสรุปผลการวิจัย และการอภิปราย เพื่ออธิบาย ตีความผลการค้นพบ เปรียบเทียบกับบริบทอื่น หรือบริบทที่ใหญ่ขึ้น ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกัน

8. **ข้อเสนอแนะ** เป็นการแนะนำ การนำผลการวิจัยไปใช้ และทิศทางในอนาคตสำหรับการวิจัยเพิ่มเติม

9. **จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (ถ้ามี)** ผู้นิพนธ์ต้องแจ้งว่าบทความวิจัยได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของหน่วยงานที่มีความน่าเชื่อถือ โดยจะต้องระบุรายละเอียดของการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ได้แก่ ชื่อของหน่วยงานและคณะกรรมการที่ให้การรับรอง และหมายเลขใบรับรอง เป็นต้น

10. **รายการอ้างอิง** ใช้รูปแบบเป็น APA 7th

2) บทความวิชาการ

ผู้พิมพ์สามารถเตรียมบทความได้ ดังนี้:

ชื่อเรื่อง ต้องมีความกระชับ ชัดเจน

บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 450 คำ บทคัดย่อจะต้องมีข้อมูลเพียงพอสำหรับผู้อ่านและจัดแนวชิดซ้ายตั้งแต่
บทคัดย่อจนถึงรายการอ้างอิง

คำสำคัญ ไม่เกิน 4 คำ ใช้จัดทำดัชนีคำค้น

โครงสร้างของบทความวิชาการ มีดังนี้

บทนำ ไม่มีการกำหนดหัวข้อรองที่ตายตัว ผู้พิมพ์อาจจะพิจารณาให้ประกอบไปด้วย

1. เหตุผลของการศึกษา
2. วัตถุประสงค์
3. ขอบเขตของการศึกษา
4. นิยามศัพท์

เนื้อหา สำหรับเนื้อหาไม่มีการกำหนดหัวข้อรองที่ตายตัว ให้ขึ้นอยู่กับผู้พิมพ์บทความ

บทสรุป

รายการอ้างอิง ใช้รูปแบบเป็น APA 7th

รายการตรวจสอบการนำส่งบทความ

ผู้พิมพ์บทความจะต้องตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อกำหนด ดังนี้

1. บทความต้องไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างส่งไปเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่
ในวารสารอื่น
2. ไฟล์บทความที่ต้องอยู่ในรูปแบบไฟล์เอกสาร Microsoft Word เท่านั้น
3. หากรายการอ้างอิงมี URL ต้องสามารถเข้าถึงได้
4. กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเป็นแบบระยะพิมพ์เดียว ใช้ตัวอักษรและขนาดตามที่ระบุใน Template ของ
บทความ
5. รายการบรรณานุกรมให้เป็นไปตามที่กำหนดใน template ของบทความ หรือ การเตรียมบทความต้นฉบับ
6. บทคัดย่อมีความยาว 350-450 คำ กำหนดคำสำคัญไม่เกิน 4 คำ ด้วยสิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ เป็นวารสาร
ที่ใช้การพิจารณาแบบ Double Blind ชื่อผู้พิมพ์ต้องไม่ปรากฏในบทความ
7. ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาในบทความ ก่อนที่จะส่งในระบบ

ค่าธรรมเนียมการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ ประกาศการเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์
(ชำระครั้งเดียว หลังจากผ่านการตรวจ template เรียบร้อยแล้ว) จำนวน 4,500 บาท / บทความ

ผู้พิมพ์ชำระค่าธรรมเนียมการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ ผ่านธนาคารยูโอบี ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
เลขที่บัญชี 462-02000-27 เท่านั้น

บทความและข้อความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้พิมพ์
กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่มีข้อผูกพันต่อกันด้วยประการใดๆ ทั้งสิ้น

แบบรับรองบทความวิจัย (วิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์)
เพื่อเสนอพิจารณาลงตีพิมพ์ใน สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

เรียน บรรณาธิการ สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

ข้าพเจ้า ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ ดร. ☐ อาจารย์

ชื่อ-สกุล

สาขาวิชาคณะ.....

มหาวิทยาลัย.....

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน โทรศัพท์มือถือ

โทรสาร e-mail address

ขอรับรองว่าได้ตรวจสอบบทความวิจัยจากวิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง :

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย)

.....

ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ)

.....

ชื่อ-สกุล นักศึกษา

สาขาวิชา มหาวิทยาลัย

ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่
อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

ลงชื่อ

ลายมือชื่อ

(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

วันที่.....เดือนพ.ศ.

แบบรับรองการพิจารณาผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ใน

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

เรียน บรรณาธิการ สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

ตามที่ข้าพเจ้า ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ ดร. ☐ อาจารย์ ☐ นักศึกษาระดับสาขาวิชา
หลักสูตร มหาวิทยาลัย
☐ อื่น ๆ ระบุ

มีความประสงค์ขอส่งผลงานวิชาการ เรื่อง :

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย)
.....

ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ)
.....

ประเภทของผลงานวิชาการ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ
ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผลงานนี้ ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว
☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่ระบุชื่อในผลงาน

มาเพื่อขอให้พิจารณาลงตีพิมพ์ใน สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ ทั้งนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่า บทความที่ส่งมา
เผยแพร่เป็นบทความใหม่ โดยไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และ
ไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

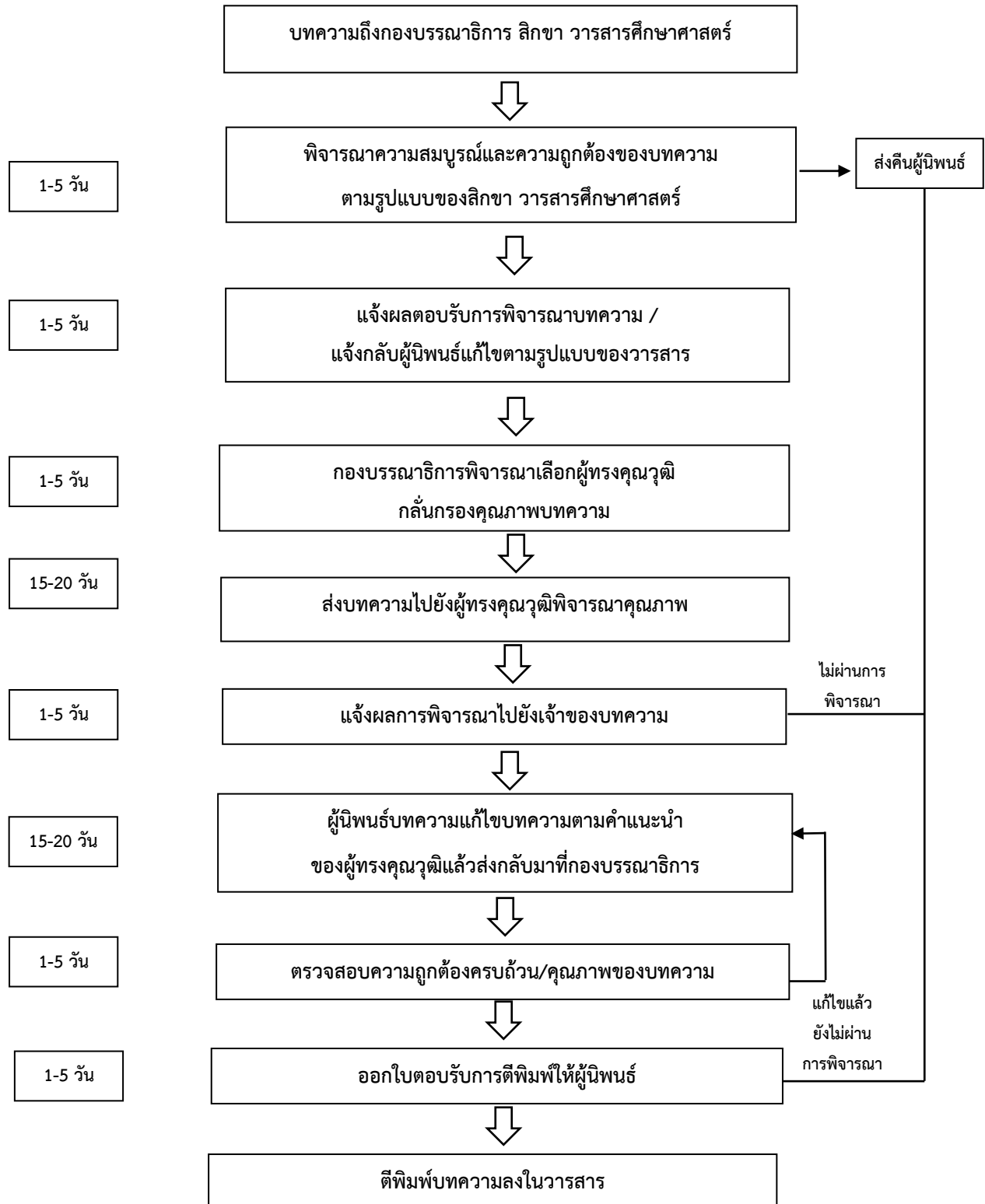
ลงชื่อ

(.....)

ลายมือชื่อเจ้าของบทความ

วันที่.....เดือนพ.ศ.

ขั้นตอนการพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่

SIKKHA JOURNAL OF Education

ศึกษาวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล 84 หมู่ 4 ต.บ้านเกาะ อ.เมือง
จ.นครราชสีมา 30000 โทร. 044 - 009711 ต่อ 257
website : <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sikkha/index>